

**MECMUA-İ GAZELİYAT (İÜ-TY03802)İN
TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE MESTAP
ÖLÇÜTLERİNE GÖRE SİSTEMATİK
TASNİFİ**

Abdullah NACAĞ
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY
Kasım, 2024
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MECMUA-İ GAZELİYAT (İÜ-TY03802)IN
TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE MESTAP
ÖLÇÜTLERİNE GÖRE SİSTEMATİK TASNİFİ

Hazırlayan
Abdullah NACAK

Danışman
Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY

AFYONKARAHİSAR 2024

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Mecmua-i Gazeliyat (İÜ-TY03802) ın Transkripsiyonlu Metni ve MESTAP Ölçütlerine Göre Sistematik Tasnifi**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

07.11.2024

İmza

Abdullah NACAK

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Abdullah NACAK
	Numarası	2200623527
	Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
	Programı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı	Mecmua-i Gazeliyat (İÜ-TY03802)ın Transkripsiyonlu Metni ve MESTAP Ölçütlerine Göre Sistematiik Tasnifi	
Tez Savunma Sınav Tarihi	07.11.2024	
Tez Savunma Sınav Saati	14.00	

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

MECMUA-İ GAZELİYAT (İÜ-TY03802)IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE MESTAP ÖLÇÜTLERİNE GÖRE SİSTEMATİK TASNİFİ

Abdullah NACAK

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Kasım, 2024

Danışman: Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY

Çalışmamız İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde (NEKTY03802) yerel yer numarasıyla bulunan *Mecmua-i Gazeliyat* isimli gazel mecmuasının çeviri yazı harflerine aktarımı ve sistematik tasnifinden oluşmaktadır. *Mecmua-i Gazeliyat*, seçme şiirlerden meydana getirilmiş bir mecmuadır. Kim tarafından derlendiği ve istinsah edildiği bilinmeyen 112 varaklı bu mecmuanın ne zaman istinsah edildiği de bilinmemektedir. Mecmua, divanlarda yer almayan şiirleri ve divanı olmayan şairlerin şiirlerini içermesi bakımından Türk edebiyatı için önemlidir.

Çalışmamız, giriş ve sonuç bölümü hariç üç ana bölüme ayrılmıştır. Giriş bölümünde mecmualar hakkında genel bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde *Mecmua-i Gazeliyat*'ın tanıtımı yapılmıştır. İkinci bölümde Necâtî, Zâtî, Üsküplü İshak Çelebi, Hayretî, Mesîhî, Âhî, Revânî, Şem'î, 'Amrî, Kâdirî, Nihânî, Ahmed-i Dâ'î, Nesîmî, Emrî, Bâkî, Şeyhî, Yahya Bey (Taşlıcalı) ve Sa'dî gibi 15-16. yüzyıllarda yaşayan Klasik Türk edebiyatı sanatçılarının gazellerinin bulunduğu mecmua; divanlarla kıyaslanarak çeviri yazı harfleriyle yer almıştır. Üçüncü bölümde mecmuada yer alan gazeller ve diğer şiirler Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında sınıflandırılmıştır. Sonuç kısmındaysa ulaşılan sonuçlarla *Mecmua-i Gazeliyat*'ta yer aldığı halde divanlarda bulunmayan gazel ve beyitler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, şiir mecmuası, gazel, şiir, MESTAP.

ABSTRACT

TRANSCRIBED TEXT OF MECMUA-İ GAZELİYAT (İÜ-TY03802) AND ITS SYSTEMATIC CLASSIFICATION ACCORDING TO MESTAP CRITERIA

Abdullah NACAK

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

November, 2024

Advisor: Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY

Our study consists of the translation and systematic classification of the ghazal collection *Mecmua-i Gazeliyat*, which is located in Istanbul University Rare Works Library (NEKTY03802) with the local location number. *Mecmua-i Gazeliyat* is a collection of selected poems. It is not known by whom this 112 volume collection was compiled and when it was compiled is also unknown. Mecmua is important for Turkish literature as it contains poems not included in divans and poems of poets without divans.

Our study is divided into three main sections, excluding the introduction and conclusion. In the introduction, general information about the mecmuas is given. In the first chapter, *Mecmua-i Gazeliyat* is introduced. In the second part, the mecmua containing ghazals of Classical Turkish literature artists living in the 15th and 16th centuries such as Necâtî, Zâtî, Üsküplü İshak Çelebi, Hayretî, Mesîhî, Âhî, Revânî, Şem'î, 'Amrî, Kâdirî, Nihânî, Ahmed-i Dâ'î, Nesîmî, Emrî, Bâkî, Şeyhî, Yahya Bey (Taşlıcalı) and Sa'dî is compared with the divans and transliterated. In the third section, the ghazals and other poems in the collection are classified within the scope of the Systematic Classification of Poetry Collections Project (MESTAP). In the conclusion, the results and the gazelles and couplets that are included in *Mecmua-i Gazeliyat* but are not found in the divans are stated.

Keywords: Magazine, poetry magazine, gazel, poem, MESTAP.

ÖN SÖZ

Mecmua kelimesi sözlükte “dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak” anlamındaki “cem” mastarından türeyen “mecnû” sözcüğünden gelmektedir. Güncel Türkçe sözlükte dergi anlamında kullanılan mecmua, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır.

Mecmualar sayesinde kitap haline getirilememiş eserler gün yüzüne çıkarılabilmekte ve önceden gün yüzüne çıkarılmış olanların da nüsha farkları gösterilebilmektedir. Mecmuaların münferit eserler değil de toplama içeriklere sahip olması, hangi mecmuada hangi eserin parçasının olduğunu bilmeye imkân tanımamaktadır. Arap asıllı Türk harfleriyle yazılan mecmuaların Latin asıllı Türk harflerine aktarılması ve MESTAP’a göre sınıflandırılmasıyla içerikleri daha iyi anlaşılacaktır.

Çalışmamız, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde (NEKTY03802) yerel yer numarasıyla bulunan *Mecmua-i Gazeliyat* isimli 112 varaktan oluşan gazel mecmuasının çeviri yazı harflerine aktarılması ve metnin MESTAP ölçütlerine göre sınıflandırılmasından oluşmaktadır. Çalışmamız, giriş ve sonuç bölümü haricinde üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde mecmualar hakkında bilgi verilip mecmuanın divan edebiyatındaki yerinden ve Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi’nden (MESTAP) bahsedilmiştir. Birinci bölümde çalışma konumuz olan *Mecmua-i Gazeliyat*’ın şekil özellikleri tanıtılmıştır. İkinci bölümde *Mecmua-i Gazeliyat*’ın transkripsiyonlu metni, yayımlanmış divanlarla karşılaştırılarak verilmiştir. Üçüncü bölümde mecmuada yer alan gazeller ve diğer şiirler Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında sınıflandırılmıştır. Sonuç kısmındaysa ulaşılan sonuçlar ve *Mecmua-i Gazeliyat*’ta yer aldığı halde divanlarda bulunmayan gazel ve beyitler belirtilmiştir.

Tezde yer alan kısaltmalar çalışmanın başında alfabetik olarak verilmiştir. Tezi hazırlarken yararlanılan kaynaklar ise çalışmanın sonunda “Kaynakça” başlığı altında belirtilmiştir. Mecmuada herhangi bir sebepten ötürü okunamayan ve bilinmeyen bölümler, sayfa ekran görüntüsü verilerek gösterilmiştir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında her zaman alicenap tavrı ve hakiki bilim adamı duruşuyla yardımını, desteğini ve ilgisini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY’a, her nefesimde emeği geçen kıymetli babama ve ebediyete irtihal etmiş kıymetli anneme, her fikrime kulak veren duyuş ve düşüncüsüyle her an desteğini, sevgisini yanımda hissettiğim canım eşim Büşra Hanımefendi’ye, neşe ve enerji kaynağımız canım kızlarım Ahsen Neva ile Alya Meva’ya sonsuz minnet ve şükranlarımı sunmayı borç bilirim.

Abdullah NACAK
2024, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLOLAR LİSTESİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
TRANSKRİPSİYON HARFLERİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİNDE (NEKTY03802) YEREL YER NUMARASIYLA BULUNAN “MECMUA-İ GAZELİYAT”IN TANITILMASI

1. METNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YÖNTEM.....	7
2. MECMUADA YER ALAN ŞİİRLERİN NAZİM ŞEKİLLERİ TABLOSU	9

İKİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİNDE (NEKTY03802) YEREL YER NUMARASIYLA BULUNAN “MECMUA-İ GAZELİYAT”IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

1. METİN.....	13
---------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MESTAP TABLOSU

1. MESTAP TABLOSU	176
-------------------------	-----

SONUÇ	222
KAYNAKÇA.....	227

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu	9
Tablo 2. MESTAP Tablosu.....	177

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

D.: Divan
Der.: Derkenar
Derg.: Dergi
Hız.: Hazreti
Mec.: Mecmua
MESTAP: Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi
vb.: Ve benzeri
Yay.: Yayınları
Yy.: Yüzyıl

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ

آ	Ā, ā, A, a	ص	Ş, ş
أ, ا	A, a, Ā, ā E, e	ض	Ž, ž, Đ, đ
ب	B, b, P, p	ط	Ṭ, ṭ
پ	P, p	ظ	Z, z
ت	T, t	ع	‘, ‘
ث	Ṣ, ṣ	غ	Ġ, ġ
ج	C, c	ف	F, f
چ	Ç, ç	ق	K, k
ح	Ḥ, ḥ	ك	K, k, G, g,
خ	Ḥ, ḥ	گ	G, g
د	D, d	ڭ	ñ
ذ	Z, z	ل	L, l
ر	R, r	م	M, m
ز	Z, z	ن	N, n
ژ	J, j	و	O, o, Ö, ö, U, u, Ū, ū, Ü, ü, V, v, ^v (vâv-ı ma’dûle)
س	S, s	ه	a, e (sonda) , H, h
ش	Ş, ş	ى, ی	ā (elif-i maksûre) , I, ı, Ĭ, ĭ, Ī, ī, Y, y; ve -ı, -i, -yı, -yi (yāy-ı izāfet)

GİRİŞ

Arapça “cem” kelimesinden türemiş olan “mecnû‘a” kelimesi, sözlüklerde: “Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzîm edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap; dergi.” (Devellioğlu, 2010). “Toplanmış, bir araya getirilmiş; seçilmiş yazılardan bir araya getirilmiş kitap, mecmûa; dergi; cönk; şiir antolojisi.” (Kanar, 2011). “Toplanılıp biriktirilmiş, tanzim ve tertip edilmiş şeyler heyeti, eş’ar vesair asar-ı müntehaba cem ve kayd ile hasıl olmuş risale.” (Sami, 2012) vb. şekillerde tanımlanmaktadır.

Mecmua yazımının ilk örneklerine Hz. Peygamber’in hadis yazımına izin vermesi sonucu sahabelerin Peygamber Efendimiz’den duyduklarını not etmeye başladıkları hadis derlemelerinde rastlandığı kaynaklarda yer almaktadır. Mecmua yazımı zamanla bir gelenek hâline gelmiştir. Klasik Türk edebiyatında da rağbet gören mecmuaların sayı ve çeşitliliği artmıştır. Türk edebiyatında mecmuanın ilk olarak ne zaman ortaya çıktığı bilinmese de ilk örneklerinin XV. yy.dan sonra yazıldığı görülmektedir.

Mecmuaların türlerine göre çeşitli tertip ve şekillere kavuşarak müstakil bir eser özelliği kazanması, ilk örneklerinin ortaya çıkışından birkaç asır sonra gerçekleşmiştir. Başlangıçta belli bir sistem içinde yazılmayıp karalama notların bulunduğu not defterlerinden meydana gelen özel mecmualar için böyle bir tarihin belirlenmesi de zor görünmektedir. Mecmuaların Osmanlı Dönemi’ndeki gelişimine bakarak XV. yüzyıldan itibaren dikkat çekmeye başladıklarını ve XVI. yüzyıldan sonra ise sayı ve çeşitlerinin arttığını söylemek mümkündür.¹

Şairlerin, yazarların ya da yazma işini meslek edinen kâtiplerin yazdıkları mecmualar veya herhangi bir kişinin beğendiği şiirleri topladığı defterler; yazılı ürün olması sebebiyle kaynak değeri taşımaktadır. Kaynak değeri de olan mecmuaların tamamında sanatsal değer aramamız; yazılan şiirlerin, daha genel tabirle mecmuaların doğru metinler içerdiğini söylememiz yanlış olacaktır. Yazıldığı dönemde değerli olan bir mecmuanın değersiz olarak gösterilebileceği gibi değerli olmayan bir mecmuanın da değerli olarak gösterilebileceği gerçeği göz ardı edilmemelidir.

¹ Mustafa İsmet Uzun, “Mecmua”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2003 s. 265-268.

“Şiir mecmualarının çoğunda ferağ / ketebe / istinsah kaydı bulunmaz. Bunun sebebi, bugün bizim için son derece önemli kaynaklar arasında yer alan mecmuaların, derleyen kişilerin tabir caizse tamamen “zevklerine göre” tuttuğu defterler kabilinden olmasıdır. Aynı nedenle mecmuaların derlendiği tarihin tespiti de çok kolay değildir. Ancak tarihin tespitinde mecmuada şiiri bulunan şairlerin yaşadıkları dönemden, mecmuanın fizikî durumundan (kâğıt, cilt vs.) hareketle en azından tahminde bulunmak mümkündür.”²

Mecmualar, içerikleri bakımından pek çok çeşitle karşımıza çıkmaktadır. Mecmuayı yazan, derleyen kişinin şair ya da yazar olmadan da mecmua oluşturabilecek olması; herkesin mecmua türünde eser verebilmesine ve mecmua çeşitlerinin çoğalmasına imkân vermiştir. *Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası* adlı makalesinde dikkate değer bilgiler sunan Kamil Ali Gıynaş, mecmuaları: şiir mecmuaları (mecnû’a-i eş’âr), risale mecmuaları (mecnû’atü’r-resâ’il), hadis mecmuaları (mecnû’atü’l-ehâdis), fetva mecmuaları (mecnû’a-i fetâvâ), dua mecmuaları (mecnû’a-i ed’iye), tarih manzumelerini içeren mecmualar (mecnû’a-i tevârîh), fevâ’id mecmuaları (mecnû’a-i fevâ’id), hutbe mecmuaları (mecnû’atü’l-huteb), tıpla ilgili mecmualar (mecnû’a-i tıb, mecnû’a-i mücerrebât, mecnû’a-i mu’âlece), gizli ilimlerden bahseden mecmualar (mecnû’atü’l-havâss, mecnû’a-i cifr ve reml, mecnû’a-i ilm-i nücûm, mecnû’a-i tılsımât, mecnû’a-i melâhîm, mecnû’a-i vefk), letaif mecmuaları (mecnû’atü’l-letâ’if), zikir ve evrâd mecmuaları (mecnû’a-i zikr ü evrâd), hikâye mecmuaları (mecnû’a-i hikâyât), münşe’ât mecmuaları (mecnû’a-i münşe’ât), müzikle ilgili mecmualar (mecnû’a-i beste ve semâ’î, mecnû’a-i mûsikî, mecnû’a-i ilâhiyyât, mecnû’a-i sâz u söz), mektup mecmuaları (mecnû’a-i mekâtib), müsvedde mecmuaları (mecnû’a-i müsevvedât), ilâm mecmuaları (mecnû’a-i sukûk), söz, deyiş mecmuaları (mecnû’a-i makâlât), hadis ve tefsir benzeri kaynaklardan edinilen dinî bilgilerin yer aldığı mecmualar (mecnû’a-i menkûlât) olarak sıralamıştır. Sadece edebiyat alanında değil birçok alanda kaynak görevi üstlenebilecek mecmuaların yazıldığı görülmektedir.

Divan edebiyatında ciddi bir yere sahip olan şiir mecmualarının, nazım şekillerine ve nazım türlerine göre de derlendiklerini söylememiz mümkündür. Kamil Ali Gıynaş, şiir mecmualarının şekillerine ve türlerine göre şu adları aldığını

² <https://mestap.com/mestap/> (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

belirtmiştir: Kaside mecmuaları (mecnû'atü'l-kasâ'id), naat mecmuaları (mecnû'atü'n-nu'ût), gazel mecmuaları (mecnû'a-i gazeliyât), nazire mecmuaları (mecnû'atü'n-nezâ'ir), rubai mecmuaları (mecnû'a-i rubâ'iyât), terkîb-i bend mecmuaları (mecnû'a-i terkîb-i bend), tercî-i bend mecmuaları (mecnû'a-i tercî-i bend), sadece müstakil beyitler bulunan mecmualar (mecnû'a-i ebyât), birden çok şairin divanlarını barındıran mecmualar (mecnû'atü'd-devâvîn) gibi. Kamil Ali Gıynaş ayrıca bazı mecmuaların derleyicilerinin adıyla anıldığını (Münşe'ât-ı Ferîdûn, Pervâne Bey Mecmû'ası vb.), bazılarının da özel adları olduğunu (Câmî'u'-n-nezâ'ir vb.) araştırmalarının bir sonucu olarak söylemektedir.

“Şiir mecmûaları; divanlar, tezkireler ve mesneviler kadar üzerinde çalışılmamış, fakat bu ihmal edilmişliğinin tam tersi nispetinde edebiyat tarihimizin önemli kaynakları arasındadır. Şunu büyük bir iddiayla söyleyebiliriz ki, kütüphanelerimizdeki bütün şiir mecmuaları (aslında diğer bazı mecmualar da) muhtevalarıyla ortaya döküldüğünde biyografik ve bibliyografik bilgilerimiz farklılaşacak, zenginleşecek, karanlıkta kalmış birçok nokta aydınlanacaktır. Bugün sadece adını bildiğimiz veya duyduğumuz, fakat elde nüshası olmayan eserlerin bazıları gün yüzüne çıkacak; adı dahi bilinmeyen kimi eserlerle karşı karşıya geleceğiz. Biyografik kaynaklara her nasılsa geçmemiş şairleri tanıyacak, onların belki de bu mecmualar arasına gizlenmiş divançeleri, divanlarıyla buluşacağız. Bilmediğimiz irili ufaklı şuarâ tezkireleriyle, nazire mecmualarıyla karşılaşacak, şaşıracağız”. (Köksal, 2016: 187)

Mecmualarda yer alan şiirlerin birçoğu divanlarda ya da benzeri eserlerde toplu olarak yer alsa da mecmuaların içerdiği yeni şiirlerin ve nüsha farklılıklarının varlığı bu alanda çalışma yapacak araştırmacılar için dikkate değerdir. Mecmuaların içeriğinin ortaya çıkarılması, bunların belli bir sistem ve planla yapılması edebiyatta yeni ürünlere ulaşmamıza imkân sağlayacaktır. Bu denli değerli “bilgi bankası” konumundaki edebî eserlerimizden olan mecnû'a-i eş'arların neşri konusunda Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL, Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ni (MESTAP) sunmuştur. MESTAP; *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları* adlı çalıştay dizisinin 3 Mayıs 2011'de Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde yedincisi düzenlenen *Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* adlı ayağında bir bildiriyle bilim dünyasına tanıtılmıştır. Öncelikli hedefi mecmuaların tasnif ve dökümü olan bu proje sayesinde araştırmacılar sistemli bir yol izlemiş olacak ve mecmualarla ilgili esaslı bir sonuca ulaşılacaktır.

MESTAP; mecmualarla alakalı çalışmaların sağlam bir zeminde vücut bulmasına, çalışmaların belli bir metotla yapılmasına imkân sağlayacaktır. Geçmişte mecmualarla ilgili birçok araştırmacı çalışma yapmışsa da çalışmaların kapsamı

MESTAP'ın ulaştığı ve ulaşacağı kapsam kadar olmamıştır. MESTAP'ın öncüsü olan

M. Fatih Köksal'ın mecmuaların önemiyle ilgili açıklamalarına dikkat çekmek gerekir:

“Genelde mecmuaları, özelde ise şiir mecmualarını önemli ve değerli kılan temel unsurlar şöyle sıralanabilir:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen / divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, mi'râciye, yüz hadis, mevlid, şehrengiz, biladiye, hasb-i hâl, kimi mektup ve münşeatâ dair risaleler vb. fazla uzun olmayan türlerin çoğu bu mecmuaların arasında gizlidir.
5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.
6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.
7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın / şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Bir şairin o dönem mecmualarında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, keza nazım şekillerinin sıklığından o nazım şeklinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz ve zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.
9. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazire şiirler bulunduğundan-şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.
10. Mecmualar dışındaki eserlerin fevayid ve vikaye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalardır. Şöyle ki hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilâç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe'ül gibi gizli ilimler, (havâs) denilen itikatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşeat örnekleri, kimi resmî kayıtların örnekleri çokça rastlanan -asıl mecmua konusuyla ilgisi olmayan- kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan da fazla sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kııntılarından. Bunları bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır. Bütün mecmuaların bir de bu gözle alınması çok çok önemlidir.
11. Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Meselâ Bâkî'nin divanında bulunmayan şiirlerini inceleyecek olsak bir tek mecmuayı

taramamız ne ifade eder? Yahut bir mecmuada falan şairin şu kadar filan şairin bu kadar şiirinin bulunmasının bir anlamı var mıdır? Bu olsa olsa bize o derleyicinin şiir zevkini yansıtan bir işareti verir. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökcektir.” (Köksal, 2012: 88-91).

Bu proje kapsamında hazırlanan mecmualardan ortaya çıkacak sonuçların birleştirilmesi; şimdiye kadar adı duyulmayan şairlerin tanıtılmasını, divanı olan şairlerin divanıyla farklılık gösteren şiirlerinin ortaya çıkmasını ve divanlarda bulunmayan şiirlerin gün yüzüne çıkmasını sağlayacaktır. Ancak unutulmamalıdır ki çalışmamızda karşılaştığımız ve diğer mecmualarda da görülen, mecmuadaki metnin değil de divandaki metnin anlam ve vezne daha uygun olduğu durumlar mevcuttur. Bundan hareketle mecmualarda bulunan her metni mutlak doğru kabul etmemek gerekir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİNDE (NEKTY03802) YEREL YER NUMARASIYLA BULUNAN “MECMUA-İ GAZELİYAT”IN TANITILMASI

Mecmua, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde (NEKTY03802) yerel yer numarasıyla kayıtlıdır. Müstensihî ve istinsah tarihi belli değildir.

Mecmuada, XV ve XVI. yy.a ait çeşitli müelliflerin (Necâtî, Zâtî, Üsküplü İshak Çelebi, Hayretî, Mesîhî, Âhî, Revânî, Şem‘î, ‘Amrî, Kâdirî, Nihânî, Ahmed-i Dâ‘î, Nesîmî, Emrî, Bâkî, Şeyhî, Taşlıcalı Yahya Bey, Sa‘dî) şiirleri bulunmakta, mensur eser yer almamaktadır.

188x110 mm. ölçülerinde olan bu yazma eserin siyah ön ve arka kapaklı, kahverengi sırtlı, şemsiz ve miklebsiz meşin bir kapağı vardır.

Mecmua, siyah mürekkeple yazılmıştır ve 112 varaktan oluşmaktadır. Varak numarasının verilmeye başlandığı [1a]da yer alan sayfa ve bir önceki sayfa olan kapak kısmının ardında verilen sayfada yer alan sonradan yazıldığını düşündüğümüz şiirler, müfredler ve diğer metin parçaları; gazel numaralandırılması verilmeye başlamadan önce çeviri yazısıyla gösterilmiş ve MESTAP’a dahil edilmemiştir.

Mecmua, düzgün ve okunaklı bir ta‘lik yazıyla yazılmıştır. Bütün varakları düzgün bir şekilde cetvellidir. Bu cetvelle çizilmiş kısımlar şiirlerin belli bir düzen içinde olmasını sağlamıştır. Mecmua yazıldıktan sonra eklendiği düşünülen derkenarlar cetvelle çizilmiş kısımların dışında kalmaktadır.

Mecmua, genel olarak 12 ya da 14 satır şeklinde yazılmıştır. Şiir mısraları alt alta yazılmıştır.

Başlıklar bir beytin sığıdığı cetvelle çizilmiş kısma “Ez-an Gazeliyyat-ı Mesîhî” vb. şeklinde sığdırılmıştır. Bazı şiirlerde başlık kullanılmamış ve şiirin başladığı, bittiği yer redif ya da mahlasa göre anlaşılmıştır.

Gazellerin başladığı ilk varak olan [1b]de başlık kısmının olduğu bölüm, altın yaldız süslemeli ve tezhiplidir.

Her varanın “B” yüzünde, cetvelle çizilmiş kısmın dışında, sayfanın sol alt köşesinde reddade bulunmaktadır. Bazı sayfalarda reddadeye yer verilmemiştir. Bazı sayfalarda da reddadeye yer verilmesine rağmen sayfalar, elektronik ortama aktarılırken yapılan hata sebebiyle sayfa dışında kalmıştır.

1. METNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YÖNTEM

Mecmuanın on yedi farklı sayfasında derkenar yer almaktadır. Bunlardan bazıları harfler seçilemediği ve silinmiş bir durumda olduğu için bazıları da dizelerin sayfaya sığmadığından okunamamıştır. Okunamayan yerlerin ekran görüntüsü çalışmamızda gösterilmiştir. Mecmuanın bir sayfasında da sonradan müstensih ya da bir başkası tarafından karalanarak silindiği anlaşılan bir derkenar yer almaktadır. Silinmiş bölümleri olan şiirler, yayımlanmış divanlardan tespit edilebilmişse divandan hareketle çalışmamıza eklenmiştir.

Mahlas beyit yer almayan şiirler, “Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu”nda “Mahlas Beyit Olmayan Şiirler” olarak belirtilmiştir. Mahlas beyit verilmediği için kime ait olduğunu bilemediğimiz şiirler, MESTAP tablosunda şiirin mahlası belirtilen bölümde yay araç içinde soru işareti (?) ile gösterilmiştir. Ayrıca mecmuada mahlas beyti olmayan ancak divanlardan bulunan şiirlerin mahlas beyti, MESTAP tablosunda divanlardan istifade edilerek köşeli araç içinde verilmiş ve açıklama kısmında bu durum belirtilmiştir.

Mecmuada hangi şaire ait kaç şiir olduğu, hangi şiirin hangi varakta olduğu ve şairi tespit edilemeyen şiirler “Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu”nda gösterilmiştir. Mecmuanın detaylı içeriği ise Mecmuaların Sistemlik Tasnifi (MESTAP) tablosunda gösterilmiştir. Çalışmamızda ele alınan mecmua, kütüphanelerde olan mecmuaları bir araya getirip sistemli bir şekilde incelemeyi amaçlayan bir proje olan MESTAP projesi dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Transkripsiyonlu metin verildikten sonra mecmuada yer alan şairlerin şiirleri yayımlanmış divanlarla karşılaştırılmış ve şiirlerin nüsha farkları yayımlanmış divanlardan hareketle dipnotta gösterilmiştir. Çalışmamızda ismi geçen bazı şairlerin yayımlanmış divanlarında yer almayan gazel ya da beyitlerine rastlanmıştır. Ayrıca mahlas beyti yer almadığı için kimin yazdığı belli olmayan şiirler de bulunmaktadır.

Bunlarla ilgili bilgilere MESTAP tablosunda ve çalışmamızın sonuç kısmında yer verilmiştir.

Çalışmamızda, mecmuada sonradan dağılmış olduğunu düşündüğümüz, şiirlerde kopukluğa sebep olan sayfalar belirtilmiştir: “16b” numaralı sayfasında yer alan (G.37), “85a” numaralı sayfada (G.211)de; “47b” numaralı sayfadaki (G.113), “110a” numaralı sayfada (G.273)te; “75b” numaralı sayfadaki (G.184), “105a” numaralı sayfada (G.259)da ve “107b” numaralı sayfadaki (G.267), “48a” numaralı sayfada (G.114)te devam etmektedir.

Şiirlerin sıralanmasında mecmuadaki sıraya sadık kalınmıştır. Sayfalarda kopukluktan kaynaklı farklı sayfalarda parçaları olan şiirler, şiirin hangi sayfada olduğu belirtilerek tamamı her iki parçanın olduğu yerde de köşeli ayraç “[]” içinde verilmiştir. Ayrıca metin tamiri yaptığımız yerler veya adı geçen şairin divanından aldığımız eklemeler köşeli ayraç ile belirtilmiştir.

Çalışmamızda mecmuada okunamayan yerler sözcükse sözcüğün olduğu yere ekran görüntüsü verilmiştir. Onun dışında okunamayan yerler ayraç içinde üç nokta (...) ile gösterilmiş ve metnin yanına elektronik ortama aktarılmış mecmua sayfasındaki ekran görüntüsü eklenmiştir.

Metin içinde özel işaretlerle gösterilen harflerin transkripsiyon sistemindeki karşılıkları kısaltmalar dizini sonrasında verilmiştir. Farsça “vâv-ı ma’dûle” bulunan kelimeler “^v” işaretiyle belirtilmiştir.

Metin tespitinde birlik ve istikrar sağlamak amacıyla Arapça veya Farsça kelime ve tamlamaların yazımı konusunda İsmail Ünver’in “*Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*” (Ünver 1993: 51-89) adlı makalesindeki tekliflere uyulmaya çalışılmıştır. Mecmuada bulunan şiirlerin her beyti ya da her bendi numaralandırılmıştır. Mecmuada sayfa numaralandırmasında bir sorun görülmemiştir. Sayfaların numaralandırılmasında bir sorun olmamasına rağmen bazı şiirlerin yarısının başka bir sayfada yer alması sebebiyle sayfa numaralarının sonradan eklendiği ve bu kopuklukların fark edilmediği anlaşılmaktadır. Yaşanan kopmalar, metnin tamamı okunduktan sonra tespit edilmiştir. Bu tespit edilen sayfalar dışında da yarım kalmış şiirlerin olması kaybolmuş sayfaların olabileceğini düşündürmektedir. Sayfa numaraları metnin sol kısmında köşeli ayraç içinde “1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b...” şeklinde belirtilmiştir.

Şiirlerde yer alan mahlaslar koyu renk ile yazılmıştır. Şiirlerin vezinleri yine koyu renkle yazılan şiir numaralarının altında koyu renk ve italik harflerle gösterilmiştir.

Çalışmamıza konu olan Mecmua-i Gazeliyat, gazel mecmuaları içerisinde yer almaktadır. Mecmua-i Gazeliyat'ta yer alan eksik kısımlar, divanlardan bulunmuşsa tamamlanarak verilmiştir. Çeşitli sebeplerden (sayfanın olmaması ya da kopmuş olması, sayfa kenarlarının görünmemesi, sayfadaki siliklikler) okunamayan kısımlar çalışmamızda dipnot kısmında belirtilmiştir. Üzerinde çalıştığımız mecmuada olduğu gibi mecmualarda genel olarak baştan, sondan ya da iç kısımlardan eksik sayfalar olabilir. Mecmualarda her şiir bağımsız bir metin olarak düşünüldüğünden bu eksiklik müstakil eserlerdeki kadar önemli sayılmamaktadır.

2. MECMUADA YER ALAN ŞİİRLERİN NAZIM ŞEKİLLERİ TABLOSU

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde (NEKTY03802) yerel yer numarasıyla kayıtlı olan mecmuada yer alan şairlerin ve şiirlerin dizini aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tabloda; mecmuada yer alan şairlerin alfabetik sıraya göre isimleri, belirtilen varaklardaki şiirlerin nazım şekilleri, bu nazım şekline göre şairlerin şiir sayıları ve şiirlerin matla beyitleri dikkate alınarak varak numaraları belirtilmiştir. Şiirlerle ilgili daha detaylı bilgi MESTAP tablosunda yer almaktadır.

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu

Şair	Nazım Şekli	Sayısı	Varak Numarası
Āhī Benli Hasan (d.1476?-ö.1517)	Gazel	19	50b G.122 / 51a G.123 / 51b G.124 / 52a G.125 / 52b G.126, G.127 / 53a G.128 / 53b G.129 / 54a G.130 / 54b G.131, G.132 / 55a G.133 / 55b G.134 / 56a G.135, G.136 / 56b G.137 / 57a G.138, G.139 / 81a G.200
‘Amrī Amr (d.?-ö.1523/24?)	Gazel	7	60b G.146, G.147 / 61a G.148 / 61b G.149 / 62a G.150, G.151 / 62b G.152
Bākī Mahmud Abdūlbākī (d.1526?-ö.1600)	Gazel	8	7a Der.1 / 12b Der.2 / 13a Der.3, Der.5 / 13b Der.6, Der.7, Der.8 / 14a Der.9
	Müfred	2	13a Der.4 / 18a Der.10
Dā‘ī Ahmed-i Dā‘ī (d.?-ö.1421)	Gazel	1	59a Der.15

Tablo 1 (Devam). Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu

Şair	Nazım Şekli	Sayısı	Varak Numarası
Emrî Emrullah (d.?-ö.1575)	Gazel	1	20b Der.11
Hayretî Mehmed Şah (d.?-ö.1534)	Gazel	32	70b G.172 / 71a G.173 / 71b G.174 / 76a G.185, G.186 / 76b G.187, G.188 / 77a G.189 / 77b G.190 / 78a G.191, G.192 / 78b G.193 / 79a G.194 / 79b G.196 / 80a G.197 / 81a G.201 / 81b G.202 / 82a G.203, G.204 / 82b G.205 / 83a G.206 / 83b G.207, G.208 / 84a G.209 / 84b G.210 / 88a Der.16 / 102a Der.18 / 108a G.268 / 108b G.269, G.270 / 109a G.271 / 109b G.272
İshāk Üsküplü İshak Çelebi (d.?-ö.1538)	Gazel	30	23b G.52 / 23a G.53 / 24b G.54, G.55 / 25a G.56 / 25b G.57 / 26a G.58 / 26b G.59, G.60 / 27a G.61 / 27b G.62, G.63 / 28a G.64 / 28b G.65 / 29a G.66 / 29b G.67, G.68 / 30a G.69 / 30b G.70, G.71 / 31a G.72 / 31b G.73 / 32a G.74, G.75 / 32b G.76 / 33a G.77 / 33b G.78, G.79 / 34a G.80 / 34b G.81
Kādirî Abdülkadir Hamidî Efendi (d.?-ö.1548)	Gazel	19	63a G.153 / 63b G.154 / 64a G.155 / 64b G.156, G.157 / 65a G.158 / 65b G.159 / 66a G.160, G.161 / 66b G.162 / 67a G.163 / 67b G.164, G.165 / 68a G.166 / 68b G.167 / 69a G.168 / 69b G.169, G.170 / 70a G.171
Mesîhî İsā (d.?-ö.1512)	Gazel	47	35b G.83 / 36a G.84 / 36b G.85, G.86 / 37a G.87 / 37b G.88 / 38a G.89, G.90 / 38b G.91 / 39a G.92 / 39b G.93 / 40a G.94 / 40b G.95, G.96 / 41a G.97 / 41b G.98 / 42a G.99 / 42b G.100, G.101 / 43a G.102 / 43b G.103 / 44a G.104 / 44b G.105, G.106 / 45a G.107 / 45b G.108 / 46a G.109 / 46b G.110 / 47a G.111, G.112 / 47b G.113 / 72a G.175, G.176 / 72b G.177 / 73a G.178, G.179 / 73b G.180 / 74a G.181 / 74b G.182 / 110a G.273, G.274 / 110b G.275 / 111a G.276, G.277 / 111b G.278 / 112a G.279 / 112b G.280

Tablo 1 (Devam). Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu

Şair	Nazım Şekli	Sayısı	Varak Numarası
Necātī İsā (d.1443?-ö.1509)	Gazel	94	1b G.1 / 2a G.2 / 2b G.3 / 3a G.4 / 3b G.5, G.6 / 4a G.7 / 4b G.8 / 5a G.9, G.10 / 5b G.11 / 6a G.12 / 6b G.13 / 7a G.14 / 7b G.15 / 8a G.16 / 8b G.17 / 9a G.18, G.19 / 9b G.20 / 10a G.21 / 10b G.22 / 11a G.23 / 11b G.24 / 12a G.25 / 12b G.26 / 13a G.27, G.28 / 13b G.29 / 14a G.30 / 14b G.31, G.32 / 15a G.33 / 15b G.34 / 16a G.35, G.36 / 16b G.37 / 17a G.38 / 17b G.39 / 18a G.40, G.41 / 18b G.42 / 19a G.43 / 19b G.44 / 20a G.45 / 20b G.46 / 21a G.47 / 21b G.48 / 22a G.49 / 22b G.50 / 23a G.51 / 85a G.211, G.212 / 85b G.213 / 86b G.215 / 87a G.218, G.219 / 87b G.220 / 88a G.221 / 88b G.222 / 89a G.223, G.224 / 89b G.225 / 90a G.226 / 90b G.227 / 91a G.228 / 91b G.229 / 92a G.230 / 92b G.231 / 93a G.232 / 93b G.233 / 94a G.235 / 95a G.236 / 95b G.237 / 96a G.238 / 96b G.239 / 97a G.240 / 97b G.241, G.242 / 98b G.243 / 99a G.244, G.245 / 99b G.246 / 100a G.247 / 100b G.248 / 101a G.249, G.250 / 101b G.251 / 102a G.252 / 102b G.254 / 103a G.255 / 103b G.256 / 104a G.257 / 104b G.258
	Müfred	3	86b G.216 / 87a G.217 / 102b G.253
Nesīmī Şeyh İmādüddīn Seyyid Nesīmī (d.?-ö.1404?)	Gazel	1	60a G.145
Nihānī ?	Gazel	3	103a Der.19, Der.20, Der.21
Revānī İlyas Şücā (d.?-ö.1523?)	Gazel	4	49a G.118 / 49b G.119 / 50a G.120, G.121
Saʿdī ?	Gazel	1	94a Der.17
Şemʿī Şemʿullah (Prizrenli) (d.?-ö.1529?)	Gazel	5	57b G.140 / 58a G.141 / 58b G.142 / 59a G.143 / 59b G.144
Şeyhī Yūsuf Sināneddīn (d.?-ö.1431?)	Gazel	1	35a G.82
Yahyā Yahya Bey (Taşlıcalı) (d.?-ö.1582)	Muhammes	1	42a Der.14

Tablo 1 (Devam). Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu

Şair	Nazım Şekli	Sayısı	Varak Numarası
Zâtî Bahşî, İvaz (d.1471-ö.1546)	Gazel	15	48a G.114, G.115, G.116 / 48b G.117 / 75a G.183 / 75b G.184 / 105a G.259, G.260, G.261 / 105b G.262 / 106a G.263 / 106b G.264, G.265 / 107a G.266 / 107b G.267
Mahlas Beyit Olmayan Şiirler	Gazel	4	79a G.195 / 80b G.198 / 86a G.214 / 94a G.234
	Müfred	3	33a Der.13 / 80b G.199 / 107a Der.22
	Şiir Parçaları	1	21a Der.12

İKİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİNDE (NEKTY03802) YEREL YER NUMARASIYLA BULUNAN “MECMUA-İ GAZELİYAT”IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

1. METİN

[Kapak Sayfası]

Fî Hakkı’ş-Sâhib İbnü ‘İbād

Lā tedhunu İbnü ‘İbād ve en yetallet kefāhu bi’l-cūdi hattā aḥcele’d-du‘ā
Fe-innehā ḥaṭarātün min vesāvisihî Yuṣṭā ve yemnesu lā buḥlen ve lā keremā

Müfred

Dehr-i dūn her laḥza bir nev-res güli berbād ider
Bülbül-i bî-çāre ḥasretler çeküb feryād ider

Müfred

Enbiyā vü evliyāya kendüni kılmā kıyās
Zü’l-ḥayātla bir olmaz yazılan taṣvîr-i nās

Müfred

Her ne devlet var ise dünyāda olmaz bî-ḥalel
Devlet-i āl-i Nebî’dür lā yezel vü lem yezel

Rübā’î

Terk-i dünyā eyleyen endîşe kılmaz mevtden
Ḳayd-ı cem’iyyet çeken bî-derde ol düşvār olur
‘Arṣa-i mülk-i beḳā seyri kılan ‘arîflere
Tengnā-yı dehr zindān dār-ı dünyā dar olur

Müfred

Ey felek senden baña bir cām-ı hoş-encām yok
Zevḳ vaḳti derd u ḡam vaḳtinde bir hoş cām yok

[1a] Temellekehu bifazli’llāhi Te‘ālā el-‘abdü’l-faḳîr
Aḥmed bin Muḥammed el-ḥaḳîr mette‘ahu bihî ve bi-emḡālihî
Ve yesserehū ‘ilmen nāfi‘an ve ‘amele ṣālihā

Mîrî

Alāy

Üsküp

Tārîḥ-i Muḥammed Beg ibn-i Süleymān Beg
Dünyāya geldüḡdür ān māhı
Şevvāl-i mübārekdür vaḳti

Sene 991

Hemzāde Tāriḥī Rābiā
Vilāde şūd
991

Kerbelā’da Ḥazret-i İmām Ḥüseyn’ün Çeşmesi Tārihidür
Guyiyā bu çeşme bir saḳḳādur
Rāh-ı ḥaḳḳā teşne eyler ol

Lūlesi anuñ dehendür şud bal
Dil döker her kime olsa rû-be-rû

Şu gibi ezberlemiş okur revān
Mācerā-yı dehri her dem şu-be-su

Öñüne kim gelse dir tāriḥ için
Yā Ḥasan ile Ḥüseyn aşḳına şu
Sene
964

Cāmī derdnāk fermāyed
Bîn çi çizest ey ḥakīm ender miyān-ı ebdān
Mār-ı sîmîn ḥalḳa-geşte murğ-ı zerrîn

[...] geşte kūre mār ü mār geşte kūre murğ
Mār key bî-ān māned murğ der māned be-cān

[1b] Dīvān-ı Necatî
(G.1)³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Yā Rab ol düşmen bakışlu yāra netdim neyleyin
Sevdigümden ğayrı ol dil-dāra netdim neyleyin
2. Ben gedā bir kimsenüñ yatur itin kaldurmadum
Yār ışiginde yatan ağyāra netdim neyleyin
3. Gūşe-i mey-ḥānede geh mest oluram geh ḥumār
Böylelikden zāhid-i hüşyāra netdim neyleyin
4. Düşmen oldurdı beni bir kerre dönmez üstüme
Ben bu çarḥ-ı zālīm [ü] ğaddāra bilmen neyleyin
5. Gül yüzine bakmadum şimşāduñ adın añmadum
Ol şeker-güftār u hoş-reftāra netdim neyleyin
6. Ādem olmaz ādeme yakışmaz ādemden kaçır
Ben Necatî ol perî-ruḥsāra netdim neyleyin

[2a] (G.2)⁴

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Getürmiş ḥāl-i müşġinin hümāyün zülfî yanına
Ne şebbāz olur gör kim beg ilter āşiyānına
2. Şarāb-ı lā'ı-i dil-berden beni men' itme ey zāhid
Saña ne her kişi her ne iderse kendü cānına
3. Yüzüne beñzerem dirmiş 'acebdür ḥāleti şem'üñ
Baş ortaya koyup söyler ne kim gelse zebānına

³ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 426. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G.1: Dizelerin sonunda yer alan "netdim neyleyin" ifadeleri divanda "n'ettim ne_eyleyin" şeklinde yer almaktadır.

G1/4: Bu beyit divanda bulunmamaktadır. Birinci dizede vezin hatalıdır.

G1/5: Ol şeker güftār u hoş reftāra netdim neyledüm: Ol kamer-ruḥsār-ü-ḥoş-reftāra ne_itdüm ne_eyledüm D.

⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 522. gazel olarak yer almaktadır.

G2/1: şebbāz olur: hoş şebbāzdur D.

G2/2: zāhid: nāşih D.

4. Gülün bu ʿarız u rengin görüp aldanma ey bülbül
Kim ol anca senün gibi ğarībün girdi ʿanına
5. Alup yanına dil-dārı söger ardınca ʿuşşākuñ
Öğünsün düşman öğünsün eger ʿalursa yanına
6. Eridüm nār-ı şevkuñdan gözüm ağlar gönül ʿandān
Hemān şol şemʿa döndüm kim güler dāʿim ziyānına
7. Yüzüne gülse bir kaç gün Necātī şaḡın aldanma
Ki gerçekler inanmadı bu dünyānuñ yalanına

[2b]

(G.3)⁵

Mefʿūlū Fāʿilātū Mefāʿilū Fāʿilūn

1. ʿĀşık kaçan ki nāvek-i āh-ı şehir çeker
Göklerde mihr ü māh yüzine siper çeker
2. Bir gün sen āfītāba muḡārın olam deyü
Māh-ı felek yıl on iki aydur sefer çeker
3. Gāhī kemān-ı miḡnet ü gāhī kemend-i āh
Meydān-ı ğamda āşık-ı miskīn neler çeker
4. Aş bārī dār-ı zülfüne bir kezden it ḡalāş
Cellād-ı ğamze bizi nice bir iler çeker
5. Zülfün ki ʿarīfāne egilüp öper lebün
Bir rinddür ki cām-ı şarābı çöker çeker
6. Rāz-ı lebüni mest gözüñden şorar gönül
Nāziklükile ağzın arayup ḡaber çeker
7. Rāḡıb görür ʿaşuñ ile zülfün kemendini
Anuñçün Necātī bu deñlü gerer çeker

G2/4: ʿarız u rengin: ʿarızı rengin D.

G2/6: şol: ol D.; dāʿim: kendü D.

⁵ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 145. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G3/3: kemend-i āh: ḡadeng-i āh D.

G3/6: Rāz-ı lebüni: Rāz-ı lebini D.; gözüñden: gözinden D.; ağzın arayup: ağzını arar D.

[3a] (G.4)⁶

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Mest bülbül yine gül yaqasını çäk eyler
‘Ärif-i vaqdet olan bunları idrāk eyler
2. Kimi kim bād-ı fenādan şaķına pîr-i muġān
Bir iki cür‘a ile hāķiñi nemnāk eyler
3. Yok dime hāşiyet-i bādeye kim luţf-ı Kerîm
Gülde bû yārda luţf ef‘ide tiryāk eyler
4. Hele cārüb-ı müjem kıomadı kapuñda ġubār
Ki miyān-beste olanlar yolını pāk eyler
5. İdemez şüfî melāmet okına sine siper
Yine bu şîveleri ‘āşık-ı bî-bāk eyler
6. Yā Rab ol hoķķa-i la‘lîn ne müferrihdür kim
Her nefes nice Necātî’yi ferahnāk eyler
7. Dūd-ı āh ile şerār-ı ciġerinden ‘āşık
Tā‘ne-i kārgeh-i encüm-i eflāk eyler

[3b] (G.5)⁷

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Yine cānumı nişār eyleyeyin bir meleke
Ki diye hāl-i ruķı māk-ı şeb-efrûza leke
2. Göresiz kim bu kıad ü kāmēt bu zülf ü ‘izār
Servüñ işin bitüre lāle vü reyhānı eke
3. Ne bilür şavma‘a-i ġamda benüm çekdüġümü
Yürüyüp meykedelerde şu ki peymāne çeke

⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 180. gazel olarak yer almaktadır.

G4/1: Mest bülbül yine gül yaqasını çäk eyler: Mest olur murg-ı çemen gül yaqalar çäk eyler D.; olan bunları: olanlar bunu D.

G4/3: yārda luţf ef‘ide: yaradır-u-ef‘ide D.

G4/4: kapuñda: yoluñda D.

G4/5: İdemez: Tutamaz D.

⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 551. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G5/1: eyleyeyin: ideyin uş D.

4. Gidere şöhet beti telh eylesün hatt-ı lebün
Ki götürmez mey-i şanemā şāfī hīc leke
5. Gün gibi sākī hilāl-i kadehi bedr ide gör
Yüri mey şöhetini virme Necatī felege

(G.6)⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Dil kesilmez ışk-ı dil-berden ko nāşih sözi kes
Veh ki bu h^vāb-ı eceldür māni^c olumaz mekes
- [4a]
2. 'Āşık olmayınca itmez kimsene dilden fiğān
Yola girmeyince kılmaz nāle vü zārī ceres
3. 'Āşık için acıyanlar ayruş acı görmesün
Müstedām olsun benümçün āh idenler bir nefes
4. Aşşamın gel dünle gel itme raķibüñden hāzer
Gice gezdüñ diyebilmez mäh-ı tābāna 'ases
5. Ey Necatī āşık olanlarda neyler ārzü
Kendüñi tağıtma cem^c olmaz hevāyle heves

(G.7)⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Benüm serv-i hırāmānum cemālün tāze bāğ olmuş
Ruḥuñ güllerinüñ kıızılı kıızıl ağı ağ olmuş
2. Cemālün gösterüp dil-ber lebinden men^c ider cānı
Diriğa mevsim-i gülde mey-i nāba yasağ olmuş
3. Muḥabbet sebzārında biter çok lāleler ammā
Bulunmaya benüm gibi cefādan bağı tag olmuş

G5/4: mey-i şanemā şāfī: mey-i şāfī şanemā D.

⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 246. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G6/1: māni^c olumaz mekes: olumaz māni^c mekes D.

G6/3: acıyanlar ayruş: ağlayanlar ayruş D.

⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 247. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G7/2: Cemālün gösterüp dil-ber lebinden men^c ider cānı: Yüzini gösterüp gizler leb-i lā'lini cānāne D.

[4b]

4. Egilmesün deyü āhum yilinden şakınup her dem
Raķīb ol yüzi gülzārun nihāline ıayağ olmış
5. Necātī derdmend iken ıapuñ dārü's-şifāsından
‘İnāyet şerbetin nūş eylemiş fi'l-ḥāl şağ olmış

(G.8)¹⁰

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Çeşm-i mestüñe düşer mi dem-be-dem kân eylemek
Zülfüñ mi ıaldı her dem dil perişān eylemek
2. Ḥāk-i pāy-i yār olurken kuḥl-i erbāb-ı naẓar
Ey şabā lāzım degül ‘azm-i Şıfāḥān eylemek
3. Cān dilersin buseñe ey la‘l-i leb bu var mıdur?
Mezheb-i ‘İsā’da bayrām olsa ıurbān eylemek
4. Uyusun tek nāz ile ol ğamze-i ğammāz dost
Yüzüm üzre gözlerüm yaşını bārān eylemek

[5a]

5. Cān dirîğ eyler Necātī dir imiş ol bī-vefā
Borcum olsun ölmez isem anı yalan eylemek

(G.9)¹¹

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Şol siyeh ḥālūñ zenaḥdānuñda ey ḥorşid-ḥad
Bir ḥabeşdür Mısr zindānında maḥbūs-ı ebed
2. Mīm ağızuñ dāl zülfüñ cānum u ‘ömrüm dürür
Hey elā gözlüm meded şol mīm dālūñden meded

G7/4: Raķīb ol yüzi gülmez eriñ nihāline ıayağ olmış: Raķīb-i kelb ol servüñ nihāline dayağ olmış D. G7/5: eylemiş: eyleyüb D.

¹⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 296. gazelde 10 beyit olarak yer almaktadır.

G8/1: Zülfüñ mi ıaldı her dem dil perişān eylemek: Zülfüñe mi ıaldı ya diller perişān eylemek D.

G8/2: Bu beyit Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 315. gazelin 6. beyti olarak yer almaktadır.

G8/3: Bu beyit Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 315. gazelin 3. beyti olarak yer almaktadır.

¹¹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 49. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G9/1: siyeh: ıara D.

3. Kılletümden añlamañ peşmîne-püş olduğumı
Zeng-i ğamdan göñlümün āyînesin şağlar nemed
4. Ey göñül bir sen degülsün derd-i yāra mübtelā
Bu cihānda bu belādan kırtulırmaz hiç aḥad
5. Her kişi bir mesned ile irişür bir devlete
Pādişāhum işigün oldu Necātî'ye sened

(G.10)¹²

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ılü Fā'ilün

1. Çarḥun güneş egerçi ki görki güvencidür
Küyuñda kapu kapu gezer bir dilencidür
- [5b] 2. Kırpüklerün ḥayālî bu mecrūḥ sînde
Ey kaşları kemān uvacık kara şancıdur
3. Kimden tutar imiş yüzünün karasın rakîb
Kendüsi itdi kime ne kendü kazancıdur
4. Dün gördi cür'a dökdüğümü pîr-i meykede
Bu gün oñarmayan beni anuñ ilencidür
5. Servi Necātî boyuña beñzer didi ise
Sen aña qalma ki şā'ir yalancıdur

(G.11)¹³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Bez-m-i ğamda ʿaql ü cānı itdi la'ı-i yār mest
Cām iki oldu ne var olsa kamu hüşyār mest
2. Hüsn ü ḥulḳ ile olur teşḥîr-i dil kim cām u gül
Reng ü bûy ile ider bûlbûlleri her bār mest

¹² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 89. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G10/4: oñarmayan beni: beni oñarmayan D.

G10/5: boyuña: qaddüñe D.; Sen aña qalma ki şā'ir yalancıdur: Luṭf it sen aña qalma ki şā'ir yalancıdur D.

¹³ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 29. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

3. Her kiři cām-ı ezel mesti dūrūr ammā ki ben
Cūr'a-i cām-ı lebūnden olmışam tekrār mest
- [6a]
4. Şoffyā 'aqlı saña ben 'ışka yārem kim olur
Ehl-i Cennet hūşyār u t̄alib-i dīdār mest
5. Dilde sırr-ı 'ışkıñı şakladuğum 'ayb eyleme
Olıgelmişdür ider keyfiyyetin inkār mest
6. Çeşm-i maḥmūruñ şarāb-ı nāz içüp ḳanum dōker
Cenge bünyād eylemez olmayıcaḳ küffār mest
7. Dem-be-dem devr itdüren cām-ı şarāb-ı nābdur
Ḥālet-i 'ışk olduğıyiçün raḳş ider nāçār mest
8. Gözlerūñ ile değışdüm gönlümi bir ğamzeve
Aldamaḳ āsān olur çünkim ola 'ayyār mest
9. Nola ḥüsnūnden Necatī olsa bī-hūş ey şanem
Cām-ı güldendür dem-ā-dem bülbul-i gülzār mest

(G.12)¹⁴

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Dil-berā kūyuñ senūñ gūyā ki cennet bāğıdur
Cilve ḳıl tāvūsveş şalın ki ḥüsnūñ çağıdur
- [6b]
2. Gönlümi almağıle olmadı cāna ḳaşd ider
Her demi çeşmūñ şehā iken amansız yağıdur¹⁵
3. Ğayrin ḥāl-i ḥayālīñ neylerim dedüm didi
Şakla dilde anı kim mihr ü muḥabbet tağıdur

G11/3: cām-ı ezel: bezm-i ezel D.; Cūr'a-i cām-ı lebūnden: Cūr'a-i cām-ı lebūñle D.; Bu beyit "Necatī Beg Divanı"nda 34. gazelin 2. beyti olarak yer almaktadır.

G11/4: Bu beyit "Necatī Beg Divanı"nda 34. gazelin 3. beyti olarak yer almaktadır.

G11/7: Dem-be-dem devr itdüren cām-ı şarāb-ı nābdur: Sāğarı devr itdüren sāḳī şarāb-ı nābdur D.

G11/8: Bu beyit çalışma "Necatī Beg Divanı"nda 34. gazelin 4. beyti olarak yer almaktadır.

G11/9: Cām-ı güldendür: Būy-ı güldendür D.

¹⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatī Beg Divanı"nda 103. gazel olarak yer almaktadır.

¹⁵ Bu beyit çalışma yaptığımız Mecmua-i Gazeliyat'ta bu gazelde yer almaktadır ancak Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatī Beg Divanı"nda bulunmamaktadır.

G12/3: Ğayrin ḥāl-i ḥayālīñ neylerim dedüm dedi: Ğamzeñ oğları ḥayālīñ neyleyem didüm didi D.

4. Hîl'at-i hüsün geyüp şalınduğınca ol şanem
Zînet için ruhları üstine zülfin dağıdur
5. Her gice tâ şubha dek rüşen çerāguñda şehā
‘Āşık-ı dil-ḥastenüñ yanan yüregi yağıdur
6. Ruhları nāzikligi ol ‘ömri çoğ olasınun
Şanasın şimdi açılmış taze gül yaprağıdur
7. Ğamzesi öldürdüğine ey **Necātî** ğam yime
Ḳatlüne ḥuccet yazan sîmîn eli barmağıdur

(G.13)¹⁶

Mef'ulü Mef'âlü Mef'âlü Fe'ülün

1. Āhum felege irdi yaşum taht-ı şerāya
Yirden göge dek ḥayf olupdur bu gedāya
- [7a]
2. Ten derdi gibi olmaz imiş derd-i dil ü cān
Eyyüb daḥı döymeye ben deñlü belāya
 3. Ḥall olmaz imiş medresede müşkili ‘ışkuñ
Ma'lûm durur mes'ele ğālib ‘ulemāya
 4. Bir gölge ḥarāmîsi dūrür ḥāl ü ḥāṭuñ kim
Ṭurmaz çıkarur ḥüsn kumāşını bahāya
 5. Yıllarla **Necātî** idemez ḥüsnüñi taḳrîr
Āsāndur egerçi güzel ögmek şu'arāya

(Der.1)¹⁷

Bâkî

Fe'ilâtün Mef'âlün Fe'ilün

1. Tıfl iken dāyesi kucağında
Gül idi kıpmaduḳ budağında

G12/4: dağıdur: tığıdur D.

¹⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 444. gazel olarak yer almaktadır.

G13/4: kumāşını: metā'ını D.

G13/5: Yıllarla **Necātî** idemez ḥüsnüñi taḳrîr: Vaşf eyleyimez ḥüsnüñi yıllarla **Necātî** D.

¹⁷ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük'ün 1994 yılında Ankara'da yayımladığı “Bâkî Dîvânı”nda 424. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

2. Leb-i cānāne gibi gonca-i ter
Kopmadı daḥı dehr bāğında
3. Ruḥuñuñ lāle baş açuḳ delüsi
Hāli sevdāsı var dimāğında
4. Şadaḳāt u zekāt-ı çeşmüñdür
Sīm ü zer nergisüñ çerāğında
5. Bāde ḥaylī alındı meclisde
Öpdiler sākīyi tuṭağında
6. Sākī rez duḡterinüñ ol engüşt
Sīm ḥalḥālıdur ayağında
7. İki ḥançer taḳınmış ey Bākī
Hasta çeşmi şolında şağında

(G.14)¹⁸

Mefʿūlū Fāʿilātū Mefāʿilū Fāʿilūn

1. Dil-ber demiş ki māʿil olanlar vefāmuza
Lāyık budur ki ḳāʿil olalar cefāmuza
 2. Biñ kez görür raḳīb-i dil-āzār taʿnesin
Bir kez dimez ki böyle dimeñ mübtelāmuza
 3. Cānāne gibi cevır ider olduñ ḳuluñ mıyuz
Ey rūzigār sen de ne şayduñ bahāmuza
- [7b]
4. Biñ cevır iderseñ ağlamazam senden ey felek
Ol gül-ruḥ ile çünki şu şızmaz aramuza
 5. Sen göge çık güneş gibi geçsün yere raḳīb
Āmīn ide felekde melekler duʿāmuza
 6. Menʿi mey ile meclise şūfī keder virür
Ḳomaz bizi ki tābiʿ olavuz hevāmuza

¹⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 489. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır.

G14/1: māʿil olanlar: māyil o anlar D.; ḳāʿil: ḳāyil D.

G14/6: hevāmuza: şafāmuza D.

7. Görse Necâtî sendeki derd ü belâ odın
Derdi cehennem ehli ışıduķ belāmuza

(G.15)¹⁹

Mefʿūlū Mefāʿilū Mefāʿilū Feʿūlūn

1. Ben ḥaste içün laʿl-i leb-i gül-şekerüñ var
Ben müflis içün zer kemer ü sîm-berüñ var
2. Bir daḥı benüm sencileyin pâdişehüm yok
Ey dost senüñ niçe benüm gibilerüñ var
3. Ağyār diken gibidür andan üzülrseñ
Ey gonce-dehen gül gibi baş üzre yerüñ var

[8a]

4. Nergis gibi göz dikmiş idük izi tozına
Bir kez dimedi sūhte ḥaķķ-ı naẓaruñ var
5. Dedüm ki müjeñ tîrine sînem siper olsun
Taḥsînler idüp didi Necâtî cigerüñ var

(G.16)²⁰

Mefāʿilūn Mefāʿilūn Feʿūlūn

1. Dili bir dil-rübāya yandurıgör
Muḥabbet şemʿini uyandurıgör
2. Çü toğdı âfîtab-ı sāğar-ı ışk
Çerāğın ʿaķluñuñ diñlendürigör
3. ʿAşā-yi tîrūñile ey cefā-keş
Zaʿîf oldu yürek ṭayandurıgör
4. Gel ey müflis ḥarābāt-ı muğandan²¹
Bir iki cām-ı mey ṭolandurıgör

¹⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 75. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G15/2: gibilerüñ: bigilerüñ D.

²⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 106. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G16/2: Çü toğdı âfîtab-ı sāğar-ı ışk: Doğubdur âfîtab-ı sāğar-ı ışk D.

G16/3: cefā-keş: cefā-kîş D.

G16/4: Gel ey müflis ḥarābāt-ı muğandan: Kız oldu duḡter-i rez sākîyā gel D.

[8b]

5. İnanmaz şūfī meyden geçdügüme
Tolu şun sākiyā inandurıgör
6. Tolaşur degme bir zencîr-i mûya
Ögüt vir göñlüñi uşlandurıgör
7. İnanmaz kimse meyden geçdügüñe
Necâtî and içüp inandurıgör

(G.17)²²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Gözüm ağlar o sîm-endāma karşı
Yetim oğlân gibi bayrāma karşı
2. Yaşamı yırtarım açma yakañı
Kızıl gül gibi ben bed-nāma karşı
3. Göñül kâkülleründen oldu ğamġîn
Ġarîb âdem gibi aḥşama karşı
4. Beni sen kışşa-ḥ^vân itdün deyü dil
İder dil-dâr ile hengāme karşı

[9a]

5. Raķîb ile idersin şoḥbet-i ḥāş
Necâtî'yi sürersin 'āma karşı

(G.18)²³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Yâ Rab ol düşmen bakışlu yâra netdim neyleyin
Sevdigümden ğayrı ol dil-dâra netdim neyleyin
2. Ben gedā bir kimsenün yatur itin kaldurmadum
Yâr ışiginde yatan aġyāra netdim neyleyin

G16/5: geçdügüne: geçdügüme D.; Tolu şun sākiyā inandurıgör: Necâtî and içüp inandurıgör D.

G16/7: İnanmaz kimse meyden geçdügüñe: İnanmaz şofî meyden geçdügüñe D.

²² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 438. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

²³ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 426. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Ayrıca çalışmamızda 1 numaralı gazelin tekrarıdır.

G18: Dizelerin sonunda yer alan "netdim neyleyin" ifadeleri divanda "n'ettim ne_eyleyin" şeklinde yer almaktadır.

3. Gūşe-i mey-hānede geh mest oluram geh hūmār
Böylelikden zāhid-i hüşyāra netdim neyleyin
4. Gül yüzine bakmadum şimşāduñ adın añmadum
Ol şeker-güftār u hoş-reftāra netdim neyleyin
5. Ādem olmaz ādeme yakışmaz ādemden kaçır
Ben Necāti ol perī-ruhsāra netdim neyleyin

(G.19)²⁴

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. 'Ādetidür zülfüñüñ diller perişān eylemek
Şan'atidür çeşmüñüñ ser-mest olup kıan eylemek
- [9b]
2. Ka'be-i kūyuñ haqqıyçün 'aşıkuñ bayramıdır
Ġamze-i bed-kışüñe cānını kıurbān eylemek
 3. Ölürem cevır ile göster 'ārizuñ kim hoş degül
Hastadan rihlet deminde şuyı pinhān eylemek
 4. Uyusun tek nāz ile şol ġamze-i ġammāz dost
Yüzüm üzre gözlerüm yaşını bārān eylemek
 5. Ey Necatī çünkü ser-sebz olmaz imiş bāğ-ı vaşl
Nice bir tölābveş giryeyle efġān eylemek

(G.20)²⁵

Mefā'ilūn Mefā'ilūn Mefā'ilūn Mefā'ilūn

1. Çemende bağladuğınca çiçekler karşıña şaflar
Gülüm nergis senüñ şol şād gibi 'aynuña kefler
2. Saña öykündüğün servüñ işitmiş bād-ı hacletden
Deñizler burtarup yüzün urur ruhsārına kefler

²⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 315. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G19/2: haqqı için: haqqı için D.

G19/3: cevır: hecr D.

G19/4: Bu beyit divanda 296. gazelin 4. beytinde şu şekilde yer almaktadır: Uyusun tek rahat ile nergis-i bîmār-ı yār / Yüzüm üzre gözlerüm yaşını bārān eylemek

²⁵ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 91. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G20/2: servüñ: lü'lü' D.

3. Ögüp göklere çıkarma şeb olmaz bu deyü cennâtı
Ki rûy-ı sâdeden yegdür haķıķatde müzellefler
- [10a]
4. Kıo rûsvâ eyleme  aķlı ki mühr-i mihr h  nu ndur
S  leym  n h  temini şaķlayu bilmez   n   şafıar
5. Te  lall  h ne hüsn olur bu kim tezy  nid  r h  ttu  n
Cem  l  n mu  haf  n ider riv  yet yedi mu  hafıar
6. Nec  t     h  na   heng ider Zühre ded  giy  n
K  laĒı     ladı şöyle   banca yidiler defler

(G.21)²⁶

F   il  t  n F   il  t  n F   il  t  n F   il  n

1. Zülfün altında si   p h  tt  -ı mu  anber gizlenür
  n ki dil almaĒ     n pu  da leşker gizlenür
2. Ya  um   görüp tera    um ide derid  m vel  
AĒladuĒum bu ki gün görinse a  ter gizlenür
3. G  zler  n     n g     l zülfünü bekler c  n sa  na
    kim   h   şayd idenler böyle yer yer gizlenür
4. K  rp  Ē n   ev  iyle şöyle      olupdur s  ne kim
Degme n    n za  m  n  n   inde h  n  er gizlenür
- [10b]
5. S  nede zülfün h  y  lin göricek didi g     l
Bir   ar  nca inin  n   inde h  n  er gizlenür
6. H    ceden   z  d olıcaĒ görse ol servi güneş
K  rkusundan d  trer end  m   v   şaşar gizlenür

G20/4: mühr-i mihr: m    r-i mihr D.; bilmez   n: bilmezler D.

G20/5: mu  haf  n:   yetin D.

G20/6:   banca yidiler:   bancalar yidi D.

²⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladıĒı "Necat   Beg Divanı"nda 124. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G21/2: ide derid  m: idesin dirdüm D.

G21/3: c  n sa  na: h    de D.

G21/4:   ev  iyle şöyle      olupdur s  ne kim:   evki_ile s  nem      olupdur şöyle kim D.

G21/5: h  n  er: ejder D.

G21/6: H    ceden   z  d olıcaĒ görse ol servi güneş: H    ceden ol serv   z  d olıcaĒ görse güneş D.; K  rkusundan d  trer end  m   ve şaşar gizlenür: D  trer end  m   şararur be  zi şaşar gizlenür D.

7. Katı yanmışdur **Necâtî** eyle âhından hâzer
Gâh olur hâkister arasında aḥker gizlenür

(G.22)²⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Siḥr ider refâtarda serv-i ḥurâmânun senün
Kıl yarar güftârda la'l-i dūr-efṣānun senün
2. Leblerün mühr-i Süleymân olduğıyçün ey perî
Her taraftan ejderhâlardur nigehbānun senün
3. Ey kemân-ebrû nice cān virmeyem yüzüne kim
Cān yerine ḥükm ider bir kanlu peykānun senün

4. Şefkat imāndan ise ey bî-güneh kan idici
Kāfirem ger var ise bir zerre imānun senün

[11a]

5. Bülbüli ötdürmez ey meh tâze dīvānum benüm
Goncayı söyletmez ey şeh la'l-i ḥandānun senün
6. Meryem-āsâ karalar geymiş şalınur nâz ile
Yirde sürür dāmenin zülf-i perîṣānun senün
7. Diş bilermişsin leb-i şîrîn-i yâra vâz gel
Ey **Necâtî** döymez ol tatlıya dendānun senün

(G.23)²⁸

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Dedüm ḥüsnün berâtında nedür zülf-i siyâh egri
Didi bu Rûmdur dervîş olur tevķî-i şâh egri
2. Güzellük taḥt-gâhına geçüp zulm itme sulṭānum
Şaḥın aşıklar âhından kim olmaz tîr-i âh egri

G21/7: Katı yanmışdur **Necâtî** eyle âhından hâzer: Yandı kül oldu **Necâtî** eyle âhından hâzer D.

²⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 311. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G22/2: taraftan: yañadan D.

G22/3: nice cān virmeyim yüzüne kim: yüregüm yerine oturdı oḡ D.; Cān yerine ḥükm ider bir: Başdum âḥir bağruma şol D.

G22/4: itici: idici D.

G22/5: ey meh: oldu D., ey şeh: oldu D.

²⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 597. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.

G23/2: geçüp: çıkub D.; kim: ki D.

3. Kaşuñ sevdāsına zāhid maḳām idindi mihrābı
Kaḍ ü zülfüñ hayāliyle olur geh toĝru gāh egri

4. Benüm serv-i hırāmānum raḳībüñ varma yanına
Elif kim lāma uğrasa olur bî-iştibāh egri

[11b]

5. Kara yüzlü saçuñ haḳdur demiş tezvîr ḥaṭṭuñdan
El ursun muşḥaf-ı ḥüsne degülse ol güvāh egri

6. Elā ey āfitāb üzre hilāli görmeyen kimse
Gör ol ḥurşîd-ruḥsārı geyer zerrîn külāh egri

7. Boyuñ şimşādını ayru görürmiş servden nergis
İki görür biri şol kim ider ise nigāh egri

8. Kaşuñ olmazsa mihrābı ne aşşı zühd ü taḳvādan
Yıkılmaḳ yegdür ol mescid kim ola kıblegāh egri

(G.24)²⁹

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

1. Müntehā ḳaddine çün ʿālî-naazarlar baḳdılar
Şubḥa dek ol serv-i nāzuñ ayaĝına aḳdılar

2. Taşradur başuñ deyü bāĝ-ı ḥarîmi yārdan
Murĝ-ı gülşen başına serv-i revānuñ çaḳdılar

3. Ḥusrevā şîrîn lebüñe öykündüĝiçün şeker
Aşdılar bāzārda boynına urĝan daḳdılar

[12a]

4. Ol mehüñ öykündüĝiçün mihr-i ruḥsārına şemʿ
Cemʿ olup pervāneler başına odlar yaḳdılar

G23/4: Benüm serv-i hırāmānum raḳībüñ varma yanına: Benüm serv-i ser-efrāzum raḳībüñ yanına varma D.; lāma uğrasa olur: ulaşa lāma olur D.

G23/5: tezvîr: tezvîrine D.; ḥaṭṭuñdan: ḥaṭṭuñ D.

G23/6: geyer: gezer D.

G23/7: İki görür biri şol kim ider ise nigāh egri: Biri iki görür lābūd şu kim ider nigāh egri D.

G23/8: kim: ki D.

²⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 183. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G24/1: Şubḥa dek: Şu gibi D.

G24/2: çaḳdılar: ḳaḳdılar D.

G24/3: lebüñe öykündüĝiçün şeker: lebüñe_öykündüĝi_çün şekerüñ D.

5. Ey Necatî çün ezeldendür muhabbet yâr ile
Pes ne ma'niden seni ol dil-rübâya çaqdılar

(G.25)³⁰

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Nola bî-mihr ise dil-ber bi-ḥamdillâh ki meh-rûdur
Şu deñlü şöreti var kim hemân bir şehr bir odur
2. Bu gün ol fitne-i âḥir zamânla ḥaşr olan ölmez
Kıyâmet-kadd ü kâmetdür kıyâmet çeşm ü ebrûdur
3. Benüm sînemdeki dâğ-ı siyâh olmışdur eglencem
Meger Mecnûn-ı şeydânuñ enîsi çeşm-i âhûdur
4. Gel ey pîr-i muḡân billâh ne bî-ḥad luṭfdur bu kim
Eli boş olan abdâluñ müdâm ayağı ṭoludur

[12b]

5. Ben izûñ tozını gördüm ayaḡuñ ṭoprağı ḥaḳḳı
Çekilse sürmeden eksük degüldür göz terâzûdur
6. Necatî baḥr-i eş'aruñ nedendür pür-güher bu ḥod
Leṭâfetde selâsetde hemânâ bir içim şudur

(Der.2)³¹

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1. Ḥoş geldi baña meykedenüñ âb u hevâsı
Vallâhi güzel yerde yapılmış yıķılası
2. Men' eyler imiş mes'ele-i aşkı müderris
Ey ḥ'âce anuñ var ise yaklaştı kazâsı
3. Gitmez o mehûñ râ gibi ḥançer kemerinden
Üftâdelerin öldürür âh işte burası

³⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 191. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G25/1: var kim: vardır D.

G25/2: zamânla: zemâna D.

G25/6: Leṭâfetde selâsetde hemânâ bir içim şudur: Selâsetde leṭâfetde hemânâ bir aḡar şudur D.

³¹ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük'ün 1994 yılında Ankara'da yayımladığı "Bâkî Dîvânı"nda 508. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

4. Dünyâ deger ol mâh-liķā şûh-ı dil-ārâ
Yūsuf’da dađı yokdur anuñ hüsn ü bahâsı
5. Zibâ yaraşur hîl’at-i nâz o boyı serve
İki kolumı kılsam aña bel tolaması
6. Diğkatler ile seyr iderüz yâri ser-â-pâ
Görmez mi idük biz de eger olsa vefâsı
7. Meddâh olalı çeşm-i gazâlânıña **Bâķî**
Öğrendi ğazel tarzını Rûm’uñ şu’arâsı

(G.26)³²

Fe’îlâtûn Fe’îlâtûn Fe’îlâtûn Fe’îlûn

1. Gülleri bâd-ı şabâ kıande bulursa yaķalar
Çâķ olupdur şanemâ ırışkuñ elinden yaķalar
2. Cüş ider lâle gibi kıanlu yaşı Ferhâd’uñ
Kızarpdur yine tağlar etegile yaķalar
3. Ne revâdur bu ki ben hecr odına yanmış iken
Degme ĥayvânı iledüp vaşl şuyına yıķalar
4. Sevinür ellerini kıana boyadukça nigâr
Şol güzeller gibi kim eline ĥınnâ yaķalar

[13a]

5. Hele ben bildüğümü yâre **Necâtî** diyeyin
Neler neyleyeler ğâyeti bu kim yaķalar

(G.27)³³

Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlûn

1. ‘Âşık olduğum tıyaldan yüzüme bakmaz ĥabîb
Yöresine uğramaz ölümlünüñ elbet tıbîb

Der2/4: şûh u dil-ārâ: dil-ber-i ğarrâ D.

³² Bu ğazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 168. ğazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G26/2: ider lâle gibi kıanlu yaşı: idüb kıanlu yaşı lâle gibi D.

G26/5: Hele ben bildüğümü yâre **Necâtî** diyeyin: Ey **Necâtî** hele ben gördüğümü söyleyeyin D.; Neler: Nice_ola D. Vezin hatası var “Neler”den sonra bir hece lazım.

³³ Bu ğazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 25. ğazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G27/1: ölümlünüñ elbet: ölümlü bîmāruñ D.

2. Çin-i zülfünden çekilsün dir (i)mişsin dostum
Hey ma‘āzallāh ne çāre uşta boğaz uşta ip
3. Kısmet olmağ isteriseñ derd ü ğam cān u dile
Oğ bırağsun ğamzeñ ey ebrū-kemānum yā naşīb
4. Mest olıcağ kan içer dirler senüñçün dostum
Hey gözi mestüm şarāb-ı nāzı neylersin içib
5. Acır iseñ gel Necātī derdmende acı kim
Ne leb-i dil-ber naşīb olur ne ħalvā-yı rağīb³⁴

[13a] (Der.3)³⁵

Ġazel-i Bākī

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Ser-i kūyuñ şanemā cennet-i a‘lā bilürin
Müntehā kāmētüñi Sidre vü Tūbā bilürin
2. Seni Yūsuf’la güzellikde şorarlarsa baña
Yūsuf’ı bilmezin ammā seni ra‘nā bilürin
3. Zā’il olmaz heves-i zülf-i siyāhım dilden
Ĥaşıl olmayacağın gerçi bu sevdā bilürin
4. Bilmezin n'eyleye derd ü ğam-ı cānāne baña
Ne müdārāya meded var ne müdāvā bilürin
5. Bākīyā gülşen-i fırdevsi baña ‘arz itme
Āsitānın ben ān anuñuñ menzil ü me’vā bilürin

(Der.4)³⁶

Müfred

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Yitişinceydi hemān derdine ben bīmāruñ
Mīve-i vaşlına yāruñ n'ideyin irmez elüm

G27/2: uşta boğaz uşta ip: uşda boğaz uşda ip D.

G27/5: olur: oldı D.

³⁵ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük’ün 1994 yılında Ankara’da yayımladığı “Bākî Dīvânı”nda 363. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

³⁶ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük’ün 1994 yılında Ankara’da yayımladığı “Bākî Dīvânı”nda 332. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

(Der.5)³⁷

Bâkî

Mefûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fe'ûlûn

1. Etrâf-ı çemenzârı yine âb dolandı
Gülzâra girüp her yaña şalındı bulandı
2. Beñzetdi dehānuñda olan ḥabb-i nebāta
Şeb-nem göricek gonca hemān ağzı şulandı
3. Bağlarsañ eger deste-i reyḥān ile tırmaz
Tā rişte-i cān tırrası tārına ulandı
4. Ārām-geh-i murğ idi didiler ser-i Mecnūn
Meydān-ı muḥabbetde ne başlar yuvalandı
5. Bâkî'yi mey-i nāba yemīn itdi demişler
Gül gibi ele şāğar alup içmez ol andı

(G.28)³⁸

Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn

1. Tıttupdur zülfüñ ucından cemālūñle cihān âteş
Geceyle olmağın ḥalka kıatı eyler ziyān âteş
- [13b]
2. Ğam u ğuşşa üşüp göñlüm evin yıkdıkları bu kim
Ki etrâfa ulaşmaya derūnumda yanan âteş
 3. Eger ümīd-i dīdār olmayaydı bāğ-ı cennetde
Cehennem gibi ola idi gül ile zaymerān âteş
 4. Cihāndır būsē ey bülbül gerek ağla gerekse gül
Kimine yār olur gülşen kimine gülsitān âteş

³⁷ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük'ün 1994 yılında Ankara'da yayımladığı "Bâkî Dîvânı"nda 524. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

³⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 250. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G28/1: olmağın: olcağ D.

G28/2: bu kim: budur D.

G28/3: Eger ümīd-i dīdār: Eger dīdār ümīdi D.; zaymerān: ergāvān D.

G28/4: Cihāndır būsē ey bülbül gerek ağla gerekse gül: Gerek ağla gerekse gül cihān fāriğdür ey bülbül D.; Kimine yār olur gülşen: Kimine âteş olur gül D.

5. Necātî göñlini her dem ider bir lāle-ruḥ yağma
Şanasın Bursa şehridür ider her dem zamān āteş

(Der.6)³⁹

Mef'ulū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilūn

1. Cānān odur ki meyl ide anı görince cān
Esbāb-ı ḥüsni ḥüb ola ammā be-şarṭ-ı ān
2. Cānā metā'-ı mihrüñe dil müşteri iken
Olmamış idi aşk iline kārban revān
3. Mihmān olunca derd ü ğamuñ dilde mā-ḥazar
İki enār dāneledi çeşm-i ḥün-feşān
4. Ceng itmege sitāre-i baḥtumla eyledüm
Bu āh-ı pür-şerārımı bir tığ-i zer-nişān
5. A'dāya baş egdüremez kimse Bākıyā
Şemşir gibi olmayıcağ ser-be-ser zebān

(Der.7)⁴⁰

Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn

1. Derd ü ğam bezmine ḳaddüm gibi bir çeng olmaz
Nāylar nālelerüm sāzına āheng olmaz
2. Ḳaḅgı gündür ki senüñ seng-i ğamuñ zaḥmından
Günbed-i çarḥ-ı felek başumuza teng olmaz
3. Olamaz meşreb-i rindāna muvāfiḳ şol kim
Cāmveş bāde-i gül-gün ile hem-reng olmaz
4. İçeyin āleme rüsvāy olayın n'olsa gerek
'Āşıkam 'āşık-ı bed-nāma ğam-ı neng olmaz
5. Āl ile ruḥlaruñ alsun dil-i Bākī'yi hemān
Āña ey şūḥ-ı cihān böyle güzel reng olmaz

G28/5: ider her dem zamān āteş: ki yaḳar her zemān āteş D.

³⁹ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük'ün 1994 yılında Ankara'da yayımladığı "Bâkî Divânı"nda 362. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

⁴⁰ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük'ün 1994 yılında Ankara'da yayımladığı "Bâkî Divânı"nda 204. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

(Der.8)⁴¹

Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn

1. Kâmeti vaşfını 'arz eylediler Tûbâ'ya
Ser-fürû eyledi ol serv-i sehî bālāya
2. Var ise turre-i müşğînünñünñ aşüftesidür
Bî-sebebe düşmedi âhû-yı Hutten şahrāya
3. Nāzenīnā dahı sen tıfl iken Allāh bilür
Seni emzürmege ne cānlar eritdi dāye
4. Hāk-i pāyın şaķın ey bād-ı şabā nergisden
Hayfdur kühl-i cilā dīde-i nā-bīnāya
5. Kemer eylerdi qolın ince bilüne Bākī
Girmese hañcer-i hūn-rizūñ eger araya

(G.29)⁴²

Mefā'ilûn Mefā'ilûn Mefā'ilûn Mefā'ilûn

1. Gel ey ğamze kerem eyle raķib-i pür-fitenden geç
Beni anuñla bir itme ya andan geç ya benden geç
2. Gülistān mevsimi geldi nidersin çār dīvārı
Ruḥ-i dil-dāra 'azm eyle göñül kayd-ı bedenden geç
3. Şanavber bigi Tûbā ayağūñ öpmege baş egmiş
Şu gibi billāh ey serv-i revān şaḥn-ı çemenden geç

[14a]

4. Kemān ebrūlaruñā incinüp peykānuñā geçdüm
Gel ey tır-i müje luṭf eyle billāhi geçenden geç
5. Dedüm rüz-i ezel oldum bu bezm-i hüsne pervāne
Gülüp didi Necātī kimesne gelmedi senden geç

⁴¹ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük'ün 1994 yılında Ankara'da yayımladığı "Bâkî Dîvânı"nda 467. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

⁴² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 42. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G29/2: Ruḥ-i dil-dāra: Ruḥ-i cānāna D.

G29/3: Şanavber bigi Tûbā ayağūñ öpmege baş egmiş: Şanavber ayağūñ öpmege Tûbā gibi baş egmiş D.; billāhi: bir kez D.

G29/4: luṭf eyle billāhi: billāhi luṭf eyle D.

G29/5: Dedüm rüz-i ezel oldum bu bezm-i hüsne pervāne/ Gülüp didi ki gelmedi bu bezme kimse senden geç D.

(Der.9)⁴³

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Nāle-i dil ol ham-ı zülf-i hümā-pervāzdan
Şan fiğān-ı mürgdür ser-pençe-i şehbāzdan
2. Beydağ-ı hāl-i ruḥuñ zülfüñle mestūr eyleme
Almağa şāhum gönül ferzānesin açmazdan
3. Ağlayu ağlayu gözden çıkdum āhır kaṭrevār
Ayrı düşdüm çeşm-i hūn-bārum gibi dem-sāzdan
4. Muttaşıl ğamzeñ geçer bir laḫza baksañ hālūme
‘Aciz olduḫ dostum ol ğamze-i ğammāzdan
5. Vaşf-ı nāz-ı nāzenīnümdür bu şi'rüm **Bākıyā**
Muṭrib-ı meclis ser-āğāz eylesün şehnāzdan

(G.30)⁴⁴

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Aldum ağzuñ ölçüsini zerre deñlü yok vefā
Bī-vefāsın hey güneş yüzlü ḥabībüm Muştafā
2. Tığ-i ğam boynum muḥarref çalup eylerse qalem
Yaza akan qanum işigüñde āyāt-ı vefā
3. Luṭfuña idüp binā yapdum muḥabbet ḥānesin
Rence kılsañ qadem ehlen ve sehlen merḥabā
4. Gide mi ğamzeñ ḥayāli dīdeden ey seng-dil
Çün bilürsin muḥkem olur kāfirī olan binā

[14b]

5. Nāmeye şıgımaz **Necātī**'nüñ muṭavvel kışşası
Göz yaşı ile qapuña 'arz ola bākī mācerā

⁴³ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük'ün 1994 yılında Ankara'da yayımladığı "Bâkî Dîvânı"nda 364. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

⁴⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 1. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G30/4: Gide mi ğamzeñ ḥayāli dīdeden ey seng-dil: Gide mi ey seng-dil zülfüñ ḥayāli sīneden D.; kāfirī olan: kāfir itdügi D.

G30/5: muṭavvel: oransuz D.

(G.31)⁴⁵

Mef'ulū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilūn

1. Cām-ı şarāb-ı ıřkuñ ile Cem degül miyüz
Bezm-i ğamuñ şafāsına ħurrem degül miyüz
2. Bāġ-ı ruĥuñda dāne-i ĥālūñe ey perī
Meyl eylesek aceb midür Ādem degül miyüz
3. Ger zerre-vār itmesek ol āfitāba meyl
Bir zerreden bu yolda daĥı kem degül miyüz
4. Bezm-i neşāta niçün iletmez bizi raķīb
Çeng-i ğamuñda nāy ile hem-dem degül miyüz
5. Dil-ber cemāli vaşfin idelden Necatī'yā
Adıyla añılup nazm içinde müselleme degül miyüz

(G.32)⁴⁶

Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn

1. Yaraşur kim seni ser-defter-i ĥübān yazalar
Nāme-i ĥüsnüñ içün bir yeñi unvān yazalar
- [15a]
2. Nola gelse ĥaṭ-ı sebzüñ ne ĥaṭāsı var ola
Ka'benüñ çevresine āyet-i Qur'an yazalar
 3. Qorqaram kim lebüñüñ örneğin alup şanemā
Çin muşavvirleri bir şüretile cān yazalar
 4. Diñ eṭıbbāya ki Qanūn-ı Şifā yazmağdan
Hüner oldur ki ğam-ı dil-bere dermān yazalar
 5. Baña dirlik yiter ol kim ölicecek derdüñle
Meşhedüm mermerine küşte-i cānān yazalar

⁴⁵ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 220. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G31/5: Añılup nazm: Üslub-ı nazm D.

⁴⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 206. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G32/2: var ola: ola kim D.

G32/4: Qanūn-ı Şifā: Qanūn-u-Şifā D.

6. Beni ser-defter-i ʿuṣṣāk iden erenler umarın
Sen Şehī Pādişeh-i milket-i Osmān yazalar

7. Şiʿr-i dil-sūz-i Necātī var iken hayf ola kim
Halk yazup yañılup defter ü dīvān yazalar

(G.33)⁴⁷

Mefʿulū Fāʿilātū Mefāʿilū Fāʿilūn

1. Bildüñ ki ben ölince dil ü cān saña çıkar
Anuñiçün dedüñ ki ölürseñ baña çıkar

[15b]

2. Gülzārı gönçe yüzüne beñzetse itme ʿayb
Yañılmağ ile anca ağızdan haṭā çıkar

3. Ey māh-çehre nāle-i ʿāşıkdan it hāzer
Bilmez misin ki göklere tīr-i duʿā çıkar

4. Her dilde arasañ bulunur ʿışkdan eṣer
Her toprağı ki kızsalar elbette māʾ çıkar

5. Bu halk ile Necātī nice itsün iḥtilāṭ
Her kimi söyledürse saña mübtelā çıkar

(G.34)⁴⁸

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

1. Dil-berā sevmek seni niçün ola ʿuṣṣāka suç
Ben bu suç ile cemālünden ırağ olmak ne güç

2. Katlūme kaşd itmesün tīr-i müjeñ ikide bir
Miḥnet ü cevır ü cefā bī-dillere bir iki üç

3. Hasret eyyāmında laʿlūñ ārzū itsem nola
Ṭatlu yinür ey yüzi bayrām çün ola oruç

G32/6: ser-defter-i ʿuṣṣāk: ser-defter-i ʿışk D.; İlk dizede vezne göre bir hece fazla.

⁴⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 78. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G33/3: nāle-i ʿāşıkdan: ʿāşıkun ahından D.

⁴⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 40. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.

G34/2: Katlūme kaşd itmesün tīr-i müjeñ ikide bir: Tīr-i gāmzeñ katlūme kaşd itmesün ikide bir D.

G34/3: laʿlūñ ārzū itsem nola: nola ārzū itsem lebūñ D.

[16a]

4. İremezsın vaşlına zāhid sen ol ʿİsī-demüñ
Dem-be-dem saʿyi riyāzetle gerekse göge uç

(G.35)⁴⁹

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Bu şafādan ki ʔadeḥ ağzuñ öper döne döne
Nār-ı ğayretde kebāb oldı ciger döne döne
2. Ne revādur bu ki ben ʔāmetümi ḥalka ʔılam
İnce belüñi ʔuca seng-kemer döne döne
3. Gözlerüm ʔıble-nümā gibi olupdur nola kim
İşigüñ cānibine ʔılsa naʔar döne döne
4. Sensin ol māh-ı felek-mertebe kim leyl ü nehār
Yüz sürer işigüñe şems ü ʔamer döne döne
5. Girye vü zārīyile oldı Necatī ʔolāb
Gülsitān-ı ser-i kūyın şular döne döne

(G.36)⁵⁰

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey göñül genc-i ğama vīrān olayduñ ola mı
Bir gözi ḥün-ḥ^vār elinden ʔan olayduñ ola mı

[16b]

2. Pīr olduḳca ḥarīş olduñ güzeller ıışķına
Ey göñül günden güne oğlan olayduñ ola mı
3. Didüm ey şāh işigüñde ʔulluĝa eyle ʔabül
Güldi didi ey gedā sulṫān olayduñ ola mı

G34/4: vaşlına zāhid sen: zāhidā vaşlına ol D.

⁴⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 467. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G35/1: Şafādan: Cefādan D.

G35/2: ḥalka: ḥalka D.; belüñi ʔoca seng kemer: belüñ ʔoca ʔarşuma kemer D.

G35/3: kim: ger D.

G35/4: māh-ı felek-mertebe: şāh-ı felek-mertebe D.

G35/5: ʔolāb: dolāb D.

⁵⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 567. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G36/2: Ey göñül günden güne: Varduĝınca ey göñül D.

G36/3: şāh: şeh D.

4. Sîne tennûrında ey hûn-ı ciger cûş eyleyüp
Dideden olduñ revân tûfân olayduñ ola mı

5. ‘Ömr-i sermed isteriseñ ey Necâtî ölmedin
İşiginde bir gice mihmân olayduñ ola mı

(G.37)⁵¹

Mef‘ûlû Mef‘îlû Mef‘îlû Fe‘ûlûn

1. İtdi gözümüñ yaşını ‘ummâna berâber
Ol lâle-ruhuñ işleri var kana berâber

2. Allah ziyâde ide ki el irmez olupdur
Kaddûñ olalı serv-i hırâmâna berâber

3. Senden baña bir bûse ve benden saña biñ cân
Gel ‘ayş idelüm oldı harîfâne berâber

4. [Dil aldı yüze gelmedi ol kâ’kül-i tarrâr
Davâcı ile tırmadı sulţâna berâber

5. Bu kuş dilinüñ oldı Süleymân’ı Necâtî
İletdi sözi şîve-i Selmân’a berâber]

[17a] (G.38)⁵²

Mef‘ûlû Fâ‘ilâtü Mef‘îlû Fâ‘ilûn

1. Gerçi güzeller ipini zülfüñ uzatdılar
Hakkâ ki boylarınca yazuqlara batdılar

2. Yâruñ ayağı tozına beñzer deyü bu gün
Bâzâr içinde ‘anberi Allâh ki şatdılar

3. Şimşâd ü ‘ar‘ar erdüğine dik gelürdi lîk
Kadd-i nigârı görelî bir pâre yatdılar

⁵¹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 62. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin son iki beyti [85a] (G.211)de yer almaktadır.

G37/3: biñ: bir D.; Gel ‘ayş idelüm oldı: ‘Ayş eyleyelüm ki oldı D.

G37/5: şîve-i Selmân’a: Hâzret-i Selmân’a D.

⁵² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 90. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G38/3: ‘ar‘ar: serv D.; Kadd-i nigârı: Refîr-ı yârı D.

4. Bezm-i belāda bir kişi hüſyār qalmadı
Cām-ı mey-i muḥabbete sākı ne qatdılar
5. Qaddüñ qatında tırmağa yaraşmadı deyü
Servüñ alup elini yabanlara atdılar
6. Pisteh dehān-ı dil-bere öykündi ehl-i bezm
Söyletmediler urdılar ağızın ufatdılar
7. ‘İd-i vişālin istedügiçün Necātî’yi
Güzeller uşa geldiler öget tonatdılar

[17b] (G.39)⁵³

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Beñzedülđen yār işigin ehl-i diller Ka‘be’ye
Başlamamışidi İbrāhīm bin Āzer Ka‘be’ye
2. Qo toyunca süreyin işigüñe yüzüm gözüm
Çok sürilür çün bilürsin sım ile zer Ka‘be’ye
3. Taş işigin secdegāh idinmez isem dostum
Taş atanlardan olayın ey birāder Ka‘be’ye
4. Kūyuña varmağ ile ‘aşıq darılmasun raqīb
Hācī olmaz bellüdür varmağ ile ħar Ka‘be’ye
5. Sen baña gelmek ba‘id ü ben saña varmağ muḥāl
Kim hümā inmez yere qonmaz kebüter Ka‘be’ye
6. Qıble iken dostum her-cāyī olmağın güneş
Döndürüpdür secdegāhını Peyğamber Ka‘be’ye
7. Varıcağ oldur beni qapuñda qurbān olduğum
Resmdür āzād olur varınca çāker Ka‘be’ye

G38/7: ‘İd-i vişālin: ‘İd-i vişālūñ D.

⁵³ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 456. gazelde 11 beyit olarak yer almaktadır.

G39/1: Beñzedülđen: Beñzedürken D.; İbrāhīm bin Āzer: İbrāhīm-i Āzer D.

G39/2: Qo toyunca süreyin işigüñe: İşigüñe qo doyunca süreyin D.

G39/3: dostum: dostuñ D.

G39/4: darılmasun: dirilmesün D.; varmağ: gelmek D.

G39/7: Varıcağ oldur beni qapuñda qurbān olduğum: Kūyuña meyl eylerem gamdan ḫalāş olmağ içün D.; Resmdür: Bellüdür D.

[18a]

8. Yıkmağ ister dostum düşman Necatî gönlünü
Koma kim kaşd itmesün göz göre kâfir Karbeye

(G.40)⁵⁴

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Lâle yakdı cigerini gül-i handānuñ için
Kesdi ʿarʿar kolını serv-i hırāmānuñ için
2. Karañudur şeb-i hicrān yolu yañıldı ğarīb
İriş ey necm-i hidāyet meh-i tībānuñ için
3. Nefesüñden biraz ey bād-ı şabā canlandığ
Şeb-i ğam hastelerini aña tır cānuñ için
4. Ehl-i taḥkik ruḥuñ dīnine imān getürür
Küfr-i zülf aña ḥalel virmesün imānuñ için
5. Ey Necatî gözüñ aç al ayağı toprağını
Tütiyā isteriseñ çeşm-i dūr-efşānuñ için

(Der.10)⁵⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Karşu tutdum sine-i şad-çāki senden cānibe
Gönder ey kaşı kemānum tiri benden cānibe

(G.41)⁵⁶

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Çün kara gözini gözüm şaldı
Hüsn şebbāzınuñ begin aldı

G39/8: itmesün: eyledi D.

⁵⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 421. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G40/1: Kesdi ʿarʿar kolını serv-i hırāmānuñ: Servler kesdi kolın kadd-i hırāmānuñ D.

G40/2: İriş: Raḥm D.

G40/5: çeşm-i dūr-efşānuñ: dīde-i giryānuñ için D.

⁵⁵ Bu gazel Prof. Dr. Sabahattin Küçük'ün 1994 yılında Ankara'da yayımladığı "Bâkî Divânı"nda 440. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada 18a'da derkenar olarak yer alan bu beytin çoğu sözcüğü okunamayacak kadar siliktir, divandan istifade ederek tamamlanmıştır.

⁵⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 580. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

[18b]

2. Leblerüñ vaşfin işidüp gönca
Ağzını açdı tañlara qaldı
3. Gördü kim başdan aşdı seyl-i sirişk
‘Aql deryā-yı hayrete taldı
4. Beni zār itdi ka’beteyn-i cefā
Nidelüm dostum senüñ geldi
5. Urdı kendüyi kendüye gönülüm
Şişe-i ‘ārı taşlara çaldı
6. Şöyle depren ki oğlancuqlar
Dimesünler Necatî qocaldı

(G.42)⁵⁷

Mef’ulü Mefā’ilün Mef’ulü Mefā’ilün

1. Tā kim lebüñ ağıyārı şerbetlere qandurdı
Ol acı beni tatlu cānumdan uşandurdı

[19a]

2. Ğavğālara uğraduq bu hüsñ bahārında
Şol nergis-i bed-mesti yā Rab kim uyandurdı
3. Bāzār-ı heves içre qalb idi gönül ammā
Nāziklik ile zülfüñ anı da töländürdü
4. Pervāne gibi diller yansa nola ey dil-ber
Çün hüsñ çerāğınā Qudret saña yandurdı
5. Şevk-i ruḥı devrinde seyl-āb yaşum qandur
Şan tāze bahār irdi ırmağı bulandurdı
6. Devr eyleyüp öperken la’lîn lebüñi sāğar
Meclisde şurāḥîñüñ ağzını şulandurdı

G41/2: tañlara: tañladı D.

G41/5: kendüye: gönülüñe D.

⁵⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 576. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin mahlas beyti divanda da bulunmamaktadır.

G42/5: devrinde: döndürdü D.

7. Ey kaşı kemān çekdüm ‘aynumda oķuñ şeklin
Ol baña ‘aşā oldu bir pāre ıayandurdı

(G.43)⁵⁸

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Nigārā tūtiyā-yı hāk-i pāyuñ özge dārūdur
Çekilse sürmeden eksük degüldür göz terāzūdur

[19b]

2. Ėam-ı ııřķuñla bīmārem öñüñde cān virem şāhā
Ümīdüm şoñ nefesde hānçerüñden bir içim şudur
3. Kıo Mecnūn āhūvāne gözlerüyle iñlesün gönlin
Benüm sīnemdeki dāğ-ı siyāhum çeşm-i āhūdur
4. Şabā yevmī mey-i la‘lūñ getürdi gülşene gonçe
Göresin didi āhır bizi yaķasuz kıoyan budur
5. Acı tatlu zamān yek-ser senūñle geķsün ey dil-ber
Tudağūñ şehd ile şekker ü likin Ėamzeñ ağudur
6. Hayāl-i çeşm-i fettānı uyandı gözūñ aç miskīn
Necātī ‘aşıķa bu yolda büyük düşman uyķudur

(G.44)⁵⁹

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilātün

1. Dil ü cān ol semen-bere çekilür
Pīş-keşdür ki beğlere çekilür

[20a]

2. Dūd-ı āhum hevā-yi zūlfūñ ile
Ejdehādur ki göklere çekilür
3. Her seher āh ü nāle kāfilesi
Ka‘be-i kūy-i dil-bere çekilür

G42/7: ‘aynumda: sīnemde D.

⁵⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 189. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G43/3: Bu beytin Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 191. gazelin 3. beytinde benzeri yer almaktadır.

G43/4: Bu beyit Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda bulunmamaktadır.

⁵⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 114. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G44/1: Dil ü cān ol: Cān-ü-dil ki _ol D.

4. Zülf zencîrine şabâ tolaşur
‘Âşık adı yok yere çekilür
5. Haţţ-ı vaşfın Necâtî yazmaz iseñ
Haţţ-ı nisyân o deftere çekilür

(G.45)⁶⁰

Feîlâtün Feîlâtün Feîlâtün Feîlün

1. Baña yâruñ yañağı vü lebi vü kıddi yeter
Üzül ey gül açıl ey gönca yıkıl ey ‘ar‘ar
 2. Baña ol kâmeti Tübâ lebi ‘unnâb gerek
Nideyin görmek ile serv-i çemenden ne biter
 3. Bir iki gün dahı sen mâha irişmezse elüm
Yaşum u âhum ider yeri gögi zîr ü zeber
- [20b]
4. Göricek derd ile kan ağladuğımı ter olur
Kızarur çehre-i zîbâsı nitekim gül-i ter
 5. İşidürsin dün ü gün âh ü figân eyledüğüm
Hiç bir kerre dimezsın ki Necâtî neyler

(Der.11)⁶¹

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Kimün geçseñ öñinden şanma arduñca bağa kalmaz
Bağa kalur gözi ammâ vücūdından beğâ kalmaz
2. Şafâdur ‘aks-i rüy-ı mehveşün âyîne-i dilde
Gelüp karşı görünmezseñ gider anda şafâ kalmaz
3. Şabâ ben hastayı hâk-i rehiyle örte kıo lutf it
Eger ölmezse altında anuñ bu mübtelâ kalmaz
4. Geceyle bende büy-ı sünbüli yâruñ kalur dersin
Çıkarsañ şubha sıhhatle bu ey şeb-bü saña kalmaz

G44/4: Zülfî: Şacı D.; ‘Âşık: ‘Âşıkun D.

⁶⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 72. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

⁶¹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmet Ali Yekta Saraç’ın 1991 yılında İstanbul’da doktora tezi olarak yayımladığı “Emrî Dîvânı”nda 217. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

5. Oķına Emrī gögsin gerdüğinden ol ķaşı yānuñ
Eger tīrin ķalur dirse geçer andan aña ķalmaz

(G.46)⁶²

Mef'ulū Fā'īlātū Mefā'ilū Fā'īlūn

1. Ğamzeñ ki bir kirişme ile cāna ķaşd ider
Maķşūdı cān degülse 'aceb ya ne ķaşd ider
2. Ƙo çeksün acı dilleri deryā şol acı kim
Ƙor dişlerüñi lū'lū'-i ummāna ķaşd ider
3. Çek zılm elini ğamze-i mestüñe hey di kim
Bir buse için iki gözüm ķana ķaşd ider
4. Vallāhi öldüreydi yazuğı yoğ idi hıç
Şunlar ki derdi Ƙor daķı dermāna ķaşd ider

[21a]

5. Gitdi gönül ki ışķuña bir dest-res bula
Şol bir fedāyī gibi ki sultāna ķaşd ider
6. Ƙuluñ Necātī ger bulasın şehden iltifāt
Şeyhī nolur ki şīve-i Selmāna ķaşd ider

(Der.12)⁶³

Fec'ilātūn Mefā'ilūn Fec'ilūn

1. Diñle ey teşne-i zülāl-i vişāl
Cümle 'ālem bu söze kâ'ildür
2. Bir içim şu ise yu andan elüñ
Sevdigün çünki ğayra mā'ildür

Diger

3. Nergis-i çeşmine beñzetdi getürdi nazara
Bāğbānı gözünü şalla çiçekle çağıra

⁶² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 151. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G46/1: cān degülse 'aceb: dil degülse nedür D.

G46/5: Gitdi gönül ki ışķuña bir dest-res bula: 'İşķuña mālîk olmağı ister yegāne dil D.

G46/6: Necātī ger bulasın şehden: Necātī'ye ideli şāhum D.; Şeyhī nolur ki: Şeyhī'yi ķodı D.

⁶³ Derkenarda yer alan bu şiir parçaları divanlarda bulunamadı.

(G.47)⁶⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Göñlüme zülfüñ dürür dām-ı belā
Cānuma çeşmüñ dürür 'ayn-ı 'anā
2. Ey ğamet ender dilem cāyī gereft
Der cihān cüz' ü neyābī nīk cā
3. Ente maḥbūbu'l-ḳulūbī'l-'ārifīn
Ente ma'sūḳu'l-fü'ādi'l-aşfiyā
4. Cennet içre Sidreveş Tūbā ḳadūñ
Başdan ayağa görünür müntehā
- [21b] 5. Ey ḫayāl-i mihr-i ruḥsār-ı meheş
Vey cemāl-i cān-fezāyī dil-ğüşā
6. Zāḳa 'ayşī ḳalle şabrī yā ḫabīb
Zā'a 'ömrī māte ḳalbī fī'l-hevā
7. Āhum odından olur mūm āhenīn
Ḳatı göñlüñe senūñ gelmez ḳaya
8. Derdmend ol ey Necātī derdmend
Derdlü olmayınca bulunmaz devā⁶⁵

(G.48)⁶⁶

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1. İdersin şūfī bize çehreñi zerd
Kim olur senden andan derdüñe derd
2. Yüzine göredür sözi raḳībūñ
Ki yüzi ekşi olur sözleri serd

⁶⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 13. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin Arapça ve Farsça kısımları Ali Nihad Tarlan'ın yayımladığı divanda Arap harfleriyle gösterilmiştir.

G47/8: bulunmaz: olunmaz D.

⁶⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 46. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G48/1: şūfī bize: bize şofī D.

G48/2: Ki yüzi ekşi: Yüzi ekşinüñ D.

3. Lebüñ hattı mıdur yâ Hızır eliyle
Yazılmış çeşmesâr üstine bir ferd

[22a]

4. Gelelden hatt-ı müşgînüñ nigārā
Kim ola hâtırına konmaya gerd
5. Dögünler kara pullar cān ü dil zār
Elifler birle sīnem tahta-i nerd
6. Senüñ zibā cemālūñe hey ādem
Firişte öykünürse baña gösterd
7. Yüzini görmege cān vir Necatī
Açar cennet kapusın çünkü cömerd

(G.49)⁶⁷

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

1. Çekdükce kara saçlar kulac kulac sünerler
Ol iki ejderhâlar bir gün baña şunarlar
2. Tañ itme baña vâ'iz ol iki Türk-i ser-mest
Eylükle gücile yer bulıcağ konarlar
3. Ol âteş-i cemālūñ şevkiyle tutışursañ
Ay ü güneş felekler hep üstüñe dönerler

[22b]

4. Tek тұr yerüñde epsem haddüñ bil ey şanevber
Öykünme қadd-i yāra yoğsa seni yonarlar
5. Ol zerğ-pīşe şūfī şeyh oldu mı şanursın
Yanına düşmek ile bir iki üç bön erler
6. Meyl itse hadd-i yāra cān ü gönül baña ne
Bir iki çıplağ abdāl od buldılar çönerler

G48/3: üstine: üstinde D.

⁶⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 92. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G49/2: Eylükle gücile: Eylik ile güc ile D.; İkinci dizede vezne göre bir hece eksik.

G49/3: Ol âteş-i cemālūñ şevkiyle tutışursañ: Ol hüsñ âteşinüñ şevki ile tutışuram D.; üstüñe: üstüme D.

G49/4: Tek тұr: Dek dur D.; Öykünme: Dik gelme D.

7. Añmışsın eski pîşeñ olmışsın ile rüsvā
Neyki yine Necātî yeñi yeñi hüneler

(G.50)⁶⁸

Mef'ulü Mef'ılü Mef'ılü Fe'ülün

1. 'Aşıklarun öldürmekise sende mürüvvet
Taşsın senün bāzūña kollaruña kuvvet
2. Raḥm eyleyüben dār-ı şifāsında ḥabībüm
Nāfi' deyi içürdi bu dīvāneye şerbet
3. Dā'im baña cevır ile cefādur işün ammā
Şimden girü kıl mihr ü vefā kār be-nevbet

[23a]

4. Hışmîle nazar eyleyüp āşüfteñe her dem
Öldürmege kaçd itme behey gözleri āfet
5. Cānına cezālar ideyin dir imiş ol yār
Andan ne gelürse görürem cānuma minnet
6. Qaddüm bükülüp çenge döner sīnem olup def
Ağyārile ol yār kaçan kim ide şöhet
7. Ger ḥor ü ḥaķır itse Necātî seni yāruñ
İncinme kim 'uşşāka budur 'izzet ü ḥürmet

(G.51)⁶⁹

Mef'ulü Fā'ilātü Mef'ılü Fā'ilün

1. Gülmek saña yaraşur eyā şāh-ı meh-nijād
Kim güldügünce gün gibi ḥüsnün olur ziyād
2. Ey pādışāh-ı mülk-i melāḥat güzelligün
Bünyādı bir kıl üstinedür etme itimād

⁶⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 35. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G50/2: ḥabībüm: ṭabībüm D.

⁶⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 50. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G51/1: şāh-ı: ḥür-ı D.; gün: gül D.

G51/2: etme: kılma D.

3. Kıddũñ elif dũrũr iki yanında dāl-ı zũlf
Lāyık budur ki ʿāşıkā senden irişe dād

[23b]

4. Uydurdu göñlümi göze ıışkuñ kerāmeti
Gör nice virdi āteş ile āba ittiḥād
5. Ḥusrev gibi göre tırırken güzelleri
Şirine meyl eylemeyen bilmez ağzı dādı
6. Bir vechle unuduldu Necātī ki kimsene
Miḥnet-serāsı kapusın açmaz meger ki bād

Ez-an İshāk Çelebī Raḥmetullāh
(G.52)⁷⁰

Mefʿulū Fāʿilātū Mefāʿilū Fāʿilūn

1. Görüp yüzinde pertev-i nūr-ı Muḥammedi
Kāfirdür ol ki sevmeye gün yüzlü Aḥmedi
2. Tāb-ı ruḥıyla yakdı cihānı güneş gibi
Ol pāy-taḥt-ı cemālūñ ser-āmedi
3. Biñ kez başın şalarsa elif-kāmetūñ görüp
Mecnūn bu mektebūñ olurdu tıfl-ebcedi

[24a]

4. Çāk itse ıışkı tañ mı giribān-ı şabrumı
Dāmen-keşide gördüm o serv-i sehī-ḳadi
5. Düşdi ʿaşāya zāʿf ile İshāk-ı derdmend
Raḥm eyle ol faḳīre ki yok ḡayri mesnedi

(G.53)⁷¹

Mefʿulū Fāʿilātūn Mefʿulū Fāʿilātūn

1. Bilsem nedür günāhum bakmaz yüzüme Aḥmed
Baña yazuk degül mi hey ümmet-i Muḥammed

G51/5: tırırken güzelleri: durur iken püserleri D.

⁷⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 298. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G52/2: pāy-taḥt-ı cemālūñ: pāy-taḥt-ı mülk-i cihānuñ D.; Vezne göre ikinci dizede iki hece eksik.

G52/3: olurdu: olıma D.

G52/5: faḳīre ki: faḳīrūñe D.

⁷¹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 24. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

2. Vallāhi evvel āhir maḳṣūdumuz cihānda
‘İsī-lebinden anuñ bir būsēdür mücerred
3. Ḳadr [ü] şerefde yegdūr mihr ile āsumāndan
Her yaña sāye şalsa şalınsa ol sehī-ḳad
4. Gözüm yaşın esirge men‘ eyleme ḳapuñdan
İtmez kerīm olanlar zīrā ki sâ’ili red

[24b]

5. Ḳapuñda öldi gitdi ol devlet işiginde
İşhāk-ı derdmende olmadı kimse mesned

(G.54)⁷²

Fe’ilātūn Fe’ilātūn Fe’ilātūn Fe’ilūn

1. Zādemüz derd ü belā mihnet-i ğam rāḫilemüz
Çekilüp Ka’be-i kūyuña gider ḳāfilemüz
2. Geçmişüz tāt u ḳabādan oluben ıṣṣā esīr
Ger şorarsañ bizi Mecnūn’a çıkar silsilemüz
3. Peyk olup yügrüşürüz ıṣṣā beyābānında
Zengdūr ayağumuzda görinen ābilemüz
4. Başımız rif‘at ile ger ire evc-i felege
İşgi itleri deñlü olmaz menzirimüz
5. Yerde gökde çevirük ḳalmadı öldük İşhāk
Ol cefā-pîşeye yerden göge dekdūr gilemüz

(G.55)⁷³

Mefā’ilūn Mefā’ilūn Mefā’ilūn Mefā’ilūn

1. Bu çeşmüm çeşmesārınuñ ‘aceb hūnīn aḳar yaşı
Meger var ise ol ‘aynuñ ciger tağındadır başı

G53/3: yegdūr mihr ile āsumāndan: beñzer mihr ile āsumāna D.; yaña: yer ki D.

⁷² Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1990 yılında İstanbul’da yayımladığı “Üsküblü İşhāk Çelebi Divanı”nda 93. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G54/1: Zādemüz derd ü belā mihnet-i ğam: Zādumuz guşsa vü ğam derd ü belā D.

G54/2: oluben ıṣṣā esīr: olalı ıṣṣā mürīd D.

G54/4: İşgi: İşigün D. G54/5: çevirük: yerimiz D.

⁷³ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1990 yılında İstanbul’da yayımladığı “Üsküblü İşhāk Çelebi Divanı”nda 299. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G55/1: tağındadır: dağındadır D.

[25a]

2. Mezārum ravza-i cennet civārı ola öldükde
Dikilse qabrüm üstine nigāruñ işigi taşu
3. Müjeñ tiri firāqından cigerde qan yudar zaḥmum
Nelerden ayru düşmişdür görüñ bu oñmaduq başu
4. Qo şüfî zühd ü taqvâyı lebiyle ruḥların söyle
Mey ü maḥbûba mâ'ildür cihānuñ rind ü qallāşu
5. Anadan böyle toğmışdur ğam-ı Şîrîn ile Ferhād
Yine anuñ yarı cānıdır yaḥud süd bir qarındaşu
6. Kemāl-i luṭf u ṭab'ıyla senüñ nazmuñ gören İshāk
Hemān bî-iḥtiyār eyler saña taḥsîn ü sâbâşu

(G.56)⁷⁴

Mef'ûlû Fā'ilâtü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Ḥammāma girdi nāz ile bir sîm-ten güzel
Leb ābdār zülf muṭarrā beden güzel

[25b]

2. Bālā bülend ü şāh-levend ü şacı kemend
Pāk u laṭîf ü nāzik iken şîrîn-dehen güzel
3. Ḥammām ḥalvetiydi hemān ol perî idi
Nāziklik ile bûseye çekdüm iken güzel
4. Gün gibi rûşen eyledi ḥammāmı ṭal'ati
Yoḡdur cihānda ol büt-i meh-pāreden güzel

G55/2: qabrüm: başum D.

G55/3: bu: ol D.

G55/4: rind ü: rind-i D.

G55/5: Yine anuñ yarı cānıdır yaḥud süd bir qarındaşu: Severse n'ola cāndan yeg kişi süd bir qarındaşu D. Vezne göre ikinci dizede bir hece fazla.

G55/6: ṭab'ıyla: ṭab'uñla D.

⁷⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 160. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Bu gazelin son beyti olan 4. beyit divanda bulunmamaktadır.

G56/2: pāk: ḥüb D.; iken: ü D.; İkinci dizede vezne göre bir hece fazlalık var.

G56/3: bûseye: sîneye D.

(G.57)⁷⁵

Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

1. Sâķi bahârı gördi taġıtdı ayaġını
İşitmez oldu kimse şarābuñ yaşıağını
2. Nāziklik ile aġzın arayup o ġoncanuñ
Neylersem eyleyüp öpebilsem tudağını
3. Bülbüllerini diñlemez olmışdur ol gülüñ
Billāhi ey şabā bura tursuñ kulağını
4. Beñzer kitāb-ı hüsnuñe eyler mütālā'a
Mehtābı gör şabāha çıkardı çerāğını

[26a]

5. İshāk neyile ġöñlüm açılsun bahārda
Bir gül ruġuñ ki oġşamayam ben yañağını

(G.58)⁷⁶

Mef'â'ilün Mef'â'ilün Mef'â'ilün Mef'â'ilün

1. Cefā vü cevri arturdu bize ol bî-vefā gelmez
Güzellerden ne dirsek hep gelür ammā vefā [gelmez]
2. Sitāremde temāşā bu ki ol ġurşid-i meh-tal'at
Seġer vaġtinde ġün gibi niġün bir ġün taġa gelmez
3. Bizümle ġün kaçır aġşamlamaġdan ol meh-i tābān
Çıkar her bir yaña seyrān ider bizden yaña gelmez
4. O yüzi muşġafı varur okurdum şoġbete ammā
Sözüm geġmez hümādur yüksek uġar oġıya gelmez

⁷⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoġlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladıġı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 318. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G57/5: neyleye: neyle D.

⁷⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoġlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladıġı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 107. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G58/1: Cefā vü cevri: Cefā vü cevri D.; Güzellerden ne dirsek hep gelür ammā: Güzellerden her ne dirsek hep gelür illā D.

G58/2: Seġer vaġtinde ġün gibi niġün bir ġün taġa gelmez: Çıkar her bir yaña seyrān eder benden yaña gelmez D.

G58/3: Çıkar her bir yaña seyrān ider bizden yaña gelmez: Seġer vaġtinde ġün gibi niġün bir ġün çıka gelmez D.

G58/4: varur: varub D.

5. Şafâ geldüñ dimek yâre naşib olmazsa dil-dâra
Göñül mir'âtına gerd-i melâletden şafâ gelmez

6. Belâ vü derdine yâruñ egerçi mübtelâ oldum
Belâ budur ki öğrendüm baña aşlâ belâ gelmez

[26b]

7. Nigâruñ dünki sözinden gele gibiydi İshâk'a
Şımazdı 'ahd u peymânın unutmuşdur aña gelmez

(G.59)⁷⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Şofî kanzil muhtesib serhoş vâ'iz mey-perest
'Āşık-ı şūrîdenüñ yazuk degül mi adı mest

2. Gün mi vardur kim dokınmaz göñlüme ol seng-dil
Olmasun mı hâtırım âyînesi andan şikest

3. 'Āşıkun fikri kapuñdur zâhidün huld-ı berîn
Himmeti anuñ bülend ammâ bunuñ gâyetde pest

4. Gözüñ üstinde kaşuñ var dimesünler dir iseñ
Var yüri hâtem gibi her ferde olma zîr-dest

5. 'Āşıkâ müşkil belâ ol vaqt olur İshâk kim
Olmaya naqd-i dili sermâye-i rûz-ı Elest

(G.60)⁷⁸

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Vâz gelsem baña 'ayb eyleme cānānumdan
Geh olur şöyle ki bîzâr olurum cānumdan

[27a]

2. 'Arz-ı hâl eylesem ol yâra döner yüz çevürür
Nece hoşnûd olayın gerdiş-i devrānumdan

G58/5: yâre: bir gün D.

⁷⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshâk Çelebi Divanı"nda 13. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G59/1: şūrîdenüñ: bî-çāreye D.

G59/2: dokınmaz: tokınmaz D.

G59/5: naqd-i dili: naqd-i belî D.

⁷⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshâk Çelebi Divanı"nda 196. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.

G60/1: Geh: Gâh D.

3. Bezm-i ğam muṭribinüñ sūz u nevāsın ne bilür
Neydügüm aňlamayan nāle vü efgānumdan
4. Hâṭırum şorma gel ey ehl-i selāmet aňla
Ne belā çekdügümi hāl-i perişānumdan

(G.61)⁷⁹

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Enīs yok oda yansun kebābı neyleyeyin
Celīsi yok şuya varsun şarābı neyleyeyin
 2. Tutam ki āhum ile yaşum eyleyem teskīn
Derūn-ı dilde olan ıztırābı neyleyeyin
 3. Ruḳūm-ı ḥaṭṭ-ı ruḥuñdan ne fehm ider nādān
Yerine düşmedi ḥüsnüñ kitābı neyleyeyin
 4. Ne deñlü zaḥmet ise bir dem ey gönül şabr it
Ġamıyla geçdügi ömrüñ ḥisābı neyleyeyin
- [27b]
5. Vişāli gencine yāruñ cevāb virmedüm **İşhāk**
Cihān dedükleri künc-i ḥarābı neyleyeyin

(G.62)⁸⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Her ki nazmum görse ol la'ı-i şeker-pāş üstine
Cān nişār etmek gerek taḥsīn ü sābāş üstine
2. Gül ki leşker çekdi şahrā-yı çemende lāleye
Rūm şāhıdur ki əzm itdi kızılbaş [üstine]

G60/3: Neydügüm: N'idügüm D.

⁷⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 223. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. "-ı neyleyeyim" redifleri divanda n'eyleyeyin şeklinde okunmuş.

G61/1: Celīsi: Celīs D.

G61/4: gönül: ecel D.

G61/5: cevāb virmedüm: çü irmedüm D.; Vezne göre mecmuada hata var.

⁸⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 240. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G62/1: şeker: güher D.; etmek gerek: ide diyüp D.

3. Tevbe itmek ʿāşıkā düşmez mey ü maḥbūbdan
Cāme-i taḫvā yaraşmaz rind ü ḳallāş üstine
4. Laʿlūne beñzer deyü cām-ı şarābı dostum
Meclis-i meyde şurāḥī götürür baş üstine
5. Derdmend İshāk’a ağlañ kim ğarīb üftādedür
Kimsesi yokdur dike öldükde bir taş üstine

(G.63)⁸¹

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

1. Āh kim bir ʿāşık-ı şūrīde-ḫāl oldum yine
Gönlümi elden yitürdüm pāy-māl oldum yine
- [28a]
2. Tāk-ı ebrūsın görelde gitdi ārāmum benüm
Tākatüm tāk oldı bī-şabr u mecāl oldum yine
 3. Gönlümüñ maʿmūresin vīrān olaldan hecr ile
Künc-i ğamda tālib-i genc-i vişāl oldum yine
 4. Ḥasret-i laʿlūñle yandı ğam beyābānında dil
Şun lebūñ kim teşne-i āb-ı zülāl oldum yine
 5. Bī-vefālar şūretin İshāk dilde naḳş idüp
Yanaram bir şemʿ-i fānūs-ı ḫayāl oldum yine

(G.64)⁸²

Mefʿülü Fāʿilātü Mefʿilü Fāʿilūn

1. Bildüm seni şol āfet-i devrān degül misin
Şol bir dedükleri gözi fettān degül misin
2. Bilmez miyüz seni iñen açılma dostum
Dil gülşeninde ğonca-i ḫandān degül misin
3. Gül ʿizz ü nāz ile geçe bülbul niyāz ile
Billāhi dehrūñ işine ḫayrān degül misin

⁸¹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1990 yılında İstanbul’da yayımladığı “Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 252. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
G63/3: olaldan: idelden D.

⁸² Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1990 yılında İstanbul’da yayımladığı “Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 212. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
G64/1: seni şol āfet-i devrān: seni āfet-i devrān D.

[28b]

4. Dîdâr hâkķı kûyını firdevse virmez
Şofî inanmadun be müselmân degül misün
5. Niçün kenâra çekmedün ol serv-kâmeti
İşhâķ toğrı söyle peşimân degül misin

(G.65)⁸³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Va'ade-i vaşla dilinden dil-berün lâ gelmedi
Çok vefâ şüretlerin gösterdi illâ gelmedi
2. Gelmege ahd eyledi ger zâhirâ ol bî-vefâ
Göñline ammâ ki gelmek fikri aşlâ gelmedi
3. Cânı göndermek olurdu da'vet-i dil-dâriçün
Ol dağı göñlüm gibi al vardı farzâ [gelmedi]
4. Şofîyi gördüm kaçır dil-ber temâşâ itmeden
Baña andan özge âlemde temâşâ gelmedi

[29a]

5. Devr-i Âdem'den berü İşhâķ'a beñzer âleme
Bir cefâ-keş âşık u rüsvâ vü şeydâ gelmedi

(G.66)⁸⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Miñnet-i hecr ile günden güne bîmâr oldum
Yâ İlâhî ne aceb derde giriftâr oldum
2. Üstüme döne deyü bir gün o devlet güneşi
Yolda yüz yere koyup sâye-i dîvâr oldum
3. Eksük olmadı derūnumda şafâ-yı hâtır
Tâ ki âyine gibi âşık-ı dîdâr oldum

⁸³ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İşhâķ Çelebi Divanı"nda 286. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G65/2: eyledi ger: itdi gerçi D.

G65/4: Baña andan özge âlemde: Andan özge baña dünyâda D.

G65/5: cefâ-keş: belâ-keş D.; âşık u: âşık-ı D.

⁸⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İşhâķ Çelebi Divanı"nda 183. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G66/2: döne: toğa D.

4. Ben başum ele aluban dem uram ıııkuñdan
Bir řabāyam ki dūřup baħre hevā-dār oldum
5. Kalmadı řākat u ārām-ı dil ü şabr u řarār
Nice ağlamayayın derd ile nā-ĉār oldum
6. Kāfes-i hecre giriftār olıcaķ fā'ide ne
Tut ki İřhāk bugün bülbul-i gülzār oldum

[29b] (G.67)⁸⁵

Fā'ılātūn Fā'ılātūn Fā'ılūn

1. Her zamān ol nergis-i fettān mest
Ĥanĉer-i bürrān elinde şan mest
2. Hey ne zālimdür řarāb-ı nāzdan
Bir dem ayık olmadı el-ān mest
3. Görelı müřgīn řaĉuñ meygūn lebūñ
Dil perīřān āql ĥayrān cān mest

(G.68)⁸⁶

Mefā'ilūn Mefā'ilūn Fe'ulūn

1. Fülān ibn-i fülāna ķādir olsam
Aradan ikilik gitse bir olsam
2. Güzeller öpmege ķocmađa neydi
şeker-rız olsa şabum řā'ir olsam
3. Melekler sen perīyi ģıybet itmiş
Nolaydı anda bendeñ ĥāzır olsam

[30a]

4. Leb-i cān-bāĥşını öpmege İřhāk
Virirdüm şatlu cānum ķādir olsam

G66/4: Ben başum ele aluban: Ben ki başum ele alup D.

G66/6: gülbün-ı: bu ben D.

⁸⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Ćavuřođlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İřhāk Ćelebi Divanı"nda 17. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.

G67/2: Bir: Her D.

⁸⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Ćavuřođlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladıđı "Üsküblü İřhāk Ćelebi Divanı"nda 170. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G68/3: anda bendeñ: āh eger D.

G68/4: Virirdüm şatlu cānum ķādir olsam: Cihānı hep virürdüm ķādir olsam D.

(G.69)⁸⁷

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Bize her dem söger yāruñ leb-i la'l-i şeker-bārı
Kim acırdı anı emsek ya öpmiş olsavuz bārı
 2. Dil ü cān ise maḳşūduñ biri yetmez mi bu zūlfūñ
Behey kāfir iki yerden ḳuşanmaḳ neydi zūnnārı
 3. Nigārı sīne-ber-sīne der-āğūş itmedür şoḫbet
Ne minnet būseye ol ḥod muḳarrer ağızı iḳrārı
 4. Bizi tırūñ ḥalāş itse götürse gelse toprakdan
Geçüpdür cānuma her dem aña yalvārı yalvārı
 5. Gözüm cān naḳdine izūñ tozını almaḳ istermiş
Ḳo ḥayr etsün begüm senden yañadur bozma bāzārı
 6. Senūñle māhı vezn itdüm terāzū-yı ḥayālümle
Öbür yanı göge ağıdı ḳo ma'lūm oldu miḳdārı
- [30b]
7. Güzellerden bir bir būse alur her şirine İshāḳ
Anuñçün böyle ṭatludur ḳamu ebyāt-ı eşārı

(G.70)⁸⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Niçe bir cevır ü cefā vü niçe bir şive vü nāz
Seni çok çok sevene bunda ne var bu daḥı az
2. Āteş-i ṭa'n-ı raḳīb ile kebāb oldu ciger
Riş-ḥandi ḳo begüm çalma iñen sen de piyāz
3. Ṭā'at oldur göresin Ka'be-i maḳşūd yüzün
Yoksa ḳılmağa ne var bir kişi beş vaḳt namāz

⁸⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 310. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G69/1: emsek: emmiş D.

G69/2: neydi: neyki D.

G69/7: ebyāt-ı: ebyāt u D.

⁸⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshāk Çelebi Divanı"nda 95. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G70/2: çalma iñen sen de piyāz: sen de iñen çalma piyāz D.

4. Vaşl-ı dil-dār temennâsıyla dutmuşdur
Gök yüzün dest-i du‘ā yer yüzini rûy-ı niyâz

5. Yâr ile ‘ayş idegör mevsim-i güldür İshâk
İtmedin bülbül-i cān ten kafesinden pervâz

(G.71)⁸⁹

Mef‘ûlû Mef‘îlû Mef‘îlû Fe‘ûlûn

1. Cān virmeden özge yoluña cümle hâlâyık
Bir tuhfe arayup bulımazlar saña lâyıık

[31a]

2. Almadı vefâ bûyını gülzâr-ı cihāndan
Taşlarla döğüp bağrını hûn etdi şekâyık

3. ‘İşka döyemez ‘aqlı gider her kime baksañ
Şoĥbetde iñen alışmaz mest ile ayık

4. ‘Ālemde fenâ yakasını almağa n’eydi
Dutup etegüm miĥnet ü ğam olmasa ‘ā’iık

5. Tenhâ elüme girdi o şîrîn-dehen İshâk
Bir bûsesin aldum güc ile cānuña lâyıık

(G.72)⁹⁰

Mef‘ûlû Fā‘îlâtü Mef‘îlû Fā‘îlûn

1. Biñ yerde cānımızda müjeñ zaĥmı var ola
Bir kez lebûñ ısırmada bilsek ne var ola

2. Şöyle urur cefâ taşını sîneme ğamuñ
İster ki öldüre baña seng-i mezâr ola

3. Maĥbûb odur ki ĥüsnine bulınmaya naẓîr
‘Āşıqları cefâsı gibi bî-şümâr ola

G70/4: dutmuşdur: tütmişdur D. Vezne göre birinci dizede hece eksikliği var.

⁸⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1990 yılında İstanbul’da yayımladığı “Üsküblü İshâk Çelebi Divanı”nda 134. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G71/2: bağrını: gögsini D.

G71/3: ‘İşka döyemez ‘aqlı gider her kime baksañ: Alışmadı ‘aql ile mizâcı yine ‘ışkuñ D.

G71/4: Dutup: Tütup D.

⁹⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1990 yılında İstanbul’da yayımladığı “Üsküblü İshâk Çelebi Divanı”nda 239. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

[31b]

4. Bir nāzenīn var mı bilüp mübtelāsını
Öpülmeye meger ki nice şīvekār ola
5. İshāk nāzik oldı her ğazel güzellere
Bir buseye virür ki tamām ābdār ola⁹¹

(G.73)⁹²

Fecilātün Feilātün Feilātün Feilün

1. İsterem zād-ı ğamuñ dilde firāvān olsun
Ki cihāndan sefer etmek baña āsān olsun
2. Gele ey ğam bu gice şöhet-i hāş eyleyelüm
Bir sen ol bir de hemān dīde-i giryān olsun
3. Gitdi benden şimden girü saña kıl oldı göñül
Elümüzden ne gelür başına sulţān olsun
4. Ben degül niçe niçe cān-ı muḳaddes cānā
Şol muḳavves ḳaşuña cān ile ḳurbān olsun

[32a]

5. Lebin öpdüm uyanup nāz ile dil-dār didi
Hele İshāk saña bu daḫı ihsān olsun

(G.74)⁹³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Görmedüm sen şem-i bezm-ārāyı bir gün bir gece
Āh u yaşum gitdiler arayı bir gün bir gece
2. Bilmedüm kendüm unuttum sensüz ey ārām-ı cān
Şöyle oldum görmedüm dünyāyı bir gün bir gece
3. N'eydi böyle dostum cānsuz ḳomaḳ mıydı ğaraż
‘Āşıḳ-ı āşüfte vü şeydāyı bir gün bir gece

G72/5: her ğazel: ki şīrin D.

⁹² Bu ğazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı “Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 216. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G73/3: Mecmuaya göre birinci dizide vezin hatası var.

G73/4: ḳaşuña: ḳaşa biñ D.

G73/5: saña bu daḫı: saña var bu da D.

⁹³ Bu ğazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı “Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 241. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G74/1: sen: ol D.

G74/3: āşüfte: üftāde D.

4. Rûz-ı hicrâna düşüp fırkatde la'îlûñ yâdına
Kıomaduk elden mey-i hamrâyı bir gün bir gece

5. Dünyede âdem misin İshâk eger kıucmaziseñ
Âşık-ı âşüfte vü şeydâyı bir gün bir gice

(G.75)⁹⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ölmez ol serv-i kabâ-püşı der-âgüş eyleyen
Tâze cân bulur çeküp câm-ı lebin nûş eyleyen

[32b]

2. Kimler ile içdüğün bir bir didilerdi baña
Gönlümi ol bâdedür aңduķça bî-hüş eyleyen

3. Sen degül misin efendim sen degül misin begüm
Dün bizümle ahd idüp bu gün ferâmüş eyleyen

4. Hâtır-ı mecrûhuma merhem gerekmez dostum
Merhametle bir nazardur gönlümi hoş eyleyen

5. Derdmend İshâk ol vaktin göreydün hâlünü
Kim saña rahm itmeyeydi nâleñi güş eyleyen

(G.76)⁹⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Diyâr-ı ğurbete düşdük dedük gerçi saña yâhû
Şaķın devletlü başuñçün unitma ben kuluñ yâhû

2. Beni bir vech ile bîzâr idüpdür hâleti aşkuñ
Düşüm gibi gelür oldu kaçan fikr eylesem uyhu

3. Ser-â-ser âlemün halkın helâk itmek mi istersin
Behey zâlim behey kâfir nedür bu çeşm ü bu ebrû

G74/4: hicrâna düşüb fırkatde: hicrân u şeb-i fırkatde D.

G74/5: Âşık-ı âşüfte vü şeydâyı: Ol perî-peyker melek-sîmâyı D.

⁹⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshâk Çelebi Divanı"nda 205. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G75/2: Kimler ile: Kimlerüñle D.; gönlümi: cânımı D.

G75/3: ahd: kavl D.

⁹⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshâk Çelebi Divanı"nda 227. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G76/1: düşdük dedük: düşdüm didüm D.; şaķın: senün D.

G76/2: bîzâr: bîmâr D.

[33a]

4. Miyānuñla dehānuñçün dil ü cān cenge düşmişdür
Hemān yok yere ğavgādur ne ol var ortada ne bu
5. Begüm maḥbūba cān virür sözine var bakma İshāk'ıñ
Ne var ḥalt-ı kelām itse ‘aceb mi ölecek şayru

(Der.13)⁹⁶

1. Vefāsız yār derdinden benim
Raḳībā cevır ise itme baña bir yañdan sen

(G.77)⁹⁷

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Benüm göñlüm alan dil-ber be-ġāyet ḥūb u ra'cādur
Ḥuşūşā çeşm-i ebrūsı iñen bî-mişl ü hemtādur
2. Kıl olmak āsitānında kişiye ‘ayn-ı ‘izzetdür
Göge çıkmak gibi ammā mücerred bir temennādur
3. Ümîd-i vaşla dil-berden gidüpdür şabr u ‘aql u cān
Müşerref olmayalum mı begüm gel oda tenhādur
4. Ğanîmet bilmeyen bāġ-ı cemāli seyrini şūfî
Varup fikr-i cinān itmek iñen özge temāşādur

[33b]

5. Benüm ḥ'ān-ı vişālîdür ümîd idindüğüm İshāk
Ğam-ı hicrāna ḳalursa ne minnet elde ḥalvādur

(G.78)⁹⁸

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1. Ger gedā isem ne var ġam mülkinüñ sulṭānıyam
Bir kemān-ebrū nigāruñ ḳulıyam ḳurbānıyam

G76/5: Birinci dizede “var” sözcüğü vezne göre fazlalıktır.

⁹⁶ Beyit divanlarda bulunamadı.

⁹⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı “Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 67. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G77/1: ra'cādur: zibādur D.; çeşm-i: çeşm ü D. G77/2: āsitānında: āsitānuñda D.

G77/3: vaşla dil-berden: vaşl ile dilden D. G77/4: bilmeyen: bilmeyüp D.

⁹⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı “Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 171. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G78/1: bir: sen D.

2. Ey ğam-ı dil-dāra çokdan mı esir olduñ diyen
Dünyede kendüm bilelden vālih ü hayrānıyam
3. Bir iki gün ‘ömrüm oldukça bu miḥnet-ḥānede
Ḥ^vān-ı ğamdur yidüğüm derd ü belā mihmānıyam
4. Bāġ-ı ḥüsnüñ sen gül-i ra‘nāsıyiseñ dostum
Ben de ğam gülzārınuñ bir bülbul-i nālaniyam
5. Şabr dedüğün nedür İshāk bilmezsın gibi
Kim nenün gibi kişinün zār u ser-gerdānıyam

(G.79)⁹⁹

Mef‘ulü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Āşık şu deñlü hecrün ile nā-tüvān olur
Kim kendü cismi boynına bār-ı girān olur
- [34a] 2. Tıġuñ ‘aceb mi ‘āşıka ger virmese emān
Her sāde-rū ki bārid ola bī-amān olur
3. Kucam miyān-ı yāri qodum başum ortaya
‘Aşq ehlinün nesi var ise der-miyān olur
4. Ey kırmızı libās ile kūyında şalınan
Key ġāfil olma maḥalleñde qan olur
5. Gözümde şaqlaram öliceğ ḥāk-i pāyuñı
Ḥūr-ı behişte ġāyet eyü armaġān olur
6. Düşnām-ı telḥ ile yine acıtdı cānumı
Aḥsente la‘lüne nice şırın-zebān olur
7. Dağlarca ġuşşamuz bizüm İshāk-ı cām-ı mey
Bir lu‘bile götürdi ‘aceb pehlevān olur

G78/5: zār u: zār-ı D.

⁹⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1990 yılında İstanbul’da yayımladığı “Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 39. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G79/2: virmese emān: virmeye mecāl D.

G79/3: miyān-ı yāri qodum: belün bu yolda koyam D.

G79/4: olma: olmağı ki D.; Mecmuaya göre ikinci dizede vezin hatası var.

G79/7: Dağlarca: Tağlarca D.; bizüm: yine D.; ‘aceb: ne hoş D.

(G.80)¹⁰⁰

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Var idi vaşl-ı yār ile ğāyet ğurūrumuz
Gitdi gönülde qalmadı aşlā sürūrumuz
- [34b]
2. Bend ü belāda şem-şifāt yandurup bizi
Ayrıldı ol yürek yağı eksildi nūrumuz
 3. Zülfün hevāsıyile gönül murğı hey dirîğ
Dām-ı belāya düşdi uçurdu hūzurumuz
 4. Kaşuñ ğamuña kāmētümüz eyledi hilāl
Günden güne ziyāde olısar zūhūrumuz
 5. Şol bir haķır zerreden eksük degül miyüz
İşhāk şanma bilmeyevüz biz kuşūrumuz

(G.81)¹⁰¹

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Cān kaşdın itmedin haţuñ irişmedin ecel
Öpsem lebün ne vardı bir kez ne vardı güzel
 2. Dünyā metāı egleyimez yārsuz beni
Cān-ı azīze māl ü menāl olmaya bedel
 3. Tā ki ecel ire koma elden piyāleyi
Götür ayağı tırma sözüm diñle el-acel
- [35a]
4. Olsa laţif ü nāzik [ü] şirîn ü ābdār
Bir buseye ne var ki degmez mi bir ğazel
 5. Düşdi şarāba yār elin öpmek ümīdine
Qaldı ayakda virmedi İşhāk'a devlet el

¹⁰⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İşhāk Çelebi Divanı"nda 92. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G80/1: ğurūrumuz: hūzūrumuz D.

G80/2: bend ü: bezm-i D:

¹⁰¹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İşhāk Çelebi Divanı"nda 159. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G81/1: ne vardı bir kez ne vardı: ne var idi bir kez behey D.; "Bir" sözcüğü vezni bozuyor.

G81/3: Tā ki: Nāgeh D.

(G.82)¹⁰²

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Benefşe zülfüne her dem hezâr ahsend ey meh-rû
Kim aña sünbül ü anber gulam olmuş eli baĝlu
 2. Cihânı tal'at-ı şevkı kılurdu nûra müstağrak
Eger olmasaydı hâcib yüzüne ey hilâl-ebrû
 3. Kaşuñ zaħm uralı cāna harîz-i bî-mecal oldum
Duğauñ ger ilâc itse olurdu derdüme dârû
 4. Nitekim haţtuña her dem raĝm çemende ider lâle
Müşemmen dişüne her dem şadefde reşk ider lü'lü
- [35b]
5. Yüzüñ nûr [u] sözüñ şekker gözüñ abher özüñ server
Boyuñ ar'ar şaçuñ anber tenüñ gevher beñüñ Hindû
 6. Senüñ bu hüsnüñ âyâtı eger kâfirlere irse
Diye küffâr âmennâ ki lâ-hallâka illâ hû
 7. Feşâhat birle bu Şeyhî cemâlün medhin idelden
Kelâmından hayâ idüp güher ma'dende olmuş şu

Ez-an Gazeliyât-ı Mesîhî

(G.83)¹⁰³

Mef'ülû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. Gördükçe yüzüni nola artarsa hayretüm
Çünkü saña bu yüzden olupdur muhabbetüm
2. İksîr-i ışık kalbümi şâf itdi zer gibi
Ol seng-dil benüm dağı bilmez mi kıymetüm

¹⁰² Bu gazel Dr. Öğr. Üyesi Halit Biltekin'in 2003 yılında Ankara'da Prof. Dr. İsmail Ünver danışmanlığında tamamladığı "Şeyhî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)" isimli doktora tezinde 149. gazelde 6. beyit olarak yer almaktadır.

G82/1: ahsend: ahsent D. G82/2: tal'at-ı: tal'atuñ D.; olmasaydı: ebr olmasa D.

G82/3: Bu beyit divanda bulunmamaktadır.

G82/4: haţtuña her dem raĝm çemende: haddüne her dem çemende raĝm D.

G82/5: nûr: enver D.; şaçuñ anber tenüñ gevher beñüñ Hindû: büyüñ anber dişüñ gevher şaçuñ Hindû D.

G82/6: bu hüsnüñ âyeti eger kâfirlere irse: bu âyet-i hüsnüñ eger kâfirlere inse D.; küffâr: kâfirler D.

G82/7: bu: çü D.; olmuş: olur D.

¹⁰³ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 154. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

3. 'İşkuñ şehīdiyem ki bu dāğ-ı siyāhlar
Gūyā ki zāğlardur üşer yimege etüm
- [36a]
4. Pīrāhen-i vişālūñe göz dikdügüm bu kim
Hecrūñ bir ince iplige döndürdi kāmētüm
5. Hārc itmedin bu nazmı ölürsem **Mesīhī** ben
Cevherle toptolu ola şandūğ-ı türbetüm

(G.84)¹⁰⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Bend-i zūlfūñle şehā bir boynu bağı çākerüz
Kullaruñ içinde bu 'unvānile ser-defterüz
2. La'l-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
Her ne yerde bir hūm-ı mey görsevüz küp düşerüz
3. Sen hārāmī gözlüye çünkim yatağdur cān u dil
Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz
4. Hāyme-i ıışkı kūrūp çalduk melāmet tablını
Şimdilik nevbet bizümdür biz de başka mehterüz

[36b]

5. Bu ulu ni'met degül midür **Mesīhī** bize kim
Fağrumuzla bunca ebkār-ı ma'ānī beslerüz

(G.85)¹⁰⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ey boyı arar hemān tek sen kadem baş şöbete
Serv şahn-ı gülsitān içre tūrupdur hīdmete
2. Bezme bizi da'vet itmez dedügüm yār işidüp
Hışm idüp demiş şakınsun bir gün uğrar şöbete

¹⁰⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesīhī Dīvānı"nda 99. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G84/1: bir: biz D.

G84/4: melāmet: maḥabbet D.

3. Şimdi mi y rend gi vardur dil-i mecr humu
Ey kem n-ebr  oku  her dem girer bu za mete
4. Nergise  ı dı aya u  toprağı ey n r-ı  e m
Gerçi h zır ba  idi  onca o t c-ı devlete
5. Ey Mes  i m  terilenme met -ı vaşla çok
Dirhem-i e k nden artu  nesne gelmez  urete

(G.86)¹⁰⁶

Mef  l  F  il t  Mef  il  F  il n

1. D  n m-ı tel -i la l  ni c num  eker şanur
Bed-n m-ı  ı  olmağı   nl m h ner şanur
- [37a]
2. Her kim görürse    en-i k yu da ey  anem
 anlu ya umla it   izin verd-i ter şanur
3. A lama  ile şöyle dükendi gözüm ya ı
Kim  imdi a ladu umu gören   ler şanur
4. H     ki ben fa  ri göricek  anı  anan
G z mle y z mi s mle zer şanur
5. Her kim ki mı tar üzre Mes  i s zin göre
Ebri im üzre dizil  dürr   güher şanur

(G.87)¹⁰⁷

Mef  l  Mef  il  Mef  il  Fe  l n

1. Her c nibe herc yi güzeller kim a arlar
H     ki kimin oda kimin şuya yaşarlar
2. Erk n-ı  alenderlere ulaşma ki anlar
 ol taşta  ı an p di ehe taşta  a arlar¹⁰⁸

¹⁰⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mes  i D v n "nda 238. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G85/3: Şimdi mi y rend gi: Şimdi y rend gi mi D.

G85/5: Çok:   n D.

¹⁰⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mes  i D v n "nda 83. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G86/3: s mle zer: me er s m   zer D.; Mecmuaya göre ikinci dizide vezin hatası var.

¹⁰⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mes  i D v n "nda 57. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G87/1: H     ki kimin oda kimin şuya yaşarlar:  ayrıları şuya v  meni oda yaşarlar D.

G87/2: ulaşma: tola ma D.

3. Meclisde sebū ile atı ba oar ancak
Vallāhi uraīye de bir ulp daarlar

[37b]

4. Sero anuban makeme-i glen iinde
ebnemler uu oncanu azını oarlar
5. afletdeyien alma Mesīī'[y]i eyā mevt
Ebsem u[yu]yan kiiye hī el mi yaarlar

(G.88)¹⁰⁹

Fāilātūn Fāilātūn Fāilātūn Fāilūn

1. Cāmdur aru kimisi kimisi um-ānedr
Ger deglse nālesi radūn neden mestānedr¹¹⁰
2. Nul encm mey afa sāar hilāl-i sāī mihir
Kehkeānı tata pi-ūn-ı felek mey-ānedr
3. Ssen  gl greli sen serv-addi bāda
Birisi gmgk delidr birisi dīvānedr
4. Cān virp bir bse valnda yār
Yārdan kim men ider glmı kim cān cānadur

[38a]

5. Ey Mesīī blar ayd itmee irndeki
alka-i cīm ile her bir noa dām u dānedr

(G.89)¹¹¹

Fāilātūn Fāilātūn Fāilātūn Fāilūn

1. Ol leb-i cān-ba-ı ālem kim Mesī-i ānidr
a budur sir itmede emi cihān fettānidur

G87/5: Ebsem uyuyan kiiye hī: Hī bir kiiye uyur iken D.

¹⁰⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesīī Dīvānı"nda 85. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G88/1: radūn: arun D.

G88/2: hilāl-i: hilāl  D.; Kehkeānı tata pi-ūn-ı: Kehkeān tata-i piūn [u] D.

G88/3: delidr birisi dīvānedr: del biri kıızıl dīvānedr D.

G88/4: virp bir bse valnda: alup bir bse virrmi eb-i vulatda D.; kim: n D.; Mecmuaya gre birinci dizede vezin hatası var.

¹¹¹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesīī Dīvānı"nda 52. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G89/1: budur: bu kim D.; itmede emi cihān: itmede cihān D.

2. Sâkiyâ çün zülfüne karşı ayak seyr eyleye
Şanuram kim ahşama karşı ayak seyrânıdur
3. Ben hele şol deñlü bildüm şehr-i hüsn içre nigâr
Göz terâzûsıyle Mısr'ın Yûsuf-ı Ken'ân'ıdur
4. İşigünde kanlu yaşum itdi müjgândan 'aşâ
Yanî hem şu başıdur hem ol ilüñ derbânıdur
5. Ey büt-i Çîn ger saña tapsa **Mesîhî** tañ degül
Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dînidür îmânıdur

(G.90)¹¹²

Mef'ûlû Mef'â'ilü Mef'â'ilü Fe'ûlün

1. Gül 'arızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sâ
Şan kurdı duzağ avlamağa bülbül-i şeydâ
- [38b] 2. Kudret kalemi nakş uralı levh-i vücûda
Yazılmadı hüsnüñ gibi bir nakş-ı dil-ârâ
3. Âyîne-i ruhsâruñı gösterme rakîbe
Kim kendüyi görür kılıcağ anı temâşâ
4. Ey kaşı kemân oklarıña beñzemeyeydi
Kılmazdı kalem nâlelerin sînde ilhâ
5. Dil kaşuña 'azm eyler iken kaldı lebüñde
Meyhâneye ilette anı râh-ı muşallâ
6. Şûflere ne fâ'ide var hâk-i rehûñden
Bînâ olamaz sürme ile dîde-i a'mâ
7. Bir lahza işigüñde eger olsa mücâvir
Eflâkde reşk ide **Mesîhî**'ye Mesîhâ

G89/2: çün zülfüne karşı ayak seyr: zülfüne karşı çün kadeh devr D.

G89/3: deñlü bildüm şehr-i hüsn içre nigâr: deñlüce bildüm ki hüsn içre o yâr D.

G89/4: İşigünde: Kapusunda D.; itdi: kıldı D.; ilüñ: şehüñ D.

¹¹² Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 2. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G90/4: nâlelerin: nâllerin D.

(G.91)¹¹³

Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fe'ûlûn

1. Cānā beni qatl idicek it bûseñi himmet
Hoşdur kişide zîra şecâ'atle mürüvvet

[39a]

2. Yağmur tamar ise ne 'aceb çarh-ı kühenden
Kim yapılalı qubbesi olmadı meremmet
3. Ey qaşı kemān bir qaşınun ağzın öpince
Qahr ile kemānuñun olur beli iki qat
4. Gör tālî-i kim senün ile vaşl olur iken
Şandı bizi ceng eylerüz araladı fırqat
5. Tolaşur idi zülfüne gāh geh Mesîhî
Bir dağı tolaşma deyü haţtuñ qodı huccet

(G.92)¹¹⁴

Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Fe'ûlûn

1. Dehānuñ işbu çeşm-i hürde-bîne
Ne yüzden görünür yâ Rabbi yine
2. Qaşuña ger hilāl öykündi ise
Sen anuñ qalmağıl eksüklüğine
3. Yüzüne hāl ü haţ geldi nitekim
Gele bir kâfir iki günde dîne

[39b]

4. İlāhî sen beni iletme sîne
Nigārı şarmadın sîne-be-sîne
5. Mesîhî haţ görüp yüzünde didi
Qomañ kâfir yayıldı Rümili'ne

¹¹³ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 18. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G91/1: şecâ'atle mürüvvet: saḥâvetle şecâ'at D.

G91/3: bir qaşınun: zih oquñun D.

G91/4: eylerüz: iderüz D.

G91/5: gāh geh: geh gāh D.

¹¹⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 231. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G92/3: geldi: gelmiş D.; Gele bir kâfir iki günde dîne: İki kâfir gelür bir günde dîne D.

G92/4: iletme sîne: sine iletme D.

G92/5: Mesîhî haţ görüp yüzünde didi: Yüzünde haţ görüp didi müneccim D.

6. Mesîhî'de ğaraż yok ey gül-i ter
Hemân bûlbûl gibi qalmış diline

(G.93)¹¹⁵

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1. Sevicek hûbı on dörde dek şay
Ki on beşden geçicek eksilür ay
2. Döger göğsini kıılup nâle 'âşık
Senüñ bezm-i ğamuñda çün def ü nây
3. Nice mecmû'a-i nâz eskidüpdür
Ruħuñveş gül olunca gülşen-ārāy
4. Didüm başuma qo degsün ayağüñ
Didi degmez bu devletden saña pay
- [40a]
5. Lebüñ evşâfın itdükçe Mesîhî
Olur hāmūş tūṭı-i şeker-hāy

(G.94)¹¹⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Rûy-ı dil-dāra nazar eyle ki devletdür bu
Kime yüz tutar ise ulu sa'âdetdür bu
2. Cān bağışlar söze geldükçe marîz-i ırşqa
Şoralum gel duṭağından ki ne hikmetdür bu
3. Dökilür qaddini gördükçe nücûm-ı eşküm
Yine ey dost güzelliğüñe huccetdür bu
4. Micmer-i sînde kim yandı sipend-i dil ü cān
Bir perî da'vetine ırṭr-ı muḥabbetdür bu

¹¹⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 282. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G93/1: on dörde: ondördine D.; Mecmuaya göre birinci dizede vezin hatası var.

G93/4: başuma qo: qo başuma D.

¹¹⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 198. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G94/2: duṭağından: tudağından D.

G94/3: Yine ey dost güzelliğüñe huccetdür bu: Serv-qadler çok olur qatı kıyâmetdür bu D.

5. Olma her hāra muşāhib ruh-ı rengin ile kim
Reng ü bûy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

6. Zaḥm urma Mesîhî'ye gelürken tîgüñ
Cânı karşı çıkuban didi ne zaḥmetdür bu

[40b] (G.95)¹¹⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Okuyup esmā umardum kim seni teşîr ide
Ne bilürdüm böyle gün günden baña teşîr ide

2. İşigüñ añup figān itdükçe ey meh tañ degül
Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yer ide

3. Zülfüñ ile ḥaṭṭuñ içinde cemālüñ muşḥafı
İçerüden içerüdür anı kim tefsîr ide

4. Āh okı deñlü nişāna ırmeye zāhid eger
Ebrü-yı mihrābı ya(y) idüp menārı tîr ide

5. Dirdi yüzünde ne gördüğün Mesîhî ey şanem
Lîk korḳar kim mu'ānidler üşüp tekfîr ide

(G.96)¹¹⁸

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün

1. Ol gönca kim başına giyer kırmızı külāh
Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

[41a]

2. Nice qarār eyleye cismümde 'aql u ıışk
Bir memleketde sığışa mı iki pādîşāh

3. Kendülerini kılmasalar ḥaṭṭuña şebîh
Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

G94/6: urma: urmağa D.; tîgüñ: tîrûñ D.; zaḥmetdür: raḥmetdür D.; Mecmuaya göre birinci dizede vezin hatası var.

¹¹⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 208. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G95/1: umardum: çekerdüm D.

G95/5: Lîk korḳar kim: Korḳaram lîkin D.

¹¹⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 205. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G96/2: cismümde: cânumda D.

4. Zülfün beñi esîr-i zenaḥdân idem demiş
Kazmak revâ mıdur biregüye bu resme çâh
5. Zülf-i nigâr maḥşer-i dildür **Mesîhiyâ**
Cân-ı günâhkâra ḥaṭı nâme-i siyâh

(G.97)¹¹⁹

Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. Ger gönderürse tîrini ıuşşâk alayına
Kurbân olayın ol şanemün kaşı yayına
 2. Müşkil gelür baña hele seyr-i tarîk-i ıışk
Âsân durur diyen anı söyler kolayına
 3. Rûz-ı ezelde ḥişşe-i dil pây-ı yâr imiş
Başında devletini gör ki düşdi pâyına
- [41b]
4. Çarḥ ayına ne şûretle gırre ola kim
Bağmaz kimesne giceyile iñen ayına
 5. Kılmaz **Mesîhî** işbu cihân bāyına nazar
Virdi ṭalâk fakrı kabûl itdi payına

(G.98)¹²⁰

Mef'ûlû Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1. Bulam deyü vaşluñ koḥusını sefer üzre
Gül-bergi süvâr oldı nesîm-i seḥer üzre
2. Yaşduḡda gören rûyum ile eşkümi eydür
Bu nice gedâdur ki yatur sîm ü zer üzre
3. Maḡşûd senün la'ülün ü gönülün idi cânâ
Ferhâd ki Şîrîn'i yazardı ḥacer üzre

¹¹⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 222. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G97/3: devletini gör ki: devleti göre ne D.; Mecmuaya göre “gör” sözcüğü vezni bozuyor.

¹²⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 214. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G98/1: koḥusını: koḥusını D.; berg-i: berg D.

4. Deryāda şu kim Hızır'ı diler ide temāšā
Kılsun haṭ-ı sebzūñle nazar eşk-i ter üzre

[42a]

5. Şehd-i lebi üstinde ol üç hāl Mesîhî
Sol noktalara döndi ki qorlar şeker üzre

(G.99)¹²¹

Mef'ulü Mef'âlîlû Mef'âlîlû Fe'ulün

1. Ey hāl-i ruḥuñ pādişeh-i kişver-i şîve
‘Âşıqlara her bir bakışuñ mazhar-ı şîve
2. Müjgānuña ma'lûm kamu mes'ele-i nāz
Ḥaddüñde ıyān kâ'ide-i defter-i şîve
3. Dil-berleri ḥod-bîn düşürür âyine-i ḥüsn
Güzelleri gökden uçurur şehper-i şîve
4. Nāşih yûri var gayre giyür gevşen-i pendî
Kim şabr ḥişārını yıkar leşker-i şîve
5. Mest itmege bezmüñde Mesîhî'yi olupdur
La'lüñ mey ü çāh-ı zeḳan-ı şāğar-ı şîve
6. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şi'rüñ
Bir ḥûb durur kim taḳınur ḥançer-i şîve

(Der.14)¹²²

Mef'ulü Fâ'ilâtü Mef'âlîlû Fâ'ilün

1. Yâ Rabbi ḥasret ile benüm alma cānumı
Bir daḥı göreyin meh-i nā-mihribānumı
Ol âfitāb-ı âfet-i şûḥ-ı cihānumı
Şāhîn bakışlu yārümi rûḥ-ı revānumı
Sultānumı efendimi şāh-ı cihānumı

G98/4: ide: k'ide D.; sebzūñle: sebzūñe D.

¹²¹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 240. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G99/3: gökden: gökde D.

G99/4: gevşen-i pendî: cevşen-i pendî D.

G99/5: zeḳan-ı: zeḳanuñ D.

¹²² Bu muhammes Dr. Mehmed Çavuşoğlu'nun hazırladığı ve 2023 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Ankara'da yayımladığı “Yahya Bey(Taşlıcalı)” Divanı'nda 20. muhammeste 5 bent olarak yer almaktadır.

Der14/1: Ol âfitāb-ı âfet-i şûḥ-ı cihānumı: Cānānumı cefā kılıcı nev-cuvanımı D.

2. Dā'im taşavvurum bu idi āşinā ola
Gün yüzünün teveccühi benden yaña ola
‘İşk-ı nihāna derd-i derūna devā ola
Kim dir idi ki çāk bu kadar bî-vefā ola
Sulṭānumı efendimi şāh-ı cihānumı
3. Varsam sarāyına (iderler) nitekim nāle vü fiğan
Bir hāl olur ki söyleyemez hālūmi zebān
Tedbīrümün birin idemez cān-ı nā-tüvān
‘Aklum şaşar dilüm tutilur göricek hemān
Sulṭānumı efendimi şāh-ı cihānumı
4. Seyrāna çıksa gün gibi zerrīn kabā ile
Kapusı kullariyle nice mübtelā ile
‘Ālem tolar du‘ā vü ‘ahd ü senā ile
Kurbān olur yolında güzeller alay ile
Sulṭānumı efendimi şāh-ı cihānumı
5. Ben nice medḥ idem ki cemālini el bilür
Gün gibi bî-naẓīr bilür bî-bedel bilür
Bu ‘izzete bu devlete ğayet maḥal bilür
Yaḥyā ‘ale'l-ḥuşūs (kim) ziyāde [güz] bilür
Sulṭānumı efendimi şāh-ı cihānumı

[42b] (G.100)¹²³

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Gözlerün kim ğamzeden ḥançer daķınmış yanına
Kana girür girmez ise ben faķīrūn kânına
2. Tīr-i ḥūn-rīzūn nice bir ‘āşıķūn ḥūnı doker
Ey kemān-ebrū anı şal zaḥmumuñ zindānına
3. Aldı tīrūn cān u dil mülkinde nesne kalmadı
Yaluñuz uş ḥātır[um] kıldı anuñ peykānına

Der14/4: ‘Ālem tolar du‘ā vü ‘ahd ü senā ile: ‘Ālem tolar şadā-yı du‘ā vü senā ile D.; Mecmuaya göre üçüncü dizede vezin hatası var.

¹²³ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi’nin 1995 yılında Ankara’da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 234. gazelde 11 beyit olarak yer almaktadır.

G100/1: daķınmış: taķınmış D.; Kana: Kına D.; girür girmez: girer girmez D.

G100/2: ḥūnı: kânın D.; zaḥmumuñ: zülfüñüñ D.

G100/3: ḥātır: ḥātırum D.

4. Gönlümi zülfünde hâliyle konuklar ol hâlîl
Dâneler iğzâr ider bir gicelik mihmânına
5. Cennet-i kûyuñdan ayırdı Mesîhî'yi rakîb
‘Âkıbet çıkardı bak şol Âdem’üñ Şeytân’ına

(G.101)¹²⁴

Mef’ûlû Fâ’îlâtü Mefâ’îlû Fâ’îlûn

1. Ferhâduñ eşki irişe ger taşta taşgıla
Seyl-âb gibi taş ile taş taşta taşgıla

[43a]

2. Sulţân gül de karşı şemâ’ille şalınur
‘Oşmānoğlu niteki yürür şolağıle
3. Didüm yaşuma alkış idüp taş dökilme hîç
Çeşmümde yaş kalmadı taşgıla taşgıla
4. Pâ-beste mürğ-ı dil ser-i kûyuñda neylesün
Bülbül ne deñlü hazz ide büstānda bāğıle
5. Etfâl-i encüm içre gice gören mähî dir
Tās bunda oynaşur koma oğlan uşağıle
6. Kandı beñüñe aķ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
Şayd itdi anı lîk kâra zülfüñ ağıle
7. Bülbül başına ol gice gün toğar ey Mesîh
Kim tıfl-ı goncalar tolu içe çanağ ile

(G.102)¹²⁵

Mef’ûlû Fâ’îlâtü Mefâ’îlû Fâ’îlûn

1. Şallandugınca la’l-i şeker-bāra mirvaħa
Kılur beni meges gibi āvāre mirvaħa

G100/4: zülfünde: zülfinde D.

G100/5: kûyuñdan: kûyından D.

¹²⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi’nin 1995 yılında Ankara’da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 209. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G101/2: Sulţân gül de: Sulţân-ı gül de D.

G101/5: gice gören: gören gice D.

G101/6: anı lîk: lîk anı D.

¹²⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi’nin 1995 yılında Ankara’da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 237. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.

[43b]

2. Hālūñ megesleri kıomadı hatt-ı la'lūñi
 Ürkütđi gerçi kim ara zülf ara mirvaħa
3. Deprense rüzgār ile nola şovuk şovuk
 Kendüyi ıışsıdımadı çün yāra mirvaħa
4. Tañ mı geçerse hükmi Süleymān gibi yele
 Mālik dūrür çü milket-i ruşsāra mirvaħa
5. Her dem şalınur iki yaña bir kıanad ile
 Kanda uçar irem mi şanur yāra mirvaħa

(G.103)¹²⁶

Mef'ulū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilūn

1. Aldı ğam ile ğuşşa bu göñlümi araya
Yavu varursa arada kim anı araya
2. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
Ol ғаşları kemān oқını atdı paraya
3. Sünbül çemende şāne-i zūlfūne reşk ider
Bolay ki bād-ı şubḥ irişüp anı daraya

[44a]

4. Taş gibi berk olanı çeker yüce menzile
Çarhı şebih kılmayayın mı maķaraya
5. Şāh-ı felek piyāde ķodı uş **Mesihī**'yi
Şatranc-ı devlet içre **ķoymaz** anı araya

(G.104)¹²⁷

Mef'ulū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilūn

1. Dil mektebinde ruḥlarıñ āteş bıraḳdılar
 Āhumla yine ʿālemi odlara yakdılar

D. G102/4: Tañ mı geçerse hükmi Süleymān gibi yele: Hükmi geçerse tañ mı Süleymān gibi yele

¹²⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı “Mesîhî Dîvânî”nda 246. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G103/1: kim anı: anı kim D.

G103/3: anı daraya: anı taraya D.

G103/4: gibi: bigi D.

G103/5: koymaz anı: anı koymaz D.

¹²⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 66. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G104/1: Dil mektebinde: Dil milketine D.

2. Sen kılmayalı gözlerümün yaşına nazar
Merdümler ol fütâdeyi gözden bıraktılar

3. Meclisde yâra ağzı şuyın ağıdur deyü
Miskîn sebûya gör yine ne kulb dağıdılar

4. Sengîn dilün uşatmağıçün sırça gönlini
Yârân buları birbirine vay ki çağıdılar

[44b]

5. Bir gice şaklamağa Mesîhî sen ol mehi
Tâ şubh olunca uy[u]mayup çevre bağıdılar

(G.105)¹²⁸

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ağzuñ ey dil-ber kad u zülfüñle dünyâ mâlîdur
Kâmet-i servüñ rükû' itdükçe devlet dâlidür

2. Kaddün ey âfet kıyâmetdür saçuñ dil maşşeri
Kim hatuñ aşıkılarınuñ nâme-i a'mâlidür

3. Ağzuñuñ varın dile ikrâr itdürmeklige
Zülf-i pür-çinüñ gözüñ cellâdınuñ çengâlidür

4. Hâldâş olalı seniñçün raķîbile şehâ
Şorma hiç ahvâlümüz kim hâlümüz it hâlidür

5. Seyyid Ğâzî'den mi gelmişdür raķîb olduğıçün
Gerçi kim işbu Mesîhî dahı Rûm abdâlidür

(G.106)¹²⁹

Mef'ûlû Mef'â'ilü Mef'â'ilü Fe'ûlün

1. Meh ruħlarıña öykünemez kim yüzi kirdür
Şekker lebüne beñzeyemez başı ağırdur

G104/3: dağıdılar: tağıdılar D.

G104/5: Bir: Bu D.; Mesîhî sen: Mesîhî'den D.; olunca: encüm D.; çevre: yere D.

¹²⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 67. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G105/5: Seyyid: Seydi D.

¹²⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 75. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G106/1: öykünemez: beñzeyimez D.; beñzeyimez: öykünemez D.

[45a]

2. Gök gürleyecek ra'cd degüldür kılan efgān
Bu āhum okı tevsen-i eflāki böğürdür
3. Bir cāna dedüm büseñi bir virme iki vir
Didi yūri ey ḥaste bilürsün bire birdür
4. Sīm-āb-ı sirişk ü ruḥ-ı zerd egmedi yāri
Ger var ise ol sīm-tenün gönli demirdür
5. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda **Mesîḥî**
Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

(G.107)¹³⁰

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1. İdüpdür yine bülbüller meger āh
Ki güller açılı düşdi şehergāh
2. Kaḫarsın saña perî dedügümce
Koya ādem degülmişsin sen ey māh
3. Beni ḥükm idüp öldür dir ḡamına
Şora varduḡda dir *el-ḥükmü lillāh*

[45b]

4. Vişālün gencine māni'dür āhum
Tılsım-şekil olur yazuda çün āh
5. Ya ḥod vaşluña yol bula **Mesîḥî**
Ya ḡala firḡatünde böyle gümrāh

(G.108)¹³¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Görmek isterseñ tecellî ile nūr
Ka'be-i dîdār-ı yāra ḡarşu ṭur

¹³⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîḥî Dîvânı"nda 206. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G107/3: ḥükm: emr D.

G107/4: Tılsım-şekil: Tılsımî-şekl D.

G107/5: ya: ye D.; böyle: şöyle D.

¹³¹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîḥî Dîvânı"nda 46. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G108/1: ile: ide D.

2. Şöyle mest oldum ğam-ı ıřkuñla kim
Girmeye kulağuma āvāz-ı řūr

3. Zaĥm-ı tırūñ kabre koydı ĥalkı hep
Okларуñdan toptolu oldu kubūr

4. Ĥalka-ı zıkr içre dil-dārı görüp
Kūřesinden řeyĥ eydür yā řabūr

[46a]

5. Kabre iletdüm ĥayāl-i ĥālūñi
Dāne topraĝa iletūr řanki mūr

6. Bülbülünem yanuña varsam dedüm
Didi nola bülbül iseñ öte tūr

7. Bu Mesîĥi'nüñ kıyāmet sözleri
Şanki 'İsā'dur inüp itdi zuhūr

(G.109)¹³²

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1. Baña dil-dār 'arz-ı kāmēt eyler
Kulına gör ne 'ālī himmet eyler

2. Muĥabbet muĥkem olsun deyü hicrān
Vücūdum riřtesin iki kāt eyler

3. İki meşk-i pür-eşk ile bu çeşmüm
Kapuña şu taşıyup ĥidmet eyler

4. Raķīb adı gelicek nāmem içre
Kālem yazmaz mürekkeb ĝılzat eyler

[46b]

5. Mesîĥi ārzū-yı kūy-ı dil-dār
Seni öñ řoñra ehl-i cennet eyler

G108/2: ğam-ı ıřkuñla: mey-i ıřkuñla D.

G108/3: Okларуñdan: Oklaruñla D.

G108/5: iletūr: iletdür D.

¹³² Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladıĝı "Mesîĥi Dîvânı"nda 65. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G109/3: İki meşk-i pür-eşk ile bu çeşmüm: Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm D.

(G.110)¹³³

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

1. Nihān olalı ol laʿl-i güher-pūş
Kılur deryā-yı eşküm dem-be-dem cūş
2. Beni yine taladı it raķībūñ
Ölüm gibi çağırı çağırı üş
3. Miyānuñveş hayāl olalı cismüm
Kıluram kendü kendümi der-āgūş
4. Senüñ āhū gözünññ fikri her şeb
Virür encüm gözine ḥ^vāb-ı ḥargūş
5. Nigāra şive taʿlīm itmegiçün
Kulağın çeker her laḥza mengūş
6. **Mesīḥī** tīr-i āhuñ korķusından
Olupdur çarḥ-ı merdüm-küş zırırh-pūş

[47a] (G.111)¹³⁴

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

1. Ne dil-ber kim cefādan ola ecvef
Göreyin ḳaddini olsun muḳāʿaf
2. Nice faḥr itmeyem dāgumla ben kim
Bir iki pul ile göğsin gerer def
3. Baña nuşḥı tekellūf itme vāʿiz
Ki dīvāne olan olmaz mükellef
4. Raķībūñ şūretini ehremenler
Görürse Ḳāf tağında geçe kef
5. Yüzi zülfi dütāsında **Mesīḥī**
Yaraşmış nitekim rahleyle muşḥaf

¹³³ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesīḥī Dīvānı"nda 109. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G110/6: korķusından: korķusından D.

¹³⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesīḥī Dīvānı"nda 121. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. G111/1: cefādan: vefādan D.

(G.112)¹³⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Leb-i la'lûñ gibi bir tûṭî-i şekker-feşānum yok
Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi 'ömr-i cāvidānum yok

[47b]

2. Ta'accüb iderem bunu nice bulur ğam u miḥnet
Benüm ḥod za'fdan mülk-i vücūd içre nişānum yok
3. Nicesi şermsār olmayayın itlerüñden kim
Ölürsem anlara lāyık tenümde üstüḥvānum yok
4. Nice kez ğayret itdüm kim firākuñla geçe 'ömrüm
Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok
5. **Mesîḥî** bir gün ey dil-ber ölür kūyuñda gerçekden
İnan vallāhi billāhi ve tallāhi yalanum yok

(G.113)¹³⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük
2. Zülfine degmeg içün virdi icāzet bize yār
'Ömri çoğ olsun anuñ kim biz aña degmezdük
3. La'lüñe ideliden kendülerini teşbîh
Meyi emdük şekerüñ başını muḥkem ezdük
4. [İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
Biz kıra günlü ger emsek lebüñi ölmezdük
5. Ey **Mesîḥî** bizi öldürmege 'ār ideli yār
Ḥaḳ bilür dünyeden uşanduğ u cāndan bezdük]

¹³⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîḥî Dîvânı"nda 123. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G112/2: Ta'accüb iderem bunu nice bulur: Ta'accüb eylerem nice bulur beni D.

G112/3: lāyık: lā'ık D.; Mecmuaya göre birinci dizede vezin hatası var.

G112/5: kūyuñda: yolunda D.

¹³⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîḥî Dîvânı"nda 135. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin son iki beyti mecmuada [110a] (G.273)de yer almaktadır.

G113/3: emdük: içdük D.

(G.114)¹³⁷

Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

1. [Şemşîr-i fûrkatüñ dilim itdi dilim dilim
Nâlem çıķup çağırdı didi vâ dilim dilüm
2. Nâr-ı firâķdan nice yanam yanuñda ah
Yandukca şem'veş tutuşur ol dilüm dilüm
3. Öpüp dehânuñı kucabilsem miyânuñı
Âhîr 'adem vilâyetidür çünki menzilüm
4. Oldı yüzüm öninde yere sürmeden siyâh
Baķmadı yâr yüz kıarası oldı hâşılum]

[48a]

5. Altunı nice ezdüğini bilmezidüm eşk
Ey Zâtî ezdi rüyumı hâlloldı müşkil

(G.115)¹³⁸

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. N'olduñ iñlersin felek hercâ'î cānānuñ mı var
Seyr ider her menzili bir māh-ı tābānuñ mı var
2. Beñzüni ey būsîtān faşl-ı hāzān mı kıldı zerd
Yoķsa başı taşra bir serv-i hırāmānuñ mı var
3. Nāle vü feryād idersin her nefes ey 'abdelîb
Hār ile hem-sāye olmış verd-i hāndānuñ mı var
4. Yoluña cānum revān itsem gerek cānā dedüm
Yüzüme hışmile baķdı didi kim cānuñ mı var
5. Zülf-i dil-ber gibi ey Zâtî perîşānsın yine
Cevri bî-hād yoķsa bir yār-i perîşānuñ mı var

¹³⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan'ın 1970 yılında İstanbul'da yayımladığı "Zatî Divanı"nın II. cildinde 956. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin ilk dört beyti [107b] (G.267)de yer almaktadır.

G114/5: Mecmuaya göre ikinci dizenin sonundaki "müşkil" vezne uymuyor.

¹³⁸ Zâtî divanında 406. gazeldir.

(G.116)¹³⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Vāv ki bir yerde yine ağyārla dīl-ber yürür
Çarḥ-ı zālīm döne döne baña cevır eyler yürür
- [48b]
2. Bu kerāmet az mıdur kim şehrimüzde zāhidā
Sāķiler šāhid(dür) ayağ üzre mey-i aḥmer yürür
3. Ebrveş olmak gerek ādem ḥayālu olıcaķ
Pür-ḥayādur yüzi şuyundan degirmenler yürür
4. Ol büt-i Çin šāne urşa çin-i baḥr-ı zülfine
Güiyā Çin üstine şaf bağlayup leşker yürür
5. Ey perī Mecnün idelden Leyli zülfün Zātī'yi
Düşüben tağlar başında ebrveş ağlar yürür

(G.117)¹⁴⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Bir şanurdum ölmegi ey māh-rū 'ālemde ben
Gün olur fūrkatde biñ kez ölürem her demde ben
2. Sen benüm ey māh bir gün şaķlamazsın ḥātırüm
Bunca yıldur nār-ı mihrün şaķlaram sīnemde ben
3. Ey şabā yārān şorarsa saña aḥvālüm benüm
Pādişāh-ı bī-naẓīrem şimdi şehir-i ğamda ben
- [49a]
4. 'Ālemüñde ol seni incitmezem ben ey raķīb
Kimsenüñ yatur itin ķaldurmazam 'ālemde ben
5. Kanlara ğarķ itme gel luṭf eyle Zātī mücrīmi
Ola kim görem cemālün ol mübārek demde ben

¹³⁹ Zātī divanında 1. cilttedir.

¹⁴⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1987 yılında İstanbul'da yayımladığı "Zātī Divanı III. Cild"de 1050. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G117/1: her: bir D.

G117/2: nār-ı mihrün: rāz-ı mihrün D.

G117/4: ben: var D.; yatur: yatar D.

G117/5: itme: eyle D.

Ez-an Ėazeliyyât-ı Revânî
(G.118)¹⁴¹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Yüzi cennet lebi kevşer nigārum serv-ķāmetdür
Güzeller arasında ol kıyāmetdür kıyāmetdür
 2. Kitāb-ı ıışķı ey h^vāce çıkarmak hayli müşkildür
Hidāye okumağ ile bilinmez bu hidāyetdür
 3. Mey ü maḥbūbdan dā'im beni men' itme billāhi
Şarāb içmek güzel sevmek behey şūfî zarāfetdür
- [49b]
4. Yıkıldı zulm ile gönüm baña şun cām-ı ʿadli kim
Ėaraż beglikden ey sāķî cihān içre ʿadāletdür
 5. Nola nāziklenüp dil-ber lebinden buse virmezse
Revânî nāzik olanuñ işi dā'im nezāketdür

(G.119)¹⁴²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Nola dirlerse baña ʿāşık-ı şeydādur bu
Hele dirler saña da dil-ber-i ra'nādur bu
 2. Her deninüñ sözine uyma beni itme helāk
Olma mağrūr begüm ḥüsnüñe dünyādur bu
 3. Kimi ağlar kimi iñler kimi feryād eyler
Bilmezem kūy-ı ḥabībümde ne ġavġādur bu
 4. Baķamaz kimse güneş yüzine gözler ķamaşur
Kişinüñ ʿaķlı gider özge temāşādur bu
- [50a]
5. Vaşf-ı ḥaddüñle gören şi'r-i **Revânî**'yi didi
Bāġ-ı cennetde açılmış gül-i zībādur bu

¹⁴¹ Bu gazel Prof. Dr. Ziya Avşar'ın 2008 yılında Konya'da yayımladığı "Revânî Divanı"nda 121. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G118/3: dā'im beni men' itme billāhi: dāyim beni men' itme ey zāhid D.

¹⁴² Bu gazel Prof. Dr. Ziya Avşar'ın 2008 yılında Konya'da yayımladığı "Revânî Divanı"nda 316. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G119/1: baña ʿāşık-ı şeydādur bu: saña dil-ber-i ra'nādur bu D.; saña da dil-ber-i ra'nādur bu: baña da ʿāşık-ı şeydādur bu D.

(G.120)¹⁴³

Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn

1. Lâleveş alma ele şâğarı yâr olmayıcak
Kılma şöhet hevesin tâze bahâr olmayıcak
2. Kânını mey yirine içmelüdü ol kişinüñ
Heves-i şöhet ider anda nigâr olmayıcak
3. Baña bir pîr didi içme güzellerle şarâb
Ki tolu başına bir bûse-i kenâr olmayıcak
4. Zâhidâ tevbeler olsun dahı mey içmeyeyin
Sâkî bir gonce-dehen lâle-izâr olmayıcak
5. Yâr gönülünde Revânî komadı şabr u qarâr
‘Âşık olan nilesün şabr u qarâr olmayıcak

(G.121)¹⁴⁴

Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilûn

1. Hâl-i siyâhı bekçi olalı hüsni bâğına
Cân kuşunu tutdı zülfi zer âğına
- [50b] 2. Ol serv-şadd [ü] sîm-tenüñ lebleri ağzuma
Müy-ı miyânı babamuñ oğlu kucağına
3. Âh etdügimi düşman işidüp demiş kim oğ
Kurşunlar ağa tallâhi rakîbün kulağına
4. Ol yâr-i gül-izâr ile yâr olduğum benümdür
Şular koyulsun istemeyenler ocağına

¹⁴³ Bu gazel Prof. Dr. Ziya Avşar'ın 2008 yılında Konya'da yayımladığı "Revânî Divanı"nda 183. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G120/2: mey yirine içmelüdü ol: içmelüdü mey yerine şol D.; ider anda: ide sâkî D.

G120/3: Baña bir pîr didi: Didi bir pîr baña D.; Ki tolu başına bir bûse-i kenâr: Her dolu başına bir bûs u kenâr D.; Mecmuaya göre vezin hatası var.

G120/5: gönülünde: gönümde D.; nilesün: nic'ider D. (Neylesün, vezin gereği nilesün okunmuştur.)

¹⁴⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ziya Avşar'ın 2008 yılında Konya'da yayımladığı "Revânî Divanı"nda bulunmamaktadır. Gazelde Revânî mahlası görölse de bu gazel Hayâlî Divanı'nda yer almaktadır.

Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1945 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayâlî Bey Divanı"nda 343. sayfadaki 2. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G121/1: kuşunu tutdı zülfi zer âğına: kuşlarını takdı kara şacı âğına D.; Mecmuada ikinci dizide vezin hatalıdır.

G121/3: işidüp: işitmiş D.; tallâhi: salla D.

5. Üstüne **Revānī** ditrer dir dir benüm begüm
Cân nâne çübuna döndi İmān yufka ovağına

Ez-an Ġazeliyyāt-ı Āhī

(G.122)¹⁴⁵

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Ne naķş ider bizüm ile nigārı gördüñ mi
Ne fitneler kıparur rüzgārı gördüñ mi

[51a]

2. Bu kıanlı kıanlı yaşumdan revān olup göz göz
Bu çeşme çeşme akan cūybārı gördüñ mi
3. Direk direk dikilürken kıapunda dūd-ı dilüm
‘Alem ‘alem göge ağan şerārı gördüñ mi
4. Bu pāre pāre ciger kıanı ile sīnemde
Bölük bölük açılan lālezārı gördüñ mi
5. Şu sızmazidī gözümle ‘izāruñ arasına
Getürdi ortaya kıaţtuñ ğubār gördüñ mi
6. Kıaçup kıaçup ırakdan dönüp dönüp yüzüme
Kıya kıya kıan ol ğamze-kārı gördüñ mi
7. Şorar irişdüğine Āhī göz yaşını döküp
Kabā-yı surķ ile ol gül-‘izārı gördüñ mi

(G.123)¹⁴⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Leblerin yād idicek cismümüze cân geldi
Göñül abdālı yetiş tekyeye kıurbān geldi

[51b]

2. Sevin ey dil ki saña derd ü ğam-ı yār gelür
Şoķbet esbābı gerek ğücreye yārān geldi

G121/5: Üstüne **Revānī** ditrer dir dir benüm begüm: Ditrer **Hayālī** üstüne dirdir benim begim D.; Cān nāne çübuna döndi: Cān döndü nāne çübuna D.

¹⁴⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı “Āhī Dîvân”ında 125. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G122/5: Bu beyit divanda bulunmamaktadır.

¹⁴⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı “Āhī Dîvân”ında 128. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

3. Zāhidā biz de yübūsetle helāk olmuşduk
Mey-i nāb ile biraz beñzümüze ılan geldi
4. Pirlükde delükanluluğum aındurdı şarāb
Yine ol devr-i zamānlar baña oğlān geldi
5. ‘Işk rāzını iñen açma ki a’dā işidür
Söyleme Āhī biraz şöhbete nādān geldi

(G.124)¹⁴⁷

Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilūn

1. Gördiler kim cānlar alur gamzeñüñ peykānını
Her kişi tende emānet şaklar oldu cānını
 2. Pehlevānlık adını ‘ālemde destān itmege
İlanlu yaşlarla pür itdüm sīnemüñ meydānını
 3. Geçdi çün devr-i kamer gün yüzliler devrānıdur
Sürsün ol gün yüzlü sürsün geçmedin devrānını
- [52a]
4. Şöyle cānum acıdur şīrīn lebüñ öpdükçe kim
Meclis içre sāğaruñ bulsam emerdüm ılanını
 5. Gönlegin Āhī göge boyadı dūd-ı āhdan
Gör nice reng ile avlar ol levend oğlānını

(G.125)¹⁴⁸

Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilūn

1. Āh kim kūyuñdan āhumdur beni mehcūr iden
Bāddur zīrā mekānından ğubārı dūr iden
2. Leşker-i hūbāna sen şāhı muṣaffar eylemiş
İalb-i uşşāka sipāh-ı ğuşşa-ı mansūr iden

G123/4: baña: bize D.

¹⁴⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın’ın 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhī Dīvān”ında 122. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G124/4: Meclis içre sāğaruñ bulsam emerdüm: Meclisüñde sāğaruñ bulsam içerdüm D.

¹⁴⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın’ın 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhī Dīvān”ında 94. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G125/2: eylemiş: eyledi D.

3. Ben Feraḥ-şādum ğam u ğuşşañla ıışkumdur benüm
Hüsnuñi hurşîd gibi âleme meşhûr iden

4. İşidüp cân virdüğüm dil-dâr sögmiş sîneme
Ol du'ādur âķıbet ķabrüm benüm pür-nûr iden

[52b]

5. Begligün var Āhî'yā hîç kimseyi görmez gözün
'İşk cāmıdur seni ḥodbîn idüp mağrûr iden

(G.126)¹⁴⁹

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1. Gerçi kim bülbül sever her dem gülün bir tazesin
Sen baña ey ğonca-leb her berg-i gülden tazesin

2. 'Āşık-ı şüridenün ğuş eylemezsin nâlesin
Diñlemezsın ey gül-i ter bülbülün āvâzesin

3. Her gedānuñ egnine geydürme ıışkuñ cāmesin
Kim bu zībā ḥıl'atün bozduñ hemān endāzesin

4. İrmez ol māhuñ kulağına fiğānum Āhî'yā
Gerçi āhum inledür çarḥuñ der ü dervāzesin

(G.127)¹⁵⁰

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Seg-i kūyuñ ne ceng eyler bu cism-i nā-tüvān için
Ne lāzım bunca ğavġālar bir iki üstüh^vān için

[53a]

2. Nola âlemde bir târîḥ idüp ey yār-ı sengîn-dil
İşigün taşını dikseñ mezārumda nişān için

3. Belini çeng iki bükmiş elinden zār idüp aġlar
Hevā-yı ıışķ pîr itdi beni bir nev-cüvān için

G125/4: sîneme: sinüme D.; âķıbet: dostlar D.

G125/5: idüp: ü hem D.

¹⁴⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Āhî Dîvân"ında 88. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G126/2: 'Āşık-ı: Bülbül-i D.; Diñlemezsın ey gül-i ter: Ey gül-i ter diñlemezsın D.

G126/3: egnine: ḳaddine D.

¹⁵⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Āhî Dîvân"ında 89. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G127/2: idüp ey: ide ol D.

4. Geçürdüm ‘ömr devrânın hevâ-yı zülf-i yâr ile
Naşib olmadı çok yeldüm bu ‘ömr-i câvidân için
5. Benüm menşûr-ı a‘mâlüm yeterdi rûz-ı maḥşerde
Seg-i kūyuñ izi olsa berâtumda nişân için
6. Kudûmumdan benüm Āhî olurdu gözlerü rûşen
İzi tozını yârâna iletsen armağan için

(G.128)¹⁵¹

Mef‘ûlû Mefâ‘ilû Mefâ‘ilû Fe‘ûlûn

1. Şofî ne şorayın saña ol şâhı severseñ
Mescidde bu ğavġâ nedür Allâh’ı severseñ
- [53b] 2. İzi tozını başka hemân başuña görme
Ey bād-ı şabâ yürüdügüñ rāhı severseñ
3. Zûlmetde koma kullaruñ ey necm-i sa‘âdet
Devlet güneşi baḥt-ı seḥer-gāhı severseñ
4. Derd ü ğam için Ḥazret-i ‘İsâ’ya devâ şor
Ey nâle var eflâke çık ol mâhı severseñ
5. Cānân işigin cennete virmezsin Āhî
Firdevs’i baña añma o dergāhı severseñ

(G.129)¹⁵²

Fe‘ilâtûn Fe‘ilâtûn Fe‘ilâtûn Fe‘ilûn

1. Bir ḥaşîrüm yoġ iken külbe-i aḥzānumda
Būriyâ naḳşı görünür ten-i ‘üryānumda
2. Sāyemi ben başuma gün toġacaġın görürin
Başa ol gün mi toġar sāye görem yanumda

G127/6: Kudûmumdan: Kudûmından D.; Āhî olurdu gözlerü rûşen: olurdu Āhî gözlerüm aydın D.; yârâna iletsen: gönderse ḥabîbüm D.

¹⁵¹ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın’ın 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhî Dîvân”ında 51. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G128/2: İzi tozını başka: Ḥāk-i kadem-i yârı D.

G128/3: baḥt-ı: nûr-ı D.

G128/4: Ḥazret-i: çarḥda D.

G128/5: cennete virmezsin Āhî: cennete ben virmezsin Āhî D.

¹⁵² Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın’ın 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhî Dîvân”ında 96. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G129/2: başuma gün toġacaġın görürin: başuma ben gün toġacaġın bilürin D.

3. Merdüm-i dîde ciger güşelerini nice bir
Götürem kendü yetimüm gibi dāmānumda
- [54a]
4. Yidügüm ayru giderken seg-i kūyuñla benüm
Görmedüm nān u nemek haqqını yārānumda
5. Baña ol nāme-i aḥmāl yeter Āhī kim
Yār haṭṭıyla ğazeller ola dīvānumda

(G.130)¹⁵³

Fāḥilātūn Fāḥilātūn Fāḥilātūn Fāḥilūn

1. Oqlaruñ cān almağa tırūñle yoldaş oldılar
Sīnelerde kan yalaşdılar qarındaş oldılar
2. Bir ayakda iki ālem mülkini seyrān ider
Sāğar u bādeyle ānlar kim ayakdaş oldılar
3. Laḥl [ü] yāḳūt ol leb-i mercāna nisbet itdiler
Kimisi deryāya düşdi kimisi taş oldılar
4. Şol kadar taşvīr iderler dilde naḳş-ı yāri kim
Şimdi şāḥirler ḳodılar şīri naḳḳāş oldılar

[54b]

5. Başlar çıkmış durur bağrunda Āhī şöyle kim
Niçeler bu derd ile varup kızılbaş oldılar

(G.131)¹⁵⁴

Fāḥilātūn Fāḥilātūn Fāḥilātūn Fāḥilūn

1. Dillerin kessün benüm derd-i dilümden ḥāmeler
Ben ḳara yazulıya ḥarf atmasun ser-nāmeler
2. Derd ile yaḳsun beni bu ḳanlı ḳanlı ṭağlar
Ḳarşuma ḳuçsun seni altun beñeklü cāmeler

¹⁵³ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Āhī Dīvān"ında 22. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G130/1: tırūñle: tığūñle D.

G130/2: iki ālem mülkini seyrān ider: seyr ider iki cihānuñ mülkini D.; ānlar: şunlar D.

G130/4: naḳş-ı yāri kim: yāruñ naḳşım D.

G130/5: bu: ol D.

¹⁵⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Āhī Dīvān"ında 23. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G131/1: derd-i: derd ü D.; atmasun ser-nāmeler: atmasunlar nāmeler D.

3. Nāme gibi ben kıra yazulı bağı yufkadur
Durmadın gözi yaşın ağılar döküp nāmeler
4. Ben müşevveş dil-i ğarībūñ hātırın yazmağ-çün
Ey perî peyker selām eyler saña ser-nāmeler
5. Kışsa-i hüsnin okur Āhî meger kim Hamza’nuñ
Kışsa-h^yān gibi üşüpdür başıma hengāmeler

(G.132)¹⁵⁵

Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilūn

1. Şaçların çözsün bulutlar ra’ d kılsun nāleler
Haşre dek yansun yağılsun kabrüm üzre nāleler
- [55a] 2. Şāh-ı gül devrānıdur yelsün yöpürsün bād-ı şubh
Şāh-ı servüñ şu kuyusun ayağına jāleler
3. Hastalıkdan şöyle tenhāyam bu miñnet-hānede
Penbe ile ağızuma şu tamzırurlar teb-hāleler
4. Kan yudup ölenlerüñ derd-i derūnın yazmağa
Bir varağdur lālenüñ ağızında her pergāleler
5. Şol kadar od yağıdı āhum başlarına Āhî kim
Göklere ağıdı kaçup benden fiğān u nāleler

(G.133)¹⁵⁶

Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilūn

1. Bülbül-i şeydā nola kılsa fiğān u nāleler
Dişlemişler goncanuñ gülşende la’lin jāleler

G131/3: yufkadur: yufkaya D.; Durmadın gözi yaşın ağılar döküp nāmeler: Durmayup yaşlar döküp hālūme ağılar hāmeler D.

G131/4: müşevveş dil-i ğarībūñ hātırın yazmağ-çün: kıra yazulıya harf atmak için dem-be-dem D.

¹⁵⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalin’in 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhî Dîvân”ında 21. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G132/1: Haşre dek yansun yağılsun kabrüm üzre nāleler: Kabrüm üzre haşra dek yansun göyünsün lāleler D.

G132/2: Şāh-ı servüñ şu kuyusun ayağına jāleler: Gonca vü servüñ ayağına şu döksün jāleler D.

G132/3: miñnet-hānede: gurbet-hānede D.; tamzırurlar: damzırur D.

G132/5: kaçup: geçüb D.

¹⁵⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalin’in 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhî Dîvân”ında 26. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. G133/1: kılsa: itse D.; Dişlemişler: Dişlemişdür D.

2. Sūzen-i müjgānlaruñ biñ āl ile cān riştesin
Sīne-i şad-pāreden göz dikdiler kim alalar

3. Eşk-i hūn-efşānıdur Ferhād’uñ ey şîrîn-sühān
Açılanlar yer yerin deşt-i belāda lāleler

[55b]

4. Ben zebūnuñ şehlere lāyık mı ey kebk-i hırām
Murğ-ı cānın şayd içün şehbāz-ı zülfin şalalar

5. Dağlardur gūyiyā ben bülbulüñ cānında āh
Āhî’ya ol goncanuñ la‘indeki teb-hāleler

(G.134)¹⁵⁷

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Bağrına taşlar başup ben hāste içün taşlar
Kabrüm üzre saçların çözmiş bulutlar ağlar

2. Şöyle kerem itmiş cünūn-ı nev-behār-ı hüsn-i dost
Şahn-ı şahrālarda zencirin sürer ırmağlar

3. Neçe bir kuçsun seni altun beneklü cāmeler
Neçe bir yaqsun beni bu tāze tāze dāğlar

4. Ben bu miḥnet hāne-i ğurbetde qalmazdım velī
Yaşlarum kanlularum gibi yolumı bağlar

[56a]

5. Şu gibi çağlar geçer ‘ömrüm güzellik çağında
Şanma ancak Āhî’nüñ eşk-i revānı çağlar

G133/3: efşānıdur: feşānıdur D.

¹⁵⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalin’in 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhî Dīvān”ında 17. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G134/1: taşlar: ağlar D.

G134/2: Şöyle kerem itmiş cünūn-ı: Şol kerem itmiş ki cūy-ı nev-bahār-ı D.; Şahn-ı: Deşt ü D.

G134/3: tāze tāze: kanlu kanlu D.

G134/4: miḥnet hāne-i ğurbetde qalmazdım velī: ğurbet-hāne-i fūrkatde eylerdüm sefer D.; kanlularum: kanlı şular D.

G134/5: çağında: çağıdur D.; ancak Āhî’nüñ eşk-i revānı: Āhî sen benüm eşk-i revānum D.

(G.135)¹⁵⁸

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

1. Cānı kırbān itdüren ʿuṣṣāka kaşuñ yayıdur
Ey kemān ebrū kaşuñ beñzer ki kırbān ayıdur
2. Ğamzeñ ucından kaşuñ yayı ne güçler çekdi kim
Dostum benden beter anuñ da başı kayıdur
3. Çeşm-i mestüñ gerçi kim cenge göz açdurmaz şehā
Kālbe evvel kend’özin uran müjeñ ālāyıdur
4. Kaşlaruñ cānā hilāl-i ʿide teşbih eylemeñ
Kim bilür anı nice keş-tabʿuñ egri rāyıdur
5. Āhī’yi gūşe be-gūşe zār iden bülbül gibi
Seyriden şoĥbet be-şoĥbet bir gül-i her-cāyıdür

(G.136)¹⁵⁹

Mefāʿilūn Mefāʿilūn Mefāʿilūn Mefāʿilūn

1. Cemālūñ şemʿ-i tābıyla yanan dillerde yağ olmaz
Gözūñ bīmārı olan dil ölür derd ile sağ olmaz
- [56b]
2. Yüzūñ mehtāb-ı şevkından ne tañ ola gice gündüz
Cemālūñ şemʿ-i rüşendür aña beñzer çerāğ olmaz
 3. Dögündi dāğımuñ kıan ağlamakdan ĥālūme kıanı
Çerāğımda kucalar gāĥ olur sım geh yağ olmaz
 4. Görüp ārāyiş-i ĥüsnüñ ārā vü resm-i laʿlūñe sövmege
Kaçan kim şehir ŗonansa mey-i nābe yasāğ olmaz

¹⁵⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın’ın 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhī Dīvān”ında 20. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G135/1: kemān ebrū: güneş yüzli D.

G135/2: ucından kaşuñ yayı ne güçler çekdi kim: okından kaşuñ yayı ne güçler çekdügin D.

G135/5: Seyriden: Yüriyen D.

¹⁵⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın’ın 2008 yılında Ankara’da yayımladığı “Āhī Dīvān”ında 41. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.

G136/1: yağ: dağ D.

G136/2: ola: olsa D.

G136/3: Bu beyit divanda bulunmamaktadır.

G136/4: ārā vü resm-i laʿlūñe sövmege: āl-i lāʿlūñe sögmeye D.; ŗonansa mey-i nābe: donansa mey içmege D.

(G.137)¹⁶⁰

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1. Bu dem bostām bu dem bostām budacık
Bize bî-gāne gibi āşinacık
2. Kāmer devrindeki gün yüzlülerden
Güzeller şāhı dil-ber Muştāfacık
3. Gözüm yaşı gibi kıanlu şarābı
Senūñle içelüm iki kıabacık
4. Sögermiş ağzumuza tatlu tatlu
İgen nāzıkdür ol şîrîn tıdacuık

[57a]

5. Belā āşüftesi olmışsın Āhî
Behey şūrîde miskîn mübtelācık

(G.138)¹⁶¹

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Dāğ oldu lāle gibi dil-i bî-karārumuz
Himmetle gör neler bitürür rüz-gārumuz
2. Şehbāzıyuz bu mîşe-i ıışkuñ ki her zamān
Şāhın gibi balabāndur şikārumuz
3. Deryālaruz ki gözler irişmez karāmuza
Her hār u has tılarsa 'aceb mi kenārumuz
4. Abdāluñuz ki her tarafa yā 'Alî deyü
Diller uzatdı sinemdeki Zū'l-fikārumuz¹⁶²
5. Bir vakt ola ki 'ibret için halkā Āhî'ya
Tārîh ola okuna seng-i mezārumuz

¹⁶⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalin'in 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Āhî Divân"ında 46. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G137/1: bostām: bostān D. G137/2: gün: gül D.

¹⁶¹ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalin'in 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Āhî Divân"ında 39. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G138/1: rüz-gārumuz: hāksārumuz D.

G138/2: Şāhın gibi balabāndur şikārumuz: Şāhin bağıslı bir balabandur şikārumuz D.

G138/3: Her hār u has tılarsa: Her h'ār u hasla dolsa D.

G138/4: Abdāluñuz: Abdāllaruz D.

G138/5: okuna: illere D.

(G.139)¹⁶³

Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn

1. Hey fitne başıdur turre-i taraf-ı külehüñ
Zâlimüñ öte ucıdur ser-i zülf-i siyehüñ
- [57b]
2. Tütiyâ gibi kıparlar ser-i küyuñda şehâ
Degme gözler mi görürdi şatma hâk-i rehüñ
 3. Kışlaruñ mâh-ı neve gösterüp eksükligini
Alnuñ işini tamâm itdi meh-i çâr-dehüñ
 4. Gözüñ üstinde kışuñ yoğ idi âlemde gönül
Olmasa na'ıçesi na'ış eger secdegehüñ
 5. Âsitânuñdan ırağ itme igen Âhî'yi kim
Ehl-i dil kılları yanında gerek pâdişehüñ

Ez-an Ğazeliyyât-ı Şem'î

(G.140)¹⁶⁴

Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn

1. Ne hünîdür gözüñ sâkî ki bağırmenden kebâb ister
Döküp nâ-hâk yere kınüm kıbâ ğam pür-şerâb ister
- [58a]
2. Düşüp meyhâne-i ışkâ olursam mest-i lâyu'kal
Baña ne sâkî-i bezm-i ezel mest-i hârâb ister
 3. Seni begler arasında ânünçün ihtiyâr itdüm
Kul olmaz degme bir şâha gönül âlî-cenâb ister
 4. Güzellük âsitânında hilâl ebrû melekler çok
Ayuñ on dördüne beñzer gönül bir âfitâb ister

¹⁶³ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalin'in 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Âhî Dîvân"ında 54. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G139/1: Hey fitne: Hey ne fitne D.

G139/2: görürdi şatma hâk-i rehüñ: görür (kim) 'acabâ gerd-i rehüñ D.

G139/3: Kışlaruñ mâh-ı neve: Kışlaruña meh-i nev D.

¹⁶⁴ Bu gazel Prof. Dr. Murat Ali Karavelioğlu'nun 2005 yılında İstanbul'da doktora tezi olarak yayımladığı "Şem'î Dîvânı"nda 42. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G140/1: kıbâ ğam pür-şerâb ister: gözüm yaşın şerâb ister D.

G140/2: olursam mest-i lâyu'kal: gönül rüsvâ-yi 'âm olsa D.

G140/4: âsitânında hilâl ebrû melekler çok: âsümânında melek-sîmâ güzeller çok D.

5. Nice züh'd ü nice taḳvā ne dersin bilmezem şūfī
Behār eyyāmı gül devri benüm gōñlüm şerāb ister
6. Ḳamer gibi mücellā itmege cān naḳdinüñ ḳalbin
Gōñül bir āfitābüñ ḥāk-i pāyinden türāb ister
7. Şerāb-ı laḳ-i dil-berden içüp ḳanmaḳ diler her dem
Nice dīvānedür Şem'ī görüñ āteşden āb ister

(G.141)¹⁶⁵

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. 'Ār idermiş beni öldürmege ol sīm-tenüm
Varayın yalvarayın boynuma taḳup kefenüm
2. Ḥulle-i cennet olursa çekeyin çāk ideyin
Dem-i vuşlatda baña ḥā'il olur pīrehenüm
3. Gözlerüm yaşı gibi çıḳdı gözümde dünyā
Yārden ğayri görünmez gözüme kimse benüm
4. Tek beni zūlf-i dil-āvīzüñe ber-dār eyle
Pādişehüm çekeyin kendü elümle resenüm¹⁶⁶
5. Tıymaya girsem eger mūr-ı za'ifüñ gözine
Ey Süleymān-ı zamān şöyle ḥayāl oldı tenüm
6. Her seher yumağ-ıçün kendü elümle azumı
Ebr yağsam mihrlle meh ṭapar felekdür legenüm
7. Şem'ī'yem kūşe-i meyḥāne virmem felege
Gülşen-i bāğ-ı cināndan baña yigdür vaṭanum

G140/5: devri: vaḳti D.

¹⁶⁵ Bu gazel Prof. Dr. Murat Ali Karavelioğlu'nun 2005 yılında İstanbul'da doktora tezi olarak yayımladığı "Şem'ī Dīvānı"nda 116. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G141/4: Pādişehüm çekeyin: Çekeyin pādişehüm D.

G141/5: mūr-ı za'ifüñ: zerrece mūrūñ D.

G141/6: Her seher yumağ-ıçün kendü elümle azumı: Yumağa laḳlūñ içün çeşme-i ḥayvānden elüm D.; Ebr yağsam mihrlle meh ṭapar felekdür legenüm: Yaraşur ay ü güneş olsa gümüşden legenüm D.

G141/7: kūşe-i meyḥāne virmem felege: künc-i ğamüñ virmezem ey meh felege D.

(G.142)¹⁶⁷

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Vefâya çünkü meylün yok düşürme gönlümi bende
Yüri var ey cefâ-pîşe senün sende benüm bende

[59a]

2. Vefâsüz yâr derdinden benüm hüd baña yetmişdür
Raķibâ yüri cevri itme baña bir yâñdan sen de
3. Hevâ-yi pây-bûsuñla düşüp yollarda hâk oldum
Bulınmaz ıřķ yolında benüm gibi bir efkende
4. Elifler sinede servüm olupdur dâğlar güller
Dil âşüfte bûlbûldür öter her dem bu gülşende
5. Müşebbek micmer-i bezm-i belâdur Şem'i'yâ cismün
Duñân-ı âteş-i dildür görinen müylar tende

(Der.15)¹⁶⁸

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Eyâ hürşid-i meh-peyker cemâlün müşterî-manzar
Ne manzar manzar-ı tâli' ne tâli' tâli'-i enver
2. Felek satrancını ütdün sa'âdet mülkini tutdun
Ne milket milket-i devlet ne devlet devlet-i Kayser
3. Süleyman sûreti sende Sikender sûreti sende
Ne sûret sûret-i Yûsuf ne Yûsuf Yûsuf-ı server

(G.143)¹⁶⁹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. Kuçam dirdüm nigârı pîrehensüz
Çürütdüm varımı kıaldum kefensüz

¹⁶⁷ Bu gazel Prof. Dr. Murat Ali Karavelioğlu'nun 2005 yılında İstanbul'da doktora tezi olarak yayımladığı "Şem'i Divânı"nda 158. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G142/1: Vefâya çünkü meylün: Vefâden çünkü hâzzün D.

G142/2: yüri cevri itme baña bir yâñdan sen de: cevri itme baña bir yâñeden sen de D.

G142/3: gibi: bigi D.

¹⁶⁸ Mecmuada üç beyit olarak silik bir şekilde yer alan bu gazel Latîfî'nin Prof. Dr. Rıdvan Canım tarafından 2018'de hazırlanan "Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ" adlı eserde N. 40a'da "Ahmed-i Dâ'i" maddesinde 6 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuadaki metnin silik kısımları Rıdvan Canım'ın çalışmasından tamamlandı.

¹⁶⁹ Bu gazel Prof. Dr. Murat Ali Karavelioğlu'nun 2005 yılında İstanbul'da doktora tezi olarak yayımladığı "Şem'i Divânı"nda 77. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

2. Ölürsem kimse itmez baña tīmār
Ne dirlik pādişāhüm baña sensüz

3. Cihānı birbirine urdı ğamzeñ
Güzellük mülki olmazmıñ fitensüz

[59b]

4. Benüm rûḥ-ı revānum sīneye gel
Bilürsin çünki cān olmaz bedensüz

5. Eritdüñ cānıñı ḥasretle Şem'î
Şarardüñ zer gibi bir sīm-tensüz

(G.144)¹⁷⁰

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

1. Göñül ḥavf eyleme yārüñ varup aġyāre yār olmaz
Bu rüşendür ki âlemde hümā zāğa şikār olmaz
2. Uşanma siḥr-i çeşminden göñül zülfinde sen yārüñ
Ne ğam bu Tūr-ı Mūsā'dür kim ānüñ her tārı mār olmaz
3. Göñül bu rāh-i ıışk içre ne ḳademsüz tāli'üñ vardur
Ĝam-ı dil-berden özge hıç kimse saña yār olmaz
4. Dehānüñ gibi bir ğonce bulunmaz bāġ-ı dehr içre
Cemālüñ gibi âlemde daḥı bir gül-ıızār olmaz

[60a]

5. Cefā vü cevruñı ḥaddeden geçürme Şem'î'ye raḥm it
Bilürsin ey perî-peyker güzellük pāy-dār olmaz

[Nesimî]

(G.145)¹⁷¹

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

1. Nigārum, dil-berüm, yārüm, enīsüm, mūnisüm, cānum
Refiküm, hem-demüm, ömrüm, revānum, derde dermānum

G143/5: Eritdüñ cānıñı ḥasretle: Şarardüñ âteş-i ḥasretle D.

¹⁷⁰ Bu gazel Prof. Dr. Murat Ali Karavelioğlu'nun 2005 yılında İstanbul'da doktora tezi olarak yayımladığı "Şem'î Dîvânı"nda 78. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G144/3: ḳademsüz: ḳutsuz D.

G144/4: dehr: ḥüsn D.; daḥı: senüñ D.

G144/5: ḥaddeden geçürme: ḥadden aşırma D.

¹⁷¹ Bu gazel Prof. Dr. Hüseyin Ayan'ın 1990 yılında Ankara'da yayımladığı "Nesimî Divanı"nda 242. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

2. Şehüm, mähüm, dil-ārāmum, hayātum, dirligüm, rūhum
Penāhum, maqşadum, meylüm, murādum, fikr-i encāmum
3. Kāmer-çehrem, perī-rūyum, zarīfüm, şūhum u şengüm
Semen-būyum, gül-endāmum, sehī serv-i gülistānum
4. Laţīfüm, nāziküm, hūbum, hābībüm daḥı maḥbūbum
Hicāzum, Kābe vü Tūr’um, behiştüm, hūr u rıdvānum
5. Dil-ārāmum, cefākār vefā-vārum, hevā-dārum
Hudāvendüm, cihān-dārum, emīrüm bigüm ü hānum
6. Çerāğum, şem’üm ü nūrum ziyā’um yıldızum şemsüm
Hezārum, bülbül-i kebküm, Nesīmī hoş-elhānum

[60b] Ez-an Ğazeliyyāt-ı ‘Amrī
(G.146)¹⁷²

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1. Yazuğ ol mazlūma āhundan cigerler tağlaya
Hayflar şol ‘āşıka kim dem-be-dem kan ağlaya
2. Vay şol miskīne kim bilmez muḥabbet n’idügin
Vay şol şeydāya kim bir dil-bere dil bağlaya
3. Hey dirig ol derdmend ü nātüvān u zāra kim
Kan yaşı ırmağ olup her yaña çağ çağ çağlaya
4. Tāze gülden virdi cānı uçdı bülbül aradan
Kara ton gey ağla ey ebr-i bahārī ağla ya
5. ‘Amrī kim āh ide zūlmünden esir ger ehl-i ıışk
Yazuğ ol mazlūma āhından cigerler tağlaya

G145/2: murādum, fikr-i encāmum: medārum fikrim ü cānum D.

G145/3: sehī: zehī D.

G145/4: daḥı maḥbūbum: turfe-maḥbūbum D.

G145/5: Dil-ārāmum, cefākār vefā-vārum, hevā-dārum: Dil-efrūzum, vefā-dārum, ciger-sūzum, cefā-kārum D.; bigüm ü hānum: şāh u şulṭanum D.

G145/6: hoş: yaḥşı D.

¹⁷² Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu’nun 1979 yılında İstanbul’da yayımladığı “Amrī Divanı”nda 101. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G146/1: āhundan: k’āhundan D.

G146/2: Vay şol: Āh ol D.

G146/3: çağ çağ: aḳa D.

G146/5: zūlmünden esir ger ehl-i ıışk: dirler ehl-i ıışk efgān ile D.; āhından: k’āhından D.

(G.147)¹⁷³

Mef'ulü Mef'âlü Mef'âlü Fe'ülün

1. Ğamze okın atmaz baña aġyār arasında
Korkar ki okı zāyi¹⁷³ ola hār arasında

[61a]

2. Aġyār ġamından öle şādiden ölem ben
Yād itse beni sehv ile ġüftār arasında
3. Serhüşla maħalleñ tolanup nāle kılanlar
Bülbül gibidür zār ola ġülzār arasında
4. Ger baña şafaķ içre ġörinür meh-i nevdür
‘Aksi kaşuñuñ dīde-i hūn-bār arasında
5. Vaşf eyleyeli ġül gibi ruhsāruñı ‘Amrī
Rengīn añılur sözleri eşār arasında

(G.148)¹⁷⁴

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. H^vāba varsam heves-i zülf-i semensālar ile
Kara düşler ġörürem bu kıru sevdālar ile
2. Meye düşmiş yürür āvāre benüm gibi ħabāb
Bir nefes şöġbet içün dil-ber-i ra'nālar ile
3. Işırup boynını zeyn itdüğüm oldur yaraşur
Şem'ı-kāfūrī tonansa ġül-i ħamrālar ile
- [61b]
4. Tatlu tatlu ki söġer būsese aldıkça nigār
Pür ider aġzumuzu sükkerī ħalvālar ile
5. Hey ne şirīnlük olur hūblar uydurmaġ içün
‘Amrī şicrūñ heves-i la'l-i şekerġālar ile

¹⁷³ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoġlu’nun 1979 yılında İstanbul’da yayımladığı “Amrī Divanı”nda 103. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G147/4: Ger baña: ġüyā ki D.; kaşuñuñ: lebūñuñ D.

¹⁷⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoġlu’nun 1979 yılında İstanbul’da yayımladığı “Amrī Divanı”nda 108. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G148/3: oldur: ol kim D.

G148/4: nigār: ħabīb D.

(G.149)¹⁷⁵

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Tatalum beñzeze gül yaprağı pīrāhenüñe
Cāñı yokdur ki şehā beñzeze bile tenüñe
2. Bülbül-i haste-dile nāleler itdürmek için
Zağ düşlendi dirîğā nideyin gülşenüñe
3. Ey gözüm revzenüñi yapma ki ol meh bu gice
Göñül uğurlığına gelse gerek revzenüñe
4. Āsitānında göñül mesken idinürseñ eger
Hūr-ı fırdevs-i berīn reşk ideler meskenüñe
- [62a] 5. Ger ölüp hāk-i mezārında raķībūñ bite hār
‘Amriyā ol gül ucından tolaşur dāmenüñe

(G.150)¹⁷⁶

Mef'ülü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün

1. Reyhān saçūñuñ olmasa hayrānı benefşe
Gözetmez idi boyun egüp anı benefşe
2. Şoĥbet koĥusın aldı yine ĥaţ-ı ruĥuñdan
Ĥoş bû ile pür kıldı gülistānı benefşe
3. Zülfüñ gibi ĥoş bû ile taldırdı cihānı
Olup çemenüñ micmere gerdānı benefşe
4. Mātem-zede oldu ecelin aldı meger kim
Gördi gül-i terde ĥaţ-ı cānānı benefşe
5. ‘Amrī gibi baş egdi vü miskīnlige geldi
Serkeş görüp ol zülf-i perīşānı benefşe

¹⁷⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu’nun 1979 yılında İstanbul’da yayımladığı “Amrî Divanı”nda 109. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

¹⁷⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu’nun 1979 yılında İstanbul’da yayımladığı “Amrî Divanı”nda 111. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G150/2: Şoĥbet: Cennet D.

G150/3: ĥoş bû: ter müşk D.

G150/4: oldu: andı D.

(G.151)¹⁷⁷

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Gel ey refîk ğamze-i cānānı ańma ya
‘Aqlum alındı fitne-i devrānı ańma ya
- [62b]
2. Şabrum dögindi merĥametüñ aĝladur beni
Şefkat idüp gözümnden aķan ķanı ańma ya
3. Şabrum varakları yele varmasun āh ile
Ĝam kışşasın ĥikāyet-i hicrānı ańma ya
4. Zencir-i zülfe çek daķı taĝlara düşmedin
Dīvāne göñlüme ser ü sāmānı ańma ya
5. Senden ilāc ister isem itme ey tabīb
Bimār-ı ıřķ olanlara dermānı ańma ya
6. ‘Amrī ĝazellerin oķı kim ıřķuñ arturur
Gül şafĥasındaki ĥat-ı reyĥānı ańma ya

(G.152)¹⁷⁸

Mef'ulü Mefā'ilün Mef'ulü Mefā'ilün

1. Şaçmış yüze ol kāfir bu zülf-i periřānı
Dinden çıkarur āķir bir niķe müselmānı
- [63a]
2. Sen mi dedüñ imānsuz ol ķeřm-i pür-āřüba
Yaķmaĝa vire aķlı tārāc ide imānı
3. Sīnem gibi yer olmaz ĝamzeñ oķına ammā
Jeng itmese peykānın ķanlı cigerüm ķanı
4. Bād-ı seĥeriden ger ķoķuñ ala ey dil-ber
Ķabrümde biten güller ķāk ide giribānı

¹⁷⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoĝlu’nun 1979 yılında İstanbul’da yayımladıĝı “Amrī Divanı”nda 99. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G151/2: Şabrum dögindi merĥametüñ aĝladur beni: Baĝrum dögindi merĥametüñ yok mıdur bańa D.

G151/3: varmasun: varmadın D.

G151/4: düşmedin: düşmesin D.

¹⁷⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoĝlu’nun 1979 yılında İstanbul’da yayımladıĝı “Amrī Divanı”nda 131. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G152/2: dedüñ: didün D.; Yaķmaĝa: Yaĝmaya D.

5. K an dökmez idi ‘Amr  bu d de-i gir b n m
Bir dağı g rebilsem ol la‘l-i d r-ef  n 

Ez-an  azeliyy t-  K dir 

(G.153)¹⁷⁹

Fe‘il t n Fe‘il t n Fe‘il t n Fe‘ilün

1. Giceler  ub a değin  av  m  ey m  h sağa
Gün gibi r   en ider meşale-i   h sağa

[63b]

2. Dil-ber  zülf   leb  n y d na bir   r  a ile
Başa bir lo  ma yiter man  b ile c  h sağa
3. T ti  p yanar id  n odlara perv  ne gibi
Söylesem derdimi ey m r  -  se  erg  h sağa
4. S alik-i mülk-i ‘adem ol  oma g   l   nde v c d
T    ay l-i leb-i c  n n ola hem-r  h sağa
5. K dir    am yime kim bir gün ola  opra     a
K my  ide irerse na  ar-     h sağa

(G.154)¹⁸⁰

F ‘il t n F ‘il t n F ‘il t n F ‘ilün

1. Ey gözüm   an ağla kim fir  at zam  n dur ba  a
  asret od  bir bel -y  n  geh  n d r ba  a
2. Ben nice bu derdle c  n virmeyim kim ‘    bet
D   -  fir  at dostlar   lmek ni    n dur ba  a
3. Ol gözüm n rundan ayru dilde tekr r-  seba  
Şimdi Ya    b ile Y suf d  st  n dur ba  a

G152/5: gir b n m: gevherb r D.

¹⁷⁹ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüşün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi’nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan ‘‘16. Asır Divan  airi K dir  ve Gazelleri’’ başlıklı makalesinde 10. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G153/1:  av  m :   v   umu Derg.

G153/4: mülk: r  h Derg.

G153/5:  opra     a:  opra       Der.; irerse: iri    b Derg.

¹⁸⁰ K dir ’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüşün makalesinde de bulunmamaktadır.

[64a]

4. Mātem-i hecrinde bu vech ile seyl-āb eyleyen
Şimdi Yaçkūb ile Yūsuf dāstānıdur baña
5. **Ķādirī** Haç ömrünü pāyende kılsun kim āñın
Tūtiyā-yı dīde ḥāk-ı āsitānīdir baña

(G.155)¹⁸¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Bezm-i ḥüsnünde güneş ey meh-cenāb
Bir kebūterdür ki olmuşdur kebāb
2. Beñzedelden mihri ey meh-rū saña
Yerlere göklere şıgmaz āfitāb
3. Sākiyā bir buse vir dedüm didi
İçmedin tutmuş seni miskīn şarāb
4. Bezm-i ḥüsne sen Süleymān olalı
Ḥātem-i la'ı oldı celiñde cām-ı nāb

[64b]

5. Cennet-i kūyında ḥuş cān oynaduñ
Ķādirī rahmet saña görme azāb

(G.156)¹⁸²

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1. Utandı lebleründen la'ı ü yāķūt
Ḥaṭṭuñdan nitekim nesh oldı Yāķūt
2. Ne ḥikmet var dehānuñ şerbetinde
Cevān olur içerse pīr-i fertūt
3. Ķusarsun sāķīnūñ zevķini sāğar
Yüri sen ney gibi ey şişe kan yut
4. Cemāli bāğını yā Rab o servüñ
Hemīşe gül gibi zībā vü ter tut

¹⁸¹ Kādirī'nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde de bulunmamaktadır.

¹⁸² Kādirī'nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde de bulunmamaktadır.

5. Raķīb uş geldi dedüm ey perî-rû
Didi ey Kâdirî sen anı berk tut

(G.157)¹⁸³

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. Benem ıışk ehline 'âlemde üstâd
Ne Mecnûn'dur benüm yanumda Ferhâd

[65a]

2. Yöri şüfî ki bir dem şöhetüñden
Bu yıkuş göñlümüz olmadı âbâd
3. Bu fırkatden ben öldüm ey mu'allim
Dağı kılmaz mısın ol serv âzâd
4. Bekâ-yı 'ömrüñ için her şehir gül
Açup eczâ okur bülbüller evrâd
5. Yeter cevrum demişsin Kâdirî'ye
Elüñden hey vefâsuz dâd-ı feryâd

(G.158)¹⁸⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Kâmetüñ vaşfin idelden istimâ'
Sebzde serv-i sehî eyler semâ'
2. Görmedin mecnûn olur ey mâh-rû
Vaşf-ı zülfüñ kim ki itse istimâ'
3. Ağlasam rihlet deminde nola çün
Mâtem olur âşıka rûz-ı vedâ'

[65b]

4. Şakla her elden kumâş-ı hüsnüñi
Kim düşer ellense kıymetden metâ'

¹⁸³ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi'nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan "16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri" başlıklı makalesinde 13. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G157/3: serv: servi Derg.

G157/5: dâd-ı feryâd: dâd ü feryâd Derg.

¹⁸⁴ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi'nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan "16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri" başlıklı makalesinde 21. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G158/2: olur: seni Derg.

G158/4: kumâş: metâ' Derg.

5. Kâdirî vaşf-ı dehân-ı yâri қо
Sırr-ı ğayba çünki yokdur ıttılâc

(G.159)¹⁸⁵

Mef'ulü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. Mecnûn ki vahş ü tayr aña hayl-i sipâh imiş
Dîvâneler içinde aceb pâdişâh imiş
2. Sevdâ-yı tâc ü taht ile sevdâya düşme kim
Devlet cihânda aşıkâ terk-i külâh imiş
3. Kûh üzre ebr olup dün ü gün giryeler kılan
Ferhâd sînesindeki dūd-ı siyâh imiş

4. Āh oldı mūnisüm ğam-ı ıŝkuñla dostum
‘Ālem muqarrer oldı bu yolda tebâh imiş

[66a]

5. Meyhâne gūşesin felege virme Kâdirî
Nola harâb ise bir ulu bârgâh imiş

(G.160)¹⁸⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. ‘Āşıkâ la'lüñ dūrür cānâ ğaraż
Leblerüñ cevher dūrür haţtuñ ‘araż
2. Kānumı nāz ile içse gözlerüñ
Cān virem ey ğonca-leb aña ‘ivaż
3. Āh kim aşkuñ marîzin dir gören
Kābil-i sıhhat degildür bu maraż
4. Cān alup bir būse virse leblerüñ
Dāhi dir başış alur mı bî-‘ivaż

G158/5: Sırr-ı ğayba çünki yokdur ıttılâc: Çünki yokdur sırr-ı ğayba ıttılâc Derg.

¹⁸⁵ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi’nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 4. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G159/1: hayl-i: dâ'im Derg.

G159/2: sevdâya: ğavgaya Derg.

G159/3: giryeler: nâleler Derg.

G159/4: muqarrer: mu'ayyen Derg.

¹⁸⁶ Kâdirî’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır.

5. Kâdirî sa'y ü tavâf-ı Ka'beden
Nûr-ı hüsni mihrîdür ancak ğaraž

(G.161)¹⁸⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Çeşme-i çeşmüm kenârında hayâl-i haţţ-ı yâr
Bir nihâl-i tâzedür bağlanmış etrâfında hâr

[66b]

2. Cānumı odlara yandurdı hevâ-yı zülf-i dost
Dökdi yüzüm şuyunı toprağa çeşm-i eşk-bâr
3. Dil görüp çāh-ı zenāhdānuñda haddüñden eser
Didi kılmış asker-i mūr âşiyânında qarār
4. Cān u dil sīnemde sensüz nice ārām eylesün
Yār içün āsān olur ıışk ehline terk-i diyār
5. Göz yaşımdan Kâdirî ol hāk-i pāyı şakla kim
Bir şehūñ atı ayağından kalupdur yādigār

(G.162)¹⁸⁸

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mef'ülü Fâ'ilün

1. Mihr-i ruhuñla ten ki yoluñda türāb olur
Her zerresi kemāle irer āfitāb olur
2. Miḥnet risālesin ki yazar yüzüme yaşum
Ḥūn-ı dil ile yer yer aña faşl u bāb olur
3. Seng-i belā ki sīne-i ḥūnīnūme irer
Rengīn lebūñ hayālīyle la'l-i nāb olur

[67a]

4. Sūz-ı derūn şu deñlü dūrür dilde kim
Tīrūñ irüşse sīneme peykānı āb olur

¹⁸⁷ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi'nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan "16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri" başlıklı makalesinde 17. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G161/1: haţţ: kadd Der.

G161/2: hevâ-yı: hayâl-i Der.

G161/3: haddüñden: haţtuñdan Der.; kılmış asker-i mūr: kim ol mūr kılmış Der.

¹⁸⁸ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi'nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan "16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri" başlıklı makalesinde 15. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G162/4: durur: тұrur Der.; dilde kim: dilde kim anuñ Der.

5. Dil hānesinde olalı mihmān hayāl-i yār
Gözüm kabağı toptolu rengin şarāb olur
6. Şeh Bāyezīd işigine yüz sür ki Kādirī
Yüzün süren işigine gerdün-cenāb olur

(G.163)¹⁸⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. İntizār ile reh-i kūyında çıkdı cānumuz
Hānesinden āh kim çıkmaz dahı cānānumuz
2. Dil berāt-ı ırşk-ı hūbān idi hayfā vāh kim
Pāre kıldı bilmedi maẓmūnını sulṭānumuz
3. Gerden-i simine şalma zūlf-i anber-bāruñı
Pādişāhum düşmesün boynuña luṭf it ḳānumuz
4. Yidüğümüz hūn-ı dil içdüğümüz hūn-ı ciger
Hāna ğarḳ olursın ey dil bekler iseñ yanumuz

[67b]

5. Ruḫları vaşfında bir turvanda güldür Kādirī
Öpüben yüze sürerlerse nola dīvānumuz

(G.164)¹⁹⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Gözyaşı olup revān ol mehlikāya ḳarşular
Yüĝrişüp eṭfāl şankim āşināyı ḳarşular
2. Ḳaşı yāyın dāmen-i zūlfinde görüp murğ-ı dil
Ġamzesinden ḳaçmaz ol tır-i belāyı ḳarşular
3. Rāh-ı vaşluñdan ḫaber-dār olmağ için dostum
Biñ āhum her seḫer bād-ı şabāyı ḳarşular

¹⁸⁹ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi'nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan "16. Asır Divan Şairi Kādirī ve Gazelleri" başlıklı makalesinde 19. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G163/2: Pāre kıldı bilmedi: Yavı kılduḳ bilmedin Der.

¹⁹⁰ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi'nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan "16. Asır Divan Şairi Kādirī ve Gazelleri" başlıklı makalesinde 5. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G164/1: ḳarşular: ḳarşılar Der.; Yüĝrişüp: Yürişür Derg.

4. ‘İzzet idüp karşı var ey dil hayāl-i yāre kim
Şehrine gelse ra‘iyyet pādişāhı karşılar
5. Varduğınca **Ḳādirī** kūyuñda mihmān olmağa
İtlerüñ gavğālar idüp ol gedāyı karşılar

(G.165)¹⁹¹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Ḳomadı gül yüzüñ gülzāra revnāk
Lebüñden kan yudar cām-ı muravvaḳ
- [68a]
2. İki yay aşmış ol şayyād-ı hūn-riz
Şikāristān-ı hūsn içre mu‘allaḳ
3. Şaḳalını raḳībūñ yolagör kim
Toñuzdan aşşıdur bir kıl ḳoparmaḳ
4. Beni öldür gözüñ fetvā virürse
Acımaz şerḳ ḳaṭṭı itdügi barmaḳ
5. Yeridür **Ḳādirī**’ye kıl du‘ālar
Yiter cevır ile cānın odlara yaḳ

(G.166)¹⁹²

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Gözlerüm gördükçe ol serv-i revānı muttaşıl
Aḳıdır ayağına serv-i revānı muttaşıl
2. Āferin meydān-ı hūsn içinde çeşm-i mestüñe
Kim çeker bir lu‘bile iki kemānı muttaşıl
3. Veh ne tır-endāzdur ḡamzeñ ki hiç itmez ḥaṭā
Atduğınca sīneme sehm-i nişānı muttaşıl

G164/4: hayāl-i yāre: ḡam-ı dildāra Derg.

G164/5: varduğınca: durduğınca; mihmān: nālān Derg.

¹⁹¹ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi’nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 22. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazel [69b] (G.170)te tekrar etmiştir.

G165/2: aşmış: aşdı Derg.

G165/3: raḳībūñ: ḥasūduñ Derg.

G165/5: Yeridür: Demidür Der.; du‘ālar: vefālar Der.

¹⁹² Kâdirî’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır.

G166/1: serv-i revānı: āb-ı revānı olmalı.

[68b]

4. Tîr-i ğamzeñden senüñ kaçā elin çekmez gönül
Yāralarsañ tîğ-ı cevri le ger anı muttaşıl
5. Gül yüzi üstünde haṭṭı **Kādirî** yārüñ hemān
Sünbül-i terdür ṭolanmışdur gülistānı [muttaşıl]

(G.167)¹⁹³

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1. Uzatdı şem' tā kim ḥüsnüñe dil
Virür her şeb anuñçün cān-ile dil
2. Irāğ olmaz kapuñdan eşk-i çeşmüm
Mübārekdür saña bu 'abd-i muḫbil
3. Perişān olalı zülfüñden ey gül
Görinür baña kār-ı şabr müşkil
4. Nola meyl itse saña eşk-i çeşm
Olur āb-ı revān çün serve mā'il

[69a]

5. Şorarsa yār diñüz **Kādirî**'yi
Yürür meydān-ı ıışk içinde ḫanzil

(G.168)¹⁹⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ey gül-i ra'nā gibi nāzik libāsın sevdüğüm
Al vālā gönleğin yaşıl ḫabāsın sevdüğüm
2. Ḳara atlas cāmeden gögsüñ ağını 'arz için
Şubḫ-ı sādık gibi çāk olmuş ḫıyāsın sevdüğüm
3. Yürüse serv-i revān gibi yolunda öldüğüm
Ṭursa şem'-i meclis-ārāveş ziyāsın sevdüğüm
4. Acı yaşlar dökdüğünce ḫande-i şir'in idüp
Ben niyāz itdükçe nāz-i cān-fezāsın sevdüğüm

G166/5: Bu beyitte redif olan muttaşıl kelimesinin yerine dürüst kelimesi yazılmıştır.

¹⁹³ Kādirî'nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde de bulunmamaktadır. Bu gazel [70a] (G.171)de tekrar etmiştir.

¹⁹⁴ Kādirî'nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde de bulunmamaktadır.

5. Āşikāre ‘āşıka Teñri selāmın virmeyüp
Göz ucuyla uğrın [uğrın] merhābasın sevdüğüm

6. Ğayri dil-ber etdügi mihr [ü] vefādan sevgilü
Kādirī’ye kılduğı cevır ü cefāsın sevdüğüm

[69b] (G.169)¹⁹⁵

Mefā’ılün Mefā’ılün Fe’ülün

1. Kaçan bir gonca-i ter bitse tāze
Açar ağzını biñ bülbül niyāza

2. Kılıçlar içine düşmezdi süsen
Uzatmayaydı dil sen serv-i nāza

3. Kara zülfün dürür ‘ömr-i dırāzum
Beni haq ırgüre ‘ömr-i dırāza

4. Nigārā turreñüñ hecrinde sīnem
Dögünmekden dönüpdür taḫl-bāza

5. Yanalı ışıq odına ‘ūd gibi
Düşüpdür Kādirī söz ile sāza

(G.170)¹⁹⁶

Mefā’ılün Mefā’ılün Fe’ülün

1. Komadı gül yüzün gülzāra revnāq
Lebünden kan yudar cām-ı muravvaq

[70a]

2. İki yay aşmış ol şayyād-ı hūn-riz
Şikāristān-ı hūsn içre mu‘allaq

3. Şakalını raḫībūñ yolagör kim
Toñuzdan aşşıdur bir kıl qoparmak

G.168/5: “uğrın” kelimesi eklendiği zaman vezin tamam olmaktadır.

¹⁹⁵ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi’nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan “16. Asır Divan Şairi Kādirī ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 9. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G169/1: ağzını: ağzın Derg.

G169/2: içine: ucına Der.; Uzatmayaydı: Uzatmasaydı Derg.

¹⁹⁶ Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi’nin 2020 yılı 24. Sayısında yayımlanan “16. Asır Divan Şairi Kādirī ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 22. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazel [67b]deki (G.165)in tekrarıdır.

G170/2: aşmış: aşdı Derg.

G170/3: raḫībūñ: ḫasūduñ Derg.

4. Beni öldür gözün fetvâ virürse
Acıma şer kaç itdügi barmağ
5. Yeridür Kâdirî'ye kıl vefâlar
Yiter cevri ile cânın odlara yağ

(G.171)¹⁹⁷

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. Uzatdı şemâ tâ kim hüsnüñe dil
Virür her şeb anuñçün cân-ile dil
 2. Irâğ olmaz kapuñdan eşk-i çeşmüm
Mübârekdür saña bu abd-i muğbil
 3. Perişân olalı zülfüñden ey gül
Görinür baña kâr-ı şabr müşkil
- [70b]
4. Nola meyl itse saña eşk-i çeşm
Olur âb-ı revân çün serve mâ'il
 5. Şorarsa yâr diñüz Kâdirî'yi
Yürür meydân-ı ışık içinde kıanzil

Ez Gâzeliyyât-ı Hayretî

(G.172)¹⁹⁸

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Yine ey dil hoş aceb sevdâya tüş itdüñ beni
Hoş oñulmaz derde hoş gâvgâya tüş itdüñ beni
2. Yolumı nâgeh fezâ-yı ışık tüş itdüñ beni
Yine bir pâyân yok şahrâya tüş itdüñ beni
3. Bağladuñ sevdâ-yı zülf-i yâr ile etrâfımı
Yine bir biñ başlu ejderhâya tüş itdüñ beni

G170/5: Yeridür: Demidür Derg.

¹⁹⁷ Kâdirî'nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde de bulunmamaktadır. Bu gazel [68b]deki (G.167)'in tekrarıdır.

¹⁹⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 473. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G172/2: tüş itdüñ beni: uğratduñ benüm D.; pâyân: pâyânı D.

G172/3: Yine: Yolda D.

[71a]

4. Kana ğark itdũn vücūdum zevrakın ey rūzgār
Hey meded hoş mevci çok deryāya tũş itdũn beni
5. Müstedām o Ḥayretî'ye hũn-ı ğam çekdũn bu gün
Yine kan hayrân iken halvāya tũş itdũn beni

(G.173)¹⁹⁹

Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilũn

1. Cism-i hākiden hemān ey kaşları miskîn-kemān
Kaldı kũyuñda nişān için bir iki üstũh^vān
2. Kaşuñ üzre hāl-i anber-bāruñı dir seyr iden
Bir hümādur arş-ı a'lā üzre tutmuş āşiyān
3. Dostum mest olmayınca varımadum kũyuña
Ayak ayak eyledüm gökler yüzine nerdübān
4. Şerha çekseñ serverā sīnemde her bir pāresi
Hālüm i'lām itmege sen şāha olur bir zebān

[71b]

5. Ḥayretî bî-çāreyi öldürdi tĩġ-i hecr ile
El-amān ey gözleri cellād eliñden el-amān

(G.174)²⁰⁰

Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilũn

1. Şöyle yakdum cismümi gören kara geymiş şanur
Egnüme bir hil'at-i zerķ u riyā geymiş şanur
2. Na'illerle şol kadar zeyn eyledüm cismüm gören
Bir kalenderdür ki egnine fenā geymiş şanur
3. Tāze tāze daġlarla zeyn iden cismüm benüm
Bir benek altunlu şāhāne kabā geymiş şanur

G172/4: Kana: 'Işka D.; tũş: duş D.

G172/5: o: ol D.; hũn: h^vān D.

¹⁹⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoġlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 352. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G173/1: miskîn: müşkîn D.; bir iki: bu bir kaç D.

G173/2: tutmuş: dutmuş D.

²⁰⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoġlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 104. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G174/1: hil'at: hırķa D.

G174/3: zeyn: seyr D.

4. Başum üstinde görenler hâk-i pâyuñdan eşer
Devlet ü izzet külâhın bir gedâ geymiş şanur
5. Şöyle şâd olur gönül gam hil'atinden kim gören
Bir yetim oğlan libâs-ı dil-güşâ geymiş şanur
6. Şöyle lâgardur vücudı üstüñ^vânın seyr iden
Hayretî bî-çâreyi bir büriyâ geymiş şanur

[72a] [Mesîhî]
(G.175)²⁰¹

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Sofra-ı hecrde dâ'im gam ile guşşa yirin
Toymaz oldum bulara yimelü oldukça yirin
2. Tiriñüñ hâtıruma irdügin ey kaşı kemân
Unudur şanma ki ölince gönülden geçürin
3. Kible dedümse ben ol kaşları mihrâba eger
Beni korkutmañuz igende ki yüzine dirin
4. Ger Mesîhî ölicecek cânı çıka eflâke
İsâ karşı gelüben vire aña gökde yirin

(G.176)²⁰²

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Şeherden yine nüş itmiş şarâb-ı erguvân gonca
Giyüp başına la'lin şabka olmuş kan-nişân gonca
2. Bolay ki derleyem deyü budur öykündügi kat kat
Ki kendüye şovuk aldurup olmuş nâ-tüvân gonca

²⁰¹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 196. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G175/1: Toymaz oldum: Toymazam hiç D.

G175/4: vire aña gökde yirin: gökde aña vire yirin D.

²⁰² Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 213. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G176/1: şabka olmuş kan-nişân gonca: efser olmuş ser-girân gonca D.

G176/2: öykündügi: örtündügi D.

3. Temāṣā kı l ki gül maḥbūbını ṣayd eyleyem deyü
Frenk'i tutar ağızında ider geh geh ʿıyān ğonca

[72b]

4. Senüñ ḥāk-i rehüñ küḥline zarf olmak ümîdine
Açılmadın olur heyʿetde miḡl-i sürmedān ğonca
5. ʿİzār u laʿlūñi koyup Mesîḥî gülşene varsa
Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ğonca

(G.177)²⁰³

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

1. Çü vaşl olmadı yāruñ sînesine
Kıo gitsün yana yana söyne söyne
2. ʿİyān olalı ruḡsāruñda ḥaṭṭuñ
Ġubār irdi göñül āyînesine
3. Muḡaffer mārduz zülf-i siyāhuñ
Kı mālîkdür ruḡuñ gencînesine
4. Zücācı göñlümün ol ḡalb-i sengüñ
Ne luṭfına doyar ne kınesine

[73a]

5. Şaçuña beñzedüğüçün tolaşur
Mesîḥî zāhidün peşmînesine

(G.178)²⁰⁴

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
Gider bād ile her dem cüst ü cūya
2. İñen germ olmasun ḡurşîd-i maḡşer
Muḡābil olmaz ol māh-rūya

G176/3: Frenk'i tutar: Filori tutup D.

²⁰³ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîḥî Dîvânı"nda 215. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G177/4: ḡalb-i sengüñ: seng-ḡalbüñ D.

²⁰⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîḥî Dîvânı"nda 242. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

3. Göñül gözden çıkup bezmüne girdi
Kaçup yağmurdan uğradı toluya
4. Seg-i kūyına ʿāk olma rakībā
İtāle eyleme kendüñden uluya
5. Gözi yaşına bak gör uğraduñ mı
Mesîhî gibi bir yüzi şuluya

(G.179)²⁰⁵

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

1. Āh ide ide tîrûñ için derd ü ğamuñda
Dûd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemünde
- [73b]
2. Kanlu yaş ile vaşl-ı metāʿın diledükçe
Ol sîm-beden dir ki bakır var diremünde
3. Yaşum aġarurken ayaġın öpmege vardum
Didi nicesin şimdi eyitdüm qademünde
4. Luţf u keremüñ tîr-i cefā ise muhibbe
Ey kaşı kemān kıomaduñ eksük keremünde
5. Kılmazdı **Mesîhî** heves-i Kaʿbe vü nûrın
Kūyuña varup yüzüñi görsem haremünde

(G.180)²⁰⁶

Mefāʿilü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʿile küyme
Ġamzeñ var iken yok yere kıana anı kıoyma

G178/3: çıkup: kaçub D.; girdi: vardı D.

G178/4: eyleme: itme D.

²⁰⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 218. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G179/1: tîrûñ: nîzeñ D.

G179/3: aġarurken: aġar iken D.

G179/4: kıomaduñ: kıomadı D.

G179/5: yüzüñi görsem: görse yüzüñi D.

²⁰⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 230. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G180/1: kıana anı: anı kıana D.

2. Ben lâgarı öldürmege yiter bir işâret
Bir kıurı kemügi çaluban tıguñı yuyma

3. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
Bu dārüyı huş-berle ol işkenceyi tuyma

[74a]

4. Ey rind saña mescide gel deyü imāmuñ
Ceng itdüğine qalma delidür aña uyma

5. Fāş eyleyüben sinedeki âteş-i ıışkı
Ey eşk **Mesîhî**’nün ayağına şu koyma

(G.181)²⁰⁷

Mef’ulü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

1. Ey haste-dil kıılan beni nāz u ıtāb ile
Gel göñlümi hoş eyle yine bir cevāb ile

2. Lā’ik degülse buse ıtāsına ben kıuluñ
Bāri sög ağzuma ol la’-i nāb ile

3. Zülfinün ayağın uzadur muşhaf üstine
Hükm itse nola küfrine haţtuñ kitāb ile

4. Sen serv-қaddi arayı arayı cūybār
Çıkdı habāblardan ayağında ābile

[74b]

5. Yüzden götürme kıbleml o zülf-i siyāhı kim
Ka’be hemîşe olduğı hoşdur hicāb ile

6. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vā’iz ebsem ol
Korқutma cennet ehlini nār-ı ızāb ile

7. Başdan çıkarsa nola **Mesîhî** habāb-vār
Baş қоşmayaydı eksügi ise şarāb ile

G180/2: kemügi: kemüge D.

G180/3: huş-berle: nüş eyle D.

G180/5: ayağına: ocağına D.

²⁰⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi’nin 1995 yılında Ankara’da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 241. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G181/2: Bāri sög ağzuma: Sög bāri bir kez ağzuma D.

G181/3: Zülfinün ayağın: Zülfün ayağını D.; nola küfrine: küfrine n’ola D.

G181/5: hoşdur: yegdür D.

(G.182)²⁰⁸

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Cem' olur her gice encüm mäh-ı tábân üstine
Şan üşer pervâneler şem'-i şebistân üstine
2. Sen ruhuñ mülkin kıra zülfüne mağlûb eyledüñ
Ğâlib idi gerçi Rûm evvel Karamân üstine
3. Âyet ile küfriñe hüküm itse hattıñ vechi var
Çünkü zülfüñ ayağın uzatdı Kır'an üstine
4. Başuma üşer beni gördükçe küyuñ itleri
Şol gedâlar gibi kim cem' ola kırbân üstine

[75a]

5. Kıpıña vardı figân ile Mesîhî güyiyâ
Nâleye yapışdı çıkdı çarh-ı gerdân üstine

Ez-an Ğazeliyyât-ı Ğayretî²⁰⁹

(G.183)²¹⁰

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Gök kebûterdür hevâ-yı rif'atünde bu felek
Hâle aña kamer-i halhâl idüp der ey melek
2. 'İşkîñuñ deryâ içre bir gemidir bu cihân
Kim aña hırşîd-i gölün devr-i âhum derek
3. Dâğ-ı encüm mäh-ı nev-na'ı ü güneş meftûldür
Rûz-ı şeb eyler simâ' abdâluñ olmuşdur felek
4. Gördüğüm dem hâle içre mähî sen nazik teni
Bir müdevver havza üryân girdi şandum bir melek

[75b]

5. Didüm ey meh kürsi kıandîlin benüm âhum yaķar
Didi kim 'arşâ çıkarursun sen anı öğerek
6. Ğançerinden yârün âh itmek alurdı Zâtiyâ
Tutuşup 'âlem eger deryâda yanmasa semek

²⁰⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Divânı"nda 226. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G182/2: mağlûb: mensûb D.

²⁰⁹ Başlıkta "Ez-an Ğazeliyyât-ı Ğayretî" denilmesine rağmen Zâtî'ye ait iki gazel vardır.

²¹⁰ Bu gazel Zâtî Divânı'nda bulunmamaktadır.

(G.184)²¹¹

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Toldurdu bülbülün harem-i bāğı nālişi
Nā-maḥrem ile gülmek açılmağ gülün işi
2. Deng oldı kaldı çekimedi çekdüğüm yüki
Çalışdı pıl egerçi kalınca iki dişi
3. Nāz uykusına varsa görüp karşıdan beni
Koltuğına girer o şehün girde-bālişi
4. Şimden girü trāş oluban yüriseñ gerek
Haṭṭuñ belürdi bitdi begüm berberün işi
5. [Biñ var yanında ehrimeni ol perī-ruḥuñ
Billāhi neylesün gel ey Zātī bir kişi]

(G.185)²¹²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. [Sen dil dilegin şanma ki yabanda bulursın
Cān ile dilerseñ anı sen sende bulursın
2. Göñlüm benüm ol yār iledür niteki her dem
Anuñda ḥayālin arasañ bende bulursın
3. Bir ben degülem zülfi kemendinde giriftār
Bir bendini çözseñ niçe biñ bende bulursın]

[76a]

4. 'Uşşāka cefā itme efendim bu cihāndur
İtdüklerüñi yetdisin sende bulursın

²¹¹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1987 yılında İstanbul'da yayımladığı "Zatî Divanı"nın III. cildinde 1663. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin son beyti [105a] (G.259)da yer almaktadır.

G184/2: çekimedi: çikimedi D.; pıl: fıl D.

G184/5: ey: eyit D.; Mecmuaya göre ikinci dizede vezin hatalıdır. Divandaki okunuşta vezin doğrudur.

²¹² Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 337. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin ilk üç beyti [109b] (G.272)de yer almaktadır.

G185/4: yetdisin: bendelere D.

5. Görmezsem eger bir nazar ol rūḥ-ı revānı
Her bir gözümün yaşını cū ḥübunda bulursın
6. Ey ʿaql ile ʿışkı arayan şehri bedende
Birini revende ve birin āyende bulursın
7. Ğark oldu yaşı baḥrine ey gevher-i nā-yāb
Şimden girü sen Ḥayretî kanda bulursın

(G.186)²¹³

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Elā ey şūḥ u şengül қо ben ağlayayın sen gül
Ben ağladuḳça bülbülveş efendi gülen gibi sen gül
 2. Benem geñ yerde bülbül tek қо işim olsun āh itmek
Açılmış gül gibi her dem ey gülşen bugün sen gül
 3. Benüm gönlüm gibi cānā olur mı bülbül-i gūyā
Gelür mi hiç saña benzer ʿaceb bir pāk-dāmen gül
- [76b]
4. ʿAceb mi Ḥayretî şeydā dise şirinter sözler
Efendüm şimdi mi peydā olupdur қара yerden gül

(G.187)²¹⁴

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey birāder terk-i ʿār itmek dilerseñ ʿāşık ol
Gizlü rāzuñ āşikār itmek dilerseñ ʿāşık ol
2. Her cefāyı hoş görüp her zaḥmeti rāḥat bilüp
Her belāyı ihtiyār itmek dilerseñ ʿāşık ol

G185/5: rūḥ-ı revānı: serv-i revanı D.; Her bir gözümün yaşını cū ḥübunda: Her sū gözümün yaşını cūyende bulursın D.

²¹³ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Ḥayretî Dîvan"ında 260. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G186/1: şūḥ u şengül: şūḥ u ey şengül D.; bülbülveş efendi gülen gibi sen gül: bülbülveş olub sen gül gibi şen gül D.

G186/2: bülbül tek қо işim olsun āh itmek: bülbülveş қо pışem olsun āh itmek D.; her dem ey gülşen bugün sen gül: sen tek müdām ey yüzi gülşen gül D.

G186/3: cānā: āyā D.; hiç saña benzer ʿaceb: saña beñzer yā ʿaceb D.

G186/4: şirinter sözler: şir-i ter ü ğarrā D.

²¹⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Ḥayretî Dîvan"ında 251. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

3. Raht u bahtın tārūmār idüp dükkānuñ ey refîk
Kār u bārūñ āh u zār itmek dilerseñ ‘āşık ol
4. Çār dīvārın beden bünyādınıñ idüp harāb
Cān esāsın üstüvār itmek dilerseñ ‘āşık ol
5. Bir mihekkdür mu‘annid bu ‘ışık-ı pāk ey Ḥayretî
Ḳalbūñi sen de ‘ayār itmek dilerseñ ‘āşık ol

(G.188)²¹⁵

Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Fe‘ulūn

1. Ḳapuñda ey perî-rū bende olsam
Yüzümle işigüñ rübende olsam
- [77a] 2. İşigüñde senüñ biñ bende vardur
Benüm şāhum ne var bir ben de olsam
3. Sürinüp sāyeveş yanuñca her gün
Bir ednā bende-i efgende olsam
4. Ğarîbem sürme kahr ile ḳapuñdan
Ne var bir bülbülem gülşende olsam
5. Vişālūñ meclisinde Ḥayretî var
Ğazeller okısam gūyende olsam

(G.189)²¹⁶

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Olmadı şābit-ḳadem serv-i hırāmānum benüm
İtdi serkeşlik yine ol pāk dāmānum benüm
2. Tağıdup ḥālūñ gibi ḥālüm perîşān eyledüñ
Ādemîlik midür andan ey perî şānum benüm
3. Yaḳa yıḳa ‘asker-i miḥnet vüçūdum ‘askerin
Hiç lāyık mıdur ā devletlū sulṭānum benüm

G187/5: mihekkdür mu‘annid bu: miḥakk-i ma‘nevîdür D.

²¹⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1981 yılında İstanbul’da yayımladığı “Ḥayretî Dîvan”ında 281. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

²¹⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1981 yılında İstanbul’da yayımladığı “Ḥayretî Dîvan”ında 288. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G189/3: ‘askerin: kişverin D.

[77b]

4. Yol mıdur sen gün gibi her cāyı rūşen idesin
Ben olam güm-rāh ey alnı māh-ı tābānum benüm
5. Ḥayretî'yi eyle bu girdāb-ı fūrkatden ḥalāş
Aña Hızır ol ey sözi ser-çeşme-i cānum benüm

(G.190)²¹⁷

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Lebüñden bendeñe bayrāmlık ihsān eyle sulṭānum
Sevindür bir yetimi şād u ḥandān eyle sulṭānum
2. Niçe bir rûze-i fūrkat beni şimden girü luṭf it
Ya vaşluñ ʿidine irgür ya ḳurbān eyle sulṭānum
3. Şunup la'lüñ şarābından beni mest-i müdām eyle
Gedā isem nola himmetle sulṭān eyle sulṭānum
4. Açıl gül güller açılson cemālüñ gülsitānında
Hezārān ʿāşık-ı bülbül gibi nālān eyle sulṭānum

[78a]

5. Çün irdi id-i ekber Ḥayretî bendeñ de öksüzdür
Vişālüñ ḥʿānına bir laḥza miḥmān eyle sulṭānum

(G.191)²¹⁸

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Ḳalupdur şanʿat-i ʿışk içre Ferhād'ıñ hemān adı
Dil-i Mecnūn'um olmışdur zamānuñ şimdi üstādı
2. Belā tağında seng-i ğam keserken göñlümi görsün
Şular kim Bīsütün üzre görem dir kār-ı Ferhād'ı
3. Benüm bezm-i muḥabbetde ğam u ğuşşāndur eglencem
Ḳosun billāhi sulṭānum bu ben dildādeyi şādī
4. ʿAceb mi ʿāşık olanlar ğam-ı cānāna cān virse
Ṭarīḳ-ı ʿışka ʿazm iden kişinüñ ğuşşadur zādı

²¹⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 284. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G190/4: Hezārān ʿāşık-ı bülbül: Hezārı yine bülbül D.

²¹⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 455. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

5. İşitdi Ħayretî āhın felekde her melek ey meh
İřigüñde saña irmez mi anuñ bunca feryādı

(G.192)²¹⁹

Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilūn

1. Baña ey çarḥ-ı felek zulum-i firāvān itdūñ
Ḥāne-i ḳalbūmi yıḳduñ yine vîrān itdūñ
- [78b]
2. Başlar üzere yerüm var idi ammā n’ideyim
Ḳoduñ ayaḳda beni ḥāk ile yeksān itdūñ
3. Bülbüli şimdi mi sen zāḡ ile hem-dem ḳılduñ
‘Ārifî şimdi mi sen hem-dem-i nādān itdūñ
4. Ħayretî’yi yine yārān-ı vefādan ayırup
Göre billāhi yine kimselere yārān itdūñ

(G.193)²²⁰

Mefʿulū Mefāʿilū Mefāʿilū Feʿulūn

1. Beñzetmiş özin ḳāmet-i dil-cūsına yāruñ
Başında ḳavaḳ yili eser serv-i çināruñ
2. Biñ tāze açılmış güle virmez deli göñlüm
Bir dāḡ-ı ḡamın sînede ol lāle-izāruñ
3. Gözüm yaşını eyleme ırmaḳ işigüñden
Aḳar şu yüzi şuyı durur bāḡ u bahāruñ
4. Ey ḡamze-i maḥmūr-ı kirişme-i nāz
İç bāde gibi ḳanımı defʿ eyle ḥumāruñ

²¹⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1981 yılında İstanbul’da yayımladığı “Ħayretî Dîvan”ında 210. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G192/2: üzere: üstinde D.

G192/3: ‘Ārifî şimdi mi sen hem-dem-i nādān itdūñ: Gülleri ḥārlara şimdi mi mihmān itdūñ D.

G192/4: yine kimselere: bu gün kimlere D.

²²⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1981 yılında İstanbul’da yayımladığı “Ħayretî Dîvan”ında 207. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G193/1: serv-i: daḡı D.

G193/4: maḥmūr-ı kirişme-i nāz: maḥmūr-ı mey-i nāz u kirişme D.

[79a]

5. Ey Ḥayretî gel şimden girü ğurbete yüz tut
Terk eyledi yāruñ seni terk eyle diyāruñ

(G.194)²²¹

Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilūn

1. Şanma zāhid bizi nāmūs ile ʿāruñ kılıyuz
Yā senūñ gibi hemān kıru vaķāruñ kılıyuz
2. Saña baş egmeyevüz hāce-i dehr olsañ eger
ʿİşk esiri olan ol ʿāşık-ı zāruñ kılıyuz
3. Pākdür ʿışkumuz aḥbāb miyānında bu ğün
Şanemā şanma ki biz būs ü kināruñ kılıyuz
4. Ḥaķ durur sevdüğümüz maʿnî yüzinden bakıcaķ
Şüretā gerçi ki biz naķş u nigāruñ kılıyuz
5. Künc-i bāĝı felege virmeyelüm Ḥayretiyā
Yeñi divānelerüz tāze bahāruñ kılıyuz

(G.195)²²²

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

1. Dostum hicrūñ elinden gözlerüm kıan aĝladı
Raḥm idüp gökde melekler yerde insān aĝladı

[79b]

2. Serv-i kıaddūñ şerbetinden ey perīveş yaşuma
Bāĝda raḥm eyleyüp sünbül perīşān aĝladı
3. Acıyuben dostlar bu gözlerümüñ yaşına
Baḥr-ı Kulzüm mevc urup deryā-yı ʿummān aĝladı
4. Bu esir-i derdmendūñ kıanlı yaşın gördiler
Dāĝ urınup yüregine lāleler kıan aĝladı
5. Şöyle yandum dün gice pervāneveş ey māh-rū
Yana yana ḥālūme şemʿ-i şebistān aĝladı

²²¹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoĝlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Ḥayretî Dîvan"ında 139. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

²²² Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoĝlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Ḥayretî Dîvan"ındaki 487. gazelin redifiyle aynı olsa da aynı gazel değildir. Gazel divanda bulunamadı.

(G.196)²²³

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Ben ğarībi luṭf idüp aġlatma ey şāhum benüm
Gün yüzüñ göster görelüm bir naẓar māhum benüm
2. Āteş-i hecrile ben miskīni yakma kıl hāzer
Yakmasun eflāki derseñ āteş-i āhum benüm
3. Gül yüzi yādına bülbul gibi feryād eyledüm
Güşuna ermedi hıç āh-ı seḥergāhum benüm

[80a]

4. Varur iken yāre uğradum raķībe dün gece
Vāh ne oñmaz ṭālī'im var imiş Allah'um benüm
5. Ğurbete şaldı beni çün Ḥayretī sevdā-yı yār
Dilerin Ḥaķ'dan ḥayālī ola hem-rāhım benüm

(G.197)²²⁴

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Reşk ider dermāna bu göñlümde derdüm var benüm
Ḥālīş olmuş zer gibi bir rüy-ı zerdüm var benüm
2. Gülşen içre güllerüñ mecmu'asına ḥarf atar
Serde serkeşlük ider bir tāze verdüm var benüm
3. Üstüme ğam gelmez oldu olalı ıışķa esīr
Çünki sulṭān ḳulıyam kimden ne derdüm var benüm
4. Bu bisāṭ ıışķ içinde dā'imā cān oynaram
Göñlüme eglence içün lu'ḃ-ı nerdüm var benüm

[80b]

5. Ḥayretī yoluñda ḥāk oldu dedüm güldi didi
Pes anuñçün ḥāṭırumda ḥaylī gerdüm var benüm

²²³ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında bulunmamaktadır.

²²⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 296. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G197/1: Reşk: Ta'n D.

G197/2: Gülşen içre güllerüñ mecmu'asına ḥarf atar: Yüzi şuyın yirlere dökdi gül-i ra'nalaruñ D.; Serde serkeşlük ider: Bağ-ı ḥüsn içre yine

G197/4: cān: at D.; lu'ḃ: ya'nı D.

(G.198)²²⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. Kemend-i zülfüññ bendine ey yâr
Giriftârum giriftârum giriftâr
2. Düşelden kara zülfüñ ağına dil
Siyehkârum siyehkârum siyehkâr
3. Şatarsañ vaşlıñ cân u cihâna
Hırîdârum hırîdârum hırîdâr
4. Seni sevmek günâhise nigārâ
Günehkârum günehkârum günehkâr
5. Şabâ gibi o serv-şadde cândan
Hevâ-dârum hevâ-dârum hevâ-dâr

(G.199)²²⁶

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Niçe bir ağlayayın derdile her gâh meded
Ya niçe bir diyeyin âh meded vâh meded

[81a] (G.200)²²⁷

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. İder feryâd u efgânı ne kuştur bilmezem bülbül
Hezâr anuñ gibi ey gül benüm âh u figânum var
2. Raķîbüñ ta'nına cism-i zaîfümde tahammül yok
Anuñ ağzın tutar ancak bir iki üstüh^vânum var
3. Acı acı baña diller virür la'lini şordukça
Söger ağzuma tatlu tatlu bir şîrîn zebânum var
4. Sefer 'azmin kılur Āhî seni bıraktı bār u nigāhı
Vedâ' itsün sini bir dem yûri rûh-ı revânum var

²²⁵ Bu gazel divanlarda bulunamadı. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.

²²⁶ <http://projetsm.com/eserler/8287-dede-efendi-irak-agir-semai-nice-bir-aglayayim-ask-ile-her-gah-meded>

(Erişim tarihi: 22.07.2024)

²²⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Âhî Dîvân"ında bulunmamaktadır.

(G.201)²²⁸

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Āsitānuñdur bizüm ey dost beytu'llāhumuz
K'anda gösterdi cemāli nūrını Allāhumuz
 2. Bu müsāfirhāne-i dehrüñ der ü dīvārını
Āh şāhumla müzeyyen kıldı şāhum āhumuz
 3. Her gedā bir pādişāha bende olmışdur velī
Biz de Rūm abdāliyuz bizüm 'Alī'dür şāhumuz
- [81b]
4. Hākümüz üzre gelicek ağlaşuñ abdāllar
Yağmasun sizi yağar oddur bizüm her kāhumuz
 5. Biz faķirüz meskenet toprağıdur mesken bize
Biz gedāyuz Hāyretī dervişlikdür cāhumuz

(G.202)²²⁹

Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn

1. Ne Süleymān'a esīrūñ ne Selīm'üñ kılıyuz
Kimse bilmez bizi bir şāh-ı Kerīmüñ kılıyuz
 2. Kıl olan ırışka cihān beglerine egmedi baş
Başka sultān-ı cihānuz göre kimüñ kılıyuz
 3. Ğam yerüz kan yударuz gūşe-i miḥnetde müdām
Şanma biz kevşer-i cennāt-ı na'īmüñ kılıyuz
 4. Hüsni-ḥādiş kılıyuz şanma bizi sultānum
Vech-i pākūñde olan ān-ı kadīmüñ kılıyuz
- [82a]
5. Terk idüp Hāyreti-yā tāt u kabādan geçdük
Anca bu dünyede bir köhne kilīmüñ kılıyuz

²²⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 144. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G201/4: Hākümüz: Kābrümüz D.; yağar: bizüm D.; bizüm: biten D.

²²⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 138. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G202/1: esīrūñ: esīrüz D.

(G.203)²³⁰

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. Dilâ dīvāneler âşıkларuz biz
Baş açuk âşık-ı sādıklaruz biz
2. Muḥabbet cür'asın nūş eyleyelden
Bir iki nekbetî fāsıklaruz biz
3. Uruñ bize melāmet taşını kim
Ne kılsalar bize lāyıklaruz biz
4. Yüzümüze sepelden ışk eli āb
Gözi açuklar uyanukларuz biz
5. Bizi ey Ḥayretî yārān içinde
Ne bilsünler nice fāyıklaruz biz

(G.204)²³¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Şu gelen nāz ile ol serv-i ḥirāmān ancak
Şu gelen şive ile ol gül-i ḥandān ancak
- [82b] 2. Şu geçüp alıcı şāhīn gibi hışmile baķan
Ol benüm gönlüm alan dil-ber-i fettān ancak
3. Devr idüp karşımuza nāz ile cevlan idici
Şu bir āşüb-ı cihān āfet-i devrān ancak
4. Nola bu ān ile 'ömrüm disem ey cān saña ben
'Ömr dedükleri ańlayana bir ān ancak
5. Görüp āşüfte beni nāz ile dil-dār didi
Ḥayretî yine bu gün vālih ü ḥayrān ancak

²³⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Ḥayretî Dīvan"ında 141. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G203/5: bilsünler: bilsün il D.

²³¹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Ḥayretî Dīvan"ında 187. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G204/3: karşımuza nāz ile cevlan idici: karşıda şol nāz ile cevlanlar iden D.; Şu: Şol D.

(G.205)²³²

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Ben kara yazuluya yā Rab ne āl itdi firāk
Rūy-ı zerdüm eşk-i hūnīnümle al itdi firāk
2. Kāmeti fikriyle kıldı nālemi gāyet bülend
Cismümi kaşı hayāliyle hayāl itdi firāk
3. Tağıdup şabr u qarārın bu dil-i miskīnümüñ
Şol kara zūlfüñ gibi şūrīde-hāl itdi firāk

[83a]

4. Mekteb-i miḥnetde dil tıflına ta'līm eyleyüp
Fenn-i ğamda yine bir şāhib-kemāl itdi firāk
5. N'idügin unutmuşam 'ālemde şenlik şādlık
Başdan ayağa beni 'ayn-ı melāl itdi firāk
6. Rāh-ı ğamda Ḥayretī'yi hāk ile yeksān idüp
Cünd-i miḥnet ayağında pāymāl itdi firāk

(G.206)²³³

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Şādmān idüm beni cevr ile maḥzūn eyledüñ
Neyledüm ey bī-vefā hālüm digergün eyledüñ
2. Ey dehānı mīm ü zūlfı cīm ü kaşı nūn olan
Yine bir naḳş ile ben maḥzūnı mecnūn eyledüñ
3. 'Örf idi dil-berlere ḳan itmek ammā şimdi sen
Günde biñ ḳan itmegi bir tāze ḳānūn eyledüñ
4. Men' idersin itdükce yāri ey raḳīb
Ḥaḳ seni maḡbūn ide sen bizi maḡbūn eyledüñ

²³² Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 184. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G205/2: hayāl: hilāl D.

²³³ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 199. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G206/1: Neyledüm: N'eyledüñ D.

G206/2: maḥzūnı: miskīni D.

G206/4: Men' idersin itdükce yāri ey raḳīb: Men' idersin 'arż-ı hūsn itdükce yāri ey raḳīb D.

[83b]

5. Ey elif-kaḍ gösterüp sineñdeki ḥālî yine
Ḥayretî'nün cānda dāğın bir iken on eyledün

(G.207)²³⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Cānuma kār itdi fūrḳāt ben helāk oldum helāk
Dostlar ṭāḳ oldı ṭāḳat ben helāk oldum helāk
2. Gel naẓar ḳıl ḥālūme luṭf eyle istiğnāyı ḳo
Hāy zālīm hāy āfet ben helāk oldum helāk
3. Āsitān-ı devletüñden bir gedā eksildi ṭut
Pādişāhum saña şıḥḥat ben helāk oldum helāk
4. Ṭāḳatum ṭāḳ oldı ġāyetde zebūn oldum zebūn
Āḥiret ḥaḳḳın ḥalāl it ben helāk oldum helāk
5. Ḥayretî gitdi duṣādan yād idün şimden girü
Hāy yārān-ı muḥabbet ben helāk oldum helāk

(G.208)²³⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Çünki sen ben āşināñı cevır ile yād eyledün
Şanma kim mihr-i vefādan egmedün pād eyledün

[84a]

2. Müstedām ol ey ġam-ı dil-ber cihān ṭurduḳça sen
Kim beni dünyā ġamından ḳurtarup şād eyledün
3. Ḳul idindün çün beni kendüñe ey sultān-ı ıışḳ
Bend-i ġamdan ḳurtarup bir bende āzār eyledün
4. Gerçi kim ey ıışḳ yıḳduñ ḥāne-i şabrum benüm
Şehr-i devlet bir ġarīb-ābād bünyād eyledün

²³⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 213. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

²³⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 240. gazelde 4 beyit olarak yer almaktadır.

G208/1: Bu beyit karşılaştırılan divanda bulunmamaktadır.

G208/2: beni: bizi D.

G208/3: ḳurtarup: ġüyyā D.; āzār: āzād D.

G208/4: Şehr-i devlet bir ġarīb-ābād: Şehr-i dilde bir ḥarāb-ābād D.

5. Zülf ü kıddi yādına çekdi elifler na'iller
Hayretî bezm-i belâda yine bir ad eyledüñ

(G.209)²³⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ben senüñ şādık kuluñam şāh haqqıyçün begüm
İşigün terk itmezem Allāh haqqıyçün begüm
2. Āsitān-ı devletüñden sürme ben dervişüñi
İtme mahrûm ol ulu dergāh haqqıyçün begüm
3. Nev-cuvānsın alma āhın ben fakîrün her seher
Ehl-i derd itdügi āh u vāh haqqıyçün begüm

[84b]

4. Zerrece yolsuzluğum yokdur tarîk-ı ışkda
Bāb-ı Haqqa toğru varan rāh haqqıyçün begüm
5. Cevr eliyle yıkma gönlin Hayretî bî-çārenüñ
Ka'be'dür vallāhi Beytu'l-lāh haqqıyçün begüm

(G.210)²³⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Günde biñ yüzden toğar bir āfitābum var benüm
Ol sebebeden tende teb cānumda tābum var benüm
2. Bu benüm şeydālīgum ʿayb itmesün hüşyār olan
ʿİşk-ı dil-ber gibi bir kâtil şarābum var benüm
3. Dem-be-dem kan eyledükçe gel nihān ol ey perî
Gönül adlu kimse bilmez bir harābum var benüm
4. Derd-i dil-berle huzūrum var olursam ey tabīb
Luṭf idüp incitme ben miskîni h'ābum var benüm

²³⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 268. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

²³⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 295. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.

G210/2: Bu: Hiç D.

(G.211)²³⁸

Mefûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fe'ûlûn

1. [İtdi gözümüñ yaşını cummāna berāber
Ol lāle-ruḥuñ işleri var ḳana berāber
2. Allah ziyāde ide ki el irmez olupdur
Ḳaddûñ olalı serv-i ḥurāmāna berāber
3. Senden baña bir bûse ve benden saña biñ cān
Gel ‘ayş idelüm oldı ḥarîfāne berāber]

[85a]

4. Dil aldı yüze gelmedi ol kâ’kül-i ṭarrār
Darvâcı ile ṭurmadı sulṭāna berāber
5. Bu ḳuş dilinüñ oldı Süleymān’ı Necatî
İletdi sözi şive-i Selmān’a berāber

(G.212)²³⁹

Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn

1. Dil aldı ḳaşd-i cān eyler begüm ḳaşuñ gözün ḡamzeñ
Elif ḳaddüm kemān eyler begüm ḳaşuñ gözün ḡamzeñ
2. Niçe şehler saña bende ḳul olmışam saña ben de
Düşürmişdür beni bende begüm ḳaşuñ gözün ḡamzeñ
3. Ḥayālün dilde ḥān oldı vişālün tende cān oldı
Cihāna dāsītān oldı begüm ḳaşuñ gözün ḡamzeñ
4. Emîrüm şehriyārumdur enîsüm ḡam-güsārumdur
‘Azîzüm ihtiyārumdur begüm ḳaşuñ gözün ḡamzeñ
5. Görelden sen yüzi māhı irürdüm göklere āhı
Beni ḳul itdi vallāhi begüm ḳaşuñ gözün ḡamzeñ

²³⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 62. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin ilk üç beyti [16b] (G.37)de yer almaktadır.

G211/5: şive-i Selmān’a: Ḥazret-i Selmān’a D.

²³⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 308. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G212/2: Niçe: Ḳamu D.; olmışam: olayın D.

6. Kaşuñ yayına kurbānem saçuñ çininde hayrānem
Ne kim buyursa fermānem begüm kaşuñ gözüñ ğamzeñ

[85b]

7. Necātī kuluñ ey yāre yürür derdüñden āvāre
Yüregine urur yāre begüm kaşuñ gözüñ ğamzeñ

(G.213)²⁴⁰

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

1. İşigüñden yüzüm dönerse dönsün bir yaña kıble
Kapuña toĝru geldüm ben senüñ a Ka'be'm a kıble
2. Koyup Ka'be kapuñ hāşā dil itmez ğayrıya secde
Ḵo bārī ideyin secde ıraklardan saña kıble
3. Senüñ paşmaĝuñ irdügi yere irmez benüm başum
Olupdur gerçi her yerde namāz itmez revā kıble
4. İki çeşme şu iletmek gibidür Ka'be şehrine
Kapuñda bir kez añılsa yaşumdan mācerā kıble
5. Hārīm-i Ka'be'dür el-hağ Şafā'nuñ adı var ancak
Cemālün Ka'be'sine bağ nice virür şafā kıble
6. Şikāyet eylemiş deyü yeter öldür Necātī'yi
Aña itdüklerüñ sen de nola bir kez añ a kıble

[86a]

7. 'Aceb midür tolanursa cemālün Ka'be'sin zülfüñ
Tavāf-ı Ka'be eylermiş işitdük ejdehā kıble

G212/6: Kaşuñ yayına kurbānem saçuñ çininde hayrānem: Şaçuñ çininde hayrānem kaşuñ yayında kurbānem D.

G212/7: derdüñden: ırşkuñda D.

²⁴⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 348. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G213/2: Ḵo bārī ideyin secde ıraklardan saña kıble: Olubdur gerçi her yerde namāz itmez revā kıble D.

G213/3: Olupdur gerçi her yerde namāz itmez revā kıble: Ḵo bārī ideyin secde ıraklardan saña kıble D.

G213/5: Ka'be'dür: Ka'be'nüñ D.

G213/7: Ka'be'sin: çevresin D.; eylermiş: idermiş D.

(G.214)²⁴¹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Senüñ bālā-yı fettānuñ baña oldı belā kıblem
Ki oldum anı görelden belāya mübtelā kıblem
2. Giderken berr-i hecrüñde cemālün Ka'be'sin ańsam
Virür Merve ھاķı cāna muğaylān ھuř řafā kıblem
3. Demiřdüñ derdmend ol kim saña dermān idem bir gün
Beni uş derdüñ öldürdi ھاnı 'ahd-i vefā kıblem
4. Kařuñ mihrābını koyup tıranlar Ka'be'ye karşı
Yańıldı kıblesin eyler namāzında ھاťā kıblem
5. Buluřduķça saña niçün geķersin baña bĩġāne
Güzeller yoşsa olmaz mı sevenle āřinā kıblem
6. Kařuñ mihrābına karşı du'ā-i ھاyr-ı vaşl itdüm çok (hece fazlalıġı var)
Du'āmuz müstecāb eyle mübārek demde a kıblem

[86b]

(G.215)²⁴²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Dil görelden iki řehlā gözlerinüñ elasın
Kıble-i mihrāb idindi kařlarınıñ arasın
2. Zülfı sevdāsına mı düşdüñ yilersin her seşer
Ey řabā bencileyin sen de 'aceb āvāresen
3. Yüregümi rīze rīze pāre pāre baġrumı
Tĩġ-i hecrüñle nice bir řerھا řerھا yarasın
4. şol rakībünle beni meydāna çekseñ dostum
Kılaġınca eyleye idüm o señüñ her pāresin

²⁴¹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladıġı "Necatî Beg Divanı"nda bulunmamaktadır. Gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Gazel divanlarda bulunamadı.

G214/6: Birinci dizede hece fazlalıġı var.

²⁴² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladıġı "Necatî Beg Divanı"nda 391. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G215/1: Dil görelden: Tā görelden D.; elasın: şarasın D.

G215/3: Yüregümi rīze rīze pāre pāre baġrumı: Pāre pāre yüregümi rīze rīze baġrumı D.

G215/4: eyleye idüm o señüñ: eyler idüm ol itüñ D.

5. Ey Necâtî kendü luṭfundan ki dil-ber gelmeye
Vây aña kim evlerine varasan yalvarasan

(G.216)²⁴³

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Delü olma göricek nâz ile bir mähveşi
Şaçı zencîrine ey dil ṭolaşı gör ṭolaşı

[87a] (G.217)²⁴⁴

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Öpmege ḳocmağa yer yok dir iseñ ey yüzi gül
Ḳo Necâtî ḳuluñı āşık-ı dîdâr olsun

(G.218)²⁴⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Cevre mâ'îl olmasun yârî İlâhî kimsenüñ
Zulme âdet eylesün pâdişâhı kimsenüñ
2. Taşlar altında ḳalupdur ḳatı gön'lünden elüm
Böyle nâ-çâr olmasun ḥâlî İlâhî kimsenüñ
3. Ben güneḥ-kârı bugün men' itme zâhid içmeden
Kim şorulmaz kimseden yarın günâhı kimsenüñ
4. Ey güzellik burcuna ḥurşîd olan yakma beni
Yirde ḳalmaz çün bilürsin dūd-ı âhı kimsenüñ
5. Dîñ Necâtî guşşadan ḡam çekmesün kim yok durur
Âsitân-ı meykede gibi penâhı kimsenüñ

(G.219)²⁴⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Unuduldı saña yoluña cân virdüğüm yâd olmadı
Gerçi dirler dostum varın viren yâd olmadı

²⁴³ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 590. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

²⁴⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 412. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

²⁴⁵ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 300. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. G218/3: zâhid: şofî D.

²⁴⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 565. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G219/1: yoluña cân: cânlar D.

[87b]

2. Bu ٲılsımı bî-naẓîri hey di ğamzeñ yıķmasun
Ka'be-i dil hūblar cevri içün ābād olmadı
3. Serv gibi çekmeyen bār-ı ta'alluķdan elin
Būstān-ı dehr içinde ğamdan āzād olmadı
4. Sen degülsin ey gönül ıřķ-ı ğam-ı yāre esîr
Kūy-ı ḥasret yapılalı bir gönül şād olmadı
5. Şefķat idüp yap Necātî gönlini dedüm didi
Hey bizüm maḥallede bir ḥāne ābād olmadı

(G.220)²⁴⁷

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1. Çınāruñ kıadd-i yāra nisbeti var
Eli yufķa velî ḥuř himmeti var
2. İki şîşe gözüm izüñ kûmından
Dolısar āḥir ammā sâ'ati var
3. Lebûñe beñzedügi içün mey-i nāb
El üstinde tutarlar ḥürmeti var

[88a]

4. Elüñ depret yürüt sākî ayağı
Ki devrānuñ begāyet sür'ati var
5. Şunılur şola sâġar şāġa tevbe
Belî her bir ilüñ bir 'ādeti var
6. Şarardur beñzini zāhid ve lîkin
Riyāzetle degüldür illeti var
7. Ayaguña yüzün sürer Necātî
Eyü varur başında devleti var

G219/4: ey gönül ıřķ-ı ğam-ı yāre esîr: yalñuz ey dil ğam-ı ıřķa esîr D.

G219/5: idüp yap: ile yap D.; bir ḥāne ābād: bu ḥāne bünyād D.

²⁴⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 86. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G220/2: āḥir: bir gün D.

(Der.16)²⁴⁸

Fā'ılātūn Fā'ılātūn Fā'ılātūn Fā'ılūn

1. Dostum destüñden olan let baña devlet yeter
Darb-ı serdeste başumda efser-i izzet yeter
2. Bir levendem ben yaraşmaz baña dībā vü harir
Dem-be-dem kana boyanmak cismüme hil'at yeter
3. Būstān-ı kūy-ı dil-berde yidigüm taşlar
Var ise fī'l-cümle zevkum mīve-i cennet yeter
4. Dostum cismümde her bir zaḥm-ı pür-ḥūnuñ senüñ
Bezm-i gāmda göñlüme bir sāğar-ı işret yeter
5. Ḥayretī-i vālih ü ḥayrāna dest-i dostdan
Gāh geh toyınca let yimek zihī ni'met yeter

(G.221)²⁴⁹

Fe'ılātūn Mefā'ilūn Fe'ılūn

1. Yā Rab ol serv-i nāzı kim sevmez
Veylī ömr-i dırāzı kim sevmez
2. Nāz eyler ḳadeḥ şurāḥī niyāz
Böyle nāz ü niyāzı kim sevmez
3. 'Işk ile āh ü zārı kim dilemez
Bezmd e söz ü sāzı kim sevmez

[88b]

4. Luṭf u ğam her ne geldi hoş geldi
Yār-ı aşık-nevāzı kim sevmez
5. Ḥātırın gözleyince Maḥmūd' uñ
'İzz ü nāz-ı Ayaz'ı kim sevmez
6. Çün Necātī maḳām ola dem-sāz
Nağme-i şāh-nāzı kim sevmez

²⁴⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 79. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Derkenarda yer alan bu gazel mecmuada okunamayacak kadar siliktir. Dîvan'dan hareketle beyitler yazılmıştır.

²⁴⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 242. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

(G.222)²⁵⁰

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Ağladur âdemi ğurbet kişi kendin yeñemez
Nitekim ħasta çeküp nâle kemendin yeñemez
2. Ağlamak ħutdı beni serv ü gül añmañ baña kim
Bu şunuñ kimse ħas ü ħâr ile bendin yeñemez
3. Ruĥı gül-günına Şebdîz saçın koşmağ ile
Çignedüp ħalkı yürür nâzı semendin yeñemez
4. Mevc urur baĥr-i ħüsn fitne koparur ħať u ħâl
Bu deñiz yüzlerinüñ kimse levendin yeñemez

[89a]

5. Qaddüñ añup çemene dökse Necâtî gözi yaş
Bâġbân ol yörenüñ serv-i bülendin yeñemez

(G.223)²⁵¹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Âĥ kim raĥm itmedüñ her dem cefâdur işlerüñ
Bilmezem neyler beni âĥir senüñ cünbişlerüñ
2. Gözlerüm pür-hün olupdur yollara bakmağ ile
Âĥ senüñ gec gec gelüp tiz tiz ħurup gidişlerüñ
3. Sen raĥîbiñe uyup gözden ırâğ itme beni
Dostum cehd eyle kim yâd olmasun bilişlerüñ
4. İşigüñde қо beni saña du'âlar ideyin
Müstecâb olur du'âsı dâ'imâ dervişlerüñ
5. Ey Necâtî dünyede şâd ol yüri şimden girü
Ĥaĥ saña virdi murâduñ ħayra döndü işlerüñ

²⁵⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 212. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G222/3: Çignedüp: Çignedür D.; nâzı: nâz D.

G222/5: Qaddüñ: Boyuñ D.

²⁵¹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 292. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G223/2: Gözlerüm pür-hün olupdur yollara bakmağ ile: Yollara bakmağ ile pür-hün olupdur gözlerüm D.

G223/3: raĥîbiñe uyup: raĥîbe uyuben D.

G223/5: dünyede şâd ol yüri şimden girü: yâruñ ile dünyede sürdüñ şafâ D.

(G.224)²⁵²

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. Kaşuñla kirpügüñ elbette cânı gözlerler
Şan iki atıcılardur nişanı gözlerler

[89b]

2. Şol iki tırta boyun virdi aşıkā ammā
Ol iki āhū-yı miskīn yabanı gözlerler
3. Bulumayınca beni guşsa vu gam u āhdan
Geceyle āteşi gündüz duḡānı gözlerler
4. Kara saçuñ yüzüñe düşse uşbu ḡalk-ı cihān
Güneş tıtuldu deyü āsumānı gözlerler
5. Yine günü görecek gözi yok sitārelerüñ
O mäh-ı bürc-i sa'ādet olanı gözlerler
6. Yüzün görünce güneş toḡdı deyü bürcinden
Bu zülf-i fitne-i āḡir zamānı gözlerler
7. Necatī deñlünün hubān ḡāzır olmaya kim
Felek firışteleri cümle anı gözlerler

(G.225)²⁵³

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Nola dökülse yaşum Çeşme-i Ḥayvān degüla
Yire geçsün nideyin dirlügüm andan degüla

[90a]

2. Beni içer deyü bilsem neye sevmez şüfī
Meydür arada nizā' itdügümüz ḡan degüla
3. Hay esirge seni sen cân ele girmez dediler
Cân içün gam yimezem cân ise cânān degüla

²⁵² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 159. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G224/3: Bulumayınca: Bulımayınca D.; gam u āhdan: gām ahumdan D.

G224/6: bürcinden: mağribden D.

G224/7: deñlünün hubān ḡāzır olmaya kim: ol meleke yol bula mı dīv-i raḡīb D.

²⁵³ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 500 ve 501. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

4. Vā'izā nār 'azābıyla bizi k r kutma
  ol cehennem dedig  n  te -i h cr n degüla
5. Ba mayam ku l-i   f h n'a iki gözüm i  n
Ayağın tozu gibi ku l-i   f h n degüla
6. H r-ı h sretle g   l g nca-  fat p r-h ndur
Meger ol hüsn bah r  gele derm n degüla
7. Ey Nec t  g   imiş     a terk eyleme y r
Bedene r   ved   eylemek  s n degüla

(G.226)²⁵⁴

Fe il t n Fe il t n Fe il t n Fe il n

- [90b]
1. G   ene serv-i  emen şöyle eli  ur  varur
Bir adım gidemez anu  i  n  ur  varur
 2. Dik gel rmi  kad-i c n neye yabanda  in r
Gele in  f idelüm kim  at  a ur  varur
 3. Bulanur  anlu yaşum hüsn bah r nda vel 
Hele ol serv ayağına var ca   ur  varur
 4. Yine h  mile şurup gitd  n ey  serv-i rev n
Sa a yol kesmek i  n göz yaşı ar ur  varur
 5. Şöyle burd   ula  n dehr Nec t 'n  n kim
  lese Zühre'ye dek n le-i   nb r  varur

(G.227)²⁵⁵

Mef l  F  il t  Mef  l  F  il n

1. Perh z   gred r ba a z hid ki ilen r
Misk n   m-  nig r  ne bilsün yen r   n r

G225/4: bizi: beni D.; Bu beyit divanda 500. gazeldedir. Birinci dizede vezinde hata vardır.

G225/5: ku l-i   f h n: derdüme derm n D.

G225/6: Bu beyit divanda 500. gazeldedir.

G225/7: Bu beyit divanda 500. gazeldedir.

²⁵⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necat  Beg Divanı”nda 161. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G226/1: Bir adım gidemez anu  i  n: Anu i  n bir adım y r gidemez D.

G226/2: Gele: Gel  n D.

G226/3: ol serv: sen serv D.

G226/5: n le-i   nb r : na me-i tanb r  D.

²⁵⁵ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necat  Beg Divanı”nda 68. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

2. Gören düşünde bir gice mestâne gözlerün
Nergis gibi humâr ile bir yılda uyanur

3. Ol şive-ger ki fitne-i âhir zamân geçer
Ben bildüğüm zamâne ise bir gün uşlanur

[91a]

4. Şakî götür bu âdeti dirlik degül bu kim
Buseñ alınca bir kişi cânından uşanur

5. Gündüz görine deyü duhân itmezim velî
Âhum karañu gicede çaķ göge boyanur

6. Göz yaşını yüzüne Necâtî ider hicâb
Miskîn meger ki itdügi işlerden utanur

(G.228)²⁵⁶

Mefûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. Şol aşıkun ki dil-ber-i zibâ cemâli var
Şad olsun ol hemîşe ki dünyâca mâli var

2. Aşşâma dek maħalleñi tolanur âfitâb
Her kim görürse dir ki şunuñ bir zevâli var

3. Luţf eyle ey tabîb buyur zaħmeti götür
Dil derdmendinün bu gün ayruksı ħâlî var

4. Bülbüllerünüz ey lebi ğonca yañağı gül
Billâhi bizi gülşen-i ħüsnüñe alı var

[91b]

5. Bedr-i münîr gün yüzüne karşı gelmedi
Noķşânını bilenlerün olsun kemâli var

6. Ey leblerün ile kıddüñe veli ney-şeker
Öykündi gerçi ne dadı ne dalı var

G227/6: Göz yaşını yüzüne Necâtî ider hicâb; Göz yaşını Necâtî ider yüzine niķâb D.

²⁵⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 135. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G228/4: gül: al D.; Billâhi: Âli ķo D.

G228/5: Noķşânını: Eksüklüğün D.

G228/6: Ey leblerün ile kıddüñe veli ney-şeker: Ey dost leblerün ile kıddüñe ney-şeker D.; Öykündi gerçi ne dadı ne dalı var: Öykündi gerçi lîk ne dadı ve dalı var D.

7. Gāhī dehānuñ aldı ele geh miyānuñı
Yine Necātī uñmaduğūñ bir hayālī var

(G.229)²⁵⁷

Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn

1. Lāle-ḥadler yine gülşende neler itmediler
Servi yürütmediler goncayı söyletmediler
2. Taşradan geldi çemen mülkine bîgāne deyü
Yine gül şöḥbetine lāleyi iletmediler
3. Ey gönül büsesine cān virüp el tutarsız mı
El delüsini mişl der buña aldatmadılar
4. 'Ādeti ḥūblaruñ cevır ü cefādur ammā
Baña itdüklerini kimselere itmediler

[92a]

5. Hele ol kaşları ya oğları peykanlarını
Sīneden çekmediler yüregi oynatmadılar
6. Bîñ güzeller bulunur Yūsuf'a mānend lîkin
Bu kadar var ki bular kendülerin şatmadılar
7. Ḥamdülillāh mey-i cān baḥş ile sākîlerümüz
Āb-ı Ḥayvān ile Kevşer şuyın istetmediler
8. Ey Necātī yûri şabr eyle elüñden ne gelür
Ḥūblar cevır ü cefāyı kime öğretmediler

(G.230)²⁵⁸

Mef'ülū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilūn

1. Şol goncalar ki ağzuñ añup ağzın açalar
Bād-ı şabā irişi gelüp ağzına çalar

G228/7: ele: dile D.; bir: ne D.

²⁵⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 198. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G229/2: Yine: Devr-i D.

G229/3: Bu beyit divanda bulunmamaktadır.

G229/6: lîkin: ammā D.

²⁵⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 133. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G230/1: ağzuñ: la'lüñ D.

2. Her kime ğamze eylese ol Türk-i nîm-mest
Tîg-i cefâ ile şanasın kim âñı baħr çalar

3. Sen ğün şıfatlu ay için ey müşterî-cebîn
Âheng idince nâleye ben Zühre ne çalar

[92b]

4. Mızrâb u ʿûd-ı şevk iken bülbülün dili
ʿİşkuñ Zebûr'ını okıyamaz dili çalar

5. Gülşende serv karşı elin ha şalar başın
Kendüzi oynar eblehi gör kendüzi çalar

6. Ğam leşkeri ki mülk-i dile kınmağ isteye
Ğamzeñ kulağuzı gelür evvel yerin çalar

7. Bezm-i belâda kaddümi çeng eyledün deyü
Çokdan bu derdmend Necâtî anı çalar

(G.231)²⁵⁹

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. Nigâra ğâh güneş ğâh olur kâmer dirler
Görüñ o bî-bedelün yüzine neler dirler

2. Yüzün görüp sevinenler saçuñdan ağlamasun
Ki tañladan gülen aħşama dek güler dirler

3. Hevâ-yı ıışk ile hâk olanuñ durur meydân
Bu od ile tutuşup şabr iden yeñer dirler

[93a]

4. Güzeller ağlamayana ne derdi var dirler
Kân ağlayana zîhi bî-ħaber dirler

5. Ölür isem ir degül yüzüñi görüp öleyin
Bahâr ğünleri dürür mevsim-i sefer dirler

G230/2: âñı baħr: kim beni D.

²⁵⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 190. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G231/4: zîhi bî-ħaber: gülerler zî bî-ħaber D.

G231/5: ir degül: berü gel D.

6. Necatî ser-hoş olup ʿaqla olımaz yārān
Meşel dūrūr ki ere bir hūner yiter dirler

(G.232)²⁶⁰

Mefʿūlū Fāʿilātū Mefāʿilū Fāʿilūn

1. Sāḳī piyāle iki gözümün birisidūr
Bir rūḥdur ki cismümüz anuñ dirisidūr
2. Rengīn lebiyle zülfi ḥayāliyle gözlerüm
Birisi laʿl ü kömür aḳıdur birisi dūr
3. Şehbāz-ı dil ki şaydgehıdūr fezā-yi ḳuds
Uşbu güzeller anuñ uçurma derisidūr
4. Zülfün ḡamı perī gibi bī-ḥūş ider beni
Gerçi perıdūr ey meh evet kāfirisidūr

[93b]

5. İtmedi gitdi murḡ-i dil-i Leylī'yi şikār
Mecnūn-i şāh-bāz ki deşt ispirisidūr
6. Işırdum idi leblerini söḡdi aḡzuma
Maʿzūr tūt Necatî hele diş kirasıdur

(G.233)²⁶¹

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

1. Gül-be-şekker kim āfitāb-ı ḥüsn ile perverdedūr
Vār ise ol ḥoḳḳā-i laʿl-i leb-i dil-berdedūr
2. Şīve-i reftār ile ḳadd-i dil-ārāsı bugün
Eḡdi serv-i ser-keşi şimdi nazar ʿarʿardadur
3. Sīne-i dāḡın dāḡ şanmañ mühr urupdur mihr-i dost
Genc-i ʿışḳı üstine kim sīne-i çākerdedūr

G231/6: olup ʿaqla: olur zāhid D.

²⁶⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 126. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G232/1: cismümüz: bezmümüz D.

G232/2: lebiyle zülfi: lebi ü dişi D.; laʿl ü kömür aḳıdur birisi dūr: laʿl aḳıdur oldu birisi dūr D.

G232/4: bī-ḥūş: bī-ḥod D.

²⁶¹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 172. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G233/2: dil-ārāsı bugün: dil-ārā rāstı D.

4. Fakr odundan yüz çevürme ey dil-i dervîş kim
Derd bu derd ise derdiñe devā bu derdedür

[94a] (G.234)²⁶²

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1. Şîrîn tudağūñ çeşme-i hayvānuma beñzer
Girmez ele biñ derdile dermānuma beñzer
2. Ol gāmze-i bed-mest şarāb içmege her dem
Seyl eyledügi bu ki benüm kıanuma beñzer
3. Benden gideli cānımı görmüş yok efendi
‘Ayb ola mı şorsam tudağūñ cānuma beñzer
4. Murg-i çemenüñ zemzemesi şahn-ı çemende
Gökler yüzüne irişen efgānuma beñzer
5. Cānā kim ola bir dahı gül gibi yüzi pek
Kim diye lebüñ gonce-i hāndānuma beñzer
6. Bülbüllerinüñ nālesi efgānumı oğşar
Dāmānı gülüñ çāk-ı girībānuma beñzer

(Der.17)²⁶³

Mef'ülü Mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Lû'lüveş mānend-i muşaffā güher olmaz
La'li gibi cān hastasına gül şeker olmaz
2. Cān gibi lebi nihān ata
Fāş itme şakın kim işidilmez haber olmaz
3. Zülf-i siyehi gibi uzundur şeb-i hicrānı
Dil āh [ü] fiğān eyler şehir olmaz
4. Leylî saçınüñ çoğ ola Mecnūn'ı velikin
Āvāre ve aşüftesi benden beter olmaz

G233/4: odundan: evinden D.

²⁶² Mahlas beyti olmayan bu gazel divanlarda bulunamadı.

²⁶³ Bu gazel divanlarda bulunamadı.

5. Baş koşma rakîbile ki ʿuşşâk ara[sında]
Her-câyi olan dil-ber igen muṣteber olmaz
6. Âhından uş Saʿdî'ye cevır eyleme ey d[ilber]
Şanma ki güle bād-ı seherden zarar olmaz

(G.235)²⁶⁴

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Dehenüñden şanemā hiç alınmadı haber
Nice kez goncanuñ ağızın aradı bād-ı seher

[94b]

2. Dehenüñ sırrına vâkıf deyü gülşende seher
Yok yere goncalaruñ bād-ı şabā ağızın arar
3. Gülşen-i kūyuña ʿazm eylese ey dost yaşum
Şöyle taʿcıl gider kim her adım yerde düşer
4. Būseye vâdeler idüp leb-i cān perver-i dost
Yine tatlu dil ile ağızumuza ezdi şeker
5. Baña ol kāmety Tūbā lebi ʿunnāb gerek
Nideyin görmek ile serv-i çemenden ne biter
6. Lebüñüñ şerbetini başına görürse şeker
Dehenüñ âhır anuñ yirini teng eyleyiser
7. Yağayın hecr odına küllî tenüm kül ideyin
Ol nihāl-i gül-i raʿnā beni çün hāk ister
8. Göñül eydür baña kim ʿaklı unut ʿışkı gözet
Vācib oldur kim işidem delüden uşlu haber

[95a]

9. Ger ayaklamaz ise zülf gamuñ leşkerini
Bir ayak kişver-i tenden yine tozlar kopar
10. Göñlüme zülfî gamı güç gelür öğrenmemegin
Bu meşeldür ki bulut bilmeze yükdür dirler

²⁶⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 111. gazelde 10 beyit olarak yer almaktadır.

G235/2: Bu beyit divanda bulunmamaktadır.

G235/9: zülf: bāde D.; Bir: Bu D.; tozlar: bir toz D.

11. Nice kez kanıma girmiştir anuñ ğamze oķı
Ėo Necatı ki tuta kanlusını ğaste-ciger

(G.236)²⁶⁵

Fe'ilātün Mef'ılün Fe'ilün

1. Ėoncanuñ ağızı ğatı yaprağdur
Bülbülüñ şayrulığı yañşakdur
2. Anuñiün biri birine tırup
İşleri ıışķ rāzını açmakdur
3. Ėam-ı ğālūñ Ėaraca Tağ gibidür
Ėanlu yaşum Ėızılca Iрмаğ'dur
4. Güher-i şeb-çerāğ olursa ğamer
Gün yüzünüñ ğatında alçağdur

[95b]

5. Ne aceb murğ imişsin ey zāhid
Ki hemişe murāduñ uçmakdur
6. Çok günāhuma çok gözüm yaşı var
Yüzi ğara ise aķçesi aķdur
7. Ėālet-i ıışķı bātıl añlayana
Ey Necatı ne dir iseñ ğağdur

(G.237)²⁶⁶

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ılü Fā'ilün

1. Şol dil-rübā güzel ki aña begler paşalanur
Mağbūblar bölügi anuñdur ağalanur
2. Tır-i müjeñle birlige yitmedüm āh āh
Añduķca tır-i ğamzeñi bağrum yaralanur

G235/11: kanıma: kanına D.; ğamze: ğamzeñ D.

²⁶⁵ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatı Beg Divanı"nda 147. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G236/2: tırup: düşüb D.

G236/7: Ėālet: Şıve D.

²⁶⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatı Beg Divanı"nda 130. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G237/2: tır-i ğamzeñi: tığ-i ğamzeñi D.; yaralanur: paralanur D.

3. Bir kerre gonca ağzın açup gel demiş degül
Bülbüllere ki şahın-ı cemende yuvalanur

4. Didüm ruhuñ güneş gibi şehri araladı
Didi bahār-ı hüsñ dem olur aralanur

[96a]

5. Biñ biñ selām şol şanem-i meh-liķāya kim
Reddi eliyle atduğı taş merhabālanur

6. Ey lebleri şeker bu gönül gözünü senüñ
Āyīne-i cemālūñe baksa şafālanur

7. Mā’ıl dūrūr hevāña Necātī şu deñlü kim
Merhem urursa yüregi başı havalanur

(G.238)²⁶⁷

Mef’ulū Mefā’ilū Mefā’ilū Fe’ulün

1. Haddüñden iñen çıkma ki pergāra çekerler
Toğrı yolına varmayanı dāra çekerler

2. Ğāfıl yürüme ayağı tozında gözün aç
Şol sürmeyi şol dīde-i bīdāra çekerler

3. Āşüfteler ol ğamze-i hūn-rizūñ ucından
Hançerler ile sīnelere yare çekerler

4. Şimşād şalınmağda elüm var dimesün kim
Güzeller anı şīve-i refāra çekerler

[96b]

5. Bülbül çağırur şalar elin tırta-i şimşād
‘Aķilleri hep cānib-i gülzāra çekerler

6. Gül devri dūrūr gonca-leb ü hoşķa-dehenler
Terk eyler iseñ bādeyi esrāra çekerler

G237/4: bahār: metā’ D.

G237/5: meh-liķāya: bī-vefāya D.; Reddi eliyle: Redd elleri ile D.

G237/6: gözünü: tūṭisi D.

G237/7: Mā’ıl dūrūr hevāña Necātī şu deñlü kim: Māyil dūrūr Necātī hevāña şu deñlü kim D.

²⁶⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 95. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G238/1: Haddüñden: Cedvelden D.; varmayanı: gitmeyeni D.

G238/2: Şol: Ki ol D.

7. Gül Yūsuf'ı devründe güzelli şatamaz hiç
Gün başına bir gerçi ki bāzāra çekerler

8. Gül devri dūrūr ser-ḥoş ol utanma Necātī
Ḥaclet raḡamın çehre-i hüşyāra çekerler

(G.239)²⁶⁸

Mef'ulū Mef'ılū Mef'ılū Fe'ulūn

1. Dil kebāb ü ḡabaḡum yaşı mey-i nāb gerek
Lā-cerem 'ayş-ı müdām itmege esbāb gerek

2. Ruḡı şevḡiyle görüp ḡaṭṭını zülfinde ṭurur
Giceler seyr-i çemen itmege meh-tāb gerek

3. Nideyin görmek ile serv ü çemenden ne biter
Baña ol ḡāmeti Ṭübā lebi 'unnāb gerek

[97a]

4. Ser-i kūyuñda belüm iki büküp iñledüğüm
Bu ki gülzāra şeref virmege ṭolāb gerek

5. Şekkerüñ başına şu koydı zülālī lebinüñ
Nidelüm ḡandi Necātī bize cüllāb gerek

(G.240)²⁶⁹

Fā'ılātūn Fā'ılātūn Fā'ılātūn Fā'ılūn

1. Olsa dünyā şalınurdum dil-ber-i ra'nā ile
Gerçi dil-ber kimseye ḡılmaz vefā dünyā ile

2. Ḳullaruñdan şayılur māh u güneş ammā felek
Bir der oḡlanı durur kim ṭutulupdur ay ile

3. Tā ki virdi ḡāmet-i dil-ber mü'eşşirden aşar
Secdegāh-ı sīne ṭoldı *rabbiye'l-a'lā* ile

G238/8: çehre: cebhe D.

²⁶⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 309. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G239/2: görüp: görür D.; ṭurur: göñül D.

²⁶⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 451. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G240/1: ḡılmaz: itmez D.

G240/2: māh u güneş ammā felek: māh-ı felek ammā güneş D.

G240/3: aşar: ḡaber D.

4. Hâtırıñ mey-ḥānede sen zıkr idersen cehr ile
Şofî umarsan ki şuçuñ başıla ğavġā ile

[97b]

5. Qandan ol pākizedür qandan Necātî derdmend
Gün geçirmekdür ġaraz bir ruḥları zībā ile

(G.241)²⁷⁰

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Hāḳḳā budur ki şaḥn-ı cihān kem konaḳ degül
İllā ki 'ömr ḳāfilesi oturaḳ degül
2. Eş'ār egerçi her varaḳı bir kitāb durur
İdrāki olmayana cihān bir varaḳ degül
3. Dil-dār senden olur ise bu'd-i maşrıḳayn
Sacy it göñül ki 'āşıḳa Bağdād ırāḳ degül
4. Bir dem mi vardur ey gözi ser-mest ü ceng-cū
Ol ġamzeler bizüm ile ḳılıc bıçaḳ degül
5. İder Necātî cennet-i kūyuñı ārzū
Dünyāda uşbu heves gerçi olacaḳ degül

(G.242)²⁷¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Yüzüm üstine başup kebkebün itse nola yir
Şimdi itdi şeref-i kevkebi ḥāke te'sir

[98a]

2. Qorkar oldum giceler yummaġa kirpüklü gözüm
Ki düşüme gire nāgeh görine saña nazır
3. Bezm-i 'ışḳuñda benüm ġuşşa vu ġamdur yidügüm
Şem' gibi bir odum var ki yidügüm anı yir

G240/5: ol pākizedür qandan Necātî derdmend: ol pākize vü qandan Necātî mübtelā D.

²⁷⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 335. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır.

G241/2: Eş'ār: Eşcār D.

G241/5: İder Necātî cennet-i kūyuñı: Eyler Necātî cennet-i der-ġāhuñ D.; Dünyāda uşbu heves gerçi olacaḳ: Dünyāda gerçi kim bu havā olacaḳ D.

²⁷¹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 200. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G242/2: gire: düşe D.

G242/3: anı: beni D.

4. Ben iki bir dimeyüp cân virürüm karşıma sen
Çifte tolular içüp öpüşesin ikide bir
5. Dost düşmanlar ile sohbət-i hâş eyleyicek
Baña şem'ün özi küynür kadehün içi acır
6. Baña unvân gelür ol gün ki belâ nâmesinün
Ala bir güşesine adımı sebt ola faķır
7. Dil ü cân güşelerin sildi süpürdi müjesi
Aldı gitdi ne ki buldı ise naķır ü kıtmır
8. Ehl-i ıışķ oldu Necâtî olımaz aķla muķı
Hiç meczüb olan abdâl ide mi hıdmet-i pır

[98b]

(G.243)²⁷²

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Niçün beñzetdün ey şüfî cınânı kūy-ı cānāna
Yatacak yer gerekmez mi be miskīn ölicecek cāna
2. Gözün aç yāra baķ şüfî şafā-yi hātır isterseñ
Güneşden yaña açılmaķ gerekdür revzen-i hāne
3. Ğam-ı hicrān ile şöyle za'if oldum ki bir demde
Çıkardum göge yapıssam kemend-i āh ü efgāna
4. Ölümünden kim kaçır çünkim belā bāzār-gāhında
Şatarlar vaşlı hicrāna alurlar derdi dermāna
5. Anuñçün hırķaya başın çeküpdür gonca ey dil kim
Gülüp gül gibi açılmaz gelüp güller gülistāna
6. Muħabbet şem'ini yer yer öñünde yakmağa sāķı
Işıklar gibi aşıklar baş açdı girdi meydāna

G242/4: dimeyüp cân virürüm karşıma sen: dimeyem cân virem ü karşıma sen D.

G242/6: ola: ide D.

²⁷² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 542. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G243/2: gerekdür: yeg olur D.

G243/5: Anuñçün hırķaya başın çeküpdür gonca ey dil kim: Revādur goncaveş başuñ çekerseñ hırķaya ey dil D.; gelüp güller: gelenler bu D.

7. Necatî rāstı bu kim hayāl-engîzdür tabûñ
Anuñcün şîrîñi her dem okurlar derdmendāne

[99a] (G.244)²⁷³

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Cām-ı şarāb ü yār-ı şeker-leb dedükleri
Oldur cihānda 'āşıkā meşreb dedükleri
2. Cān çıkdı hasret ile gönül çıkmaz irteye
Ruz-i kıyāmet oldı meger şeb dedükleri
3. Biñ biñ cefānı baña didiler inanmadum
Bir bir başuma geldi beñüm hep dedükleri
4. Bu kaṭre kaṭre kirpük ucından ağan göz yaşı
Diller kendözüne olañı gibi dedükleri
5. İtdi ba'îd cān ü cihāndan Necatî
Ağyār işigünde muḥarreb dedükleri

(G.245)²⁷⁴

Mef'ulü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1. Haṭṭ-ı ruḥ-i yār ehl-i muḥabbet ecelidür
Gāfil yürüme aç gözünü gün gicelidür

[99b]

2. Nergis gözüne öyküneli kaddüne şimsād
Bāguñ bu görür gözi ve ol tutar elidür
3. Yazıldı ruḥuñ üzre iki ṭurra-i meftün
Güyā ki gubār üstine reyḥān-ı celidür
4. Görüp yüzünü cümle melekler didi Allāh
Bu ḥüsn iyesi şāh güzeller güzelidür

G243/7: şîrîñi her dem okurlar: sözlerüñ daşim okunur D.

²⁷³ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 585. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır.

G244/1: 'āşıkā: 'ārife D.

G244/4: ucından ağan: ucundağı D.; Diller kendözüne olañı gibi dedükleri: Diler ki ola müzeñe kebkeb didükleri D.

G244/5: cihāndan Necatî: cihāndan bu gün beni D.; işigünde: yāra oldı D.

²⁷⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 102. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G245/3: ruḥuñ: ḥaṭuñ D.; meftün: meftül D.

G245/4: Görüp: Görse D.; didi: diye D.

5. Maḥbûb u meye tevbe idem dirse Necâtî
İnanmayasuz sözine zîrâ ki delidür

(G.246)²⁷⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Tağları Ferhād anuñçün yerlere yek-sân ider
Kim ğam-ı Şîrîn içün dâ'im yeler efgân ider
2. Gel berü ey ıışķ-ı dil-berden kerāmet isteyen
Az mıdur bu kim kişkiye ölmegi āsân ider
3. Tañ mı her aḥşam yere gömülse tîġ-i āfitāb
Çünkü cellād-ı felek gün başına biñ kan ider

[100a]

4. Göz ucuyle merḥabā itdüñ demiş ol bî-vefā
Pādişehdür ḥāşa lillāh anı kim yalan ider
5. Bî-vefādan merḥabā gelmez Necâtî kimseye
Ġālibā utandüğundan kendüye bühtān ider

(G.247)²⁷⁶

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. Cihānda ādem olan bî-ġam olmaz
Anuñçün bî-ġam olan ādem olmaz
2. Göñül göz yaşını yağıdurmıyınca
Muḥabbet sebzearı ḥurrem olmaz
3. Güzeller taş bağırlu olmayınca
Binā-yi ıışķ iñende muḥkem olmaz
4. Leb-i ġonca beli ince güzeller
Öpüp ḳocmağ içün ġālib kem olmaz

G245/5: tevbe idem: tevbelüyem D.

²⁷⁵ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 141. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G246/1: yerlere: ḥāk ile D.

²⁷⁶ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 219. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

[100b]

5. Her İbrāhīm izzet Ka'be'sinde
Halīlu'llāh yāhud Edhem olmaz
6. Gelem aḥşamlayam demişdi ol māh
Sitāremde dirîgā aḥşam olmaz
7. Necâtî tevbeñi bozmaḵ dilerler
Çemende lāle vü gül epsem olmaz

(G.248)²⁷⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1. Niyāzum ögredür dil-dāra nāzı
Gel ey ʿāşıkларуñ nāz ü niyāzı
2. Şurāḥî söyledi mā fî'z-zamîri
Dirîgā meclisüñ fāş oldu rāzı
3. Dili çıkdı şurāḥîñüñ ʿacebdür
Ele vırmez ise yine boğazı
4. Seni görüp unuttı zühdi zāhid
Yine añmağ için kılur namāzı

[101a]

5. Niçün oğlan oyuncağın idersin
Necâtî böyle midür ışk-bāzı

(G.249)²⁷⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Haṭṭ-ı reyḥān ile ol zībā ʿizār
Şanasın muşḥafdur āyet-ber-kenār
2. Hoş yaratmışdur dehānuñda lebüñ
Cānı yokdan var iden Perverdīgār

G247/5: Bu beyit Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 230. gazelin 6. beyti olarak yer almaktadır.

²⁷⁷ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 634. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G248/4: zāhid: şofî D.

²⁷⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 99. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

3. Yok hisābındadur ağzuñla belüñ
Anları ögmekde kocmağda ne var
4. Ağıza gelmiş şulu şeftālular
Bāğ-ı hüsñüñ çağıdur ey gül-izār
5. Bir ıl öñdin olıgör hāk-i kadem
Minnet itmedin Necātī rūzigār

(G.250)²⁷⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Zāhidā adı harābātuñ cihān-ābāddur
Bu esās-ı meykede bir kāfirī bünyāddur
- [101b] 2. Yüri var taşnı ço kim ma'nide pîr-i meykede
Her ayağı kim şunar el virmedür irşāddur
3. Şan'at-i ıışka dimeñ Ferhād'dur şüret viren
Dünyede her uñmaduğ kim göresin üstāddur
4. İki zülfi dāla beñzer ortada kaddi elif
Vay bu zālīm şöyle başdan ayağa dek dāddur
5. Şoĥbetünde añılur dā'im Necātī didiler
Didi yok vallāhi yok bî-çāre bundan yāddur

(G.251)²⁸⁰

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Ağladur ādemi ğurbet kişi kendin yeñemez
Nitekim ĥasta çeküp nāle kemendin yeñemez
2. Ağlamak dutdı beni serv ü gül añmañ baña kim
Bu şunuñ kimse ĥas ü ĥār ile bendin yeñemez
3. Mevc urur baĥr-i ĥüsün fitne koparur ĥaṭ u ĥāl
Bu deñiz yüzlerinüñ kimse levendin yeñemez

²⁷⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 120. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

²⁸⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 212. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

[102a]

4. Ruḥı gül-günına Şebdîz saçın koşmağ ile
Çignedür halkı yürür nâzı semendin yeñemez
5. Gözi yaşın dökse Necâtî boyuñ añup çemene
Bağbân ol yörenüñ serv-i bülendin yeñemez

(Der.18) ²⁸¹

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

1. Nevbahâr oldı gönül sev yine şol bî-bedeli
Yine bir gözleri şâhîne şikâr oldı gönül
2. Eger uşlu iseñ âlemde deli ol be deli
Taķınur başına bir dâne güzel turna teli
3. Hânçerine düşüben ölmege cânlar virilür
Dilerem kim düşüben yoluna pâmâl ola dil
4. Hastalar şöyle kırılmış gibi ister eceli
Severem böyle levendâne olıcağ güzeli
5. Koyalım lâf u güzâfı gelüñ inşâf idelüm
Hayretî'nüñ katı mestâne degül mi gazeli

(G.252) ²⁸²

Mef'ûlû Fâ'îlâtü Mef'â'ilü Fâ'îlün

1. Gönlüme gâh nesteren ü gâhi semen gelür
Dervîş ölüsine nice yerden kefen gelür
2. Cânlar virürin ölmege hecründe şöyle kim
Tâbüt ile kefen baña serv ü semen gelür

G251/5: Gözi yaşın dökse Necâtî boyuñ añup çemene: Boyuñ añub çemene dökse Necâtî gözi yaş D.; Mecmuaya göre birinci dizede vezin hatalıdır. Divandaki okunuşta vezin doğrudur.

²⁸¹ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretî Dîvan"ında 463. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Der18/1: Yine bir gözleri şâhîne şikâr oldı gönül: Eger uşlu iseñ âlemde deli ol be deli D.

Der18/3: Hânçerine: Kılıcına D.; Dilerem kim düşüben yoluna pâmâl ola dil: Hastalar şöyle kırılmış gibi ister eceli D.

²⁸² Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 170. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

3. Şükür dehāna yok dir isem söz gelür baña
Yok yere ādemī söz işitmek neden gelür

4. Seng-i cefāyı yazmaz urur çarḥ-ı bī-vefā
Ben muṭteḳid aña ki başa yazılan gelür

[102b]

5. Meyl eylemez Necatī gibi tevbeye velī
Ey ḥ^vāce ḳorḳaruz yine vaḳt-i çemen gelür

(G.253)²⁸³

Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilūn

1. Ağladur ādemī ḡurbet kişi kendin yeñemez
Nitekim ḥasta çeküp nāle kemendin yeñemez

(G.254)²⁸⁴

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

1. Ḳocmağa el vermeyen zülf-i semen-sādan nolur
A benüm çok sevdüğüm ḳurı temāşādan nolur
2. Başdan ayağa günāḥ olursa düşmez boynuma
Şaḡlu şollu şalınan zülf-i semen-sādan nolur
3. Māni^c olma ḳo şalunsun cān ile dil zülfüñe
Ol sevād-ı Şām’dur bir iki şeydādan nolur
4. Geldi ḥaṭṭ-ı müşg-bāruñ kıl vefā dedüm didi
Dāʿvī-i tezvīrden bāṭıl temennādan nolur

[103a]

5. Çünkü bir gice ḳavuşmaz sen meh-i nā-mihr ile
Yire geçsün nideyin eşk-i süreyyādan nolur
6. Rind ü ser-meste naşīḥat ḥalk içinde eyleme
Vāʿizā ḥüşyār iseñ şoḫbetde ḡavḡādan nolur

G252/3: Şükür: Ben ol D.; yere: yirden D.

G252/5: eylemez: iderüz D.

²⁸³ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 212. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu beyit mecmuanın 251. gazelinin ilk beytidir, burada tekrar etmiştir.

²⁸⁴ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 160. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G254/1: zülf-i semen-sādan: serv-i dil-ārādan D.

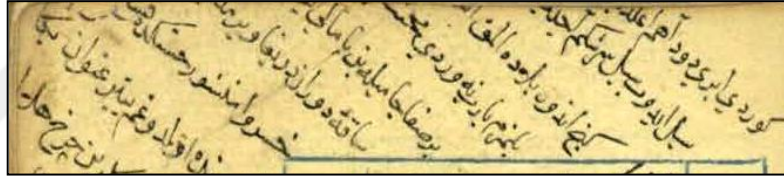
G254/5: meh-i nā-mihr: meh-i bī-mihr D.

7. Vākı‘a ile bağlayımazsın Necātī’nüñ gözün
Düşün ise hayr ola şūfī bu rü’yâdan n olur

(Der.19)²⁸⁵

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün fā‘ilün

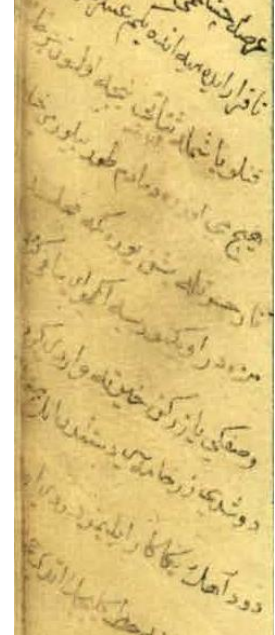
1. Gördi ebr-i dūd-ı āhım [...]
Seyl idüb seyl-i sirişkim aç[...]
2. Genc-i endüh [u] belāda almak [...]
Bilmezem yā Rab ne verdi [...]
3. Pür-şafā cāmile ben pā-māli [...]
Sāka-i devrān dirīğa virmedi [...]
4. Hüsrevā menşūr-ı hüsnuñde (...)
Ser-figende bende olduğum yeter ‘ünvān baña
5. Sīnemüñ gördükde na‘l-i göklerin çarh-ı hilāl
Ey Nihānī ağız açub kaldılar hayrān baña

(Der.20)²⁸⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. ‘Arşa-i çeşmimi kılsun қо yaşum seyl-i pür-āb
Tā karar idemeye anda begim ‘askeri h‘āb
2. Kanlu yaşumla şenāhī nice olur (...)
Hiç mey üzere dem-ā-dem tırabilür mi (...)
3. Nār-ı hasretle yaşı yüregime (...)
(...)
4. Vaşfuñı yazariken hayretile vardı (...)
Düşdi zer cāma (...)

²⁸⁵ Şiir derkenarda yer almaktadır ve dize sonları okunamamıştır. Şiirin elektronik ortama aktarılmış ekran görüntüsü altta verilmiştir.

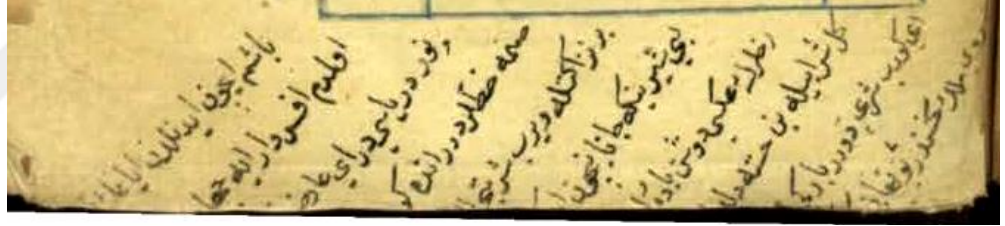
²⁸⁶ Şiir derkenarda yer almaktadır ve dize sonları okunamamıştır. Şiirin elektronik ortama aktarılmış ekran görüntüsü yanda verilmiştir.

5. Dūd-ı āhuñ baña kār eyleyimez (...)
Ey Nihānī rūyına haṭ gelicek itdūñ (...)

(Der.21)²⁸⁷

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Başum içün idinelden āyā (...)
Olmadum efser-i dārāya (...)
2. Nūr deryāsıdır ey ʿārız (...)
Şanma ḥatlar durur anda (...)
3. Bir nezāketle dirüb (...)
Leb-i şīrīnūñe cānā niçün (...)
4. Ruḥlarıñ ʿaksi düşer bāde-i (...)
Gel şarābile ben ḥaste-dili (...)
5. İrgürüb şer'ile dūrür bār (...)
Rū-yı mülk-i sūḥandur bu Nihānī (...)

(G.255)²⁸⁸

Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn

1. Sāḳiyā çün leb-i şīrīnūñedür nisbetümüz
Gidere bādeyi telḥ eylesesün şoḥbetümüz
2. Beni yerden götüren eşk-i revāndur ammā
Ayaguñ toprağınadır yine hep minnetümüz
3. Sīnede ğamzeñ oḳın devlet-i sermed bilürüz
Bir kez ey ḳaşı kemān işlemedi devletümüz

²⁸⁷ Şiir derkenarda yer almaktadır ve dize sonları okunamamıştır. Şiirin elektronik ortama aktarılmış ekran görüntüsü altta verilmiştir.

²⁸⁸ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda 223. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

G255/2: Beni: Bizi D.

4. Kulu yuz kendümüzü şatamazuz anuñ içün
Bilmez ol Yūsuf-ı gül-çehre bizüm kıymetümüz

[103b]

5. Çevreme dā'ire çekdi yaşum ağlamağdan
Bir perī da'vetini itmeğdür niyyetümüz
6. Göge çıkarsa görünmez benüm uçmak gözüme
Devletünde dağı a'lılaradur himmetümüz
7. Ey Necātī kadehi hōrmet ile tutmayıcağ
Pīr-i meyḥāne elümüze virür hōrmetümüz

(G.256)²⁸⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Zülf-i dil-berden dīlzār-ı perīşān ağlamaz
İki kāfirden bilürsin bir müselmān ağlamaz
2. Her biri bir gevher olsa eşk-i bī-pāyānumuñ
Yoluña ḥarc eylemekden çeşm-i giryān ağlamaz
3. Nice nice ola kim yaş yirine encüm döküp
Dermendüñ ḥāline gerdün-ı gerdān ağlamaz
4. Ey gönül ebr-i bahārī geh açılur geh yağar
‘Ālem içre sencileyin kimse yek-sān ağlamaz

[104a]

5. Nālelerle alınur nā-merd dünyāda murād
Ana süd virmez Necātī tā kim oğlan ağlamaz

(G.257)²⁹⁰

Mef'ülū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilün

1. Ḥaṭṭ-ı benefşe zeyn olalı la'ı-i nābına
Cān virür oldı ḥalk benefşe şarābına

G255/5: ağlamağdan: ağlamağ ile D.

²⁸⁹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 240. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G256/1: bilürsin: egerçi D.

G256/3: Nice nice: Nice gice D.

G256/4: Ey gönül ebr-i bahārī geh açılur geh yağar: Ey gözüm ebr-i bahārī geh yağar geh açılur D.

G256/5: Nālelerle alınur: Nāle kıl kim alasin D.

²⁹⁰ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 480. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır.

2. Bozup çözüp dönerdi yıl on iki ay felek
Kim beñzedeydi mähı yüzüñ āfītābına
3. Ey h^vāce kime ağlayayın kim hākīm-i ‘aql
Yazmadı ıışk meselesini kitābına
4. Parmağ başarken aya ızārında zülf-i dost
Kāfir degül mi kâ’il olan gün hısābına
5. Çün işigüñe oldu mu‘ārız riyāz-ı huld
Görünmedügi yegdür anuñ kendü bābına
6. Hecr āteşine döyse Necatī ‘aceb degül
Ögrenür Ādem oğlanı tamu ‘azābına

[104b] (G.258)²⁹¹

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1. Zülf-i miskīn kim ızār-ı dil-rübā üstindedür
“Süre-i Ve'l-leylü”dür kim “Ve’đ-đuḥā” üstindedür
2. Gül yüzinde zülf-i ‘anber-bār-ı misk-āsā-yi dost
Ebrdür kim cism-i pāk-i Muşţafā üstindedür
3. Diller alur kirpügüñ cānlar bağışlar leblerüñ
Lā-cerem ‘aşıklarūñ ḥavf ü recā üstindedür
4. Zerre gibi ben mezellet toprağında pāymāl
Gün gibi dil-ber sipihr-i kibriyā üstindedür
5. Zülfüñe nisbet yā alnuñ ola cennet yā ruḥuñ
Çünkü Şām’uñ bāğ-ı huld altında yā üstindedür
6. Kıl gedāya rahmet ey pādişāh-ı ḥüsn kim
Pāy-ı taht-ı salṭanat dest-i du‘ā üstindedür

G257/2: Bozup çözüp dönerdi: Bozup düzüb niderdi D.; Kim beñzedeydi: Ger beñzede idi D.

²⁹¹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan’ın 1963 yılında İstanbul’da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda 121. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G258/1: miskīn: dil-ber D.

G258/2: Gül: Gün D.; Ebrdür kim cism-i pāk-i Muşţafā: Ebr gibidür ki cism-i Muşţafā D.

G258/6: Kıl gedāya rahmet: Rahm kıl dervişüñe D.

7. ‘İşk-ı dil-berden Necâtî dil nice bulsun hâlâş
Bir hümâdur ki âşiyân evc-i hevâ üstindedür

(G.259)²⁹²

Mef’ulü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

1. [Toldurdu bülbülün harem-i bâğı nâlişi
Nâ-maḥrem ile gülmek açılmaḡ gülün işi]

2. Deng oldı kaldı çekimedi çekdügüm yüki
Çalışdı pîl egerçi kalınca iki dişi

3. Nâz uyḡusına varsa görüp karşıdan beni
Ḳoltuḡına girer o şehün girde-bâlişi

4. Şimden girü trâş oluban yüriseñ gerek
Ḥaṭṭuñ belürdi bitdi begüm berberün işi]

[105a]

5. Biñ var yanında ehrimeni ol perî-ruḡuñ
Billâhi neylesün gel ey Zâtî bir kişi

(G.260)²⁹³

Mef’ulü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün

1. Uḡurladı aḡzuñ dili göster baña anı
Anuñla dilün yoḡ ise ey gonca nihânı

2. İtsem nola Yaḡküb gibi ḥasret ile âh
Çâh-ı dile düşe gelür ol Yūsuf-ı şânî

3. Anı vara nola nola yoḡ ise ḥâlî vü zülfi
Ey dîde-i ḡam-dîde hele ḥoş gör olanı

4. Bu dehr-i dil-âzâr ile dilleşmek olurdu
Nâziklik ile aḡzuma dil koysa zebânı

G258/7: ‘İşk-ı dil-berden Necâtî dil nice bulsun hâlâş: Nice ayrılusun Necâtî ‘İşk-ı dil-berden kim ol D.; evc-i hevâ: ol hevâ D.

²⁹² Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoḡlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1987 yılında İstanbul’da yayımladıḡı “Zatî Divanı”nın III. cildinde 1663. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin ilk dört beyti [75b] (G.184)te yer almaktadır.

G259/5: ey: eyit D.; Mecmuaya göre ikinci dizede vezin hatalıdır. Divandaki okunuşta vezin doğrudur.

²⁹³ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoḡlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1987 yılında İstanbul’da yayımladıḡı “Zatî Divanı”nın III. cildinde 1670. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

5. Ol mest-i mey-i cām-ı gurūruñ deheninde
Bir sükkeri bādām imiş ey Zātī zebānı

(G.261)²⁹⁴

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Beñzümi zer eyleyen bir dil-ber-i zer-kūbdur
Ağır altun deger bir sīm-ten maḥbūbdur

[105b]

2. Ağır altun degerse nola ol Yūsuf-cemāl
Mısr-ı ḥüsn içre terāzūdan iner maḥbūbdur
3. Zaḥm-ı tıḡuñ sīneme şarmağa cān virsem nola
Bir leb-i gonca yüzi gül beñzi kanlu ḥūbdur
4. Nāme gibi ben şikeste-ḥātırūñ gönlin yazan
Ḥazret-i sulṭān-ı ʿālemden gelen mektūbdur
5. Cāmi-ı kudretde eflāk ol nigāruñ Zātiyā
Birbiri içre toḡuz raʿnā muşannaʿ tūbdur

(G.262)²⁹⁵

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Zaḥm-ı sīnem tırūñ ucından yine kan ağladı
Ey perī-peyker benümçün cümle insān ağladı
2. Dest-māl-i ebri tutup yüzine ey māh-rū
Fūrkatūñde ḥālūme ḥorşīd-i raḥşān ağladı
3. Germ olup bir sille urdı dest-i āḥum rāʿde kim
Od çıkup çeşminden idüp āḥ u efgān ağladı

[106a]

4. Fūrkatūñden dīde-i giryānuma raḥm eyleyüp
Acıyup yaşlar döker deryā-yı ʿummān ağladı
5. Ḥasret-i lāʿlūñle dil cān virdi ey Ḥızr-ı zamān
Karalar geydi anuñçün Āb-ı Ḥayvān ağladı

G260/5: zebānı: lisānı D.

²⁹⁴ Bu gazel Zātî divanında 1. cilttedir.

²⁹⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1987 yılında İstanbul'da yayımladığı "Zatî Divanı"nın III. cildinde 1520. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G262/3: dest-i āḥum: berḡ-ı āḥum D.

6. ‘İşk odından *Zâtî*’nüñ küynüklerinden dün gice
Şubha dek diñlenmedi şem‘i şebistân ağladı

(G.263)²⁹⁶

Mef‘ulü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1. Derdâ ki tîr-i ğamze ile bir güzel beni
Biñ pāre itdi görmege kōrkār eccl beni
2. Oldum ğubar-ı derd-i ğamuñ içre nā-bedīd
Bulursa nāleden bulur ey cān eccl beni
3. Sen geldüğüñ ziyāde kıyāmet gelür gibi
Billāhi hākden gōtür ey cān gel beni
4. Kendümi āhiretde dağı bulmayam gibi
Şol deñlu mest itdi kim Bezm-i Ezel beni

[106b]

5. İtdüm nigār yolına taşnīf bir tarīk
Zâtî cināna ilte gibi bu ‘amel beni

(G.264)²⁹⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. ‘Āşıka naqş ile taşnīf-i cefādur ‘ameli
Merhabā itmege el ucı ile degmez eli
2. Bî-ħaberdür güzelüm hōkka anuñ düzmesidür
Öykünür ağızuña hōkka didi ħarrāt velī
3. Ya‘nī ben ‘ışkuñ ile ceng ü cedel mi iderem
Cīm-i zūlfüñ ile ulaşa da görseñ cedeli
4. Mūr-ı ħaṭ beñlerüñüñ dānelerin dirdügi dem
‘Āşıkuñ dānesi dükendi vü geldi eccl

G262/6: küynüklerinden: küynüklerine D.; Mecmuada birinci dizedeki okunuş vezne göre doğrudur, divandaki okunuşta vezin hatalıdır.

²⁹⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1987 yılında İstanbul’da yayımladığı “Zatî Divanı”nın III. cildinde 1488. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G263/1: tîr-i ğamze: tîğ-ı ğamze D.

G263/3: gelür gibi: gelür baña D.; cān: dost D.

G263/5: yolına: kūyına D. Birinci dizede vezin hatalıdır.

²⁹⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1987 yılında İstanbul’da yayımladığı “Zatî Divanı”nın III. cildinde 1666. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G264/2: ħarrāt: ħarrād D.

5. Gün görinse nitekim cümle kevâkib güm olur
Şıarâ şîrini maḥv eyledi Zâtî gazeli

(G.265)²⁹⁸

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Ele cān kaşdına ey ḥançer-i bürrān alıcı
Görmedüm mülk-i dili sen kadar āsān alıcı

[107a]

2. Tūtiyā gibi ḳapar gözlerine sürme için
Gerd-i kūyuñ güzelüm kuḥl-i Şıfāḥān alıcı
3. Didüm ey cān seni kimdür ki raḳīb ala gide
Yüzüme ḥıṣmile baḳdı didi kim cān alıcı
4. Nār-ı fūrkatde ciger döne döne oldu kebāb
Çıkdı çağırdı fiḡānum didi biryān alıcı
5. Zâtî'yā ḳanıñı bir ḥūnî revān eyledi kim
Cān virür ḡamzeleri leşkerine ḳan alıcı

(Der.22)²⁹⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Güzelde saña ḥatm oldu bugün ey Yūsuf-ı şānî
Anuñcün görmeyelden ḥaylidür ol mülk-i Ken'ānı

(G.266)³⁰⁰

Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilün

1. Nice bir āhum görüp ra'ḍ ey ḳamer āh eylesün
Yā nice nālem o gence ṭaḡlar āh eylesün
2. Göñlümi bir seng-dil yaḳdı ḳatı ḥālüm ḥarāb
Ḳal'a ṭaşlarla dögünsün ṭoplar āh eylesün
3. Ḳubbe-i çarḥuñ söyündürsün ḳamer ḳandilini
Āh-ı şeb-girüm görüp bād-ı seḫer āh eylesün

²⁹⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1987 yılında İstanbul'da yayımladığı "Zatî Divanı"nın III. cildinde 1675. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G265/5: leşkerine: neşterine D.

²⁹⁹ Derkenarda yer alan bu müfred beyitte mahlas bulunmamaktadır. Beyit divanlarda bulunamadı.

³⁰⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1987 yılında İstanbul'da yayımladığı "Zatî Divanı"nın III. cildinde 1073. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G266/1: o gence: yanınca D.

G266/3: ḳamer: ḳamu D.; Mecmuadaki vezin doğrudur ancak divandaki vezin hatalıdır.

[107b]

4. Cānumı alursa cānān āh-ı ıuşğ ü eşk-i ter
Yaşlar döksün benümçün baır ü ber āh eylesün
5. Ben iderdüm ‹ālemüñ āhın ser-ā-ser **Zātî**’yā
Ben ölürsem cümle ‹ālem ser-be-ser āh eylesün

(G.267)³⁰¹

Mef’ulü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

1. Şemşîr-i fūrkatüñ dilim itdi dilim dilim
Nālem çııup çağırdı didi vā dilim dilüm
2. Nār-ı firāıdan nice yanam yanuñda ah
Yandukca şem’ves tutuşur ol dilüm dilüm
3. Öpüp dehānuñı kucabilsem miyānuñı
Āıır ‹adem vilāyetidür çünki menzilüm
4. Oldı yüzüm öninde yere sürmeden siyāh
Baımadı yār yüz kıarası oldı hāşılum
5. [Altunı nice ezildüğini bilmezidüm eşk
Ey Zātî ezdi rüyımı hall oldı müşkilüm]

[108a] Ez-an Ğazeliyyāt-ı Ğayretî

(G.268)³⁰²

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1. Göñlümüñ her dem Ğayāl-i yārdur eglencesi
Ehl-i ‹ışkıñ kıanda ise vardur eglencesi
2. Egleden göñlüm Ğayāl-i kūy-ı dil-berdür benüm
Bülbül-i şūrîdenüñ gülzār olur eglencesi
3. Zāhidüñ mescid bucağı ‹āşıkıñ künc-i belā
Rind olanuñ hāne-i Ğammārdur eglencesi

G266/4: cānān: cānā D.

³⁰¹ Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan’ın 1970 yılında İstanbul’da yayımladığı “Zatî Divanı”nın II. cildinde 956. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin son beyti [48a] (G.114)te yer almaktadır.

³⁰² Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1981 yılında İstanbul’da yayımladığı “Ğayretî Dîvan”ında 451. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G268/2: Egleden: Egleyen D.; gülzār olur: gülzārdur D.

G268/3: hāne-i Ğammārdur: gūşe-i Ğammārdur D.

4. Dem-be-dem dil-ber lebi yādına dil abdālınuñ
Hānķāh-ı ıřķda esrārdur eglencesi
5. Ğamdan āzād oldılar ėālemde şol dildādeler
Ėayretī gibi ğam-ı dil-dārdur eglencesi

[108b] (G.269)³⁰³

Fā'ılātūn Fā'ılātūn Fā'ılātūn Fā'ılūn

1. 'Aşık-ı dīdāruñam dīdār haķķıyçūn begūm
Nūr-ı pāk-i Aħmed-i Muħtār haķķıyçūn begūm
2. Başımı kesseñ baña senden kesilmek yok durur
Zū'l-fıķār-ı Ėaydar-ı Kerrār haķķıyçūn begūm
3. 'Işķuña çūn kim belī dedūñ belādan dönmezem
Şol ezelden itdügūm iķrār haķķıyçūn begūm
4. Yıkma göñlüm hānesin luţ eyle beytu'l-lāhdur
Bu eve bünyād uran mi-mār haķķıyçūn begūm
5. Ėayretī abdālı kılma ĥ^vān-ı vaşluñdan ırağ
Tekye-i Ėaķda olan esrār haķķıyçūn begūm

(G.270)³⁰⁴

Mefā'ılūn Mefā'ılūn Fe'ülūn

1. Yūri hey fitnesi çok şefķati az
Gözi gibi özi de şūĥ u řannāz

[109a]

2. Beni öldürmek içün hey vefāsuz
Nedür bu bunca şive bu ķadar nāz
3. 'Aceb şayd eyledūñ göñlüm hümāsın
Nażırūñ yaķdurur va'llāhi şebbāz

G268/4: Hānķāh: Hāneķāh D.

G268/5: oldılar ėālemde şol dildādeler: oldı şol dil-dādeler ėālemde kim D.

³⁰³ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Ėayretī Dīvan"ında 269. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G269/3: dedūñ: didüm D.; ezelden: ezelde D.

G269/5: ırağ: ıraķ D.

³⁰⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Ėayretī Dīvan"ında 146. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G270/3: yaķdurur: görmedüm D.

4. Cihāndur bu güzeller çokdur ammā
Ḥabībüm saña beñzer az olur az
5. Raķībūñ gibi urğan yaraşuğı
Hele ben görmedüm üstād cānbāz
6. Cihānda gerçi cāna cān-fedā çok
Begüm bu Ḥayretī de cāna kalmaz

(G.271)³⁰⁵

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

1. Ḥāk-i pāyuñ ey güzeller şāhı başlar tācıdur
Āsitānuñ ehl-i ıřkuñ ʿarşıdur miʿrācıdur

[109b]

2. İrmedi dil vaşluña yıllar durur kūyuñdadur
Nūr görmedi iñen çokdan mücāvir ḥācıdur
3. Şaķınuñ dil mülkini tārāc iderler şaķınuñ
Ġamze-i tātārı dil-berler katarı yağmacıdur
4. Ḥüsñ meydānında ey dil ġamze-i ġammāz-ı dost
Hey ne tır-endāz olur kim cān u dil umacıdur
5. Keşf-i esrār eyler ise Ḥayretī Manşūr-vār
Dār ile kōrķutma şūfī ol anuñ miʿrācıdur

(G.272)³⁰⁶

Mefʿūlū Mefāʿilū Mefāʿilū Feʿūlūn

1. Sen dil dileğin şanma ki yabanda bulursın
Cān ile dilerseñ anı sen sende bulursın
2. Göñlüm benüm ol yār iledür niteki her dem
Anuñda ḥayālin arasañ bende bulursın

G270/4: Cihāndur: Cihānda D.; Ḥabībüm saña beñzer az olur az: Saña beñzer ḥabībüm azdur az D.

G270/6: Cihānda gerçi cāna cān-fedā çok: Bu gün meydānda gerçi cān-fedā çok D.

³⁰⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretī Dīvan"ında 115. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G271/2: Nūr görmedi: Görmedi nūrı D.

G271/3: dil-berler: ḥübānuñ D.

³⁰⁶ Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı "Hayretī Dīvan"ında 337. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin son dört beyti [76a] (G.185)te yer almaktadır.

3. Bir ben degülem zülfi kemendinde giriftār
Bir bendini çözeñ niçe biñ bende bulursın
4. [‘Uşşāka cefā itme efendim bu cihāndur
İtdüklerüñi yetdisin sende bulursın
5. Görmezsem eger bir naẓar ol rūḥ-ı revānı
Her bir gözümün yaşını cū ḥūbunda bulursın
6. Ey ‘aql ile ‘ışkı arayan şehir-i bedende
Birini revende ve birin āyende bulursın
7. Ğarķ oldu yaşı baḥrine ey gevher-i nā-yāb
Şimden girü sen Ḥayretī kanda bulursın]

(G.273)³⁰⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. [Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
Biz vefā bûyını gülzār-ı fenāda sezdük
2. Zülfine degmeg içün virdi icāzet bize yār
‘Ömri çoğ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

3. La‘lüne ideliden kendülerini teşbih
Meyi emdük şekerün başını muḥkem ezdük]

[110a]

4. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
Biz kara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük
5. Ey Mesīḥī bizi öldürmege ‘ār ideli yār
Ḥaķ bilür dünyeden uşanduğ u cāndan bezdük

G272/4: yetdisin: bendelere D.

G272/5: rūḥ-ı revānı: serv-i revanı D.; Her bir gözümün yaşını cū ḥūbunda: Her sū gözümün yaşını cūyende bulursın D.

³⁰⁷ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi’nin 1995 yılında Ankara’da yayımladığı “Mesīḥī Dîvânı”nda 135. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin ilk üç beyti mecmuada [47b] (G.113)te yer almaktadır.

G273/3: emdük: içdük D.

(G.274)³⁰⁸

Mef'ûlû Fâ'ilâtû Mefâ'ilû Fâ'ilûn

1. Her kim ki silk-i ırşkuña olmadı münselik
‘Unşur degül mizâcı ye taşdur ye hod çelik
2. Bahre düşerse ‘aksi ger elmās-ı ğamzeñüñ
Ġavvāş dürr ü gevheri bula delik delik
3. Sīnemden eylegil hāzer ey kaşları kemān
Āh oğları ile töludur nitekim belik
4. Hindū-yı hāli nola Rūm’a beglik eylese
Zıll-ı hūmādan eyledi kendüye gölgelik

[110b]

5. Çünkim Mesîhî maḳdemüñe sürmedi yüzün
Böyle neden şarardı ayağıñdağı gelik

(G.275)³⁰⁹

Fecilātün Fecilātün Fecilātün Fecilün

1. Sözlerüñ işideli bağı delindi güherüñ
Gün yüzüñ ‘arz olalı yılduzı düşdi kamerüñ
2. Giceler māni‘ olur kūyuña varmağa raḳīb
Göreyin kim oğına uğraya āh-ı şehirüñ
3. Gündüzün bilüñi kuçar giceler mār-şifat
Genc-i hūsnüñ şaḳınur başuñ ucında kemerüñ
4. Beni öldürmeğe bir ğamze yeter pinhānī
İttifāḳ eylesüñ ğamzelerüñ ikide bir şivelerün
5. Nola yüzüñ göricek gitse ‘adem mülkine cān
Şubḥ-dem göçme dūrür ‘ādeti ehl-i seferüñ

³⁰⁸ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi’nin 1995 yılında Ankara’da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 133. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G274/3: Āh oğları ile töludur: Kim tır-i āh ile töludur D.

G274/4: Hindū-yı hāli nola Rūm’a beglik eylese: Hindū-yı hāli Rūma n’ola beglik itse çün D.

³⁰⁹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi’nin 1995 yılında Ankara’da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 127. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

G275/1: ‘arz olalı: görelî D.

G275/2: kūyuña varmağa: nāleme kūyuñda D.

G275/4: İttifāḳ eylesüñ ğamzelerüñ ikide bir şivelerün: İttifāḳ eylesüñ ikide bir şivelerün

D.

G275/5: ehl-i seferüñ: çün kim seferüñ D.

6. Görür āhuñ koyuban kuñle nazar eyler ise
Gözine dura Mesîhî kuluñuñ hâk-i deruñ

[111a] (G.276)³¹⁰

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
Ko beni ağlayayın sen gül şen ol
2. Tañ degül hâlün harâb olsa göñül
Saña kim dir genc-i hüsne mesken ol
3. Didüm arada ben ü sen olmasa
Didi ayruğ böyle dime sen sen ol
4. Vaşl olurken yâr ile gören bizi
Şöyle şanar kim o ben oldum ben ol
5. Ey Mesîhî gevhere yok müşteri
Sen gerek deryâ gerekse ma'den ol

(G.277)³¹¹

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Eger efsün-ı ecel bağlamaz ise dehenüm
Cân virürken lebünün zikri ola her suhanum

[111b]

2. Sen semen-çehre için ger beni devrân ide hâk
Yüzümün aklığına vire şehâdet kefenüm
3. Hâr-ı kuyuñ bulınursa ayağumda ölice
Süzen-i gamze ile çıkara hûra dikenüm
4. Hecr-i haddünle ne çekdüğümü şerh eylemege
Kabrüm üstinde benüm diller ola her çemenüm

G275/6: Görür āhuñ: Hâk-i pâyün D.

³¹⁰ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 151. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G276/4: Şöyle şanar kim o ben oldum ben ol: Şöyle zann eyler ki ol benven ben ol D.

³¹¹ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 153. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

G277/3: Süzen-i gamzeyle çıkara hûra: Hüriler süzen-i gamzeyle çıkara D.

G277/4: Hecr-i haddünle: Hecr-i hatıñla D.; diller: bir dil D.

5. Şol kadar dehr havâdis oğın urdı baña kim
Rañneden kal'aların burcına döndi bedenüm

6. Ey Mesîhî ben eger el yur isem âlemden
Âfitâbum ola hırşîd felek hem legenüm³¹²

(G.278)³¹³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Gerçi itün bilürüz bizden uludur dostum
Bilmezüz kapuñda anı kim uludur dostum

[112a]

2. K'anuma girdükçe ağıdur gözümün yaşını
K'anda ise kılıcuñ yüzi şuludur dostum

3. Būy-ı zülfünle şabā bir lahza ārām eylemez
Anı āvāre kılan var ise bū dur dostum

4. Ābdan şāfi kılıcuñı içerdün niceye
Bize dağı içürür ol şudan şurudur dostum

5. İşigünde secde eylerken Mesîhî çākerün
İtlere uy dedüğün hoşça kapudur dostum

(G.279)³¹⁴

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. Nigāruñ alnına kıblem dedüm dün
Didi yüzüme dersin ırte bir gün

2. Nice devletlü başdur çarlı yā Rab
Ki gün toğar anuñ başına her gün

3. Benüm nālem gelür halka temāşa
Bize mātemdür ayruqlara düğün

G277/5: Şol kadar dehr havâdis oğın urdı: Şol kadar top u tūfeng urdı havâdis D.

G277/6: hırşîd felek: hırşîd ü felek D.

³¹³ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 162. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G278/4: içürür: içür D.

³¹⁴ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı "Mesîhî Dîvânı"nda 173. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

[112b]

4. Yetiş ruhsârına irişmedin zülf
İgen eglenme kim gicelüdür gün
5. Didüm gün yüzüñi görsem nolaydı
Didi günüñ Mesîhî olur ol gün

(G.280)³¹⁵

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1. Ne gizlersin şaçuñ bûyını bizden
Şehâ umduğumuz bu mıydı sizden
2. Didüm bâda dehân-ı yârdan çok râz
Haber ışmarladum aña ağızdan
3. Peşimândur meger zühdine şûfî
Ki kaldurmaz başın bucağda dizden
4. Raķîbe bilmezüz n'itdük Mesîhî
Ki hiç ayrılmaz anuñ gözi bizden

³¹⁵ Bu gazel Prof. Dr. Mine Mengi'nin 1995 yılında Ankara'da yayımladığı “Mesîhî Dîvânı”nda 172. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

G280/2: dehân-ı yârdan çok râz: dehân-ı yâr içün râz D.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MESTAP TABLOSU

1. MESTAP TABLOSU

Tablo 2. MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
1b	Necâtî	Yâ Rab ol düşmen bakışlu yâra netdim neyleyin Sevdiğümden gayrı ol dil-dâra netdim neyleyin	Âdem olmaz âdeme yakışmaz âdemden kaçar Ben Necâtî ol perî-ruhsâra netdim neyleyin	Gazel / 6 Beyit	(G.1)	<i>Fâʿilâtün</i> <i>Fâʿilâtün</i> <i>Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 426. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
2a	Necâtî	Getürmüş hâl-i müşğînin hümâyûn zülfi yanına Ne şehbâz olur gör kim beg ilter âşiyânına	Yüzüne gülse bir kaç gün Necâtî şakın aldanma Ki gerçekler inanmadı bu dünyânın yalanına	Gazel / 7 Beyit	(G.2)	<i>Mefâʿilün</i> <i>Mefâʿilün</i> <i>Mefâʿilün</i> <i>Mefâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 522. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
2b	Necâtî	‘Âşık kaçan ki nâvek âh-ı şehir çeker Göklerde mihr ü mâh yüzine siper çeker	Râgıb görür kaşuñ ile zülfün kemendini Anuñçün Necâtî bu deñlu gerer çeker	Gazel / 7 Beyit	(G.3)	<i>Mefʿülü Fâʿilâtü</i> <i>Mefâʿilü Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 145. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
3a	Necâtî	Mest-i leyl yine gül yağanı çâk eyler ‘Ârif-i vahdet olan bunları idrâk eyler	Yâ Rab ol hoşka-i laşin ne müferrihdür kim Her nefes nice Necâtî ’yi ferahnâk eyler	Gazel / 7 Beyit	(G.4)	<i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün Fecilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 180. gazel olarak yer almaktadır. Gazelin mahlas beytinden sonra bir beyit zeyl vardır.
3b	Necâtî	Yine cānumı nişâr eyleyeyin bir meleke Ki diye hâl-i ruhı mâh-ı şeb-efrûza leke	Gün gibi sâkî hilâl-i kadehi bedr ide gör Yüri mey şöhetini virme Necâtî felege	Gazel / 5 Beyit	(G.5)	<i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün Fecilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 551. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
3b-4a	Necâtî	Dil kesilmez ırışk-ı dil-berden ço nâşih sözi kes Veh ki bu h’âb-ı eceldür mâniʿ olamaz mekes	Ey Necâtî âşık olanlarda neyler ârzü Kendüñi tağıtma cemʿ olmaz hevâyile heves	Gazel / 5 Beyit	(G.6)	<i>Fâʿilâtün</i> <i>Fâʿilâtün</i> <i>Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 246. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
4a-4b	Necâtî	Benüm serv-i hırāmānum cemālün tâze bāğ olmuş Ruhuñ güllerinün kızılı kızıl ağı ağ olmuş	Necâtî derdmend iken kapuñ dârü’ş-şifāsından ‘İnāyet şerbetin nüş eylemiş fi’l-hâl şağ olmuş	Gazel / 5 Beyit	(G.7)	<i>Mefâʿilün</i> <i>Mefâʿilün</i> <i>Mefâʿilün</i> <i>Mefâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 247. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
4b-5a	Necâtî	Çeşm-i mestüne düşer mi dem-be-dem kân eylemek Zülfün mi kaldı her dem dil perîşân eylemek	Cân dirîğ eyler Necâtî dir imiş ol bî-vefâ Borcum olsun ölmez isem anı yalan eylemek	Gazel / 7 Beyit	(G.8)	<i>Fâʿilâtün</i> <i>Fâʿilâtün</i> <i>Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 296. gazelde 10 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaḥ beyti / bendi	Makṭaḥ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
5a	Necâtî	Şol siyeh ḥâlûñ zenaḥdânuñda ey ḥorşîd-ḥad Bir ḥabeşdür Mışr zindânında maḥbûs-ı ebed	Her kişi bir mesned ile irişür bir devlete Pâdişâhum işigüñ oldı Necâtî 'ye sened	Gazel / 5 Beyit	(G.9)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 49. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
5a-5b	Necâtî	Çarḥun güneş egerçi ki görki güvencidür Küyuñda kapu kapu gezer bir dilencidür	Servi Necâtî boyuña beñzer didi ise Sen aña ḫalma ki şâ'ir yalancidur	Gazel / 5 Beyit	(G.10)	<i>Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 89. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
5b-6a	Necâtî	Bezm-i ḡamda aḡl ü cām itdi la'l-i yâr mest Cām iki oldı ne var olsa ḡamu ḥüşyâr mest	Nola ḥüsnünden Necâtî olsa bî-hüş ey şanem Cām-ı güldendür demâdem bülbül-i gülzâr mest	Gazel / 9 Beyit	(G.11)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 29. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
6a-6b	Necâtî	Dil-berâ küyuñ senüñ güyâ ki cennet bâḡıdur Cılve ḡıl fâvüsveş şalın ki ḥüsnüñ çağıdur	Ġamzesi öldürdüğine ey Necâtî ḡam yime Ḳatlüne ḥuccet yazan sîmın eli barmaḡıdur	Gazel / 7 Beyit	(G.12)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 103. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
6b-7a	Necâtî	Âhum felege irdi yaşum taḡt-ı şerâya Yirden göge dek ḡayf olupdur bu gedâya	Yıllarla Necâtî idemez ḥüsnüñi nefersiz Âsândur egerçi güzel öḡmek şu'arâya	Gazel / 5 Beyit	(G.13)	<i>Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fef'ülün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 444. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
7a-7b	Necâtî	Dil-ber demiş ki mâ'il olanlar vefâmuza Lâyıḡ budur ki ḡâ'il olalar cefâmuza	Görse Necâtî sendeki derd ü belâ odın Derdi cehennem ehli işındıḡ belâmuza	Gazel / 7 Beyit	(G.14)	<i>Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 489. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır.
7a	Bâḡî	Tıfl iken dâyesi ḡucaḡında Gül idi ḡopmadıḡ budaḡında	İki ḡançer ḡaḡınmış ey Bâḡî Ḥasta çesmi şolında şaḡında	Gazel / 7 Beyit	(Der.1)	<i>Fef'ilâtün Mefâ'ilün Fef'ilün</i>	“Bâḡî Dîvânı”nda 424. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
7b -8a	Necâtî	Ben ḡaste için la'l-i leb-i gül-şekerüñ var Ben müflis için zer kemer ü sîm berüñ var	Didüm ki müjeñ tîrine sînem siper olsun Taḡsînler idüp didi Necâtî cigerüñ var	Gazel / 5 Beyit	(G.15)	<i>Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fef'ülün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 75. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
8a-8b	Necâtî	Dili bir dil-rübâya yandurıḡör Muḡabbet şemâni uyandurıḡör	İnanmaz kimse meyden geçdüḡüne Necâtî and içüp inandurıḡör	Gazel / 7 Beyit	(G.16)	<i>Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fef'ülün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 106. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
8b-9a	Necâtî	Gözüm ağlar o sîm-endâma karşı Yetim oğlân gibi bayrâma karşı	Raķib ile idersin şöhet-i hâş Necâtî'yi sürersin ʿâma karşı	Gazel / 5 Beyit	(G.17)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 438. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
9a	Necâtî	Yâ Rab ol düşmen bakışlu yâra netdim neyleyin Sevdiğümden gayrı ol dil-dâra netdim neyleyin	Âdem olmaz âdeme yakışmaz âdemden kaçır Ben Necâtî ol perî-ruhsâra netdim neyleyin	Gazel / 5 Beyit	(G.18)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 426. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Ayrıca çalışmamızda 1 numaralı gazelin tekrarıdır
9a-9b	Necâtî	ʿÂdetidür zülfüñüñ diller perîşân eylemek Şanʿatidür çeşmüñüñ ser-mest olup kan eylemek	Ey Necâtî çünkü ser-sebz olmaz imiş bâğ-ı vaşl Nice bir tölâbveş girye ile efğân eylemek	Gazel / 5 Beyit	(G.19)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 315. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
9b-10a	Necâtî	Çemende bağladuğınca çiçekler karşıña saflar Gülüm nergis senüñ şol şâd gibi ʿaynuña kefler	Necâtî âhına âheng ider Zühre dedügiyçün Kulağı çıñladı şöyle tabanca yidiler defler	Gazel / 6 Beyit	(G.20)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 91. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
10a-10b	Necâtî	Zülfüñ altında siñüp haţt-ı muʿanber gizlenür Şan ki dil almağ için puşuda leşker gizlenür	Katı yanmışdur Necâtî eyle âhından hâzer Gâh olur hâkister arasında aḥker gizlenür	Gazel / 7 Beyit	(G.21)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 124. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
10b-11a	Necâtî	Sihr ider reftârda serv-i hîrâmânun senüñ Kıl yarar güftârda laʿl-i dür-efşânun senüñ	Diş bilermişsin leb-i şîrîn-i yâra vâz gel Ey Necâtî döymez ol tatluya dendânun senüñ	Gazel / 7 Beyit	(G.22)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 311. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
11a-11b	Necâtî	Dedüm hüsñün berâtında nedür zülf-i siyâh egri Didi bu Rûmdur dervîş olur tevķîʿ-i şâh egri	[Necâtî'ye ölüm yeğdir bu dirlikten maʿâzallâh Raķib-i rû-siyeh togru ola ben bî-günâh egri]	Gazel / 8 Beyit	(G.23)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 597. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
11b-12a	Necâtî	Müntehâ kıddine çün ʿâlî-naazarlar baqdılar Şubha dek ol serv-i nâzuñ ayağına aqdılar	Ey Necâtî çün ezeldendür muhabbet yâr ile Pes ne maʿniden seni ol dil-rübâya çaqdılar	Gazel / 5 Beyit	(G.24)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 183. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
12a-12b	Necâtî	Nola bî-mihr ise dil-ber bi-ḥamdillâh ki meh-rûdur Şu deñlü şöreti var kim hemân bir şehîr bir odur	Necâtî baḥr-i eşʿarun nedendür pür-güher bu ḥod Leṭâfetde selâsetde hemânâ bir içim şudur	Gazel / 6 Beyit	(G.25)	<i>Meḥʿilün Meḥʿilün Meḥʿilün Meḥʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 191. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
12b-13a	Necâtî	Gülleri bâd-ı şabâ kınde bulursa yaqalar Çaḳ olupdur şanemâ ıışkıñ elinden yaqalar	Hele ben bildüğümü yâre Necâtî diyeyin Neler neyleyeler gâyeti bu kim yaqalar	Gazel / 5 Beyit	(G.26)	<i>Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 168. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
12b	Bâkî	Ḥoş geldi baña meykedenün âb u hevâsı Vallâhi güzel yerde yapılmış yıkılası	Meddâḥ olalı çeşm-i gazâlânîña Bâkî Öğrendi gazel tarzını Rûm ’uñ şuarası	Gazel / 7 Beyit	(Der.2)	<i>Meḥʿülü Meḥʿilü Meḥʿilü Feʿülün</i>	“Bâkî Divanı”nda 508. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
13a	Necâtî	ʿÂşık olduğum tıyaldan yüzüme bakmaz ḥabîb Yöresine uğramaz ölümlünün elbet ṭabîb	Acır iseñ gel Necâtî derdmende acı kim Ne leb-i dil-ber naşib olur ne ḥalvâ-yı raḳîb	Gazel / 5 Beyit	(G.27)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 25. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
13a-13b	Necâtî	Ṭutupdur zülfüñ ucından cemâlünle cihân âteş Geceyle olmağın ḥalka kıti eyler ziyân âteş	Necâtî gönlini her dem ider bir lâle-ruḥ yağma Şanasın Bursa şehridür ider her dem zamân âteş	Gazel / 5 Beyit	(G.28)	<i>Meḥʿilün Meḥʿilün Meḥʿilün Meḥʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 250. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
13a	Bâkî	Ser-i küyuñ şanemâ cennet-i aʿlâ bilürin Müntehâ kâmetüñi Sidre vü Tübâ bilürin	Bâkıyâ gülşen-i firdevsi baña ʿarz itme Âsitânın ben anuñ menzil ü meʿvâ bilürin	Gazel / 5 Beyit	(Der.3)	<i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün Fecilün</i>	“Bâkî Dîvânı”nda 363. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
13a	Bâkî	Yitişinceydi hemân derdine ben bîmâruñ Mîve-i vaşlına yâruñ n'ideyin irmez elüm	[Bâde-i mihr ü vefâ sāgarıdır ey Bâkî N'ola devr eyler ise bezm-i cihânı gazelüm]	Müfred / 1 Beyit	(Der.4)	<i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün Fecilün</i>	“Bâkî Dîvânı”nda 332. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada derkenarda müfred olarak verilmiştir. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
13a	Bâkî	Eṭrâf-ı çemenzârı yine âb dolandı Gülzâra girüp her yaña şalındı bulandı	Bâkî'yi mey-i nâba yemîn itdi demişler Gül gibi ele şāgar alup içmez ol andı	Gazel / 5 Beyit	(Der.5)	<i>Mefʿûlû</i> <i>Mefʿâʾilû</i> <i>Mefʿâʾilû</i> <i>Fecilün</i>	“Bâkî Dîvânı”nda 524. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
13b- 14a	Necâtî	Gel ey ğamze kerem eyle raķib-i pür-fitenden geç Beni anuñla bir itme ya andan geç ya benden geç	Dedüm rûz-i ezel oldum bu bezm-i hûsne pervâne Gülüp didi Necâtî kimesne gelmedi senden geç	Gazel / 5 Beyit	(G.29)	<i>Mefʿâʾilün</i> <i>Mefʿâʾilün</i> <i>Mefʿâʾilün</i> <i>Mefʿâʾilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 42. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
13b	Bâkî	Cânân odur ki meyl ide anı görince cân Esbâb-ı hûsni hûb ola ammâ be-şarṭ-ı ân	Aḥdâya baş egdüremez kimse Bâkıyâ Şemşîr gibi olmayıcaķ ser-be-ser zebân	Gazel / 5 Beyit	(Der.6)	<i>Mefʿûlû Fâcîlâtü</i> <i>Mefʿâʾilû Fâcîlün</i>	“Bâkî Dîvânı”nda 362. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
13b	Bâkî	Derd ü ğam bezmine kaddüm gibi bir çeng olmaz Nâylar nâlelerüm sâzına âheng olmaz	Âl ile ruḥlaruñ alsun dil-i Bâkî'yi hemân Âña ey şüḥ-ı cihân böyle güzel reng olmaz	Gazel / 5 Beyit	(Der.7)	<i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün Fecilün</i>	“Bâkî Dîvânı”nda 204. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
13b	Bâkî	Kâmeti vaşfını ʿarz eylediler Tübâ'ya Ser-fürü eyledi ol serv-i sehî bâlâya	Kemer eylerdi ḳolın ince bilüñe Bâkî Girmese ḥançer-i ḥün-rîzûñ eger araya	Gazel / 5 Beyit	(Der.8)	<i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün</i> <i>Fecilâtün Fecilün</i>	“Bâkî Dîvânı”nda 467. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaḥ beyti / bendi	Makṭaḥ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
14a-14b	Necâtî	Aldum ağzuñ ölçüsini zerre deñlü yok vefâ Bî-vefâsın hey güneş yüzlü ḥabîbüm Muştafâ	Nâmeye şıgımaz Necâtî'nüñ muṭavvel kışşası Göz yaşı ile kapuñı ʿarz ola bâkî mâcerâ	Gazel / 5 Beyit	(G.30)	<i>Fâṣilâtün</i> <i>Fâṣilâtün</i> <i>Fâṣilâtün Fâṣilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 1. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
14a	Bâkî	Nâle-i dil ol ḥam-ı zülf-i ḥümâ-pervâzdan Şan fiğân-ı murgdür ser-pençe-i şehbâzdan	Vaşf-ı nâz-ı nâzeninümdür bu şiʿrüm Bâkıyâ Muṭrib-ı meclis ser-âgâz eylesün şehnâzdan	Gazel / 5 Beyit	(Der.9)	<i>Fâṣilâtün</i> <i>Fâṣilâtün</i> <i>Fâṣilâtün Fâṣilün</i>	“Bâkî Divanı”nda 364. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
14b	Necâtî	Câm-ı şarâb-ı ışkūñ ile Cem degül miyüz Bezm-i gamuñ şafâsına ḥurrem degül miyüz	Dil-ber cemâli vaşfın idelden Necâtî'yâ Añılup nazm içinde müselleme degül miyüz	Gazel / 5 Beyit	(G.31)	<i>Mefʿûlû Fâṣilâtü</i> <i>Mefʿâʾilü Fâṣilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 220. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
14b-15a	Necâtî	Yaraşur kim seni ser-defter-i ḥübân yazalar Nâme-i ḥüsnüñ için bir yeñi ʿunvân yazalar	Şiʿr-i dil-süz-i Necâtî var iken ḥayf ola kim Ḥalk yazup yañılup defter ü dîvân yazalar	Gazel / 7 Beyit	(G.32)	<i>Fesilâtün</i> <i>Fesilâtün</i> <i>Fesilâtün Fesilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 206. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
15a-15b	Necâtî	Bildüñ ki ben ölince dil ü cân saña çıkar Anuñiçün dedüñ ki ölürseñ baña çıkar	Bu ḥalk ile Necâtî nice itsün iḥtilâṭ Her kimi söyledürse saña mübtelâ çıkar	Gazel / 5 Beyit	(G.33)	<i>Mefʿûlû Fâṣilâtü</i> <i>Mefʿâʾilü Fâṣilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 78. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
15b-16a	Necâtî	Dil-berâ sevmek seni niçün ola ʿuşşâka şuç Ben bu şuç ile cemâlününden ırağ olmak ne güç	[Ağzı gönca belı ince dil-rübâlar yok demez Ey Necâtî işte bak gerekse öp gerekse koc]	Gazel / 4 Beyit	(G.34)	<i>Fâṣilâtün</i> <i>Fâṣilâtün</i> <i>Fâṣilâtün Fâṣilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 40. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
16a	Necâtî	Bu şafâdan ki kadeḥ ağzuñ öper döne döne Nâr-ı gayretde kebâb oldu ciger döne döne	Girye vü zârî ile oldu Necâtî ṭolâb Gülsitân-ı ser-i küyuñı şular döne döne	Gazel / 5 Beyit	(G.35)	<i>Fesilâtün</i> <i>Fesilâtün</i> <i>Fesilâtün Fesilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 467. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
16a-16b	Necâtî	Ey gönül genc-i gama vîrân olayduñ ola mı Bir gözi ḥün-ḥʾâr elinden kan olayduñ ola mı	ʿÖmr-i sermed isteriseñ ey Necâtî ölmedin İşiginde bir gice miḥmân olayduñ ola mı	Gazel / 5 Beyit	(G.36)	<i>Fâṣilâtün</i> <i>Fâṣilâtün</i> <i>Fâṣilâtün Fâṣilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 567. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaḥ beyti / bendi	Maktaḥ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
16b	Necâtî	İtdi gözümüñ yaşını ʿummāna berāber Ol lâle-ruḥuñ işleri var ḳana berāber	[Bu kuş dilinüñ oldı Süleymān'ı Necâtî İletdi sözi şîve-i Selmān'a berāber]	Gazel / 5 Beyit	(G.37)	<i>Mefʿûlû Mefāʿilû Mefāʿilû Feʿûlûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 62. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin son iki beyti mecmuada [85a]da (G.211)de yer almaktadır. (Sayfa kopması)
17a	Necâtî	Gerçi güzeller ipini zülfüñ uzatdılar Ḥaḳḳā ki boylarınca yazuḳlara batdılar	ʿİd-i vişālin istediğiçün Necâtî 'yi Güzeller uşa geldiler öget ʿonatdılar	Gazel / 7 Beyit	(G.38)	<i>Mefʿûlû Fāʿilātû Mefāʿilû Fāʿilûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 90. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
17b- 18a	Necâtî	Beñzedülden yār işigin ehl-i diller Kaʿbe'ye Başlamamışidi İbrāhîm bin Āzer Kaʿbe'ye	Yıkmaḳ ister dostum düşman Necâtî gönlini Ḳoma kim ḳaşd itmesün göz göre kāfir Kaʿbeye	Gazel / 8 Beyit	(G.39)	<i>Fāʿilātûn Fāʿilātûn Fāʿilātûn Fāʿilûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 456. gazelde 11 beyit olarak yer almaktadır.
18a	Necâtî	Lāle yakdı cigerini gül-i ḥandānuñ içün Kesdi ʿarar ḳolını serv-i ḥırāmānuñ içün	Ey Necâtî gözün aç al ayağı ʿtopraḡını Tütiyā isteriseñ çeşm-i dūr-efşānuñ içün	Gazel / 5 Beyit	(G.40)	<i>Feʿilātûn Feʿilātûn Feʿilātûn Feʿilûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 421. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
18a- 18b	Necâtî	Çün ḳara gözini gözüm şaldı Ḥüsn şebḳāzınuñ begin aldı	Şöyle depren ki oḡlancuḳlar Dimesünler Necâtî ḳocaldı	Gazel / 6 Beyit	(G.41)	<i>Feʿilātûn Mefāʿilûn Feʿilûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 580. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
18a	Bāḳî	Ḳarşu ʿtutdum sîne-i şad-çāki senden cānibe Gönder ey ḳaşı kemānum tîri benden cānibe	[Ḥusrevā yıllar durur yoluñda Ferḥāduñ geçer Māʿil ol gel Bāḳî -i şîrîn-suḥānden cānibe]	Müfred / 1 Beyit	(Der.10)	<i>Fāʿilātûn Fāʿilātûn Fāʿilātûn Fāʿilûn</i>	“Bâkî Divânı”nda 440. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada derkenarda müfred olarak verilmiştir. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
18b-19a	Necâtî	Tâ kim lebûn ağyârı şerbetlere kıandurdı Ol acı beni tatlu cânımdan uşandurdı	-	Gazel / 7 Beyit	(G.42)	<i>Mef'ûlû Mef'â'ilün Mef'ûlû Mef'â'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 576. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin mahlas beyti divanda da bulunmamaktadır.
19a-19b	Necâtî	Nigârâ tütüyâ-yı hâk-i pâyuñ özge dârûdur Çekilse sürmeden eksük degüldür göz terâzûdur	Hayâl-i çeşm-i fettânı uyandı gözüñ aç miskîn Necâtî aşîka bu yolda büyük düşman uyğudur	Gazel / 6 Beyit	(G.43)	<i>Mef'â'ilün Mef'â'ilün Mef'â'ilün Mef'â'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 189. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
19b-20a	Necâtî	Dil ü cân ol semen-bere çekilür Pîş-keşdür ki beglere çekilür	Haţt-ı vaşfın Necâtî yazmaz iseñ Haţt-ı nisyân o deftere çekilür	Gazel / 5 Beyit	(G.44)	<i>Fesilâtün Mef'â'ilün Fesilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 114. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
20a-20b	Necâtî	Baňa yâruñ yañağı vü lebi vü kıaddi yeter Üzül ey gül açıl ey gönca yıkıl ey ʻarar	İşidürsin dün ü gün âh ü figân eyledüğüm Hiç bir kerre dimezsın ki Necâtî neyler	Gazel / 5 Beyit	(G.45)	<i>Fesilâtün Fesilâtün Fesilâtün Fesilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 72. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
20b-21a	Necâtî	Ġamzeñ ki bir kirişme ile cânâ kıaşd ider Maķşûdı cân degülse ʻaceb ya ne kıaşd ider	Kıuluñ Necâtî ger bulasın şehden iltifât Şeyhî nolur ki şîve-i Selmâna kıaşd ider	Gazel / 6 Beyit	(G.46)	<i>Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 151. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
20b	Emrî	Kimüñ geçseñ öñinden şanma arduñca baķa kıalmaz Baķa kıalur gözi ammâ vücûdından beķa kıalmaz	Oķına Emrî gögsin gerdüğinden ol kıaşı yânuñ Eger tîrin kıalur dirse geçer andan aña kıalmaz	Gazel / 5 Beyit	(Der.11)	<i>Mef'â'ilün Mef'â'ilün Mef'â'ilün Mef'â'ilün</i>	“Emrî Dîvânı”nda 217. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
21a	(?)	Diñle ey teşne-i zülâl-i vişâl Cümle ʻâlem bu söze kâ'ildür	-	Şiir Parçaları / 3 Beyit	(Der.12)	<i>Fâ'ilâtün Mef'â'ilün Fesilün</i>	Derkenarda yer alan bu şiir parçaları divanlarda bulunamadı.
21a-21b	Necâtî	Göñlüme zülfüñ dürür dâm-ı belâ Cânuma çeşmüñ dürür ʻayn-ı ʻanâ	Derdmend ol ey Necâtî derdmend Derdlü olmayınca bulunmaz devâ	Gazel / 8 Beyit	(G.47)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 13. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
21b-22a	Necâtî	İdersin şüfî bize çehreñi zerd Kim olur senden andan derdüñe derd	Yüzini görmege cân vir Necâtî Açar cennet kapusın çünki cömerd	Gazel / 7 Beyit	(G.48)	<i>Mefʿûlün Mefʿûlün Feʿûlün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 46. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
22a-22b	Necâtî	Çekdükce kara saçlar kılac kılac sünerler Ol iki ejderhâlar bir gün baña şunarlar	Añmıışsın eski pîşeñ olmışsın ile rüsvâ Neyki yine Necâtî yeñi yeñi hüneler	Gazel / 7 Beyit	(G.49)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtûn Mefʿûlû Fâʿilâtûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 92. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
22b-23a	Necâtî	‘Âşıklarun öldürmekise sende mürüvvet Taḥsîn senün bâzûña kollaruña kuvvet	Ger ḥor ü ḥaķîr itse Necâtî seni yârun İncinme kim ʿuşşâķa budur sızzet ü ḥürmet	Gazel / 7 Beyit	(G.50)	<i>Mefʿûlû Mefʿûlû Mefʿûlû Feʿûlün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 35. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
23a-23b	Necâtî	Gülmek saña yaraşur eyâ şâh-ı meh-nijâd Kim güldüğüñce gün gibi ḥüsnün olur ziyâd	Bir vechle unuduldu Necâtî ki kimsene Miḥnet-serâsı kapusın açmaz meger ki bād	Gazel / 6 Beyit	(G.51)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtû Mefʿûlû Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 50. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
23b-24a	İshâķ	Görüp yüzinde pertev-i nûr-ı Muḥammedî Kâfirdür ol ki sevmeye gün yüzlü Aḥmedi	Düşdi ʿaşâya zaʿf ile İshâķ-ı derdmend Raḥm eyle ol faķîre ki yok gayri mesnedi	Gazel / 5 Beyit	(G.52)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtû Mefʿûlû Fâʿilün</i>	“Üsküblü İshâķ Çelebi Divanı”nda 298. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
24a-24b	İshâķ	Bilsem nedür günâhum baķmaz yüzüme Aḥmed Baña yazuķ degül mi hey ümmet-i Muḥammed	Ķapuñda öldi gitdi ol devlet işiginde İshâķ-ı derdmende olmadı kimse mesned	Gazel / 5 Beyit	(G.53)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtûn Mefʿûlû Fâʿilâtûn</i>	“Üsküblü İshâķ Çelebi Divanı”nda 24. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
24b	İshâķ	Zâdemüz derd ü belâ miḥnet-i ḡam râḥilemüz Çekilüp Kaʿbe-i kūyuña gider kâfilemüz	Yerde gökde çevirük kalmadı öldük İshâķ Ol cefâ-pîşeye yerden göge dekdür gilemüz	Gazel / 5 Beyit	(G.54)	<i>Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilün</i>	“Üsküblü İshâķ Çelebi Divanı”nda 93. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
24b-25a	İshâķ	Bu çeşmüm çeşmesârınun ʿaceb ḥünîn aķar yaşı Meger var ise ol ʿaynuñ ciger taḡındadur başı	Kemâl-i luṭf u ṭabıyla senün nazmuñ gören İshâķ Hemân bî-iḥtiyâr eyler saña taḥsîn ü sâbâşı	Gazel / 6 Beyit	(G.55)	<i>Mefʿûlün Mefʿûlün Mefʿûlün Mefʿûlün</i>	“Üsküblü İshâķ Çelebi Divanı”nda 299. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaḥ beyti / bendi	Maktaḥ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
25a-25b	İshāk	Ḥammāma girdi nāz ile bir sīm-ten güzel Leb ābdār zūlf muṭarrā beden güzel	[Bağma bahār-ı dehre gel İshāk merd iseñ Zînetle hergiz olmaya bir pîre-zen güzel]	Gazel / 4 Beyit	(G.56)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Mefʿâʿilü Fâʿilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 160. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
25b-26a	İshāk	Sākî bahârı gördi tağıtdı ayağını İşitmez oldı kimse şarābuñ yaşağını	İshāk neyile gönüm açılson bahārda Bir gül ruḥuñ ki oḥşamayam ben yañağını	Gazel / 5 Beyit	(G.57)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Mefʿâʿilü Fâʿilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 318. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
26a-26b	İshāk	Cefâ vü cevri arturdı bize ol bî-vefâ gelmez Güzellerden ne dirsek hep gelür ammâ vefâ [gelmez]	Nigāruñ dūnki sözinden gele gibiydi İshāk ’a Şımazdı ʿahd u peymānın unutmışdur aña gelmez	Gazel / 7 Beyit	(G.58)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 107. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
26b	İshāk	Şofî kıanzil muḥtesib serḥoş vāʿiz mey-perest ʿĀşık-ı şūrîdenün yazuk degül mi adı mest	ʿĀşıkā müşkil belâ ol vakt olur İshāk kim Olmaya nağd-i dili sermāye-i rüz-ı Elest	Gazel / 5 Beyit	(G.59)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 13. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
26b-27a	İshāk	Vāz gelsem baña ʿayb eyleme cānānumdan Geh olur şöyle ki bîzār olurum cānumdan	[Ağlayup şemʿ gibi hālūme yanar yaqılır Her ki İshāk okıya defter ü dîvānumdan]	Gazel / 4 Beyit	(G.60)	<i>Fecilātūn Fecilātūn Fecilātūn Fecilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 196. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
27a-27b	İshāk	Enîs yok oda yansun kebâbı neyleyeyin Celîsi yok şuya varsun şarâbı neyleyeyin	Vişâli gencine yârūñ cevâb virmedüm İshāk Cihân dedükleri künc-i ẖarâbı neyleyeyin	Gazel / 5 Beyit	(G.61)	<i>Mefʿilūn Fecilātūn Mefʿilūn Fecilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 223. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
27b	İshāk	Her ki nazmum görse ol laʿl-i şeker-pâş üstine Cân nişâr etmek gerek taḥsîn ü sâbâş üstine	Dermend İshāk ’a ağlañ kim ġarîb üftâdedür Kimsesi yokdur dike öldükde bir taş üstine	Gazel / 5 Beyit	(G.62)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 240. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
27b-28a	İshāk	Âh kim bir ʿâşık-ı şūrîde-hâl oldum yine Göñlümi elden yitürdüm pây-mâl oldum yine	Bî-vefâlar şüretin İshāk dilde nakş idüp Yanaram bir şemʿ-i fânūs-ı ḥayâl oldum yine	Gazel / 5 Beyit	(G.63)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 252. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
28a-28b	İshāk	Bildüm seni şol âfet-i devrân degül misin Şol bir dedükleri gözi fettân degül misin	Niçün kenâra çekmedüñ ol serv-kâmeti İshāk toğrı söyle peşimân degül misin	Gazel / 5 Beyit	(G.64)	<i>Mefʿulü Fāʿilātü Mefʿilü Fāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 212. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
28b-29a	İshāk	Vaʿde-i vaşla dilinden dil-berüñ lâ gelmedi Çok vefâ şüretlerin gösterdi illâ gelmedi	Devr-i Âdem’den berü İshāk ’a beñzer ʿâleme Bir cefâ-keş ʿâşık u rüsvâ vü şeydâ gelmedi	Gazel / 5 Beyit	(G.65)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 286. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaḥ beyti / bendi	Maktaḥ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
29a	İshāk	Mihnet-i hecr ile günden güne bîmâr oldum Yâ İlâhî ne ʿaceb derde giriftâr oldum	Ḳafes-i hecre giriftâr olıcaḡ fâʿide ne Tut ki İshāk bugün bülbül-i gülzâr oldum	Gazel / 6 Beyit	(G.66)	<i>Fecilâtün Fecilâtün Fecilâtün Fecilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 183. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
29b	İshāk	Her zamân ol nergis-i fettân mest Ḥançer-i bürrân elinde ḡan mest	[Gülmeñ İshāk ’a ḡo derdin ağlasun Mestdür maʿzûr olur yârân mest]	Gazel / 3 Beyit	(G.67)	<i>Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 17. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
29b-30a	İshāk	Fülân ibn-i fülâna ḡâdir olsam Aradan ikilik gitse bir olsam	Leb-i cân-bâḡşını öpmege İshāk Virirdüm tatlu cânım ḡâdir olsam	Gazel / 4 Beyit	(G.68)	<i>Mefâʿîlün Mefâʿîlün Fecülün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 170. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
30a-30b	İshāk	Bize her dem söger yâruñ leb-i laʿl-i şeker-bârı Kim acırdı anı emsek ya öpmiş olsavuz bârî	Güzellerden bir bir bûse alur her şîrine İshāk Anuñçün böyle tatlıdur ḡamu ebyât-ı eşʿârı	Gazel / 7 Beyit	(G.69)	<i>Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 310. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
30b	İshāk	Niçe bir cevır ü cefâ vü niçe bir şîve vü nâz Seni çok çok sevene bunda ne var bu daḡı az	Yâr ile ʿayş ideḡor mevsim-i güldür İshāk İtmedin bülbül-i cân ten ḡafesinden pervâz	Gazel / 5 Beyit	(G.70)	<i>Fecilâtün Fecilâtün Fecilâtün Fecilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 95. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
30b-31a	İshāk	Cân virmeden özge yoluña cümle ḡalâyıḡ Bir tuḡfe arayup bulımaḡlar saña lâyıḡ	Tenhâ elüme girdi o şîrîn-dehen İshāk Bir bûsesin aldım güc ile cânuña lâyıḡ	Gazel / 5 Beyit	(G.71)	<i>Mefʿûlû Mefâʿîlû Mefâʿîlû Fecülün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 134. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaḥ beyti / bendi	Maktaḥ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
31a-31b	İshāk	Biñ yerde cānımızda müjeñ zaḥmı var ola Bir kez lebūñ ışırmada bilsek ne var ola	İshāk nāzik oldı her gazel güzellere Bir buseye virür ki tamām ābdār ola	Gazel / 5 Beyit	(G.72)	<i>Mefʿūlū Fāʿilātū</i> <i>Mefāʿilū Fāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 239. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
31b-32a	İshāk	İsterem zād-ı gamuñ dilde firāvān olsun Ki cihāndan sefer etmek baña āsān olsun	Lebin öpdüm uyanup nāz ile dil-dār didi Hele İshāk saña bu daḥı iḥsān olsun	Gazel / 5 Beyit	(G.73)	<i>Fecilātūn</i> <i>Fecilātūn</i> <i>Fecilātūn Fecilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 216. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
32a	İshāk	Görmedüm sen şemʿ-i bezm-ārāyı bir gün bir gece Āh u yaşum gitdiler arayı bir gün bir gece	Dünyede ādem misin İshāk eger kucmaziseñ Āşık-ı āşıfte vü şeydāyı bir gün bir gice	Gazel / 5 Beyit	(G.74)	<i>Fāʿilātūn</i> <i>Fāʿilātūn</i> <i>Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 241. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
32a-32b	İshāk	Ölmez ol serv-i kabā-pūşı der-āgūş eyleyen Tāze cān bulur çeküp cām-ı lebin nūş eyleyen	Dermend İshāk ol vaktin göreydūñ hālūni Kim saña rahm itmeyeydi nāleñi gūş eyleyen	Gazel / 5 Beyit	(G.75)	<i>Fāʿilātūn</i> <i>Fāʿilātūn</i> <i>Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 205. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
32b-33a	İshāk	Diyār-ı gurbete düşdük dedük gerçi saña yāhū Şaķın devletlü başuñçün unitma ben ķuluñ yāhū	Begüm maḥbūba cān virür sözine var bakma İshāk’uñ Ne var ḥalṭ-ı kelām itse ʿaceb mi ölecek şayru	Gazel / 5 Beyit	(G.76)	<i>Mefāʿilūn</i> <i>Mefāʿilūn</i> <i>Mefāʿilūn</i> <i>Mefāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 227. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
33a-33b	İshāk	Benüm gönüm alan dil-ber be-ğāyet ḥūb u raṇādur Ḥuşūşā çeşm-i ebrusı iñen bī-miṣl ü hemtādur	Benüm ḥʿān-ı vişālidür ümīd idindügüm İshāk Ġam-ı hicrāna ķalursa ne minnet elde ḥalvādur	Gazel / 5 Beyit	(G.77)	<i>Mefāʿilūn</i> <i>Mefāʿilūn</i> <i>Mefāʿilūn</i> <i>Mefāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 67. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
33a	(?)	Vefāsız yār derdinden benim (...) Raķībā cevri ise itme baña bir yañdan sen	-	Müfred / 1 Beyit	(Der.13)		Derkenarda yer alan bu şiir parçası divanlarda bulunamadı.
33b	İshāk	Ger gedā isem ne var ġam mülkinüñ sulṭānıyam Bir kemān-ebrū nigāruñ ķulıyam ķurbānıyam	Şabr dedügüñ nedür İshāk bilmezsin gibi Kim nenüñ gibi ķişinüñ zār u ser-gerdānıyam	Gazel / 5 Beyit	(G.78)	<i>Fāʿilātūn</i> <i>Fāʿilātūn</i> <i>Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 171. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
33b-34a	İshāk	Âşık şu deñlü hecrüñ ile nâ-tüvân olur Kim kendü cismi boynına bâr-ı girân olur	Dağlarca guşşamuz bizüm İshāk -ı cām-ı mey Bir luʿbile götürdi ʿaceb pehlevân olur	Gazel / 7 Beyit	(G.79)	<i>Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 39. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
34a-34b	İshāk	Var idi vaşl-ı yâr ile gâyet gurûrumuz Gitdi gönülde kalmadı aşlâ sürûrumuz	Şol bir haķır zerreden eksük degül miyüz İshāk şanma bilmeyevüz biz kuşûrumuz	Gazel / 5 Beyit	(G.80)	<i>Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 92. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
34b-35a	İshāk	Cân kaşdın itmedin haţuñ irişmedin ecel Öpsem lebûñ ne vardı bir kez ne vardı güzel	Düşdi şarâba yâr elin öpmek ümidine Kaldı ayakda virmedi İshāk ’a devlet el	Gazel / 5 Beyit	(G.81)	<i>Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün</i>	“Üsküblü İshāk Çelebi Divanı”nda 159. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
35a-35b	Şeyhî	Benefşe zülfüne her dem hezâr aḥsend ey meh-rû Kim aña sünbül ü ʿanber gulam olmuş eli bağılu	Feşâhat birle bu Şeyhî cemâlün medḥin idelden Kelâmından ḥayâ idüp güher maʿdende olmuş şu	Gazel / 7 Beyit	(G.82)	<i>Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün</i>	“Şeyhî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)” isimli doktora tezinde 149. gazelde 6. beyit olarak yer almaktadır.
35b-36a	Mesîhî	Gördükçe yüzüñi nola artarsa ḥayretüm Çünkü saña bu yüzden olupdur muḥabbetüm	Ḥarc itmedin bu nazmı ölürsen Mesîhî ben Cevherle toptolu ola şandûķ-ı türbetüm	Gazel / 5 Beyit	(G.83)	<i>Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 154. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
36a-36b	Mesîhî	Bend-i zülfünle şehâ bir boynu bağılu çâkerüz Kullaruñ içinde bu ʿunvânile ser-defterüz	Bu ulu niʿmet degül midür Mesîhî bize kim Faķrumuzla bunca ebķâr-ı maʿânî beslerüz	Gazel / 5 Beyit	(G.84)	<i>Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 99. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
36b	Mesîhî	Ey boyı ʿarar hemân tek sen kadem baş şoḥbete Serv şaḥn-ı gülsitân içre turupdur ḥidmete	Ey Mesîhî müşterilenme metâ-ı vaşla çok Dirhem-i eşķünden artuķ nesne gelmez şûrete	Gazel / 5 Beyit	(G.85)	<i>Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 238. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
36b-37a	Mesîhî	Düşnâm-ı tellî-i laʿlünî cānum şeker şanur Bed-nâm-ı ışk olmağı gönüm hûner şanur	Her kim ki mıştar üzre Mesîhî sözün göre Ebrîşim üzre dizilü dürr ü güher şanur	Gazel / 5 Beyit	(G.86)	<i>Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 83. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
37a-37b	Mesîhî	Her cânibe hercâyi güzeller kim akarlar Hakḳā ki kimin oda kimin şuya yaḳarlar	Ġafletdeyiken alma Mesîhî [y]i eyā mevt Ebsem u[yu]yan kişiye hiç el mi yaḳarlar	Gazel / 5 Beyit	(G.87)	<i>Mefʿûlû Mefāʿilû Mefāʿilû Feʿûlûn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 57. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
37b-38a	Mesîhî	Câmdur çarḥuñ kimisi kimisi ḥum-ḥânedür Ger degülse nâlesi raʿdûñ neden mestânedür	Ey Mesîhî ḥûblar şayd itmeḡe şîrûñdeki Ḥalka-i cîm ile her bir nokṭa dām u dânedür	Gazel / 5 Beyit	(G.88)	<i>Fāʿilâtûn Fāʿilâtûn Fāʿilâtûn Fāʿilûn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 85. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
38a	Mesîhî	Ol leb-i cân-bahş-ı âlem kim Mesîh-i şânidür Hak budur sihr itmede çeşmi cihân fettânıdur	Ey büt-i Çîn ger saña tapsa Mesîhî tañ degül Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dînidür îmânıdur	Gazel / 5 Beyit	(G.89)	<i>Fāʿilâtûn Fāʿilâtûn Fāʿilâtûn Fāʿilûn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 52. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
38a-38b	Mesîhî	Gül ʿarızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sâ Şan ḳurdi duzaḡ avlamaḡa bûlbûl-i şeydâ	Bir lahza işigüñde eger olsa mücâvir Eflâkde reşk ide Mesîhî ’ye Mesîḥâ	Gazel / 7 Beyit	(G.90)	<i>Mefʿûlû Mefāʿilû Mefāʿilû Feʿûlûn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 2. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
38b-39a	Mesîhî	Cânâ beni katl idicek it büseñi himmet Ḥoşdur kişide zîra şecâatle mürüvvet	Ṭolaşur idi zülfüñe gâh geh Mesîhî Bir daḡı ṭolaşma deyü ḥaṭṭuñ ḳodı ḥuccet	Gazel / 5 Beyit	(G.91)	<i>Mefʿûlû Mefāʿilû Mefāʿilû Feʿûlûn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 18. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
39a-39b	Mesîhî	Dehânuñ işbu çeşm-i ḥurde-bîne Ne yüzden görünür yâ Rabbi yine	Mesîhî ’de ḡaraż yok ey gül-i ter Hemân bûlbûl gibi ḳalmış diline	Gazel / 6 Beyit	(G.92)	<i>Mefāʿilûn Mefāʿilûn Feʿûlûn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 231. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
39b-40a	Mesîhî	Sevicek ḥûbî on dörde dek şay Ki on beşden geçicek eksilür ay	Lebûñ evşâfın itdükçe Mesîhî Olur ḥāmûş ṭuṭî-i şeker-ḥây	Gazel / 5 Beyit	(G.93)	<i>Mefāʿilûn Mefāʿilûn Feʿûlûn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 282. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
40a	Mesîhî	Rûy-ı dil-dâra naḡar eyle ki devletdür bu Kime yüz ṭutar ise ulu saʿâdetdür bu	Zaḥm urma Mesîhî ’ye gelürken tîḡûñ Cânı ḳarşu çıkuban didi ne zaḥmetdür bu	Gazel / 6 Beyit	(G.94)	<i>Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilûn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 198. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

		Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat					
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
40b	Mesîhî	Oğuyup esmâ umardum kim seni teşhîr ide Ne bilürdüm böyle gün günden baña teşhîr ide	Dirdi yüzünde ne gördüğün Mesîhî ey şanem Lîk korçar kim muʿanidler üşüp tekfîr ide	Gazel / 5 Beyit	(G.95)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 208. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
40b-41a	Mesîhî	Ol ğonca kim başına giyer kırmızı külâh Görürse anı eyleye gülşende her gül âh	Zülf-i nigâr maşşer-i dildür Mesîhiyâ Cân-ı günâhkâra haşı nâme-i siyâh	Gazel / 5 Beyit	(G.96)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Mefʿâʿilü Fâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 205. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
41a-41b	Mesîhî	Ger gönderürse tirini ʿuşşâk alayına Kurbân olayın ol şanemün kaşı yayına	Kılmaz Mesîhî işbu cihân bâyına nazar Virdi talâk fakrı kabûl itdi payına	Gazel / 5 Beyit	(G.97)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Mefʿâʿilü Fâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 222. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
41b-42a	Mesîhî	Bulam deyü vaşluñ қоhуsını sefer üzre Gül-bergi süvâr oldı nesîm-i şehir üzre	Şehd-i lebi üstinde ol üç hâl Mesîhî Şol noқtalarla döndi ki қorlar şeker üzre	Gazel / 5 Beyit	(G.98)	<i>Mefʿûlû Mefʿâʿilü Mefʿâʿilü Feʿûlün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 214. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
42a	Mesîhî	Ey hâl-i ruḥuñ pâdişeh-i kişver-i şîve ʿÂşıklara her bir baқışuñ mazhar-ı şîve	Mest itmege bezmünde Mesîhî’yi olupdur Laʿlün mey ü çâh-ı zeķan şâĝar-ı şîve	Gazel / 6 Beyit	(G.99)	<i>Mefʿûlû Mefʿâʿilü Mefʿâʿilü Feʿûlün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 240. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin mahlas beytinden sonra bir beyit zeyl vardır.
42a	Yahyâ	Yâ Rabbi ḥasret ile benüm alma cânımı Bir daḡı göreysin meh-i nâ-mihribânımı Ol âfitâb-ı âfet-i şüh-ı cihânımı Şâhin baқışlu yârümi rûḡ-ı revânımı Sultânımı efendimi şâh-ı cihânımı	Ben nice medḡ idem ki cemâlini el bilür Gün gibi bî-naḡîr bilür bî-bedel bilür Bu ʿizzete bu devlete ğayet maḡal bilür Yahyâ ʿale'l-ḡuşûs ziyâde ğüzel bilür Sultânımı efendimi şâh-ı cihânımı	Muhammes / 5 Bent	(Der.14)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Mefʿâʿilü Fâʿilün</i>	“Yahya Bey(Taşlıcalı)” Dîvanı’nda 20. muhammeste 5 bent olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
42b	Mesîhî	Gözlerüñ kim gânzeden hânçer dağınmış yanına Kana girür girmez ise ben fakîrûñ kanına	Cennet-i küyuñdan ayırdı Mesîhî 'yi rakîb ‘Âkıbet çıkardı baş şol Âdem’üñ Şeytân’ına	Gazel / 5 Beyit	(G.100)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 234. gazelde 11 beyit olarak yer almaktadır.
42b-43a	Mesîhî	Ferhâduñ eşki irişe ger taşta tağıla Seyl-âb gibi tağ ile taş taşta tağıla	Bülbül başına ol gice gün toğar ey Mesîh Kim tıfl-ı gıncalar tolu içe çanağ ile	Gazel / 7 Beyit	(G.101)	<i>Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 209. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
43a-43b	Mesîhî	Şallandugınca la'l-i şeker-bâra mirvağa Kılur beni meges gibi âvâre mirvağa	[Depretdügince zülfüñ virür Mesîhî 'nün ‘Ömr-i ‘azizini yele yek-pâre mirvğa]	Gazel / 5 Beyit	(G.102)	<i>Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 237. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
43b-44a	Mesîhî	Aldı gam ile guşşa bu gönümi araya Yavu varursa arada kim anı araya	Şâh-ı felek piyâde kodı uş Mesîhî 'yi Şatırac-ı devlet içre kıymaz anı araya	Gazel / 5 Beyit	(G.103)	<i>Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 246. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
44a-44b	Mesîhî	Dil mektebinde ruğlaruñ âteş bıraktılar Âhumla yine âlemi odlara yakdılar	Bir gice şaklamağa Mesîhî sen ol mehi Tâ şubh olunca uy[u]mayup çevre baqdılar	Gazel / 5 Beyit	(G.104)	<i>Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 66. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
44b	Mesîhî	Ağzuñ ey dil-ber kad u zülfüñle dünyâ mâhdur Kâmet-i servüñ rükû' itdükçe devlet dâlidür	Seyyid Gâzî'den mi gelmişdür rakîb olduğıçün Gerçi kim işbu Mesîhî dahı Rûm abdâldur	Gazel / 5 Beyit	(G.105)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 67. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
44b-45a	Mesîhî	Meh ruğlaruña öykünemez kim yüzi kirdür Şekker lebüñe beñzeyimez başı ağırdur	İdindi vatan gülşen-i küyuñda Mesîhî Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür	Gazel / 5 Beyit	(G.106)	<i>Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fec'ülün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 75. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

		Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat					
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
45a-45b	Mesîhî	İdüpdür yine bülbüller meger âh Ki güller açılı düşdi şehergâh	Ya hüd vaşluña yol bula Mesîhî Ya kıla fırkatünde böyle gümrâh	Gazel / 5 Beyit	(G.107)	<i>Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 206. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
45b-46a	Mesîhî	Görmek isterseñ tecellî ile nûr Kaʿbe-i dîdâr-ı yâra karşı tur	Bu Mesîhî’nün kıyâmet sözleri Şanki ʿİsâ’dur inüp itdi zühûr	Gazel / 7 Beyit	(G.108)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 46. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
46a-46b	Mesîhî	Baňa dil-dâr ʿarz-ı kâmet eyler Kulına gör ne ʿâlî himmet eyler	Mesîhî ârzü-yı küy-ı dil-dâr Seni ön soñra ehl-i cennet eyler	Gazel / 5 Beyit	(G.109)	<i>Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 65. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
46b	Mesîhî	Nihân olalı ol laʿl-i güher-püş Kılur deryâ-yı eşküm dem-be-dem cüş	Mesîhî tîr-i âhuñ korkusından Olupdur çarh-ı merdüm-küş zırh-püş	Gazel / 6 Beyit	(G.110)	<i>Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 109. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
47a	Mesîhî	Ne dil-ber kim cefâdan ola ecvef Göreyin kıddini olsun muzâʿaf	Yüzi zülfi dütâsında Mesîhî Yaraşmış nitekim rahleyle muşhaf	Gazel / 5 Beyit	(G.111)	<i>Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 121. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
47a-47b	Mesîhî	Leb-i laʿlün gibi bir tûṭî-i şekker-feşânum yok Ser-i zülf-i siyâhuñ gibi ʿömr-i cavidânum yok	Mesîhî bir gün ey dil-ber ölür küyuñda gerçekden İnan vallâhi billâhi ve tallâhi yalanum yok	Gazel / 5 Beyit	(G.112)	<i>Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 123. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
47b	Mesîhî	Gülşen-i dehri şabâ gibi ser-â-ser gezdük Biz vefâ büyüñi gülzâr-ı fenâda sezduk	[Ey Mesîhî bizi öldürmege ʿâr ideli yâr Hâk bilür dünyeden uşandug u cândan bezduk]	Gazel / 5 Beyit	(G.113)	<i>Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 135. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin son iki beyti [110a]da (G.273)te yer almaktadır. (Sayfa kopması)

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
48a	Zatî	[Şemşîr-i fûrkatûn dilim itdi dilim dilim Nâlem çıkup çağırdı didi vâ dilim dilüm]	Altunı nice ezdiğini bilmezidüm eşk Ey Zatî ezdi rüyumu hâlloldı müşkil	Gazel / 5 Beyit	(G.114)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Mefʿâʿilü Fâʿilün</i>	“Zatî Divanı”nın II. cildinde 956. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin ilk dört beyti [107b] (G.267)de yer almaktadır.
48a	Zatî	N’olduñ inîlersin felek hercâʿî cânânun mı var Seyr ider her menzili bir mâh-ı tâbânun mı var	Zülf-i dil-ber gibi ey Zatî perîşânsın yine Cevri bî-ḥad yoḥsa bir yâr-i perîşânun mı var	Gazel / 5 Beyit	(G.115)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	Zâtî divanında 406. gazeldir.
48a- 48b	Zatî	Vâv ki bir yerde yine aḡyârla dil-ber yürür Çarḡ-ı zâlim döne döne baña cevri eyler yürür	Ey perî Mecnûn idelden Leylî zülfün Zatî ’yi Düşüben taḡlar başında ebrveş aḡlar yürür	Gazel / 5 Beyit	(G.116)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	Zâtî divanında 1. cilttedir.
48b- 49a	Zatî	Bir şanurdum ölmegi ey mâh-rû âlemde ben Gün olur fûrkatde biñ kez ölürem her demde ben	Ḳanlara ḡarḡ itme gel luṭf eyle Zatî mücrîmi Ola kim görem cemâlün ol mübârek demde ben	Gazel / 5 Beyit	(G.117)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Zatî Divanı III. Cild”de 1050. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
49a- 49b	Revânî	Yüzi cennet lebi kevşer nigârum serv-ḡâmetdür Güzeller arasında ol ḡıyâmetdür ḡıyâmetdür	Nola nâziklenüp dil-ber lebinden büse virmezse Revânî nâzik olanun işi dâʿim nezâketdür	Gazel / 5 Beyit	(G.118)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün</i>	“Revânî Divanı”nda 121. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
49b- 50a	Revânî	Nola dirlerse baña âşîḡ-ı şeydâdur bu Hele dirler saña da dil-ber-i raḡnâdur bu	Vaşf-ı ḡaddünle gören şîr-i Revânî ’yi didi Bâḡ-ı cennetde açılmış gül-i zîbâdur bu	Gazel / 5 Beyit	(G.119)	<i>Fesilâtün Fesilâtün Fesilâtün Fesilün</i>	“Revânî Divanı”nda 316. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
50a	Revânî	Lâleveş alma ele şâḡarı yâr olmayıcak Ḳılma şoḡbet hevesin tâze bahâr olmayıcak	Yâr gönölünde Revânî ḡomadı şabr u ḡarâr ‘Âşîḡ olan nilesün şabr u ḡarâr olmayıcak	Gazel / 5 Beyit	(G.120)	<i>Fesilâtün Fesilâtün Fesilâtün Fesilün</i>	“Revânî Divanı”nda 183. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaḥ beyti / bendi	Maktaḥ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
50a-50b	Revānī	Ḥāl-i siyāhī bekçi olalı ḥüsni bağına Cân kuşunu tıttı zülfi zer āgına	Üstüne Revānī ditrer dir dir benüm begüm Cân nāne çubuna döndi İmān yufka ovağına	Gazel / 5 Beyit	(G.121)	<i>Fesilātūn Fesilātūn Fesilātūn Fesilūn</i>	“Hayālī Bey Divanı”nda 343. sayfadaki 2. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. (Gazelde Revānī mahlası görölse de bu gazel Hayālī Divanı’nda “Ḥayālī” mahlasıyla yer almaktadır.)
50b-51a	Āhī	Ne naḫş ider bizüm ile nigārı gördün mi Ne fitneler çoparur rüzgārı gördün mi	Şorar irişdüğine Āhī göz yaşını döküp Kabā-yı surḥ ile ol gül-ıızārı gördün mi	Gazel / 7 Beyit	(G.122)	<i>Meḥāṣilūn Fesilātūn Meḥāṣilūn Fesilūn</i>	“Āhī Dīvān”ında 125. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
51a-51b	Āhī	Leblerin yād idicek cismümüze cān geldi Gönül abdālī yetiş tekyye kurbān geldi	‘Işk rāzını inen açma ki aḥdā işidür Söyleme Āhī biraz şöhbete nādān geldi	Gazel / 5 Beyit	(G.123)	<i>Fesilātūn Fesilātūn Fesilātūn Fesilūn</i>	“Āhī Dīvān”ında 128. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
51b-52a	Āhī	Gördiler kim cānlar alur ğamzeññ peykānını Her kişi tende emānet şaḫlar oldı cānını	Gönlegin Āhī göge boyadı düd-ı āhdan Gör nice reng ile avlar ol levend oğlānını	Gazel / 5 Beyit	(G.124)	<i>Fāṣilātūn Fāṣilātūn Fāṣilātūn Fāṣilūn</i>	“Āhī Dīvān”ında 122. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
52a-52b	Āhī	Āh kim kūyuñdan āhumdur beni mehcūr iden Bāddur zīrā mekānından ğubārı dūr iden	Begligüñ var Āhīyā hiç kimseyi görmez gözün ‘Işk cāmıdır seni ḥodbīn idüp mağrūr iden	Gazel / 5 Beyit	(G.125)	<i>Fāṣilātūn Fāṣilātūn Fāṣilātūn Fāṣilūn</i>	“Āhī Dīvān”ında 94. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
52b	Āhī	Gerçi kim bülbul sever her dem gülñ bir tāzesin Sen baña ey ğonca-leb her berg-i gülden tāzesin	İrmez ol māhuñ kulağına fiğānum Āhīyā Gerçi āhum inledür çarḫuñ der ü dervāzesin	Gazel / 4 Beyit	(G.126)	<i>Fāṣilātūn Fāṣilātūn Fāṣilātūn Fāṣilūn</i>	“Āhī Dīvān”ında 88. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
52b-53a	Āhī	Seg-i kūyuñ ne ceng eyler bu cism-i nā-tüvān için Ne lāzım bunca ğavġālar bir iki üstülñ için	Ḳudūmumdan benüm Āhī olurdı gözlerü rüşen İzi tozını yārāna iletsem armağan için	Gazel / 6 Beyit	(G.127)	<i>Meḥāṣilūn Meḥāṣilūn Meḥāṣilūn Meḥāṣilūn</i>	“Āhī Dīvān”ında 89. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
53a-53b	Āhî	Şofî ne şorayın saña ol şâhı severseñ Mescidde bu gavğâ nedür Allâh'ı severseñ	Cânân işigin cennete virmezsin Āhî Firdevs'i baña aña o dergâhı severseñ	Gazel / 5 Beyit	(G.128)	<i>Mefʿûlû Mefʿâʿilû Mefʿâʿilû Feʿûlûn</i>	“Āhî Dîvân”ında 51. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
53b-54a	Āhî	Bir haşîrüm yoğ iken külbe-i aḥzânumda Bürîyâ nakşî görünür ten-i ʿüryânımda	Baňa ol nâme-i aʿmâl yeter Āhî kim Yâr haṭṭıyla gazeller ola dîvânımda	Gazel / 5 Beyit	(G.129)	<i>Feʿîlâtûn Feʿîlâtûn Feʿîlâtûn Feʿîlûn</i>	“Āhî Dîvân”ında 96. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
54a-54b	Āhî	Oḡlaruñ cân almağa tîrûñle yoldaş oldılar Sînelerde kan yalaşdılar qarındaş oldılar	Başlar çıkmış durur bağrunda Āhî şöyle kim Niçeler bu derd ile varup kızılbaş oldılar	Gazel / 5 Beyit	(G.130)	<i>Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlûn</i>	“Āhî Dîvân”ında 22. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
54b	Āhî	Dillerin kessûn benüm derd-i dilümden ḥâmeler Ben kara yazulıya harf atmasun ser-nâmeler	Kışşa-i ḥüsnin oḡur Āhî meger kim Ḥamza’nuñ Kışşa-ḥ’ân gibi üşüpdür başıma hengâmeler	Gazel / 5 Beyit	(G.131)	<i>Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlûn</i>	“Āhî Dîvân”ında 23. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
54b-55a	Āhî	Şaçların çözsün bulutlar raʿd kılson nâleler Ḥaşre dek yansun yaḡulsun kabrüm üzre nâleler	Şol kadar od yaḡdı âhum başlarına Āhî kim Göklere aḡdı kaçup benden fiğân u nâleler	Gazel / 5 Beyit	(G.132)	<i>Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlûn</i>	“Āhî Dîvân”ında 21. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
55a-55b	Āhî	Bülbül-i şeydâ nola kılson fiğân u nâleler Dişlemişler goncanuñ gülşende laʿlin jâleler	Dağlardur güyyiâ ben bülbülün cânında âh Āhîya ol goncanuñ laʿlindeki teb-ḥâleler	Gazel / 5 Beyit	(G.133)	<i>Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlûn</i>	“Āhî Dîvân”ında 26. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
55b-56a	Āhî	Bağrına taşlar başup ben ḥaste içün taḡlar Kabrüm üzre saçların çözmüş bulutlar aḡlar	Şu gibi çağlar geçer ʿömrüm güzelliğ çağında Şanma ancak Āhî’nün eşk-i revânı çağlar	Gazel / 5 Beyit	(G.134)	<i>Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlûn</i>	“Āhî Dîvân”ında 17. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
56a	Āhî	Cânı kurbân itdüren ʿuşşâka kaşuñ yayıdur Ey kemân ebrû kaşuñ beñzer ki kurbân ayıdur	Āhî’yi güşe be-güşe zâr iden bülbül gibi Seyriden şöḡbet be-şoḡbet bir gül-i her-câyıdır	Gazel / 5 Beyit	(G.135)	<i>Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlâtûn Fâʿîlûn</i>	“Āhî Dîvân”ında 20. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
56a-56b	Âhî	Cemâlûñ şemʿ-i tâbıyla yanan dillerde yağ olmaz Gözûñ bîmârı olan dil ölür derd ile sağ olmaz	[Be Âhî üstine bir gün doğar gün gibi ol meh-rû Yigitsin çünkü başuñdan senûñ devlet ırâğ olmaz]	Gazel / 4 Beyit	(G.136)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Feʿûlün</i>	“Âhî Dîvân”ında 41. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
56b-57a	Âhî	Bu dem bostâm bu dem bostâm budacık Bize bî-gâne gibi âşinâcık	Belâ âşüftesi olmışsın Âhî Behey şürîde miskîn mübtelâcık	Gazel / 5 Beyit	(G.137)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Feʿûlün</i>	“Âhî Dîvân”ında 46. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
57a	Âhî	Dâğ oldu lâle gibi dil-i bî-karârumuz Himmetle gör neler bitürür rûz-gârumuz	Bir vakt ola ki ıbret için halkâ Âhîyâ Târîh ola okuna seng-i mezârumuz	Gazel / 5 Beyit	(G.138)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Mefʿâʿilü Fâʿilün</i>	“Âhî Dîvân”ında 39. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
57a-57b	Âhî	Hey fitne başıdur turre-i taraf-ı külehûñ Zâlimûñ öte ucıdur ser-i zülf-i siyehûñ	Âsitânuñdan ırâğ itme iğen Âhî’yi kim Ehl-i dil kulları yanında gerek pâdişehûñ	Gazel / 5 Beyit	(G.139)	<i>Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün</i>	“Âhî Dîvân”ında 54. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
57b-58a	Şemʿî	Ne hûnîdür gözûñ sâkî ki bağrûmden kebâb ister Döküp nâ-hâk yere kanûm kabâ gam pür-şerâb ister	Şerâb-ı laʿl-i dil-berden içüp kanmak diler her dem Nice dîvânedür Şemʿî görûñ âteşden âb ister	Gazel / 7 Beyit	(G.140)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün</i>	“Şemʿî Dîvânı”nda 42. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
58a-58b	Şemʿî	‘Âr idermiş beni öldürmege ol sîm-tenüm Varayın yalvarayın boynuma takup kefenüm	Şemʿî’yem kûşe-i meyhâne virmem felege Gülşen-i bağ-ı cinândan baña yigdür vaţanum	Gazel / 7 Beyit	(G.141)	<i>Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün</i>	“Şemʿî Dîvânı”nda 116. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
58b-59a	Şemʿî	Vefâya çünkü meylûñ yok düşürme göñlümi bende Yürî var ey cefâ-pîşe senûñ sende benüm bende	Müşebbek micmer-i bezm-i belâdur Şemʿiyâ cismûñ Duğân-ı âteş-i dildür görinen müylar tende	Gazel / 5 Beyit	(G.142)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün</i>	“Şemʿî Dîvânı”nda 158. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
59a-59b	Şemʿî	Çuam dirdüm nigârî pîrehensüz Çürütdüm varımı kaldum kefensüz	Eritdüh cānıñı hasretle Şemʿî Şararduñ zer gibi bir sîm-tensüz	Gazel / 5 Beyit	(G.143)	<i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i> <i>Feʿûlün</i>	“Şemʿî Divânı”nda 77. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
59a	Dâʿî	Eyâ hırşîd-i meh-peyker cemâlüh müşterî-manzar Ne manzar manzar-ı tâlî ne tâlî-i enver	[Kapuñda kullarun bî-had velî kemter kuluñ Ahmed Ne Ahmed Ahmed-i Dâʿî ne Dâʿî Dâʿî-i çâker]	Gazel / 3 Beyit	(Der.15)	<i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i>	Prof. Dr. Rıdvan Canım tarafından 2018’de hazırlanan “Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsiratü’n-Nuzamâ” adlı eserde N. 40a’da “Ahmed-i Dâʿî” maddesinde 6 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
59b-60a	Şemʿî	Göñül havf eyleme yârüh varup ağıyâre yâr olmaz Bu rüşendür ki âlemde hümâ zâğa şikâr olmaz	Cefâ vü cevruñı haddeden geçürme Şemʿî’ye rahm it Bilürsin ey perî-peyker güzellük pây-dâr olmaz	Gazel / 5 Beyit	(G.144)	<i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i>	“Şemʿî Divânı”nda 78. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
60a	Nesîmî	Nigârum, dil-berüm, yârüm, enîsüm, mûnisüm, cānum Refîküm, hem-demüm, ömrüm, revānum, derde dermānum	Çerâğum, şemʿüm ü nûrum ziyâcum yıldızum şemsüm Hezârüm, bülbül-i kebküm, Nesîmî hoş-elhānum	Gazel / 6 Beyit	(G.145)	<i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i> <i>Meṭāʿilün</i>	“Nesîmî Divanı”nda 242. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
60b	ʿAmrî	Yazuğ ol maẓlûma âhundand cigerler tağlaya Hayflar şol âşıka kim dem-be-dem kan ağlaya	ʿAmrî kim âh ide zûlmünden esîr ger ehl-i ırışk Yazuğ ol maẓlûma âhundand cigerler tağlaya	Gazel / 5 Beyit	(G.146)	<i>Fāʿilātün</i> <i>Fāʿilātün</i> <i>Fāʿilātün Fāʿilün</i>	“ʿAmrî Divanı”nda 101. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
60b-61a	ʿAmrî	Ġamze oqın atmaz baña aġyâr arasında ĶorĶar ki oĶı zâyî ola ħâr arasında	Vaşf eyleyeli gül gibi ruĥsârûnı ʿAmrî Rengîn añılur sözleri eşʿâr arasında	Gazel / 5 Beyit	(G.147)	<i>Mefʿûlû Mefʿâʿilû Mefʿâʿilû Feʿûlûn</i>	“Amrî Divanı”nda 103. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
61a-61b	ʿAmrî	Ĥʿāba varsam heves-i zûlf-i semensâlar ile Ķara düşler görürem bu Ķuru sevdâlar ile	Hey ne şîrînlük olur ħûblar uydurmaġ için ʿAmrî şîʿrûn heves-i laʿl-i şekerĥâlar ile	Gazel / 5 Beyit	(G.148)	<i>Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilûn</i>	“Amrî Divanı”nda 108. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
61b-62a	ʿAmrî	Ṭotalum beñze ye gül yapraġı pîrâhenûñe Cânı yokdur ki şehâ beñze ye bile tenûñe	Ger ölüp ĥâk-i mezârında raġîbûñ bite ĥâr ʿAmriyâ ol gül ucından tolaşur dâmenûñe	Gazel / 5 Beyit	(G.149)	<i>Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilûn</i>	“Amrî Divanı”nda 109. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
62a	ʿAmrî	Reyhân şaçûñuñ olmasa ĥayrânı benefşe Gözetmez idi boyun egüp anı benefşe	ʿAmrî gibi baş egdi vü miskînlige geldi Serkeş görüp ol zûlf-i perîşânı benefşe	Gazel / 5 Beyit	(G.150)	<i>Mefʿûlû Mefʿâʿilû Mefʿâʿilû Feʿûlûn</i>	“Amrî Divanı”nda 111. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
62a-62b	ʿAmrî	Gel ey refîĶ ġamze-i cânânı añma ya ʿAĶlum alındı fitne-i devrânı añma ya	ʿAmrî ġazellerin oĶı kim ışĶuñ arturur Gül şafĥasındaki ĥaṭ-ı reyhânı añma ya	Gazel / 6 Beyit	(G.151)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtû Mefʿâʿilû Fâʿilûn</i>	“Amrî Divanı”nda 99. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
62b-63a	ʿAmrî	Şaçmış yüze ol kâfir bu zûlf-i perîşânı Dînden çıkarur âĥir bir niçe müselmânı	Ķan dökmez idi ʿAmrî bu dîde-i girîbânım Bir daĥı görebilsem ol laʿl-i dîr-efşânı	Gazel / 5 Beyit	(G.152)	<i>Mefʿûlû Mefʿâʿilûn Mefʿûlû Mefʿâʿilûn</i>	“Amrî Divanı”nda 131. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
63a-63b	Ķâdirî	Giceler şubĥa deġin şavĥumı ey mâĥ saña Gün gibi rûşen ider meşʿale-i âĥ saña	Ķâdirî ġam yime kim bir gün ola topraġuña Ķîmyâ ide irerse naẓar-ı şâĥ saña	Gazel / 5 Beyit	(G.153)	<i>Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilûn</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 10. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
63b-64a	Ḳādirī	Ey gözüm ʔan ağla kim firʔat zamānidur baña Ḥasret odı bir belā-yı nāgehānīdür baña	Ḳādirī Ḥaḳ ʿömrünü pāyende ʔılsun kim āñın Tütiyā-yı dīde ḥāḳ-ı āsitānīdür baña	Gazel / 5 Beyit	(G.154)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	Ḳādirī’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır.
64a-64b	Ḳādirī	Bezm-i ḥüsnünde güneş ey meh-cenāb Bir kebūterdür ki olmuştur kebāb	Cennet-i kūyında ḥūş cān oynaduñ Ḳādirī rahmet saña görme ʿazāb	Gazel / 5 Beyit	(G.155)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	Ḳādirī’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır.
64b	Ḳādirī	Utandı lebleründen laʿl ü yāḳūt Ḥaṭṭuñdan nitekim nesh oldu Yāḳūt	Raḳīb uş geldi dedüm ey perī-rū Didi ey Ḳādirī sen anı berk tut	Gazel / 5 Beyit	(G.156)	<i>Meḫāʿilūn Meḫāʿilūn Feʿülūn</i>	Ḳādirī’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır.
64b-65a	Ḳādirī	Benem ʿışḳ ehline ʿālemde üstād Ne Mecnūn’dur benüm yanumda Ferḥād	Yeter cevrum demişsin Ḳādirī’ye Elüñden hey vefāsuz dād-ı feryād	Gazel / 5 Beyit	(G.157)	<i>Meḫāʿilūn Meḫāʿilūn Feʿülūn</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Ḳādirī ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 13. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
65a-65b	Ḳādirī	Ḳāmetūñ vaşfın idelden istimāʿ Sebzde serv-i sehī eyler semāʿ	Ḳādirī vaşf-ı dehān-ı yāri ʔo Sırr-ı ʔayba ʔünkü yoḳdur ıṭṭılāʿ	Gazel / 5 Beyit	(G.158)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Ḳādirī ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 21. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
65b-66a	Ḳādirī	Mecnūn ki vaḥṣ ü ṭayr aña ḥayl-i sipāh imiş Dīvāneler içinde ʿaceb pādīṣāh imiş	Meyḥāne gūṣesin felege virme Ḳādirī Nola ḥarāb ise bir ulu bārgāh imiş	Gazel / 5 Beyit	(G.159)	<i>Mefʿülü Fāʿilātü Meḫāʿilü Fāʿilün</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 4. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
66a	Ḳādirī	ʿĀşıkā laʿlün dūrür cānā ğarāz Leblerün cevher dūrür ḥaṭṭuñ ʿarāz	Ḳādirī saʿy ü ṭavāf-ı Kaʿbeden Nūr-ı ḥüsni mihrîdür ancak ğarāz	Gazel / 5 Beyit	(G.160)	<i>Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün</i>	Kâdirî’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır.
66a-66b	Ḳādirī	Çeşme-i çeşmüm kenârında ḥayāl-i ḥaṭṭ-ı yār Bir nihāl-i tâzedür bağlanmış eṭrāfında ḥār	Göz yaşından Ḳādirī ol ḥāk-i pâyı şakla kim Bir şehūñ atı ayağından ḫalupdur yâdigār	Gazel / 5 Beyit	(G.161)	<i>Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 17. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
66b-67a	Ḳādirī	Mihr-i ruḥuñla ten ki yoluñda türāb olur Her zerresi kemāle irer âfitāb olur	Şeh Bāyezîd işigine yüz sür ki Ḳādirī Yüzün süren işigine gerdün-cenāb olur	Gazel / 6 Beyit	(G.162)	<i>Mefʿülü Fāʿilātü Meḫāʿilü Fāʿilün</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 15. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
67a-67b	Ḳādirī	İntizār ile reh-i kūyında çıkdı cānumuz Ḥānesinden āh kim çıkmaz daḫı cānānumuz	Ruḥları vaşfında bir turvanda güldür Ḳādirī Öpüben yüze sürerlerse nola dīvānumuz	Gazel / 5 Beyit	(G.163)	<i>Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 19. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
67b	Ḳādirī	Gözyaşı olup revān ol mehlīkāya qarşular Yügrīşüp eṭfāl şankim āşināyı qarşular	Varduğınca Ḳādirī kūyuñda mihmān olmağa İtlerūñ ğavġālar idüp ol gedāyı qarşular	Gazel / 5 Beyit	(G.164)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 5. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
67b-68a	Ḳādirī	Ḳomadı gül yüzūñ gülzāra revnāk Lebüñden ḵan yudar cām-ı muravvaḵ	Yeridür Ḳādirī’ye ḵıl duʿālar Yiter cevri ile cānın odlara yaḵ	Gazel / 5 Beyit	(G.165)	<i>Meṭāʿilūn Meṭāʿilūn Feʿülūn</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 22. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazel [69b] (G.170)te tekrar etmiştir.
68a-68b	Ḳādirī	Gözlerüm gördükçe ol serv-i revānı muttaşıl Aḵıdır ayaġına serv-i revānı muttaşıl	Gül yüzi üstünde ḵaṭṭı Ḳādirī yārūñ hemān Sünbül-i terdür ṭolanmışdur gülistānı muttaşıl	Gazel / 5 Beyit	(G.166)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	Kâdirî’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır.
68b-69a	Ḳādirī	Uzatdı şemʿ tā kim ḥüsnüñe dil Virür her şeb anuñçün cān-ile dil	Şorarsa yār diñüz Ḳādirī’yi Yürür meydān-ı ırışḵ içinde ḵanzil	Gazel / 5 Beyit	(G.167)	<i>Meṭāʿilūn Meṭāʿilūn Feʿülūn</i>	Kâdirî’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır. Bu gazel [70a] (G.171)de tekrar etmiştir.
69a	Ḳādirī	Ey gül-i raṣnā gibi nāzik libāsın sevdüğüm Al vālā gönlegin yaşıll ḵabāsın sevdüğüm	Ġayri dil-ber etdüġi mihr [ü] vefādan sevgilü Ḳādirī’ye ḵılduġı cevri ü cefāsın sevdüğüm	Gazel / 6 Beyit	(G.168)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	Kâdirî’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
69b	Ḳādirî	Ḳaçan bir gonca-i ter bitse tâze Açar ağzını biñ bûlbûl niyâza	Yanalı ıışk odına ʿûd gibi Düşüpdür Ḳādirî söz ile sâza	Gazel / 5 Beyit	(G.169)	<i>Meḳāʿilün</i> <i>Meḳāʿilün</i> <i>Feʿûlün</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 9. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
69b-70a	Ḳādirî	Ḳomadı gül yüzüñ gülzâra revnâk Lebüñden ʻan yudar câm-ı muravvaḳ	Yeridür Ḳādirî’ye kıl vefâlar Yiter cevri ile cânın odlara yaḳ	Gazel / 5 Beyit	(G.170)	<i>Meḳāʿilün</i> <i>Meḳāʿilün</i> <i>Feʿûlün</i>	Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün “16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri” başlıklı makalesinde 22. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazel [67b]deki (G.165)in tekrarıdır.
70a-70b	Ḳādirî	Uzatdı şemʿ tâ kim hûsnüñe dil Virür her şeb anuñçün cân-ile dil	Şorarsa yâr diñüz Ḳādirî’yi Yürür meydân-ı ıışk içinde ʻanzil	Gazel / 5 Beyit	(G.171)	<i>Meḳāʿilün</i> <i>Meḳāʿilün</i> <i>Feʿûlün</i>	Kâdirî’nin divanı ele geçmemiştir. Bu gazel Dr. Ahmet Kemal Gümüş’ün makalesinde de bulunmamaktadır. Bu gazel [68b]deki (G.167)in tekrarıdır.
70b-71a	Ḥayretî	Yine ey dil hoş ʿaceb sevdâya tûş itdün beni Hoş oñulmaz derde hoş ğavġâya tûş itdün beni	Müstedâm o Ḥayretî’ye hûn-ı ğam çekdün bu gün Yine ʻan ḥayrân iken ḥalvâya tûş itdün beni	Gazel / 5 Beyit	(G.172)	<i>Fāʿilâtün</i> <i>Fāʿilâtün</i> <i>Fāʿilâtün Fāʿilün</i>	“Ḥayretî Divan”ında 473. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
71a-71b	Ḥayretî	Cism-i ḥâkîden hemân ey ʻaşları miskîn-kemân Ḳaldı kûyuñda nişân içün bir iki üstülhʻân	Ḥayretî bî-çâreyi öldürdi tîġ-i hecr ile El-amân ey gözleri cellâd eliñden el-amân	Gazel / 5 Beyit	(G.173)	<i>Fāʿilâtün</i> <i>Fāʿilâtün</i> <i>Fāʿilâtün Fāʿilün</i>	“Ḥayretî Divan”ında 352. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

		Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat					
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
71b	Ḥayretî	Şöyle yakdum cismümi gören kara geymiş şanur Egnüme bir hilʿat-i zerḳ u riyâ geymiş şanur	Şöyle lâğardur vücudı üstülhʿânın seyr iden Ḥayretî bî-çāreyi bir būriyâ geymiş şanur	Gazel / 6 Beyit	(G.174)	<i>Fāʿilātūn</i> <i>Fāʿilātūn</i> <i>Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Hayretî Dîvânı”nda 104. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
72a	Mesîhî	Sofra-ı hecrde dâʿim ḡam ile ḡuşşa yirin Toymaz oldum bulara yimelü oldukça yirin	Ger Mesîhî ölicecek cânı çıka eflâke ʿİsâ karşı gelüben vire aña gökde yirin	Gazel / 4 Beyit	(G.175)	<i>Feʿilātūn</i> <i>Feʿilātūn</i> <i>Feʿilātūn Feʿilūn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 196. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
72a-72b	Mesîhî	Seherden yine nûş itmiş şarâb-ı erguvân gonca Giyüp başına laʿlîn şabka olmuş kan-nişân gonca	ʿİzâr u laʿlünü koyup Mesîhî gülşene varsa Görinür gözine gül âteş ü sehm ü sinân gonca	Gazel / 5 Beyit	(G.176)	<i>Mefʿâʿilūn</i> <i>Mefʿâʿilūn</i> <i>Mefʿâʿilūn</i> <i>Mefʿâʿilūn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 213. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
72b-73a	Mesîhî	Çü vaşl olmadı yâruñ sînesine Ko gitsün yana yana söyne söyne	Şaçuña beñzedüḡiçün tolaşur Mesîhî zâhidüñ peşmînesine	Gazel / 5 Beyit	(G.177)	<i>Mefʿâʿilūn</i> <i>Mefʿâʿilūn</i> <i>Feʿülūn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 215. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
73a	Mesîhî	Dönüp cismüm ḡamuñdan târ-ı müya Gider bâd ile her dem cüst ü cûya	Gözi yaşına baḡ gör uğraduñ mı Mesîhî gibi bir yüzi şuluya	Gazel / 5 Beyit	(G.178)	<i>Mefʿâʿilūn</i> <i>Mefʿâʿilūn</i> <i>Feʿülūn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 242. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
73a-73b	Mesîhî	Âh ide ide tîrûn içün derd ü ḡamuñda Dûd-ı siyehüm perçem olupdur ʿâlemünde	Kılmazdı Mesîhî heves-i Kaʿbe vü nûrın Küyuña varup yüzünü görsem haremünde	Gazel / 5 Beyit	(G.179)	<i>Mefʿülü</i> <i>Mefʿâʿilü</i> <i>Mefʿâʿilü</i> <i>Feʿülūn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 218. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
73b-74a	Mesîhî	Gel al şanemâ cânımı ʿAzrâʿile küyme Ḡamzeñ var iken yok yere kana anı koyma	Fâş eyleyüben sînedeki âteş-i ıışkı Ey eşk Mesîhîʿnün ayaḡına şu koyma	Gazel / 5 Beyit	(G.180)	<i>Mefʿâʿilü</i> <i>Mefʿâʿilü</i> <i>Mefʿâʿilü</i> <i>Feʿülūn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 230. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
74a-74b	Mesîhî	Ey ḡaste-dil kılan beni nâz u ʿitâb ile Gel ḡönlümi ḡoş eyle yine bir cevâb ile	Başdan çıkarsa nola Mesîhî ḡabâb-vâr Baş ḡoşmayaydı eksüḡi ise şarâb ile	Gazel / 7 Beyit	(G.181)	<i>Mefʿülü Fāʿilātü</i> <i>Mefʿâʿilü Fāʿilūn</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 241. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
74b-75a	Mesîhî	Cemʿ olur her gice encüm mâh-ı tâbân üstine Şan üşer pervâneler şemʿ-i şebistân üstine	Çapuña vardı figân ile Mesîhî güyyiâ Nâleyle yapışdı çıkdı çarh-ı gerdân üstine	Gazel / 5 Beyit	(G.182)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 226. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
75a-75b	Zâtî	Gök kebûterdür hevâ-yı rifʼatünde bu felek Hâle aña kamer-i ʕalḥâl idüp der ey melek	Ḥançerinden yârûn âh itmek alurdı Zâtîyâ Tutuşup ʿâlem eger deryâda yanmasa semek	Gazel / 6 Beyit	(G.183)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	Bu gazel “Hayretî Dîvân”ında bulunmamaktadır. Gazeli mahlas beytine göre araştırdığımızda gazelin “Zâtî Dîvân”ında da yer almadığı tespit edilmiştir.
75b	Zâtî	Toldurdı bülbülün ḥarem-i bâğ-ı nâlişi Nâ-maḥrem ile gülmek açılmağ gülün işi	[Biñ var yanında ehrimeni ol perî-ruḥuñ Billâhi neylesün gel ey Zâtî bir kişi]	Gazel / 5 Beyit	(G.184)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Mefʿâʿilû Fâʿilün</i>	“Zâtî Divanı”nın III. cildinde 1663. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin son beyti [105a] (G.259)da yer almaktadır.
76a	Hayretî	[Sen dil dilegin şanma ki yabanda bulursın Cân ile dilerseñ anı sen sende bulursın]	Çarḫ oldu yaşı baḥrine ey gevher-i nâ-yâb Şimden girü sen Ḥayretî kanda bilürsin	Gazel / 4 Beyit	(G.185)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Dîvân”ında 337. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin ilk üç beyti [109b] (G.272)de yer almaktadır.
76a-76b	Hayretî	Elâ ey şûḥ u şengül ḳo ben ağlayayın sen gül Ben ağladuḳça bülbülveş efendi gülen gibi sen gül	ʿAceb mi Ḥayretî şeydâ dise şîrinter sözler Efendüm şimdi mi peydâ olupdur ḳara yerden gül	Gazel / 4 Beyit	(G.186)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün</i>	“Hayretî Dîvân”ında 260. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
76b	Hayretî	Ey birâder terk-i ʿâr itmek dilerseñ âşîḳ ol Gizlû râzuñ âşîkâr itmek dilerseñ âşîḳ ol	Bir miḥekkdür muʿannid bu ʿışḳ-ı pāk ey Ḥayretî Ḳalbünü sen de ʿayâr itmek dilerseñ âşîḳ ol	Gazel / 5 Beyit	(G.187)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Dîvân”ında 251. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
76b-77a	Ḥayretî	Ḳapuñda ey perî-rû bende olsam Yüzümle işigüñ rûbende olsam	Vişâlûñ meclisinde Ḥayretî var Ġazeller okısam güyende olsam	Gazel / 5 Beyit	(G.188)	<i>Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün</i>	“Hayretî Dîvan”ında 281. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
77a-77b	Ḥayretî	Olmadı şâbit-ka-dem serv-i ḥurâmânum benüm İtdi serkeşlik yine ol pâk dâmânum benüm	Ḥayretî’yi eyle bu girdâb-ı fûrkatden ḥalâş Aña Ḥızır ol ey sözi ser-çeşme-i cânım benüm	Gazel / 5 Beyit	(G.189)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Dîvan”ında 288. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
77b-78a	Ḥayretî	Lebüñden bendeñe bayrâmlık iḥsân eyle sulṭânım Sevindür bir yetîmi şâd u ḥandân eyle sulṭânım	Çün irdi İd-i ekber Ḥayretî bendeñ de öksüzdür Vişâlûñ ḥʿânına bir laḥza miḥmân eyle sulṭânım	Gazel / 5 Beyit	(G.190)	<i>Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün</i>	“Hayretî Dîvan”ında 284. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
78a	Ḥayretî	Ḳalupdur şanʿat-i ırışık içre Ferḥâd’uñ hemân adı Dil-i Mecnûn’um olmışdur zamânuñ şimdi üstâdı	İşitdi Ḥayretî âhın felekde her melek ey meh İşigüñde saña irmez mi anuñ bunca feryadı	Gazel / 5 Beyit	(G.191)	<i>Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün</i>	“Hayretî Dîvan”ında 455. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
78a-78b	Ḥayretî	Baña ey çarḥ-ı felek zulm-i firâvân itdüñ Ḥâne-i ḳalbümi yıḳduñ yine vîrân itdüñ	Ḥayretî’yi yine yârân-ı vefâdan ayırıp Göre billâhi yine kimselere yârân itdüñ	Gazel / 4 Beyit	(G.192)	<i>Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün</i>	“Hayretî Dîvan”ında 210. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
78b-79a	Ḥayretî	Beñzetmiş özin kâmet-i dil-cûsına yâruñ Başında ḳavaḳ yili eser serv-i çınâruñ	Ey Ḥayretî gel şimden girü ḡurbete yüz tüt Terk eyledi yâruñ seni terk eyle diyâruñ	Gazel / 5 Beyit	(G.193)	<i>Mefʿülü Mefâʿilü Mefâʿilü Feʿülün</i>	“Hayretî Dîvan”ında 207. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
79a	Ḥayretî	Şanma zâhid bizi nâmûs ile ʿâruñ ḳuliyuz Yâ senüñ gibi hemân ḳurı vaḳâruñ ḳuliyuz	Künc-i bağî felege virmeyelüm Ḥayretiya Yeñi dîvânelerüz tâze bahâruñ ḳuliyuz	Gazel / 5 Beyit	(G.194)	<i>Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün</i>	“Hayretî Dîvan”ında 139. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
79a-79b	(?)	Dostum hicrūñ elinden gözlerüm ʃan ađladı Raħm idüp gökde melekler yerde insān ađladı	-	Gazel / 5 Beyit	(G.195)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Hayretī Dīvan”ındaki 487. gazelin redifiyle aynı olsa da aynı gazel değildir. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Gazel divanda bulunamadı.
79b-80a	Hayretī	Ben ğarībi luṭf idüp ađlatma ey šāhum benüm Gün yüzüñ göster görelüm bir naẓar māhum benüm	Ğurbete şaldı beni çün Hayretī sevdā-yı yār Dilerin Hāḡ’dan hayālī ola her āhum benüm	Gazel / 5 Beyit	(G.196)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	Bu gazel Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri’nin 1981 yılında İstanbul’da yayımladığı “Hayretī Dīvan”ında bulunmamaktadır.
80a-80b	Hayretī	Reşk ider dermāna bu gönümde derdüm var benüm Hāliş olmuş zer gibi bir rüy-ı zerdüm var benüm	Hayretī yoluñda hāk oldı dedüm güldi didi Pes anuñçün hāṭırumda haylī gerdüm var benüm	Gazel / 5 Beyit	(G.197)	<i>Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn</i>	“Hayretī Dīvan”ında 296. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
80b	(?)	Kemend-i zülfüñüñ bendine ey yār Giriftārum giriftārum giriftār	-	Gazel / 5 Beyit	(G.198)	<i>Meṭāʿilūn Meṭāʿilūn Feʿülūn</i>	Bu gazel divanlarda bulunamadı. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır.
80b	(?)	Niçe bir ağlıyayın derdle her gāh meded Ya niçe bir diyeyin āh meded vāh meded	-	Müfred / 1 Beyit	(G.199)	<i>Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilūn</i>	http://projetsm.com/eserler/8287-dede-efendi-irak-agir-semai-nice-bir-aglayayim-ask-ile-her-gah-meded (Erişim tarihi: 22.07.2024)

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
81a	Âhî	İder feryâd u efgânı ne kuştur bilmezem bülbül Hezâr anuñ gibi ey gül benüm âh u figânım var	Sefer azmin kılır Âhî seni bıraktı bâr u nigâhı Vedâ' itsün sini bir dem yüri rûh-ı revânım var	Gazel / 4 Beyit	(G.200)	<i>Meftâ'îlün Meftâ'îlün Meftâ'îlün Meftâ'îlün</i>	Bu gazel Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalin'in 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Âhî Dîvân"ında bulunmamaktadır.
81a-81b	Hayretî	Âsitânundu bizüm ey dost beytu'llâhumuz K'anda gösterdi cemâli nûrını Allâhumuz	Biz faķîrüz meskenet toprağıdır mesken bize Biz gedâyuz Hayretî dervîşliktür câhumuz	Gazel / 5 Beyit	(G.201)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	"Hayretî Dîvan"ında 144. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
81b-82a	Hayretî	Ne Süleymân'a esîrûñ ne Selîm'ün kûliyuz Kimse bilmez bizi bir şâh-ı Kerîmün kûliyuz	Terk idüp Hayreti yâ tâc u kabâdan geçdüğ Anca bu dünyede bir köhne kilîmün kûliyuz	Gazel / 5 Beyit	(G.202)	<i>Fesilâtün Fesilâtün Fesilâtün Fesilün</i>	"Hayretî Dîvan"ında 138. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
82a	Hayretî	Dilâ dîvâneler aşık-laruz biz Baş açık aşık-ı sâdıklaruz biz	Bizi ey Hayretî yârân içinde Ne bilsünler nice fâyıklaruz biz	Gazel / 5 Beyit	(G.203)	<i>Meftâ'îlün Meftâ'îlün Fesülün</i>	"Hayretî Dîvan"ında 141. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
82a-82b	Hayretî	Şu gelen nâz ile ol serv-i hîrâmân ancak Şu gelen şîve ile ol gül-i hândân ancak	Görüp âşüfte beni nâz ile dil-dâr didi Hayretî yine bu gün vâlih ü hayrân ancak	Gazel / 5 Beyit	(G.204)	<i>Fesilâtün Fesilâtün Fesilâtün Fesilün</i>	"Hayretî Dîvan"ında 187. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
82b-83a	Hayretî	Ben kara yazuluya yâ Rab ne âl itdi firâķ Rûy-ı zerdüm eşk-i hûnînümlle al itdi firâķ	Râh-ı gamda Hayretî 'yi hâķ ile yeksân idüp Cünd-i miñnet ayağında pâymâl itdi firâķ	Gazel / 6 Beyit	(G.205)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	"Hayretî Dîvan"ında 184. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
83a-83b	Hayretî	Şâdmân idüm beni cevri ile mañzûñ eyledüñ Neyledüm ey bi-vefâ hâlüm digergün eyledüñ	Ey elif-ķad gösterüp sineñdeki hâli yine Hayretî 'nün cânda dâğın bir iken on eyledüñ	Gazel / 5 Beyit	(G.206)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	"Hayretî Dîvan"ında 199. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
83b	Hayretî	Cânuma kâr itdi fûrķât ben helâķ oldum helâķ Dostlar tāk oldu tākât ben helâķ oldum helâķ	Hayretî gitdi du'adan yâd idüñ şimden girü Hây yârân-ı muħabbet ben helâķ oldum helâķ	Gazel / 5 Beyit	(G.207)	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	"Hayretî Dîvan"ında 213. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
83b-84a	Ḥayretî	Çünkü sen ben âşinâñı cevır ile yâd eyledüñ Şanma kim mihr-i vefâdan egmedüñ pâd eyledüñ	Zülf ü kıddi yâdına çekdi elifler naʿller Ḥayretî bezm-i belâda yine bir ad eyledüñ	Gazel / 5 Beyit	(G.208)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Divanı”nda 240. gazelde 4 beyit olarak yer almaktadır.
84a-84b	Ḥayretî	Ben senüñ şâdıķ kuluñam şâh hâķķıyçün begüm İşigün terk itmezem Allâh hâķķıyçün begüm	Cevr eliyle yıķma gönlin Ḥayretî bî-çârenüñ Kaʿbeʾdür vallâhi Beytuʾl-lâh hâķķıyçün begüm	Gazel / 5 Beyit	(G.209)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Divanı”nda 268. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
84b	Ḥayretî	Günde biñ yüzden toĝar bir âfitâbum var benüm Ol sebebdende tende teb cānumda tâbum var benüm	[Gözlerüm yaşı çeker ben hâķi durmaz Ḥayretî Küy-ı yâra anda şuyum yâ türâbum var benüm]	Gazel / 4 Beyit	(G.210)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Divanı”nda 295. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
85a	Necâtî	[İtdi gözümüñ yaşını ʿummâna berâber Ol lâle-ruḥuñ işleri var kana berâber]	Bu kuş dilinüñ oldu Süleymânʾı Necâtî İletdi sözi şîve-i Selmânʾa berâber	Gazel / 5 Beyit	(G.211)	<i>Mefʿûlû Mefʿâʿilû Mefʿâʿilû Feʿûlün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 62. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin ilk üç beyti [16b] (G.37)de yer almaktadır.
85a-85b	Necâtî	Dil aldı kaçd-i cān eyler begüm kaçuñ gözün gamzeñ Elif kıddüm kemān eyler begüm kaçuñ gözün gamzeñ	Necâtî kuluñ ey yâre yürür derdününden âvâre Yüregine urur yâre begüm kaçuñ gözün gamzeñ	Gazel / 5 Beyit	(G.212)	<i>Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün Mefʿâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 348. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
85b-86a	Necâtî	İşigün'den yüzüm dönerse dönsün bir yaña kıblem Çapuña togru geldüm ben senün a Kaʿbe'm a kıblem	Şikâyet eylemiş deyü yeter öldür Necâtî'yi Aña itdüklerün sen de nola bir kez añ a kıblem	Gazel / 7 Beyit	(G.213)	<i>Meṭāʿilün Meṭāʿilün Meṭāʿilün Meṭāʿilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 348. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin mahlas beytinden sonra bir beyit zeyl vardır.
86a	(?)	Senün bālâ-yı fettānuñ baña oldı belâ kıblem Ki oldum anı görel'den belāya mübtelâ kıblem	-	Gazel / 6 Beyit	(G.214)	<i>Meṭāʿilün Meṭāʿilün Meṭāʿilün Meṭāʿilün</i>	Bu gazel Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necâtî Beg Divanı”nda bulunmamaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Gazel divanlarda bulunamadı.
86b	Necâtî	Tā görel'den iki şehlâ gözlerinün qarasın Kıble-i mihrâb idindüm qaşlarınuñ arasın	Ey Necâtî kendü luṭfundan ki dil-ber gelmeye Vây aña kim evlerine varasan yalvarasan	Gazel / 5 Beyit	(G.215)	<i>Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 391. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
86b	Necâtî	Delü olma göricek nâz ile bir mähveşi Şaçı zencirine ey dil tolaşı gör tolaşı	[Taşı taş üzre kımaz küy-i vefâda dil-dâr Sen Necâtî turalım arkan ile taş taşı]	Müfred / 1 Beyit	(G.216)	<i>Fesîlātün Fesîlātün Fesîlātün Fesîlün</i>	“Necâtî Beg Divanı”nda 590. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada derkenarda müfred olarak verilmiştir. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
87a	Necâtî	[Zülf-i siyehin gönlümüz almağa sebep ne Çün aldı dönüp yerlere çalmağa sebep ne]	Öpmege kocmağa yer yok dir iseñ ey yüzi gül Kıo Necâtî kuluñı eâşık-ı dîdâr olsun	Müfred / 1 Beyit	(G.217)	<i>Fesîlâtün Fesîlâtün Fesîlâtün Fesîlün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 412. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada müfred olarak verilmiştir. Matla beyti divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
87a	Necâtî	Cevre mâʿil olmasun yârı İlâhî kimsenün Zulme eâdet eylesün pâdişâhı kimsenün	Dîñ Necâtî guşşadan gam çekmesün kim yok durur Âsitân-ı meykede gibi penâhı kimsenün	Gazel / 5 Beyit	(G.218)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 300. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
87a- 87b	Necâtî	Unuduldı saña yoluña cân virdüğüm yâd olmadı Gerçi dirler dostum varın viren yâd olmadı	Şefkat idüp yap Necâtî göñlini dedüm didi Hey bizüm mahallede bir hâne âbâd olmadı	Gazel / 5 Beyit	(G.219)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 565. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
87b- 88a	Necâtî	Çınârıñ kadd-i yâra nisbeti var Eli yufka velî hûş himmeti var	Ayağuna yüzin sürer Necâtî Eyü varur başında devleti var	Gazel / 7 Beyit	(G.220)	<i>Meʿfâʿilün Meʿfâʿilün Feʿülün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 86. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
88a- 88b	Necâtî	Yâ Rab ol serv-i nâzı kim sevmez Veylî eomr-i dırâzı kim sevmez	Çün Necâtî maḳâm ola dem-sâz Nağme-i şâh-nâzı kim sevmez	Gazel / 6 Beyit	(G.221)	<i>Fesîlâtün Meʿfâʿilün Fesîlün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 242. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
88a	Ḥayretî	Dostum destünden olan let baña devlet yeter Ḍarb-ı serdeste başumda efser-i izzet yeter	Ḥayretî-i vâlih ü hayrâna dest-i dostdan Gâh geh ʿoyınca let yimek zihî niʿmet yeter	Gazel / 5 Beyit	(Der.16)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Divan”ında 79. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Derkenarda yer alan bu gazel mecmuada okunamayacak kadar siliktir. Divan’dan hareketle beyitler yazılmıştır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
88b-89a	Necâtî	Ağladur âdemi ğurbet kişi kendin yeñemez Nitekim hasta çeküp nâle kemendin yeñemez	Qaddûñ añup çemene dökse Necâtî gözi yaş Bâġbân ol yörenûñ serv-i bülendin yeñemez	Gazel / 5 Beyit	(G.222)	<i>Fesîlâtûñ</i> <i>Fesîlâtûñ</i> <i>Fesîlâtûñ Fesîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 212. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
89a	Necâtî	Âh kim rahm itmedûñ her dem cefâdur işlerûñ Bilmezem neyler beni âhır senûñ cünbişlerûñ	Ey Necâtî dünyede şâd ol yüri şimden girü Haq saña virdi murâduñ hayra döndü işlerûñ	Gazel / 5 Beyit	(G.223)	<i>Fâsîlâtûñ</i> <i>Fâsîlâtûñ</i> <i>Fâsîlâtûñ Fâsîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 292. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
89a-89b	Necâtî	Kaşuñla kirpügüñ elbette cânı gözlerler Şan iki atıcılardur nişânı gözlerler	Necâtî deñlünûñ hubân hâzır olmaya kim Felek firîşteleri cümle anı gözlerler	Gazel / 7 Beyit	(G.224)	<i>Mefâsîlûñ</i> <i>Fesîlâtûñ</i> <i>Mefâsîlûñ Fesîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 159. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
89b-90a	Necâtî	Nola dökülse yaşum Çeşme-i Hayvân degüla Yire geçsün nideyin dirlügüm andan degüla	Ey Necâtî güç imiş âşıka terk eyleme yâr Bedene rûh vedâʿ eylemek âsân degüla	Gazel / 7 Beyit	(G.225)	<i>Fesîlâtûñ</i> <i>Fesîlâtûñ</i> <i>Fesîlâtûñ Fesîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 500 ve 501. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
90a-90b	Necâtî	Gülşene serv-i çemen şöyle eli qurı varur Bir adım gidemez anuñ içün ıtırı varur	Şöyle burdı kulaġın dehr Necâtî’nûñ kim İñlese Zühre’ye dek nâle-i ıtanbûrı varur	Gazel / 5 Beyit	(G.226)	<i>Fesîlâtûñ</i> <i>Fesîlâtûñ</i> <i>Fesîlâtûñ Fesîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 161. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
90b-91a	Necâtî	Perhîz öğredür baña zâhid kişilenür Miskîn ġam-ı nigârı ne bilsün yenür şanur	Göz yaşını yüzüne Necâtî ider hicâb Miskîn meger ki itdüġi işlerden utanur	Gazel / 6 Beyit	(G.227)	<i>Mefûlû Fâsîlâtü</i> <i>Mefâsîlû Fâsîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 68. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
91a-91b	Necâtî	Şol âşıkuñ ki dil-ber-i zîbâ cemâli var Şâd olsun ol hemîşe ki dünyâca mâli var	Gâhî dehânuñ aldı ele geh miyânuñı Yine Necâtî uñmaduġuñ bir hayâli var	Gazel / 7 Beyit	(G.228)	<i>Mefûlû Fâsîlâtü</i> <i>Mefâsîlû Fâsîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 135. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
91b-92a	Necâtî	Lâle-hadler yine gülşende neler itmediler Servi yürütmediler goncayı söyletmediler	Ey Necâtî yüri şabr eyle elünden ne gelür Hüblar cevır ü cefâyı kime öğretmediler	Gazel / 8 Beyit	(G.229)	<i>Fesîlâtûñ</i> <i>Fesîlâtûñ</i> <i>Fesîlâtûñ Fesîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 198. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
92a-92b	Necâtî	Şol goncalar ki ağzuñ añup ağzın açalar Bâd-ı şabâ irişi gelüp ağzına çalar	Bezm-i belâda qaddümi çeng eyledüñ deyi Çokdan bu derdmend Necâtî anı çalar	Gazel / 7 Beyit	(G.230)	<i>Mefûlû Fâsîlâtü</i> <i>Mefâsîlû Fâsîlûñ</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 133. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
92b-93a	Necâtî	Nigāra gāh güneş gāh olur kamer dirler Görün o bî-bedelün yüzine neler dirler	Necâtî ser-hoş olup ʿaqla olımaız yārān Meşel dūrür ki ere bir hüner yiter dirler	Gazel / 6 Beyit	(G.231)	<i>Mefʿûlün Fesilātün Mefʿûlün Fesilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 190. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
93a-93b	Necâtî	Sâkî piyāle iki gözümün birisidür Bir rûḥdur ki cismümüz anuñ dirisidür	İşirdum idi leblerini söğdi ağzuma Maʿzûr tut Necâtî hele diş kirasıdır	Gazel / 6 Beyit	(G.232)	<i>Mefʿûlû Fesilātû Mefʿûlû Fesilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 126. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
93b	Necâtî	Gül-be-şekker kim âfitâb-ı hüsn ile perverdedür Vār ise ol ḥokḳâ-i laʿl-i leb-i dil-berdedür	[Māʿni-i ḥaşşa Necâtî yaraşır terkeb-i şaf Güş-vāre zînet olmaz olmayınca zerde dūr]	Gazel / 4 Beyit	(G.233)	<i>Fesilātün Fesilātün Fesilātün Fesilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 172. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit divandan alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
94a	Saʿdî	Lüʿlûveş mānend-i muşaffā güher olmaz Laʿli gibi cān ḥastasına gül şeker olmaz	Āhından uş Saʿdîʿye cevri eyleme ey d(ılber) Şanma ki güle bād-ı şehirde zarar olmaz	Gazel / 6 Beyit	(Der.17)	<i>Mefʿûlû Mefʿûlû mefʿûlû feʿûlün</i>	Bu gazel divanlarda bulunamadı.
94a	(?)	Şîrîn toz ʿaks-i çeşme-i ḥayvânıma beñzer Keremʼiz ilahi biñ derdle dermânıma beñzer	-	Gazel / 6 Beyit	(G.234)	<i>Mefʿûlû Mefʿûlû Mefʿûlû Feʿûlün</i>	Mecmuada bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Gazel divanlarda bulunamadı.
94a-94b-95a	Necâtî	Dehenünden şanemā hîç alınmadı haber Nice kez goncanuñ ağzın aradı bād-ı şehir	Nice kez kanıma girmişdür anuñ gamze okı Ḳo Necâtî ki tuta kanlusını ḥaste-ciger	Gazel / 11 Beyit	(G.235)	<i>Fesilātün Fesilātün Fesilātün Fesilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 111. gazelde 10 beyit olarak yer almaktadır.
95a-95b	Necâtî	Goncanuñ ağzı katı yaprakdur Bülbülün şayruluğı yañşakdur	Ḥâlet-i ışkî bâṭıl añlayana Ey Necâtî ne dir iseñ ḥakdur	Gazel / 7 Beyit	(G.236)	<i>Fesilātün Mefʿûlün Fesilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 147. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
95b-96a	Necâtî	Şol dil-rübâ güzel ki aña begler paşalanur Maḥbûblar bölügi anuñdur aġalanur	Mâʿil dürür hevâña Necâtî şu deñlü kim Merhem urursa yüregi başı havalanur	Gazel / 7 Beyit	(G.237)	<i>Mefʿûlü Fâʿilâtü Meḥâʿilü Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 130. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
96a-96b	Necâtî	Ḥaddüñden iñen çıķma ki pergâra çekerler Toġrı yolına varmayanı dâra çekerler	Gül devri dürür ser-ḥoş ol utanma Necâtî Ḥaclet raķamın çehre-i ḥüşyâra çekerler	Gazel / 8 Beyit	(G.238)	<i>Mefʿûlü Meḥâʿilü Meḥâʿilü Feʿülün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 95. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
96b-97a	Necâtî	Dil kebâb ü kabaġum yaşı mey-i nâb gerek Lâ-cerem aʿyş-ı müdâm itmege esbâb gerek	Şekkerüñ başına şu koydı zülâli lebinüñ Nidelüm ķandı Necâtî bize cüllâb gerek	Gazel / 5 Beyit	(G.239)	<i>Mefʿûlü Meḥâʿilü Meḥâʿilü Feʿülün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 309. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
97a-97b	Necâtî	Olsa dünyâ şahnurdum dil-ber-i raʿnâ ile Gerçi dil-ber kimseye ķılmaz vefâ dünyâ ile	Ķandan ol pâķizedür ķandan Necâtî derdmend Gün geçirmekdür ġaraż bir ruḥları zîbâ ile	Gazel / 5 Beyit	(G.240)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 451. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
97b	Necâtî	Ḥaķķâ budur ki şaḥn-ı cihân kem ķonaķ degül İllâ ki ʿömr ķâfilesi oturaķ degül	İder Necâtî cennet-i küyuñı ârzü Dünyâda uşbu heves gerçi olacaķ degül	Gazel / 5 Beyit	(G.241)	<i>Mefʿûlü Fâʿilâtü Meḥâʿilü Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 335. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır.
97b-98a	Necâtî	Yüzüm üstine başup kebkebüñ itse nola yir Şimdi itdi şeref-i kevkebi ḥâke teʿsir	Ehl-i aşķ oldu Necâtî olımaż aķla muṭî Hiç meczûb olan abdâl ide mi ḥıdmet-i pîr	Gazel / 8 Beyit	(G.242)	<i>Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 200. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
98b	Necâtî	Niçün beñzetdüñ ey şüfî cînânı küy-ı cânâna Yatacaķ yer gerekmez mi be miskîn öliceķ câna	Necâtî râstı bu kim ḥayâl-engîzdür ṭab-uñ Anuñçün şiʿriñi her dem okurlar derdmendâne	Gazel / 7 Beyit	(G.243)	<i>Meḥâʿilün Meḥâʿilün Meḥâʿilün Meḥâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 542. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
99a	Necâtî	Câm-ı şarâb ü yâr-ı şeker-leb dedükleri Oldur cihânda aʿşıķa meşreb dedükleri	İtdi baʿîd cân ü cihândan Necâtî Aġyâr işigüñde muķarreb dedükleri	Gazel / 5 Beyit	(G.244)	<i>Mefʿûlü Fâʿilâtü Meḥâʿilü Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 585. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
99a-99b	Necâtî	Haṭṭ-ı ruḥ-i yâr ehl-i muḥabbet eceldür Ġâfil yürüme aç gözünü gün gicelüdür	Maḥbûb u meye tevbe idem dirse Necâtî İnanmayasuz sözine zirâ ki delidür	Gazel / 5 Beyit	(G.245)	<i>Mefʿûlû Mefʿâʿilû Mefʿâʿilû Feʿûlûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 102. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
99b-100a	Necâtî	Ṭağları Ferhâd anuñçün yerlere yek-sân ider Kim ğam-ı Şîrîn içün dâʿim yeler efgân ider	Bî-vefâdan merḥabâ gelmez Necâtî kimseye Ġalibâ utandugından kendüye bühtân ider	Gazel / 5 Beyit	(G.246)	<i>Fâʿilâtûn Fâʿilâtûn Fâʿilâtûn Fâʿilûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 141. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
100a-100b	Necâtî	Cihânda âdem olan bî-ġam olmaz Anuñçün bî-ġam olan âdem olmaz	Necâtî tevbeñi bozmağ dilerler Çemende lâle vü gül epsem olmaz	Gazel / 7 Beyit	(G.247)	<i>Mefʿâʿilûn Mefʿâʿilûn Feʿûlûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 219. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
100b-101a	Necâtî	Niyâzum öğredür dil-dâra nâzı Gel ey ʿâşıklarun nâz ü niyâzı	Niçün oğlan oyuncağın idersin Necâtî böyle midür ışk-bâzı	Gazel / 5 Beyit	(G.248)	<i>Mefʿâʿilûn Mefʿâʿilûn Feʿûlûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 634. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
101a	Necâtî	Haṭṭ-ı reyḥân ile ol zibâ ʿizâr Şanasın muşḥafdur âyet-ber-kenâr	Bir ıl öñdin olıgôr ḥâk-i qadem Minnet itmedin Necâtî rûzigâr	Gazel / 5 Beyit	(G.249)	<i>Fâʿilâtûn Fâʿilâtûn Fâʿilûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 99. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
101a-101b	Necâtî	Zâhidâ adı ḥarâbatuñ cihân-âbâddur Bu esâs-ı meykede bir kâfirî bünyâddur	Şoḥbetünde añılır dâʿim Necâtî didiler Didi yok vallâhi yok bî-çâre bundan yâddur	Gazel / 5 Beyit	(G.250)	<i>Fâʿilâtûn Fâʿilâtûn Fâʿilâtûn Fâʿilûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 120. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
101b-102a	Necâtî	Ağladur âdemi ğurbet kişi kendin yeñemez Nitekim ḥasta çeküp nâle kemendin yeñemez	Gözi yaşın dökse Necâtî boyuñ añup çemene Bağbân ol yörenüñ serv-i bülendin yeñemez	Gazel / 5 Beyit	(G.251)	<i>Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilûn</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 212. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
102a	Ḥayretî	Nevbahâr oldı gönül sev yine şol bî-bedeli Yine bir gözleri şâhine şikâr oldı gönül	Ḳoyalım lâf u güzâfî gelûñ inşâf idelüm Ḥayretî’nün qatı mestâne degül mi gazeli	Gazel / 5 Beyit	(Der.18)	<i>Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilâtûn Feʿilûn</i>	“Hayretî Divan”ında 463. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
102a-102b	Necâtî	Gönlüme gâh nesteren ü gâhi semen gelür Dervîş ölüsine nice yerden kefen gelür	Meyl eylemez Necâtî gibi tevbeyle velî Ey h'âce k'or'karuz yine vaqt-i çemen gelür	Gazel / 5 Beyit	(G.252)	<i>Mef'ûlû Fâ'ilâtü</i> <i>Mef'â'ilü Fâ'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 170. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
102b	Necâtî	Ağladur âdemi ğurbet kişi kendin yeñemez Nitekim hasta çeküp nâle kemendin yeñemez	[Gözi yaşın dökse Necâtî boyuñ añup çemene Bağbân ol yörenüñ serv-i bülendin yeñemez]	Müfred / 1 Beyit	(G.253)	<i>Fes'ilâtün</i> <i>Fes'ilâtün</i> <i>Fes'ilâtün Fes'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 212. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Mecmuada müfred olan bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Mahlas beyit mecmuada (G.251)den alınarak tabloya yerleştirilmiştir.
102b-103a	Necâtî	Kocmağa el virmeyen zülf-i semen-sâdan nolur A benüm çok sevdüğüm kırı temâşâdan nolur	Vâkııa ile bağlayımazsın Necâtî 'nüñ gözün Düşün ise hayr ola şüfî bu rü'yâdan nolur	Gazel / 7 Beyit	(G.254)	<i>Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 160. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
103a	Nihânî	Gördi ebr-i düd-ı âhım [...] Seyl idüb seyl-i sirişkim aç[...]	Sînemün gördükde na'ı-i göklerin çarh-ı hilâl Ey Nihânî ağız açub kâldılar hayrân baña	Gazel / 5 Beyit	(Der.19)	<i>Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Şiir derkenarda yer almaktadır ve dize sonları okunamamıştır.
103a	Nihânî	‘Arşa-i çeşmimi kılsun kıo yaşum seyl-i pür-âb Tâ karâr idemeye anda begim askerî h'âb	Düd-ı âhuñ baña kâr eyleyimez (...) Ey Nihânî rüyına hañ gelicek itdün (...)	Gazel / 5 Beyit	(Der.20)	<i>Fes'ilâtün</i> <i>Fes'ilâtün</i> <i>Fes'ilâtün Fes'ilün</i>	Şiir derkenarda yer almaktadır ve dize sonları okunamamıştır.
103a	Nihânî	Başum içün idinelden âyâ (...) Olmadum efser-i dârâya (...)	İrgürüb şer'ile dürür bâr (...) Rû-yı mülk-i sülhandur bu Nihânî (...)	Gazel / 5 Beyit	(Der.21)	<i>Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Şiir derkenarda yer almaktadır ve dize sonları okunamamıştır.
103a-103b	Necâtî	Sâkiyâ çün leb-i şîrinüñdür nisbetümüz Gidere bâdeyi telh eylesün şoñbetümüz	Ey Necâtî kadehi h'ormet ile tutmayıcak Pîr-i meyhâne elümüze virür h'ormetümüz	Gazel / 7 Beyit	(G.255)	<i>Fes'ilâtün</i> <i>Fes'ilâtün</i> <i>Fes'ilâtün Fes'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 223. gazelde 8 beyit olarak yer almaktadır.
103b-104a	Necâtî	Zülf-i dil-berden dilzâr-ı perişân ağlamaz İki kâfirden bilürsin bir müselmân ağlamaz	Nâlelerle alınur nâ-merd dünyâda murâd Ana süd virmez Necâtî tâ kim oğlan ağlamaz	Gazel / 5 Beyit	(G.256)	<i>Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 240. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
104a	Necâtî	Haṭṭ-ı benefşe zeyn olalı laʿl-i nâbına Cân virür oldı ḥalk benefşe şarâbına	Hecr âteşine döyse Necâtî ʿaceb degül Öğrenür Âdem oğlanı ṭamu ʿazâbına	Gazel / 6 Beyit	(G.257)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Meḥʿîlû Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 480. gazelde 9 beyit olarak yer almaktadır.
104b	Necâtî	Zülf-i miskîn kim ʿizâr-ı dil-rübâ üstindedür Sûre-i Ve'l-leylü'dür kim Ve'd-ḍuḥâ üstindedür	ʿIşk-ı dil-berden Necâtî dil nice bulsun ḥalâş Bir hümadur ki âşiyân evc-i hevâ üstindedür	Gazel / 7 Beyit	(G.258)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Necatî Beg Divanı”nda 121. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
105a	Zâtî	[Toldurdı bülbülüñ ḥarem-i bağ-ı nâlişi Nâ-maḥrem ile gülmek açılmaḡ gülüñ işi]	Biñ var yanında ehrimeni ol perî-ruḥuñ Billâhi neylesün gel ey Zâtî bir kişi	Gazel / 5 Beyit	(G.259)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Meḥʿîlû Fâʿilün</i>	“Zatî Divanı”nın III. cildinde 1663. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin ilk dört beyti [75b] (G.184)te yer almaktadır.
105a	Zâtî	Uğurladı ağzuñ dili göster baña anı Anuñla dilüñ yoḡ ise ey gonca nihânı	Ol mest-i mey-i câm-ı gurûruñ deheninde Bir sükkerî bādām imiş ey Zâtî zebânı	Gazel / 5 Beyit	(G.260)	<i>Mefʿûlû Meḥʿîlû Meḥʿîlû Feʿülün</i>	“Zatî Divanı”nın III. cildinde 1670. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
105a-105b	Zâtî	Beñzümi zer eyleyen bir dil-ber-i zer-kübdur Ağır altun deḡer bir sîm-ten maḥbûbdur	Câmi-i ḡudretde eflâk ol nigârüñ Zâtiyâ Birbiri içre toḡuz raʿnâ muşannaʿ ṭubdur	Gazel / 5 Beyit	(G.261)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	Bu gazel Zâtî divanında 1. cilttedir.
105b-106a	Zâtî	Zaḥm-ı sînem tîrüñ ucından yine ḡan ağladı Ey perî-peyker benümçün cümle insân ağladı	Işk odından Zâtî ’nün küynüklerinden dün gice Şubḡa dek diñlenmedi şemʿ-i şebistân ağladı	Gazel / 6 Beyit	(G.262)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Zatî Divanı”nın III. cildinde 1520. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
106a-106b	Zâtî	Derdâ ki tîr-i ḡamze ile bir güzel beni Biñ pâre itdi görmeḡe ḡorḡar ecel beni	İtdüm nigâr yolına taşnîf bir ṭarîḡ Zâtî cinâna ilte gibi bu ʿamel beni	Gazel / 5 Beyit	(G.263)	<i>Mefʿûlû Fâʿilâtü Meḥʿîlû Fâʿilün</i>	“Zatî Divanı”nın III. cildinde 1488. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

		Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat					
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
106b	Zātî	ʿĀşıkā naḡş ile taṣnîf-i cefâdur ʿameli Merḥabâ itmege el ucı ile degmez eli	Gün görinse nitekim cümle kevâkib güm olur Şurârâ şirini maḥv eyledi Zātî gazeli	Gazel / 5 Beyit	(G.264)	<i>Fecîlâtün Fecîlâtün Fecîlâtün Fecîlün</i>	“Zatî Divanı”nın III. cildinde 1666. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
106b-107a	Zātî	Ele cân kaşdına ey ḥançer-i bürrân alıcı Görmedüm mülk-i dili sen kadar âsân alıcı	Zātî ’yâ kanıñı bir ḥunî revân eyledi kim Cân virür gamzeleri leşkerine kan alıcı	Gazel / 5 Beyit	(G.265)	<i>Fecîlâtün Fecîlâtün Fecîlâtün Fecîlün</i>	“Zatî Divanı”nın III. cildinde 1675. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
107a	(?)	Güzelde saña ḥatm oldı bugün ey Yûsuf-ı şânî Anuñçün görmeyelden haylidür ol mülk-i Kenʿânı	-	Müfred / 1 Beyit	(Der.22)	<i>Meḥâʿilün Meḥâʿilün Meḥâʿilün Meḥâʿilün</i>	Derkenarda yer alan bu müfred beyitte mahlas bulunmamaktadır. Beyit divanlarda bulunamadı.
107a-107b	Zātî	Nice bir âhum görüp raʿd ey kamer âh eylesün Yâ nice nâlem o gence tağlar âh eylesün	Ben iderdüm âlemüñ âhın ser-â-ser Zātî ’yâ Ben ölürsem cümle âlem ser-be-ser âh eylesün	Gazel / 5 Beyit	(G.266)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Zatî Divanı”nın III. cildinde 1073. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
107b	Zātî	Şemşîr-i fûrkatüñ dilim itdi dilim dilim Nâlem çıkup çağırdı didi vâ dilim dilüm	[Altunı nice ezildüğini bilmezidüm eşk Ey Zātî ezdi rüyımı ḥall oldı müşkilüm]	Gazel / 5 Beyit	(G.267)	<i>Meḥâʿilü Fâʿilâtü Meḥâʿilü Fâʿilün</i>	“Zatî Divanı”nın II. cildinde 956. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin son beyti [48a] (G.114)te yer almaktadır.
108a	Ḥayretî	Göñlümüñ her dem ḥayâl-i yârdur eglencesi Ehl-i ıṣṣıkuñ kanda ise vardur eglencesi	Ġamdan âzâd oldılar âlemde şol dildâdeler Ḥayretî gibi ġam-ı dil-dârdur eglencesi	Gazel / 5 Beyit	(G.268)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Divanı”nda 451. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
108b	Ḥayretî	ʿAşık-ı didârûnâḡ didâr ḥaḡḡıyçün begüm Nür-ı pāk-i Aḡmed-i Muḥtâr ḥaḡḡıyçün begüm	Ḥayretî abdālî kılma ḥʿân-ı vaşluñdan ırağ Tekye-i Ḥaḡda olan esrâr ḥaḡḡıyçün begüm	Gazel / 5 Beyit	(G.269)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Hayretî Divanı”nda 269. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
108b-109a	Ḥayretî	Yûri hey fitnesi çok şefkati az Gözi gibi özi de şûl u ʔannâz	Cihânda gerçi câna cân-fedâ çok Begüm bu Ḥayretî de câna ʔalmaz	Gazel / 6 Beyit	(G.270)	<i>Mefʿûlün Mefʿûlün Feʿûlün</i>	“Hayretî Dîvân”ında 146. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
109a-109b	Ḥayretî	Ḥâk-i pâyuñ ey güzeller şâhı başlar tâcîdur Âsitânun ehl-i ʔıŝkuñ ʔarşîdur miʔrâcîdur	Keşf-i esrâr eyler ise Ḥayretî Manşûr-vâr Dâr ile ʔorʔutma şûfî ol anuñ miʔrâcîdur	Gazel / 5 Beyit	(G.271)	<i>Fâʔilâtün Fâʔilâtün Fâʔilâtün Fâʔilün</i>	“Hayretî Dîvân”ında 115. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
109b	Ḥayretî	Sen dil dilegin şanma ki yabanda bulursın Cân ile dilerseñ anı sen sende bulursın	[Ġarʔ oldı yaşı baħrine ey gevher-i nâ-yâb Şimden girü sen Ḥayretî ʔanda bulursın]	Gazel / 5 Beyit	(G.272)	<i>Mefʿûlû Mefʿûlû Mefʿûlû Feʿûlün</i>	“Hayretî Dîvân”ında 337. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır. Gazelin son dört beyti [76a] (G.185)te yer almaktadır.
110a	Mesîhî	[Gülşen-i dehri şabâ gibi ser-â-ser gezdük Biz vefâ bûyını gülzâr-ı fenâda sezdük]	Ey Mesîhî bizi öldürmege ʔâr ideli yâr Ḥaḡ bilür dünyeden uşandû u cândan bezdük	Gazel / 5 Beyit	(G.273)	<i>Feʔilâtün Feʔilâtün Feʔilâtün Feʔilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 135. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır. Bu gazelin ilk üç beyti mecmuada [47b] (G.113)te yer almaktadır.
110a-110b	Mesîhî	Her kim ki silk-i ʔıŝkuña olmadı münselik ʔUnşur degül mizâcî ye ʔaşdur ye ḥod çelik	Çünkü Mesîhî maḡdemûne sürmedi yüzin Böyle neden şarardı ayağındağı gelik	Gazel / 5 Beyit	(G.274)	<i>Mefʿûlû Fâʔilâtü Mefʿûlû Fâʔilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 133. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

Tablo 2 (Devam). MESTAP Tablosu

Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, NEKTY03802, Mecmua-i Gazeliyat							
Yp. nu.	Mahlas	Matlaʿ beyti / bendi	Maktaʿ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Mec. Gazel No.	Vezin	Açıklamalar
110b	Mesîhî	Sözlerüñ işideli bağı delindi güherüñ Gün yüzüñ ʿarz olalı yıldızı düşdi kamerüñ	Görür âhuñ koyuban kuhle nazar eyler ise Gözine dura Mesîhî kuluñuñ hâk-i derüñ	Gazel / 6 Beyit	(G.275)	<i>Fesîlâtün Fesîlâtün Fesîlâtün Fesîlün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 127. gazelde 6 beyit olarak yer almaktadır.
111a	Mesîhî	Ben saña bûlbûl baña sen gülşen ol Ço beni ağlayayın sen gül şen ol	Ey Mesîhî gevhere yok müşteri Sen gerek deryâ gerekse maʿden ol	Gazel / 5 Beyit	(G.276)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 151. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
111a-111b	Mesîhî	Eger efsûn-ı ecel bağlamaz ise dehenüm Cân virürken lebûñuñ zikri ola her suhanum	Ey Mesîhî ben eger el yur isem âlemden Âfitâbum ola hûrşîd felek hem legenüm	Gazel / 6 Beyit	(G.277)	<i>Fesîlâtün Fesîlâtün Fesîlâtün Fesîlün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 153. gazelde 7 beyit olarak yer almaktadır.
111b-112a	Mesîhî	Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum Bilmezüz kapuñda anı kim uludur dostum	İşigüñde secde eylerken Mesîhî çâkerüñ İtlere uy dedüğüñ hoşça kapudur dostum	Gazel / 5 Beyit	(G.278)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 162. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
112a-112b	Mesîhî	Nigâruñ alnına kıblem dedüm dün Didi yüzüme dersin ırte bir gün	Dedüm gün yüzüñi görsem nolaydı Didi günüñ Mesîhî olur ol gün	Gazel / 5 Beyit	(G.279)	<i>Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 162. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.
112b	Mesîhî	Ne gizlersin şaçuñ büyüñ bizden Şehâ umduğumuz bu mıydı sizden	Raķibe bilmezüz n’itdük Mesîhî Ki hiç ayrılmaz anuñ gözi bizden	Gazel / 4 Beyit	(G.280)	<i>Meʿâʿilün Meʿâʿilün Feʿülün</i>	“Mesîhî Dîvânı”nda 172. gazelde 5 beyit olarak yer almaktadır.

SONUÇ

Henüz gün yüzüne çıkmamış eserleri ortaya çıkarmak, mecmuadaki şiirlerin yayımlanmış divanlara göre farklarını göstermek ve edebiyatımıza bir nebze olsun katkı sunmak gibi amaçlarla ele aldığımız bu çalışmada çeşitli sonuçlar elde ettik. Eserde iki yüz seksen (280) gazel bulunmakla beraber bunlardan altı (6) tanesi mecmuanın farklı sayfalarında tekrar eden şiirlerdir. Ayrıca eserde sekiz (8) adet müfred, bir (1) adet şiirden parçalar ve bir (1) adet de beş bentten oluşan muhammes yer almaktadır.

Şiirleri yer alan şairlerin yaşadıkları yüzyıldan hareketle XVI. yüzyıl sonrasında yazıldığını tahmin ettiğimiz *Mecmua-i Gazeliyat*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde (NEKTY03802) yerel yer numarasında kayıtlıdır. Bu kayıt bilgisinde ve eser içeriğinde eserin derleyicisine ait bilgiye sahip değiliz.

Mecmuada yer alan şairler; Necâtî, Zâtî, Üsküplü İshak Çelebi, Hayretî, Mesîhî, Âhî, Revânî, Şem‘î, ‘Amrî, Kâdirî, Nihânî, Ahmed-i Dâ‘î, Nesîmî, Emrî, Bâkî, Şeyhî, Yahya Bey (Taşlıcalı) ve Sa‘dî gibi XV-XVI. yüzyıllarda yaşamış şairlerdir. Bu adı geçen on sekiz (18) şairden hariç sekiz (8) tane de mahlas beyti yer almayan ve metni divanlarda bulunamadığı için kime ait olduğu bilinmeyen şiir vardır. Mahlas beyit yer almayan şiirler, “Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu”nda “Mahlas Beyit Olmayan Şiirler” olarak belirtilmiştir. Bu şiirler MESTAP tablosunda ise mahlas kısmında yay ayraç içinde soru işareti (?) ile gösterilmiştir.

Mecmuada hangi şaire ait kaç şiir olduğu, hangi şairin şiirinin hangi varakta olduğu ve şairi tespit edilemeyen şiirler “Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri Tablosu”nda belirtilmiştir. Mecmuanın detaylı içeriği ise Mecmuaların Sistematiik Tasnifi (MESTAP) tablosunda gösterilmiştir. Bu çalışmada ele alınan mecmua, var olan mecmuaları bir araya getirip sistemli bir şekilde bu mecmuaları incelemeyi amaçlayan bir proje olan MESTAP projesi dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Transkripsiyonlu metin verildikten sonra mecmuada yer alan şairlerin şiirleri yayımlanmış divanlarla karşılaştırılmış ve nüsha farkları dipnotta gösterilmiştir. Mecmuada ismi geçen şairlerin yayımlanmış divanlarında yer almayan gazel ya da beyitlere rastlanmıştır. Ayrıca mahlas beyti yer almadığı için kimin yazdığı belli olmayan şiirler de bulunmaktadır.

Mecmualarda yer alıp divanlarda yer almayan şiirlerin ve beyitlerin olmasının birçok sebebi olabilir. Şair yazdığı şiiri beğenmediği için divanında şiire yer vermemiş olabileceği gibi şiiri divanını oluşturduktan sonra yazmış olabilir. Divanı istinsah eden şiiri gözden kaçırmış olabilir.

Mahlas beyti olmadığı için kimin eseri olduğunu bilmediğimiz şiirler ile divanlarda bulunmayan gazel ve beyitlerin mecmuadaki yerlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Mecmuada [1b] (G.1)de yer alan gazelin 4. beyti, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda bulunmamaktadır.

Mecmuada [6a-6b] (G.12)de yer alan gazelin 2. beyti, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda bulunmamaktadır.

Mecmuada [19a-19b] (G.43)te yer alan gazelin 4. beyti, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı "Necatî Beg Divanı"nda bulunmamaktadır.

Mecmuada [21a] (Der.12)de yer alan şiir parçaları, divanlarda bulunamadı.

Mecmuada [25a-25b] (G.56)da yer alan gazelin 4. beyti, Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1990 yılında İstanbul'da yayımladığı "Üsküblü İshâk Çelebi Divanı"nda bulunmamaktadır.

Mecmuada [33a] (Der.13)te yer alan müfred, divanlarda bulunamadı.

Mecmuada [35a-35b] (G.82)de yer alan gazelin 3. beyti, Dr. Öğr. Üyesi Halit Biltekin'in 2003 yılında Ankara'da Prof. Dr. İsmail Ünver danışmanlığında tamamladığı "Şeyhî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)" isimli doktora tezinde bulunmamaktadır.

Mecmuada [50b-51a] (G.122)de yer alan gazelin 5. beyti, Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı "Âhî Dîvân"ında bulunmamaktadır.

Mecmuada [56a-56b] (G.136)da yer alan gazelin 3. beyti, Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın'ın 2008 yılında Ankara'da yayımladığı “Âhî Dîvân”ında bulunmamaktadır.

Mecmuada [63b-64a] (G.154)te yer alan gazel, Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde bulunmamaktadır. Ayrıca Kâdirî'nin yayımlanmış bir divanı da yoktur.

Mecmuada [64a-64b] (G.155)te yer alan gazel, Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde bulunmamaktadır. Ayrıca Kâdirî'nin yayımlanmış bir divanı da yoktur.

Mecmuada [64b] (G.156)da yer alan gazel, Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde bulunmamaktadır. Ayrıca Kâdirî'nin yayımlanmış bir divanı da yoktur.

Mecmuada [66a] (G.160)ta yer alan gazel, Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde bulunmamaktadır. Ayrıca Kâdirî'nin yayımlanmış bir divanı da yoktur.

Mecmuada [68a-68b] (G.166)da yer alan gazel, Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde bulunmamaktadır. Ayrıca Kâdirî'nin yayımlanmış bir divanı da yoktur.

Mecmuada [68b-69a] (G.167)de yer alan gazel, Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde bulunmamaktadır. Ayrıca Kâdirî'nin yayımlanmış bir divanı da yoktur. Bu gazel [70a] (G.171)de tekrar etmiştir.

Mecmuada [69a] (G.168)de yer alan gazel, Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde bulunmamaktadır. Ayrıca Kâdirî'nin yayımlanmış bir divanı da yoktur.

Mecmuada [70a-70b] (G.171)de yer alan gazel, Dr. Ahmet Kemal Gümüş'ün makalesinde bulunmamaktadır. Ayrıca Kâdirî'nin yayımlanmış bir divanı da yoktur. Bu gazel [68b] (G.167)de tekrar etmiştir.

Mecmuada [75a-75b] (G.183)te yer alan gazel, Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1987 yılında İstanbul'da yayımladığı “Zatî Divanı”nın III. Cildinde bulunmamaktadır.

Mecmuada [79a-79b] (G.195)te yer alan gazel, Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı “Hayretî Dîvân”ında bulunmamaktadır.

Mecmuada [79b-80a] (G.196)da yer alan gazel, Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı “Hayretî Dîvan”ında bulunmamaktadır.

Mecmuada [80b] (G.198)de yer alan gazel, divanlarda bulunamadı.

Mecmuada [80b] (G.199)de yer alan müfred, divanlarda bulunamadı.

Mecmuada [81a] (G.200)de yer alan gazel, Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalin'in 2008 yılında Ankara'da yayımladığı “Âhî Dîvân”ında bulunmamaktadır.

Mecmuada [83b-84a] (G.208)de yer alan gazelin 1. beyti, Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri'nin 1981 yılında İstanbul'da yayımladığı “Hayretî Dîvan”ında bulunmamaktadır.

Mecmuada [86a] (G.214)te yer alan gazel, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda bulunmamaktadır.

Mecmuada [91b-92a] (G.229)da yer alan gazelin 3. beyti, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda bulunmamaktadır.

Mecmuada [94a] (G.234)te yer alan gazel, divanlarda bulunamadı.

Mecmuada [94a] (Der.17)de yer alan gazel, divanlarda bulunamadı.

Mecmuada [94a-94b] (G.235)te yer alan gazelin 2. beyti, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'ın 1963 yılında İstanbul'da yayımladığı “Necatî Beg Divanı”nda bulunmamaktadır.

Mecmuada [107a] (Der.22)de yer alan müfred, divanlarda bulunamadı.

Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'nde yerini alacak olan ve çalışmamıza konu olan *Mecmua-i Gazeliyat* (İÜ-TY03802), edebiyat tarihimize katkıda bulunmak amacıyla gün yüzüne çıkarılmıştır.

Mecmuanın geneline bakıldığında çoğunlukla âşıkane gazeller ve yer yer rindane, dervişane gazeller bulunmaktadır. Şiir sayısı bakımından incelendiğinde en çok Necatî Bey (94 gazel, 3 Müfred), Mesîhî (47 gazel), Hayretî (32 gazel) ve Üsküplü İshak

Çelebi (30 gazel) gibi divan edebiyatında gazel yazmakta başarılı olan şairlerin şiirleri yer almaktadır.

Genellikle gazelerde sevgilinin cevri, cefası, vefasızlığı, perişan etmesi, ağlatması, belâsı, nazlanması, sözlerinin tatlı olması, âşığın yüreğini dağlaması, âşığın aklını başından alması, âşığa yüz vermemesi; sevgiliye kavuşamamak, rakibin eziyetleri, dünyanın türlü sıkıntıları gibi konular işlenmiştir.

Divan edebiyatı sanatçılarının söz söylemedeki ustalıklarını göstermelerinde gazelerin önemli bir yeri vardır. Bu sebeple gazelerde birçok söz sanatı kullanılmaktadır. Çalışmamıza konu olan *Mecmua-i Gazeliyat*'ta teşbih, teşhis, tekrar, mülemmâ, istiare, tenasüp, tezat, nidâ, telmih, iktibas, istifham... gibi söz sanatlarının yoğun bir şekilde kullanılmasından hareketle mecmuanın yazıldığı dönemde de şiirlerdeki sanatsallığın rağbet gördüğünü söyleyebiliriz. Şiirlerin içeriğine baktığımızda mecmuayı derleyen kişinin edebî anlamda belli bir birikime sahip olduğunu ve sanatsal yönü ağırlıklı olan şiirleri seçmekte başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Avşar, Z. (hızl.) (2008). *Revânî Divânı*. Konya: Sebat Ofset Yay.
- Ayan, H. (hızl.) (1990). *Nesîmî Divânı*. Ankara: Akçağ Yay.
- Biltekin, H. (2003). *Şeyhî Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Canım, R. (hızl.) (2000). Ahmed-i Dâ'i maddesi, Latîfî, *Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay.
- Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahya Bey Divan* (Tenkidli Basım). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayın No. 2233.
- Çavuşoğlu, M. (hızl.) (1979). *Amrî Divanı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yay.
- Çavuşoğlu, M. ve Tanyeri A. (hızl.) (1987). *Zâtî Divanı* C. III. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Çavuşoğlu, M. ve Tanyeri A. (hızl.) (1990). *Üsküblü İshâk Çelebi, Divan*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yay.
- Çavuşoğlu, M. ve Tanyeri, A. (hızl.) (1981). *Hayretî, Divan*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Devellioğlu, Ferit (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. (Yayına Haz. Aydın Sami Güneşçâl). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Gıynaş, K. A. (2011). Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 25, s. 245-260.
- Gümüş, A. K. (2020). 16. Asır Divan Şairi Kâdirî ve Gazelleri. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 24, 221-256. 27 Haziran 2021, Dergipark Akademik Veritabanı.
- Kaçalın, M. S. (hızl.) (2008). *Âhî Divânı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Kanar, M. (2010). *Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kanar, M. (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kanar, M. (2012). *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.
- Karavelioğlu, M. A. (hızl.) (2005). *On Altınca Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'i'nin Divânının Edisyon Kritiği ve İncelenmesi*. (Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Köksal, M. F. (2012). "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi", *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yay. s. 83-101.
- Köksal, M. F. (2016). "Mecmû'atü'n-Nezâ'ir'in Tanınmayan Muhtasar Bir Nüshası", *Yâ Kebîkeç Mecmualar Arasında*. İstanbul: Kesit Yay.
- Küçük, S. (hızl.) (1994). *Bâkî Divânı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Mengi, M. (hızl.) (1995). *Mesîhî Divânı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay.
- Sami, Şemsettin (2012). *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yay. İstanbul.
- Saraç, Y. (1991). *Emrî ve Divanı*. (Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Sungur, N. (hızl.) (1994). *Âhî Divânı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Tarlan, A. N. (hızl.) (1945). *Hayâlî Bey Divânı*. İstanbul: Burhaneddin Erenler Matbaası.
- Tarlan, A. N. (hızl.) (1963). *Necatî Beg Divanı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yay.
- Tarlan, A. N. (hızl.) (1970). *Zâtî Divanı* (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon.) C. II. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Uzun, M. İ. (2003). "Mecmua", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, s. 265-268.
- Ünver, İ. (1993). Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, Ankara, C. XI, S.1, s. 51-89.
- (G.199)un yer aldığı bağlantı: <http://projetsm.com/eserler/8287-dede-efendi-irak-agir-semai-nice-bir-aglayayim-ask-ile-her-gah-meded> (Erişim tarihi: 22.07.2024)

<https://mestap.com/mestap/> (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

